

Innkomin ummæli til uppskotið til Stjórnarskipan Føroya

Innhaldsyvirlit

Almenna ummælisáheitanin frá Løgmansskrivstovuni Ólavsøkudag 2017	7
Orðaljóðið av uppskotinum til Stjórnarskipan Føroya sum fór til ummælis	9
Ummæli frá Páll av Teiginum.....	19
Ummæli frá Eivind Weihe.....	21
Ummæli frá Jón Thorsteinsson.....	29
Ummæli frá Karsten Piculell Saxov.....	31
Ummæli frá Christian Andreasen og Annfinn V Hansen	33
Ummæli frá Kjartan Lamhauge Kristiansen.....	39
Ummæli frá Jette H. Eirikstoft	41
Ummæli frá Bergi Nónklett	43
Ummæli frá Erik Biskopstø	45
Ummæli frá Johannes Hansen.....	47
Ummæli frá Ljósheim	49
Ummæli frá Henning Erhardsson Joensen	51
Ummæli frá Hentzar S. Hammer	53
Ummæli frá Don Petersen.....	55
Ummæli frá Símun A. Nónklett	57
Ummæli frá Dánjal Poulsen.....	59
Ummæli frá Fróða Finsson	61
Ummæli frá Asbjørn Lómaklett	63
Ummæli frá Paula Petersen.....	65
Ummæli frá Magnus Simonsen v. fl.	67
Ummæli frá Jóhan J. Jakobsen	69
Ummæli frá Jákup Nielsen.....	71
Ummæli frá Volmar Højgaard	73
Ummæli frá Demokratia.....	75
Ummæli frá Malenu Weyhe	77
Ummæli frá Jákup Justinussen	79
Ummæli frá Gunnar Nattestad.....	81
Ummæli frá Finnbjørn Clementsen	83
Ummæli frá Útoyggjafelagnum	85

Ummæli frá Róaldi Jákupssyni.....	87
Ummæli frá Jógvan E. Ósá	89
Ummæli frá Danial Olsen.....	91
Ummæli frá Jógvan Ravnsfjall	93
Ummæli frá Bjørn á Heygum	95
Ummæli frá áhugafelagnum Gudloysi.....	99
Ummæli frá Óla Reinert.....	101
Ummæli frá Oddbjørg Poulsen.....	103
Ummæli frá Gunnar Bjarnason.....	105
Ummæli frá Líggjas í Bø	107
Ummæli frá Torkil V. Rasmussen.....	109
Ummæli frá Kristian J.J. Glerfoss	119
Ummæli frá Una Arge.....	121
Ummæli frá Suna í Hjøllum.....	125
Ummæli frá Rigmor Dam.....	127
Ummæli frá Jóannes Jacobsen og Hermann Oskarsson.....	129
Ummæli frá H. Marius E. Høgnesen	131
Ummæli frá Johan Petersen	133
Ummæli frá Vagnur	135
Ummæli frá Tórbjørn Láadal	137
Ummæli frá Óluvu Mc Intosh v. fl.....	139
Ummæli frá Oddvar Carlsson	141
Ummæli frá Monu Nattestad Steintún.....	143
Ummæli frá Meginfelag Føroyskra Studenta	145
Ummæli frá Mariu N. Garðsá	147
Ummæli frá Manbjørn í Grund	149
Ummæli frá Kristjan Geyti Johansen	151
Ummæli frá Føroya Politi.....	153
Ummæli frá Jóhannes Miðskarð.....	155
Ummæli frá Jógvan Magnusson	157
Ummæli frá Jaspur Johannesen	163
Ummæli frá Høgni Sámal Joensen.....	165
Ummæli frá Unga Tjóðveldinum	167
Ummæli frá Hergeiri Nielsen	169

Ummæli frá J. Poulsen.....	171
Ummæli frá Marner Jacobsen	173
Ummæli frá Jákup Jacobsen	175
Ummæli frá Tróndi Justinussen.....	177
Ummæli frá Thorvaldi Gylfason.....	179
Ummæli frá Niels Midjord	181
Ummæli frá Michael.....	183
Ummæli frá Marnar Suni Olsen.....	185
Ummæli frá Jógvan Philbrow	187
Ummæli frá Marnu Jacobsen	189
Ummæli frá Humanistafelag Føroya	191
Ummæli frá Eli Elttør	193
Ummæli frá Statsministeriet.....	195
Justitsministeriets notat af 9. august 2017 om forslag til Færøernes Forfatning	199
Justitsministeriet notat af 2. juni 2010 om Færøernes Forfatning.....	205
Ummæli frá Jónas Johnsson	237
Ummæli frá Jóannes N. Dalsgaard	239
Ummæli frá Samhald.....	243
Ummæli frá Føroya Náttúru- og Umhvørvisfelag.....	245
Ummæli frá Bárði Atlason Ísheim.....	247
Ummæli frá Tróndi Djurhuus.....	249
Ummæli frá Málráðnum.....	251
Ummæli frá Heðin Jákupsson	253
Ummæli frá Flóvin Eidesgaard.....	257
Ummæli frá Ole Wich	259
Ummæli frá Martin í Grund.....	261
Ummæli frá Leif Joensen	263
Ummæli frá Biritu Jacobsen	265
Ummæli frá Hogna Vilhelm Warberg	267
Ummæli frá Malan Jógvansdóttir Thomsen.....	269
Ummæli frá Gudny Benjaminsdóttir	273
Ummæli frá Marjus Dam	275
Ummæli frá Eyðuni á Borg.....	277
Ummæli frá Michael Feldballe	279

Ummæli frá Føroya Fuglafrøðifelag.....	281
Ummæli frá Aðalstein Magnusson	283
Ummæli frá Kvinnufelagnum í Havn.....	285
Ummæli frá samkomuni Kelduna í Skálafirði	287
Ummæli frá Kára Klettskarð í Kongsstovu	289
Ummæli frá Samtak.....	291
Ummæli frá Erland Tvørfoss	293
Ummæli frá Jógvan Jákupsson	295
Ummæli frá Javna.....	299
Ummæli frá Føroya Provita	301
Ummæli frá Elenita Hansen.....	303
Ummæli frá landsstýrismanninum í heilsu- og innlendismálum	305
Ummæli frá Randi Meitil	309
Ummæli frá Sofus Gregersen	311
Ummæli frá Jacobinu Niclasen	313
Ummæli frá Helgi Abrahamsen	315
Ummæli frá Emil Hermansen	317
Ummæli frá Malan Marnersdóttir.....	319
Ummæli frá Lau Øjfjord Blaxekjær	321
Ummæli frá Hoyr – Felagið fyrí hoyribrekað í Føroyum.....	325
Ummæli frá Anelia Philbrow	327
Ummæli frá Bóndafelag Føroya.....	329
Ummæli frá Dan Helga Helgason í Gong	331
Ummæli frá Martin Dalberg Simonsen.....	333
Ummæli frá Maiken Poulsen Englund	335
Ummæli frá Janus Dam Guttesen.....	339
Ummæli frá Jógvan R. Fryðal.....	341
Ummæli frá Føroya Óðalsfelag.....	343

Almenna ummælisáheitanin frá Løgmannsskrivstovuni Ólavsøkudag 2017

LØGMANSSKRIVSTOVAN
PRIME MINISTER'S OFFICE

| Starfsfólk | English Edition | Stjórnarráðini ▾

Leita

FRAMSÍDA | ARBEIÐSØKI

KUNNING

UM RÁÐID | LÓGIR OG REGLUR

Kunning / Uppskot til ummælis / Uppskot til Stjórnarskipan Føroya

Tiðindi

Útgávur, frágreiðingar, álit o.t.

Landsstýrisfundir

Innlitstilfar

Kjakupplegg um bygnaðin í landsfyrisinginini

Søgan hjá landsfyrisinginini

Um Tinganes

Fyrispurningar

Uppskot til ummælis

Uppskot til Stjórnarskipan Føroya

HEITI

Uppskot til stjórnarskipan Føroya

FRÁGREIÐING

Stjórnarskipanin staðfestir, at landsins borgarar eru upphav til alt politiskt vald í landinum, og hon skipar Føroyar eftir nutiðartørví við fólkaraði, löggræði, rættindum og skyldum.

UMMÆLISFREIST

25.08.2017

Tíðindabrév

T-Postur

Navn

Mæla til

RÁÐ

ØKI

SLAG

Løgmannsskrivstovan

Stjórnarmál

Lógaruppskot

DAGFESTING

MÁLSVIÐGJÖRT

29.07.2017

Løgmannsskrivstovan

TAK NIDUR

Uppskot til Stjórnarskipan Føroya til ummælis ólavsku 2017.pdf

LØGMANSSKRIVSTOVAN
PRIME MINISTER'S OFFICE

Tinganes, Postrum 64, FO-110 Tórshavn
Tlf: +298 30 60 00,
Teldupostur: info@tinganes.fo

Avgreiðslutíðir: Må.- frí. 9:00 - 15:00

Copyright © 2016 Føroya landsstýri. All rights reserved.

Mennt, forritas og smiðgivið hava [Samvirki](#)

Orðaljóðið av uppskotinum til Stjórnarskipan Føroya sum fór til ummælis

Uppskot

til

stjórnarskipan Føroya

Formæli

Vit, Føroya fólk, samtykkja hesa stjórnarskipan. Hon er grundvöllur undir stýri okkara, ið skal tryggja frælsi, trygd og trivnað.

Vit bygdu landið í fornari tíð og skipaðu okkum við lögtingi, lögum, rættindum og skyldum.

Stjórnarskipanin staðfestir, at landsins borgarar eru upphav til alt politiskt vald í landinum, og hon skipar Føroyar eftir nútíðartørvi við fólkaræði, logræði, rættindum og skyldum.

Stjórnarskipanin setir ikki úr gildi verandi stjórnarrættarligu sáttmálar og altjóðaavtalur, men staðfestir, at Føroya fólk hevir sjálvsaverðarrætt og fullan rætt til at siga hesar upp.

Eingin lóg kann verða sett í gildi fyri Føroyar utan lögtingsins samtykki.

Fyrsti partur – Stýrislag

§ 1. Fólkið og landið

(1) Føroyar eru land, føroyingar eru tjóð, og alt vald í landinum er hjá Føroya fólk.

(2) Føroyar hava sambært sáttmálum samstarvað við onnur lond og kunnu framvegis samstarva við onnur lond sambært sáttmála.

(3) Um gjört verður av at lata samveldisstovnum vald, ið annars liggar hjá landsins myndugleikum, skal hetta verða væl lýst í millumtjóðasáttmála. Lögtingið skal samtykkja slikan sáttmála, áðrenn fólkið tekur endaliga avgerð á fó尔kaatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár og í mesta lagi eitt ár seinni.

(4) Eitt og hvørt samveldissamstarv kann á sama hátt sigast úr gildi, har fólkið skal taka endaliga avgerð á fó尔kaatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at lögtingið hevir tikið støðu sína.

(5) Føroyar kunnu skipa seg sum sjálvstøðugt ríki. Tá skal fólkið taka endaliga avgerð á fó尔kaatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at lögtingið hevir tikið støðu sína.

(6) Tá uppskot verður lagt til fó尔kaatkvøðu, skulu minst 50% av teimum, sum hava valrætt, greiða atkvøðu, fyri at úrlitið skal fáa gildi. Vanligur meiriluti skal ráða.

§ 2. Valdsbýti

(1) Føroyar eru land við fólkaræði. Fólkið fremur vald sítt gjøgnum lögting, landsstýri og dómstólar.

(2) Lögtingið samtykkir uppskot til lógin, lögmaður staðfestir lógin, landsstýrið umsitur lóginar, og dómstólarnir døma eftir lógunum. Lögting, landsstýri og dómstólar skulu halda seg innan fyri vald sítt og heimildir.

(3) Løgtingið er fólkavalt.

§ 3. Rættvísí

(1) Stjórnarskipanin er grundað á valdsbýti og løgræði. Umframt rættindi, ásett í hesi skipan, verjir hon onnur borgararættindi, sum eru sjálvsøgd.

§ 4. Ímyndir og mál

(1) Føroyar hava egið flagg, egið skjaldarmerki og egnan tjóðsang.
(2) Føroyskt er tjóðarmál og alment mál.

Annar partur - Rættindi og skyldur

§ 5. Rættindi og verja

(1) Rættindi kunnu einans avmarkast við lóg og í samsvari við hesa stjórnarskipan.
(2) Rættindi kunnu knýtast at heimarætti ella bústaði.
(3) Myndugleikar landsins skulu altið verja rættindi hjá íbúgvum landsins.

§ 6. Skyldur

(1) Øll skulu virða hesa skipan og tær lógor, tær skyldur og tey rættindi, sum verða til í samsvari við hana.
(2) Øll eiga at virða landsins arv og tilfeingi eins og rættindi hjá øðrum.

§ 7. Javnstøða

(1) Øll fólk eru javnsett utan mun til kyn, eyðkenni ella frábregði.
(2) Eingin munur má vera tilvildarligur, órættvísur ella mannminkandi.

§ 8. Lív og trygd

(1) Øll eiga rætt til lív og trygd.
(2) Eingin kann verða viðfarin ella revsaður miskunnarleyst ella óvirðiliga.
(3) Deyðarevsing kann ikki ásetast.

§ 9. Persónligt frælsi

(1) Øll eru fræls og frí og vard móti ágangi.
(2) Frælsistøka kann einans fremjast við lóg. Avgerð sambært slíkari lóg kann leggjast fyrir dómara.
(3) Verður ein handtikin fyrir brotsverk, skal hann fyrir dómara innan 24 tímar. Bert dómari kann staðfesta ella leingja handtøku.
(4) Dómari kann áleggja longri varðhald, tó í mesta lagi fýra mánaðir, og bert um longri revsing er væntandi. Dómari kann kortini í heilt serligum fórum áleggja longri varðhald enn fýra mánaðir.
(5) Dómari kann í serligum fórum áleggja varðhald í einingi ella partvísari avbyrging, tó í mesta lagi í tveir mánaðir. Dómari kann kortini í heilt serligum fórum áleggja varðhald í einingi ella partvísari avbyrging longri enn tveir mánaðir.

§ 10. Bústaður og samskifti

(1) Bústaðir, ognir og alt privat samskifti eru vard fyrir inntrivum.
(2) Er neyðugt sambært lóg og landsins tørvi at gera rannsókn, leggja hald á ella gera onnur inntriv, skal dómari í úrskurði gera av, um tað er loyviligt. Kann úrskurður ikki gerast áðrenn inntrivið, skal hann gerast aftaná.

§ 11. Ognarrættur

- (1) Ognarrætturin er friðhalgaður.
- (2) Almennur myndugleiki kann eftir mannagongd í lög taka ræði á privatari ogn ella rætti. Tílik lög skal samtykkjast av tveimum triðingum av lögtingslimunum, og ognartókan skal fara fram sambært neyðugum og átrokandi almennum tørví.
- (3) Fyri slíka ognartóku skal fult endurgjald latast.

§ 12. Trúarfrælsi

- (1) Óll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.
- (2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.
- (3) Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði.

§ 13. Valrættur

- (1) Val til lögting og kommunustýri fara fram á almennum, loyniligum og beinleiðis vali. Sama er við fólkaatkvöðum. Í lög verður ásett, hvør er valbærur, og hvør hevur valrætt. Ásetingar um valbæri og valrætt koma í gildi eftir næsta lögtingsval.

§ 14. Framsøgufrælsi

- (1) Ein og hvør eigur rætt til undir ábyrgd at hava og bera fram sína hugsan.
- (2) Á sama hátt eiga óll rætt til at vera við í samskifti og til at taka ímóti upplýsing.

§ 15. Felagsfrælsi

- (1) Óll hava rætt til at taka seg saman í felög og fylkingar til eitt og hvört endamál.
- (2) Felög og fylkingar kunnu avsigast við dómi, um atlit at trygd-og landaskili krevur tað.

§ 16. Savningarfrælsi

- (1) Óll eiga rætt til at savnast á almennum staði, um hetta ikki brýtur við trygd og landaskil.

§ 17. Vinna og arbeiði

- (1) Óll eiga javnbjóðis rætt til at reka vinnu og handil.
- (2) Óll eiga javnbjóðis rætt til at arbeiða.

§ 18. Skúli

- (1) Óll eiga javnbjóðis rætt til undirvísing og ókeypis fólkaskúla. Óll hava skyldu til at taka við undirvísing í barna- og ungdómsárum.
- (2) Foreldur kunnu sjálv taka á seg ábyrgd av undirvísing barnanna, men dygdin skal vera eins góð og tann, ið tað almenna bjóðar.

§ 19. Sosial trygd

- (1) Óll eiga rætt til sömilig kor.
- (2) Landið skal hava umsorgan fyri, at óll fáa virðiligr ellisár.
- (3) Tann, sum hvørki sleppur fram at egnari vinnu ella lontum arbeiði, eigur at fáa almennan stuðul og styrk.

§ 20. Familja

- (1) Landið tryggjar familjuni góðar umstöður.
- (2) Børn eiga rætt til at vaksa upp undir tryggum og góðum korum.

§ 21. Innlögurættindi

- (1) Øll eiga rætt til eigna innløgu.
- (2) Landið skal gera tær avmarkingar, sum neyðugar eru til tess at tryggja fæstovnar, innlögurætt, búseting og náttúrutilfeingi.
- (3) Tá ið íbúgvær leggja inn á sjónum ella á landi til sín sjálvs ella í felag, utan at gjald er uppií, skal innløgan vera teimum frí og fingin.
- (4) Tá ið grind er, skal tað mesta verða býtt í dráppartar ella heimapartar.

§ 22. Hvørsmansrættur

- (1) Íbúgvær landsins eiga rætt til at ferðast um sjógv og haga, tá ið tað ikki er fólk, fæi ella náttúru til ampa.

§ 23. Óðalsjørð og landsjørð

- (1) Skal landsjørð ella stórur partur av henni einskiljast við lóg, skal henda lóg leggjast til fólkatkvøðu í minsta lagi eitt hálvtt ár og í mesta lagi eitt ár eftir, at lögtingið hevur samtykt hana.
- (2) Við lóg kunnu ásetast reglur um stødd á óðalsjørð.

§ 24. Tilfeingi og umhvørvi

- (1) Myndugleikarnir varða um landsins tilfeingi.
- (2) Landið eiger alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga, og alt havtilfeingi.
- (3) Tá vunnið verður úr landsins tilfeingi, skal landið antin krevja viðurlag ella tryggja øllum vinnurætt.
- (4) Landið tryggjar, at almenna og privata tilfeingi landsins verður umsitið á sjálvberandi hátt við umsorgan fyrir umhvørvinum.

Triði partur - Fyrising

§ 25. Fyrisingarlig rættindi

- (1) Øll fyrising skal vera grundað á lóg, góðan fyrisingarsið, opinleika og gjøgnumskygdar mannagongdir.
- (2) Allar fyrisingarligar avgerðir skulu vera sakliga grundaðar, og allar metingar og grundgevingar av týdningi skulu vera skjalfestar.
- (3) Tekur almennur stovnur ella myndugleiki fyrisingarliga avgerð, ið gongur ímóti áhugamálum hjá borgara, skal hann hava skriviliga grundgeving.
- (4) Fyrisingarlig rættindi og mannagongdir skulu ásetast í lóg, sum m.a. skal áseta krøv um gegni í fyrisingini, rætt til innlit í almenn viðurskifti, egin viðurskifti og avgerðarmál, rætt til at leggja fyrisingarliga avgerð fyrir óhefta kærunevnd ella dómstól, rætt til hoyring um avgerðir og fyriskipanir og rætt til at lata onnur umboða seg í almennum málum.

§ 26. Kommunur

- (1) Føroyar eru skipaðar í kommunur undir landsins eftirliti. Lögtingið ásetir, hvussu nögv kommunur kunnu skuldbindast við láni, borgan ella á annan hátt.
- (2) Kommunustýrini eru fólkavalda sambært lög og skipa viðurskiftini á staðnum.
- (3) Kommunur kunnu við heimild í lög álíkna skatt til tess at fíggja uppgávur sínar.

Fjórði partur - Dómsvald

§ 27. Skipan

(1) Dómsvaldið er hjá óheftum dómstólum, sum verða skipaðir sambært lög. Rættargangur er almennur og skipaður við í minsta lagi tveimum rættarstigum. Rættargangur kann kortini vera óalmennur, um serlig viðurskifti krevja tað.

(2) Dómari skal í yrki sínum bert halda seg til lóginna. Dómari kann bert verða loystur úr starvi, tá hann hefur nátt galldandi fráfaringaraldri, um umskipan av dómstólunum ber við sær, at hann verður fluttur í annað starv, ella við dómi.

(3) Reglur um tilnevning av dómarum og um setanarviðurskifti teirra verða ásettar í lög.

§ 28. Skuldseting og ákæra

(1) Skuldseting og ákæra kunnu einans setast fram sambært heimild í lög.

(2) Eingin kann revsast uttan beinleiðis heimild í lög.

§ 29. Leikfólk í rættargongdini

(1) Nevningar skulu döma í serliga álvarsligum revsimálum.

(2) Í øðrum revsimálum kunnu eisini dómsfólk döma saman við lögfrøðiligung dómara.

(3) Serkön fólk kunnu eisini luttaka saman við lögfrøðiligung dómara í rættarmálum.

§ 30. Rættarmál

(1) Öll eiga rætt til at vera umboðað í revsimálum ella øðrum málum, sum tað almenna reisir móti teimum.

(2) Rættindi til sakkøna umboðan og fría málsgongd skulu nágreinast í lög.

Fimti partur – Stýrisskipan

Løgting

§ 31. Heimildir

(1) Á løgtingi fær fólk ið rødd og tekur støðu sína.

(2) Umframt løgtingsfólk kunnu lögmaður og landsstýrisfólk leggja uppskot fyrir løgtingið.

(3) Lógaruppskot, ið løgtingið hefur samtykt, fær lögargildi, tá ið tað er staðfest av lögmanni og kunngjort innan 30 dagar eftir samtykt.

§ 32. Lóggávumannagongd

(1) Lógaruppskot skulu fyrir løgtingið tríggjar ferðir. Eftir aðru viðgerð kunnu bert smávegis broytingar gerast.

(2) Tveir triðingar av løgtingsfólkunum kunnu samtykkja, at lög fær gildi við afturvirkni, tó bert um lógin er til fyrimunar fyrir borgaran.

(3) Eftir val, og eftir at løgtingsárið er endað, falla öll framløgd uppskot burtur.

(4) Við lög kann veitast landsstýrisfólk heimild at áseta almennar reglur í kunngerð.

(5) Við lög kann løgtingið leggja spurningar til fólkatkvøðu.

§ 33. Val

(1) Løgtingið hefur í mesta lagi 33 løgtingsfólk.

(2) Løgtingið ásetirvalskipan í lög.

(3) Valbærur er hvør, sum hefur valrætt til løgtingið, uttan so at hann er revsaður fyrir gerð, sum hefur við sær, at hann eftir almannahugsan ikki er verdigur at sita á løgtingi.

(4) Løgtingið ger sjálvt av, hvør av røttum er valdur.

(5) Løgtingsfólk, ið dömt er fyri revsiverda gerð, verður ikki óverdigt til løgtingssess, uttan so at tað fær fongsulsdóm í 4 mánaðir ella longri, ella trygdarvarðhaldsdóm.

§ 34. Valskeið

- (1) Løgtingið verður valt fyri fýra ár í senn. Løgmaður skrivar út val.
- (2) Løgmaður kann skriva út val í ótíð.
- (3) Løgtingið kann samtykkja, at val skal vera í ótíð.
- (4) Gamla løgtingið eigur sæti, til nýggja løgtingið er sett.
- (5) Ellisformaður setir løgtingið 12. yrkadagin eftir val.
- (6) Val skal skrivast út í minsta lagi fýra vikur og í mesta lagi seks vikur fyri valdagin.

§ 35. Løgtingsstarv

- (1) Løgtingsfólk rökja sætið sum álitistarv og eru bert bundin av sannføring síni.
- (2) Samsýning og eftirlón hjá løgtingsfólk og landsstýrisfólk verða ásettar av serligari nevnd, sum er skipað sambært serligari lög. Broytingar fáa gildi eftir næsta val.
- (3) Løgtingsfólk mugu ikki vera í álitistørvum, í ráðum og nevndum undir landinum ella sita sum dómarar. Verður løgtingsfólk landsstýrisfólk ella løgmaður, tekur varafolk sæti á løgtingi.

§ 36. Løgtingsformaður

- (1) Løgtingið velur formann og næstformenn.
- (2) Løgtingsformaður situr alt valskeiðið, uttan so at tveir triðingar av løgtingsfólkum krevja nýval av formansskapi.

§ 37. Løgtingsseta

- (1) Løgtingið kemur saman ólavskudag eftir gomlum siði.
- (2) Løgtingið ger í tingskipan síni av, nær løgtingssetan byrjar og endar.

§ 38. Virki løgtingsins

- (1) Løgtingið ásetir sjálvt tingskipan sína, og løgtingsformaður skipar virki tess.
- (2) Umframt løgtingsfólk kunnu bert løgmaður, landsstýrisfólk og onnur eftir løgtingsformansins tykki møta og taka orðið á løgtingi.
- (3) Løgtingsformaðurin boðar til fundar og kunnger dagsskrá. Ein triðingur av løgtingsfólkunum ella løgmaður kunnu krevja, at løgtingsfundur verður hildin.
- (4) Skal uppskot verða samtykt á løgtingi, skal meirilutin av løgtingsfólkunum vera móttur. Eru fleiri fyri enn ímóti, er uppskotið samtykt.
- (5) Tá ið løgtingið hevur umrøtt mál, kann tað gera niðurstöður sínar í samtykt.
- (6) Tá ið løgtingssetan byrjar, greiðir løgmaður frá stöðu landsins og tí, ið landsstýrið ætlar at fremja.

§ 39. Nevndir

- (1) Løgtingið skipar seg í nevndir, og umboðini verða vald eftir lutfalli. Onnur álitistørv kunnu veljast sambært tingskipan.

§ 40. Innlit

- (1) Løgtingsfundir eru almennir. Frítt er at endurgeva og varpa út løgtingsfundir, men teir kunnu verða gjördir óalmennir, um tað er neyðugt.
- (2) Nevndarfundir kunnu vera almennir.

(3) Løgtingsfólk kunnu, um ein triðingur av løgtingsfólkunum tekur undir við tí, krevja frágreiðing frá løgmanni ella landsstýrisfólkum um almenn mál.

(4) Á sama hátt kann meirilutin av einari løgtingsnevnd krevja frágreiðing frá løgmanni og landsstýrisfólkum um almenn mál.

§ 41. Sømdir løgtingsfólksins

(1) Eingin má handtaka løgtingsfólk ella reisa ákæru ímóti løgtingsfólkum utan við samtykki løgtingsins. Tó kann løgtingsfólk takast á búri.

(2) Løgtingsfólk kann bert við samtykki løgtingsins verða kravt til svarts uttantings fyrir tað, løgtingsfólkum sigur innantings.

Landsstýrið

§ 42. Myndugleiki

(1) Landsstýrið er ovasti fyrisitingarmyndugleiki.

(2) Tó kann við lög heimild verða latin nevndum, stýrum og ráðum at taka endaligar fyrisitingarligar avgerðir. Løgtingið kann ikki velja limir í hesar nevndir, stýri og ráð.

§ 43. Fyrisitingarábyrgd

(1) Landsstýrið skal fremja, halda og útinna hesa skipan og allar lógin.

(2) Løgmaður samskipar starv landsstýrisfólksins og hevur eftirlit við, at landsstýrisfólkini sita um málsókini á lógligan og fullgóðan hátt.

(3) Løgmaður og landsstýrisfólkini hava rættarliga ábyrgd av fyrisitingini av teimum málsókjum, sum eru løgd til teirra.

(4) Mál, ið viðvíkja hesi rættarligu ábyrgd, verða dömd av serligum nevningatingi. Reglur um hesa ábyrgd skulu ásetast í lög.

§ 44. Løgmansval

(1) Annan dagin eftir val tilnevnir løgtingsformaðurin eftir samráð við floksformenninar samráðingarleiðara at skipa landsstýri. Løgtingsformaðurin hann seta tíðarfrest á, og um ikki rokkið er á mál, kann hann hava nýtt samráð og tilnevna nýggjan samráðingarleiðara.

(2) Innan 10 yrkadagar eftir fyrsta løgtingsfund eftir løgtingsval leggur løgtingsformaður uppskot um løgmansevni fyrir løgtingið. Løgtingið skal í seinasta lagi 4. yrkadagin eftir greiða atkvøðu um uppskotið. Atkvøður meiri enn helmingur av øllum løgtingsfólkunum ímóti uppskotinum, er tað fallið. Annars er tað samtykt. Eru fleiri uppskot um løgmann, ger løgtingið av, hvat uppskot fyrst kemur til atkvøðugreiðslu.

(3) Havnar løgtingið øllum uppskotum frá løgtingsformanninum um løgmansevni, boðar løgtingsformaðurin aftur til samráðs sambært stk. (1) og setirinnan 4 yrkadagar framaftur uppskot um løgmansevni, sum løgtingið sama dag greiðir atkvøðu um.

(4) Um løgtingið eftir fýra fundir ikki hevur valt løgmann, skrivar starvandi løgmaður út nýval til løgtingið.

§ 45. Skipan

(1) Í landsstýrinum sita løgmaður og landsstýrisfólk.

(2) Løgmaður tilnevnir varaløgmann og landsstýrisfólk.

(3) Løgmaður kann loysa landsstýrisfólk og varaløgmann úr starvi. Atkvøður meirilutin av øllum løgtingsfólkunum fyrir, skal løgmaður loysa landsstýrisfólk ella varaløgmann úr starvi.

(4) Atkvøður meiri enn helmingur av øllum lögtingsfólkunum fyrir, verður lögmaður loystur úr starvi.

(5) Setir lögtingið lögmann frá, ella biður lögmaður um at verða loystur úr starvi ella doyr, virkar landsstýrið sum starvsstjórni, til nýggjur lögmaður er valdur í seinasta lagi 10 yrkadagar seinni.

(6) Tá val er útskrivað, leggja lögmaður og alt landsstýrið frá sær. Lögmaður og landsstýrið halda tó fram sum starvsstjórni, til nýtt landsstýri er skipað.

§ 46. Málsøki

(1) Lögmaður býtir málsøki landsstýrisins millum landsstýrisfólkini. Landsstýrisfólkini sita fyrir málsøkjum sínum hvør sær.

(2) Lögmaður samskipar starv landsstýrisfólksins og boðar regluliga til landsstýrisfundar, har øll uppskot, sum skulu fyrir lögtingið, verða løgd fram.

Fíggjarviðurskifti

§ 47. Skattur

(1) Skattur ella avgjald kann ikki áleggjast, broytast ella avtakast uttan við lóg.

(2) Skattur ella avgjald kann ikki leggjast á virksemi, sum er farið fram, áðrenn lógaruppskot um hetta varð lagt fyrir lögtingið.

§ 48. Fíggjarætlan

(1) Landsstýrið leggur fram uppskot um fíggjarætlan landsins fyrir eitt komandi tíðarskeið.

(2) Lögtingið skal samtykkja fíggjarætlan landsins, áðrenn inntókur verða havdar, og útreiðslur verða hildnar.

(3) Í neyðstöðu kunnu útreiðslur verða hildnar uttan samtykt frammanundan.

(4) Við lóg kann virksemi leggjast uttan fyrir fíggjarætlanina.

(5) Lán ella borgan, ið skuldbindur landið, kann bert fremjast við lóg.

§ 49. Roknskapir

(1) Eftir at tíðarskeiðið fyrir fíggjarætlanina er endað, leggur landsstýrið landsroknskapin alment fram.

(2) Landsroknskapurin fevnir um virksemi í fíggjarætlan landsins, umframt virksemi, sum við lóg er lagt uttan fyrir fíggjarætlan landsins.

§ 50. Grannskoðan

(1) Lögtingið grannskoðar og góðkennir framlagda landsroknskapin.

§ 51. Búskaparligt støðufesti

(1) Landsstovnur skal virka fyrir fíggjarligum støðufesti, umsita gjaldföri og skuld landsins, umframt umsita tey fíggjarmál og búskaparmál, sum við lóg eru løgd stovninum at umsita.

§ 52. Búskaparligt skynsemi

(1) Landsgrunnur skal tryggja skynsama nýtslu av serinntökum landskassans, og skipa rættvíst býti av hesum inntökum millum verandi og komandi ættarlið. Grunnurin verður skipaður við lóg.

§ 53. Eftirlit

(1) Lögtingið ansar eftir, at landsstýrið virkar sambært lóg.

(2) Løgtingið kann skipa nevndir av løgtingsfólki at kanna mál av almennum týdningi. Nevndirnar hava rætt til at krevja skriviligar ella munnligar upplýsingar frá privatum borgarum og frá almennum embætisfólki. Nevndirnar skulu, eftir at hava kannað málid, leggja frágreiðing fyri løgtingið.

(3) Nevndirnar kunnu eisini krevja, at løgtingsformaðurin setir óheftan kanningarstjóra ella kanningarnevnd av serkønum at kanna og gera niðurstöður um embætisførslu lögmans ella landsstýrisfólksins. Hesi hava rætt til at krevja skriviligar og munnligar vitnisfrágreiðingar frá embætisfólki og einstökum borgarum. Niðurstöðurnar kunnu leggjast fyri dómstólarnar. Um 2/5 av øllum løgtingsfólkunum krevja tað, skal løgtingsformaðurin somuleiðis seta slíkan kanningarstjóra ella kanningarnevnd.

§ 54. Løgtingsumboð

(1) At hava eftirlit við landsins fyrisiting velur løgtingið eitt løgtingsumboð, sum ikki kann vera løgtingsfólk.

(2) Reglur um val og virki hjá løgtingsumboðnum verða ásettar í lóg.

§ 55. Uttanríkisvald

(1) Landsstýrið varðar av uttanríkismálum og uttanríkistænastu mótvægis útlondum.

(2) Løgtingið velur uttanlandsnevnd, sum landsstýrið skal ráðföra seg við í sambandi við millumtjóðasamráðingar og uttanríkispolitiskar avgerðir av serligum týdningi.

(3) Millumtjóðasamráðingar, sum krevja luttøku løgtingsins fyri at verða útintar, ella sum annars eru týdningarmiklir, skulu samtykkjast av løgtinginum.

Sætti partur - samtykt og gildi

§ 56. Broytingar av stjórnarskipan Føroya

(1) Henda stjórnarskipan kann einans broytast við uppskoti, sum er samtykt á fólkaatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at løgtingið hevur tikið støðu sína.

(2) Orðaljóðið á uppskotinum, sum fer til fólkaatkvøðu, og reglur um atkvøðugreiðsluna, verða at áseta við lóg.

(3) Verður uppskotið samtykt á fólkaatkvøðu, kunnger valnevndarformaðurin uppskotið um stjórnarskipan Føroya í almenna kunngerðablaðnum, so skjótt sum fintalda úrsliði fyriliggur, og uppskotið hevur tá lögargildi.

§ 57. Samtykt og gildi

Henda lög fær gildi, tá ið formaðurin í valnevndini í almenna kunngerðablaðnum hevur kunngjort, at lógin er samtykt á fólkaatkvøðu, har fleiri eru fyri enn ímóti. Lógin verður útint sambært verandi stjórnarrættarligu støðu, til avgerð verður tikan um at skipa Føroyar sum sjálvstøðugt ríki. § 1 stk. 3, § 2, § 26, §§ 31-50 og §§ 53-55 fáa tó ikki gildi, fyrr enn tær eru settar í gildi við serstakari lög, eftir at hon er endaliga samtykt sambært reglunum í § 57 í løgtingslög nr. 103 frá 26. juli 1994 um stýrisskipan Føroya. Samstundis, sum nevndu greinar fáa í gildi, fer úr gildi løgtingslög nr. 103 frá 26. juli 1994 um stýrisskipan Føroya.

§ 58. Skiftisreglur

§ 27 (1) 2. og 3. pkt. og §§ 28, 29 og 30 fáa ikki gildi, fyrr enn dómsvaldið er komið undir fóroyskt málsræði.

Ummæli frá Páll av Teiginum

Fra: Pall av Teiginum [mailto:rolek@kallnet.fo]
Sendt: 31. juli 2017 14:46
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Ummæli av Uppskot til stjórnarskipan Føroya

Tað manglar:

1. Føroyar eru ein kristin tjóð
2. 10-30% av Føroya fólki kann krevja eitt mál til fólkaatkvøðu

Uttan hasi punktini ferð okkara húski ikki at atkvøða fyri uppskotinum, tíverri, tí restin er heilt ok.

vh

Páll av Teiginum
Tórshavn

Ummæli frá Eivind Weihe

Fra: Eivind Weyhe [mailto:EivindW@setur.fo]

Sendt: 3. august 2017 15:48

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipanaruppskot

Til Løgmansskrivstovuna

Eg loyvi mær hervið at senda viðfest nakrar viðmerkingar til uppkotið til stjórnarskipan.

Til sjálv innihaldið havi eg einki at viðmerkja, men loyvi mær at koma við nøkrum uppskotum til málsligar broytingar av meira kosmetiskum slag. Vónandi verður tað tikið væl upp.

Vinarliga

Eivind Weyhe, málfrøðingur

Uppskot

til

stjórnarskipan Føroya

Formæli

Vit, Føroya fólk, samtykkja hesa stjórnarskipan. Hon er grundvöllur undir stýri okkara, ið skal tryggja frælsi, trygd og trivnað.

Vit bygdu landið í fornari tíð og skipaðu okkum við lögtingi, lögum, rættindum og skyldum. Stjórnarskipanin staðfestir, at landsins borgarar eru upphav til alt politiskt vald í landinum, og hon skipar Føroyar eftir nútíðartørvi við fólkærði, løgræði, rættindum og skyldum.

Stjórnarskipanin **setirsetur** ikki úr gildi verandi stjórnarrættarligu sáttmálar og altjóðaavtalur, men staðfestir, at Føroya fólk hevur sjálvsavgerðarrætt og fullan rætt til at siga hesar upp. Eingin lóg kann verða sett í gildi fyri Føroyar utan lögtingsins samtykki.

Fyrsti partur – Stýrislag

§ 1. Fólkvið og landið

(1) Føroyar eru land, føroyingar eru tjóð, og alt vald í landinum er hjá Føroya fólkvið.

(2) Føroyar hava sambært sáttmálum samstarvað við onnur lond og kunnu framvegis samstarva við onnur lond sambært sáttmála.

(3) Um gjört verður av at lata samveldisstovnum vald, ið annars liggar hjá landsins myndugleikum, skal hetta verða væl lýst í millumtjóðasáttmála. Lögtingið skal samtykkja slíkan sáttmála, áðrenn fólkvið tekur endaliga avgerð á fólkatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár og í mesta lagi eitt ár seinni.

(4) Eitt og hvørt samveldissamstarv kann á sama hátt sigast úr gildi, har fólkvið skal taka endaliga avgerð á fólkatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at lögtingið hevur tikið støðu sína.

(5) Føroyar kunnu skipa seg sum sjálvstøðugt ríki. Tá skal fólkvið taka endaliga avgerð á fólkatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at lögtingið hevur tikið støðu sína.

(6) **Tá ið** uppskot verður lagt til fólkatkvøðu, skulu minst 50% av teimum, sum hava valrætt, greiða atkvøðu, fyri at úrslitið skal fáa gildi. Vanligur meiriluti skal ráða.

(...)

§ 21. Innløgurættindi

- (1) Æll eiga rætt til eigna innløgu.
- (2) Landið skal gera tær avmarkingar, sum neyðugar eru til tess at tryggja fæstovnar, innløgurætt, búseting og náttúrutilfeingi.
- (3) Tá ið íbúgvær leggja inn á sjónum ella á landi til sín sjálvs ella í felag, utan at gjald er uppií, skal innløgan vera teimum frí og fingin.
- (4) Tá ið grind er, skal tað mesta verða **býtteskift** í dráppspartar ella heimapartar.

(...)

§ 24. Tilfeingi og umhvørvi

- (1) Myndugleikarnir varða um landsins tilfeingi.
- (2) Landið eigur alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga, og alt havtilfeingi.
- (3) **Tá ið** vunnið verður úr landsins tilfeingi, skal landið antin krevja viðurlag ella tryggja öllum vinnurætt.
- (4) Landið tryggjar, at almenna og privata tilfeingi landsins verður umsitið á sjálvberandi hátt við umsorgan fyrir umhvørvinum.

(...)

§ 26. Kommunur

- (1) Føroyar eru skipaðar í kommunur undir landsins eftirliti. Løgtingið **ásetirásetur**, hvussu nógv kommunur kunnu skuldbindast við láni, borgan ella á annan hátt.
- (2) Kommunustýrini eru fólkavald sambært lög og skipa viðurskiftini á staðnum.
- (3) Kommunur kunnu við heimild í lög álíkna skatt til tess at fíggja uppgávur sínar.

(...)

§ 27. Skipan

(1) Dómsvaldið er hjá óheftum dómstólum, sum verða skipaðir sambært lög. Rættargangur er almennur og skipaður við í minsta lagi tveimum rættarstigum. Rættargangur kann kortini vera óalmennur, um serlig viðurskifti krevja tað.

(2) Dómari skal í yrki sínum bert halda seg til lógina. Dómari kann bert verða loystur úr starvi, **tá ið** hann hefur nátt galldandi fráfaringaraldri, um umskipan av dómstólunum ber við sær, at hann verður fluttur í annað starv, ella við dómi.

(3) Reglur um tilnevning av dómarum og um setanarviðurskifti teirra verða ásettar í lög.

(...)

§ 29. Leikfólk í **rættargongdinir**rættarganginum

(1) Nevningar skulu döma í serliga álvarsligum revsimálum.

(2) Í øðrum revsimálum kunnu eisini dómsfólk döma saman við lögfrøðiligungum dómara.

(3) Serkøn fólk kunnu eisini luttaka saman við lögfrøðiligungum dómara í rættarmálum.

(...)

§ 33. Val

(1) Løgtingið hevur í mesta lagi 33 løgtingsfólk.

(2) Løgtingið **ásetirvalskipan**ásetur valskipan í lög.

(3) Valbærur er hvør, sum hevur valrætt til løgtingið, utan so at hann er revsaður fyrir gerð, sum hevur við sær, at hann eftir almannahugsan ikki er verdigur at sita á løgtingi.

(4) Løgtingið ger sjálvt av, hvør av **røttumrættum** er valdur.

(5) Løgtingsfólk, ið dømt er fyrir revsiverda gerð, verður ikki óverdigt til løgtingssess, utan so at tað fær fongsulsdóm í 4 mánaðir ella longri, ella trygdarvarðhaldsdóm.

§ 34. Valskeið

(1) Løgtingið verður valt fyrir fýra ár í senn. Løgmaður skrivar út val.

(2) Løgmaður kann skriva út val í ótíð.

(3) Løgtingið kann samtykkja, at val skal vera í ótíð.

(4) **Gamlat**Tað gamla løgtingið eigur sæti, til **tað**nýggja løgtingið er sett.

(5) Ellisformaður **setirsetur** løgtingið 12. yrkadagin eftir val.

(6) Val skal skrivast út í minsta lagi fýra vikur og í mesta lagi seks vikur fyri valdagin.

(...)

§ 38. Virki lögtingsins

(1) Løgtingið **ásetirásetur** sjálvt tingskipan sína, og lögtingsformaður skipar virki tess.

(2) Umframt lögtingsfólk kunnu bert lögmaður, landsstýrisfólk og onnur eftir lögtingsformansins tykki móta og taka orðið á løgtingi.

(3) Lögtingsformaðurin boðar til fundar og kunnger dagsskrá. Ein triðingur av lögtingsfólkunum ella lögmaður kunnu krevja, at lögtingsfundur verður hildin.

(4) Skal uppskot verða samtykt á løgtingi, skal meirilutin av lögtingsfólkunum vera móttur. Eru fleiri fyri enn ímóti, er uppskotið samtykt.

(5) Tá ið løgtingið hevur umrøtt mál, kann tað gera niðurstøður sínar í samtykt.

(6) Tá ið løgtingssetan byrjar, greiðir lögmaður frá støðu landsins og tí, ið landsstýrið ætlar at fremja.

(...)

§ 43. Fyrisitingarábyrgd

(1) Landsstýrið skal fremja, halda og útinna hesa skipan og allar lógin.

(2) Lögmaður samskipar starv landsstýrisfólksins og hevur eftirlit við, at landsstýrisfólkini **síta-umumsita** málsókini á lógligan og fullgóðan hátt.

(3) Lögmaður og landsstýrisfólkini hava rættarliga ábyrgd av fyrisitingini av teimum málsókjum, sum eru løgd til teirra.

(4) Mál, ið viðvíkja hesi rættarligu ábyrgd, verða dømd av serligum nevningatingi. Reglur um hesa ábyrgd skulu ásetast í lóg.

§ 44. Løgmansval

(1) Annan dagin eftir val tilnevni lögtingsformaðurin eftir samráð við floksformenninar samráðingarleiðara at skipa landsstýri. Lögtingsformaðurin hann seta tíðarfrest á, og um ikki rokkið er á mál, kann hann hava nýtt samráð og tilnevna nýggjan samráðingarleiðara.

(2) Innan 10 yrkadagar eftir fyrsta lögtingsfund eftir løgtingsval leggur lögtingsformaður uppskot um løgmansevni fyri løgtingið. Løgtingið skal í seinasta lagi 4. yrkadagin eftir greiða atkvøðu um uppskotið. Atkvøður meiri enn helmingur av øllum lögtingsfólkunum ímóti uppskotinum, er tað fallið. Annars er tað samtykt. Eru fleiri uppskot um løgmann, ger løgtingið av, hvat uppskot fyrst kemur til atkvøðugreiðslu.

(3) Havnar lögtingið öllum uppskotum frá lögtingsformanninum um lögmansevni, boðar lögtingsformaðurin aftur til **samráðssamráð** sambært stk. (1) og **setirinnan setur innan** 4 yrkadagar framaftur uppskot um lögmansevni, sum lögtingið sama dag greiðir atkvøðu um.

(4) Um lögtingið eftir fýra fundir ikki hevur valt lögmann, skrivar starvandi lögmaður út nýval til lögtingið.

§ 45. Skipan

(1) Í landsstýrinum sita lögmaður og landsstýrisfólk.

(2) Lögmaður tilnevnir varalögmann og landsstýrisfólk.

(3) Lögmaður kann loysa landsstýrisfólk og varalögmann úr starvi. Atkvøður meirilutin av öllum lögtingsfólkunum fyri, skal lögmaður loysa landsstýrisfólk ella varalögmann úr starvi.

(4) Atkvøður meiri enn helmingur av öllum lögtingsfólkunum fyri, verður lögmaður loystur úr starvi.

(5) **SetirSetur** lögtingið lögmann frá, ella biður lögmaður um at verða loystur úr starvi ella doyr, virkar landsstýrið sum starvsstjórn, til nýggjur lögmaður er valdur í seinasta lagi 10 yrkadagar seinni.

(6) **Tá ið** val er útskrivað, **leggjaleggur** lögmaður og alt landsstýrið frá sær. Lögmaður og landsstýrið halda tó fram sum starvsstjórn, til nýtt landsstýri er skipað.

(...)

§ 48. Fíggjarætlan

(1) Landsstýrið leggur fram uppskot um fíggjarætlan landsins fyrir eitt komandi tíðarskeið.

(2) Lögtingið skal samtykkja fíggjarætlan landsins, áðrenn inntókur verða **havdar** og útreiðslur verða hildnar.

(3) Í neyðstóðu kunnu útreiðslur verða hildnar utan samtykt frammanundan.

(4) Við lóg kann virksemi leggjast utan fíggjarætlanina.

(5) Lán ella borgan, ið skuldbindur landið, kann bert fremjast við lóg.

(...)

§ 50. Grannskoðan

(1) Lögtingið grannskoðar og góðkennir **tann** framlagda landsroknaskapin.

§ 51. Búskaparligt støðufesti

(1) Landsstovnur skal virka fyrir fíggjarligum stóðufesti, umsita gjaldföri og skuld landsins, umframt umsita tey fíggjarmál og búskaparmál, sum við lög eru løgd stovninum at umsita.

§ 52. Búskaparlít skynsemi

(1) Landsgrunnur skal tryggja skynsama nýtslu av serinntökum landskassans og skipa rættvist býti av hesum inntökum millum verandi og komandi ættarlið. Grunnurin verður skipaður við lög.

§ 53. Eftirlit

(1) Løgtingið ansar eftir, at landsstýrið virkar sambært lög.

(2) Løgtingið kann skipa nevndir av løgtingsfólki at kanna mál av almennum týdningi. Nevndirnar hava rætt til at krevja skrivilgar ella munnligar upplýsingar frá privatum borgarum og frá almennum embætisfólki. Nevndirnar skulu, eftir at hava kannað mál, leggja frágreiðing fyrir løgtingið.

(3) Nevndirnar kunnu eisini krevja, at løgtingsformaðurin setirsetur óheftan kanningarstjóra ella kanningarnevnd av serkónum at kanna og gera niðurstóður um embætisførslu logmans-ella landsstýrisfólkshjá logmanni ella landsstýrisfólki. Hesi hava rætt til at krevja skrivilgar og munnligar vitnisfrágreiðingar frá embætisfólki og einstökum borgarum. Niðurstóðurnar kunnu leggjast fyrir dómstólarnar. Um 2/5 av öllum løgtingsfólkunum krevja tað, skal løgtingsformaðurin somuleiðis seta slíkan kanningarstjóra ella kanningarnevnd.

(...)

§ 56. Broytingar av stjórnarskipan Føroya

(1) Henda stjórnarskipan kann einans broytast við uppskoti, sum er samtykt á fólkakattkvøðu í minsta lagi eitt hálvit ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at løgtingið hevur tikið stóðu sína.

(2) Orðaljóðið ~~á~~ uppskotinum, sum fer til fólkakattkvøðu, og reglur um atkvøðugreiðsluna, verða at áseta við lög.

(3) Verður uppskotið samtykt á fólkakattkvøðu, kunnger valnevdarformaðurin uppskotið um stjórnarskipan Føroya í ~~tí~~ almenna kunngerðablaðnum, so skjótt sum ~~tað~~ fintalda úrslitið fyriliggur, og uppskotið hevur tá lögargildi.

§ 57. Samtykt og gildi

Henda lög fær gildi, tá ið formaðurin í valnevdini ~~falmenna kunngerðablaðnum hefur kunngjort hevur kunngjört í~~ almenna kunngerðablaðnum, at lógin er samtykt á fólkakattkvøðu, har fleiri eru fyrir enn ímóti. Lógin verður útint sambært verandi stjórnarrættarligu stóðu, til avgerð verður tikan um at skipa Føroyar sum sjálvstøðugt ríki. § 1 stk. 3, § 2, § 26, §§ 31-50 og §§ 53-55 fáa tó ikki gildi, fyrr enn tær eru settar í gildi við serstakari lög, eftir at hon er endaliga samtykt sambært reglunum í § 57 í løgtingslög nr. 103 frá 26. juli

1994 um stýrisskipan Føroya. Samstundis, sum nevndu greinar fáa fagildi, fer úr gildi lögtingslög nr. 103 frá 26. juli 1994 um stýrisskipan Føroya.

(...)

Ummæli frá Jón Thorsteinsson

Hoyvík, 9. August 2017

Uppskot til uppískoyti til §19 um sosiala trygd í stjórnarskipanaruppskotinum

Góðu tit á Løgmansskrivstovuni

Uppskotið um stjórnarskipan Føroyar ger helst, at fólk fara at hugsa um, hvørji virði okkara samfelag í síðstu syftu byggir á, og hvat ið samfelagið vil tryggja sínum borgarum.

Undirritaði hevur ávísar royndir, ið gera, at eg haldi, at hóskandi bústaður eיגur at verða staðfestur positivt sum ein rættur í stjórnarskipanaruppskotinum. Í 2012 seldi eg húsini, ið eg átti tá, tí tey vóru vorðin ov fíggjarliga tung hjá mær at halda, og tí heilsustøðan hjá mær varð versnað. Síðani tá eri eg fluttur 4 ferðir innanhýsis í høvuðsstaðarkommununi, og tað skal lítið hugflog til at ímynda sær, at hetta inniber nögv stríð og friðloysi, og hevur hetta eisini ávirkað míni 2 børn, ið eru hjá mær eftir fastari skipan. Orsøkin til flyingarnar hava millum annað verið húsaigararnir, ið eg havi leigað frá, skuldu nýta húsini til annað endamál. At siga, at hetta hevur verið sum at vera flóttarfólk í egnum landi, er kaska at taka rívan til, men hetta er í øllum fórum ein óynskt nomadutilvera, ið fer við nógvari orku og gongur út yvir trivnaðin.

Ein fastur og tryggur bústaður er helst ein hin týdningarmesti grundarsteinurin í trivnaðinum hjá fólk. Hetta er ein somikið grundleggjandi tørvur, at nögvir aðrir tørvir kennast óviðkomandi, um hesin tørvurin ikki er nøktaður, og tað kann verða trupult at taka lut á ymsum øðrum samfelagsþokjum, eitt nú at brúka tey frælsini, ið verða tryggjað í stjórnarskipanaruppskotinum, um bústaðarstøðan ikki er í lagi. Hartil kemur, at torført er at fáa ein ótryggan bústað at kennast sum eitt veruligt heim.

Tað er sera jaligt, at kjak hevur verið í seinastuni um bústaðarmarknaðin í Føroyum, herundir ironiina í, at vit hava eggjað fólk at verða verandi í Føroyum, ella at flyta heim aftur, utan at bústaðarmarknaðurin hevur fylgt við. Tað er sjálvsagt eisini jaligt, at tað verða bygdar íbúðir til ymsar samfelagsbólkar, ið láglønt hava ráð at gjalda. Men tað eru longu nögv ár síðani, at fyrsta fjølmiðlasøgan kom, um at onkur ætlaði at flyta til Danmarkar, tí korini ikki vóru nög góð í Føroyum, og tað fara helst at ganga nögv ár, áðrenn númerandi bíðilistin við 2000 fólkum hjá Bústøðum verður burtur. Harumframt fara komandi landsstýrissamgongur allarhelst at hava ymiskan bústaðarpolitikk, og undir øllum umstøðum er tað syrgiligt, um Føroyar í ov stóran mun eru eitt samfelag fyri fíggjarliga sterkar samfelagsbólkar.

Av omanfyri nevndu orsøkum skjýtur undirritaði upp hesa broyting til lógaruppskotið um stjórnarskipan Føroya:

“§ 19. Sosial trygd

- (1) Øll eiga rætt til sømilig kor-, herundir hóskandi bústað.**
- (2) Landið skal hava umsorgan fyri, at øll fáa virðiligr ellisár.**

(3) Tann, sum hvørki sleppur fram at egnari vinnu ella løntum arbeiði, eigur at fáa almennan stuðul og styrk.”

Í arbeiðnum við stjórnarskipanaruppskotinum hevur sum íblástur helst verðið hugt at øðrum stjórnarskipanum, mannarættindasáttmálum og yvirlýsingum. Tí fari eg at enda at vísa til § 25 í heimsyvirlýsingini um mannarættindi hjá Sameindu Tjóðum frá 1948:

“Article 25.

Everyone has the right to a standard of living adequate for the health and well-being of himself and of his family, including food, clothing, **housing** and medical care and necessary social services, and the right to security in the event of unemployment, sickness, disability, widowhood, old age or other lack of livelihood in circumstances beyond his control.” (Mín framhevjan)

Tey flestu rættindini, ið eru nevnd í greinini omanfyri, eru í stóran mun tryggjað okkum her í Føroyum. Eftir er bert “housing”.

Virðingarmest

Jón Thorsteinsson

Ummæli frá Karsten Piculell Saxov

Fra: Karsten Piculell Saxov [mailto:ksaxov@hotmail.com]

Sendt: 10. august 2017 14:00

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Uppskot til stjórnarskipan Føroya

§48 er alr for vagt og dårligt formuleret.

Det anbefales at bruge formuleringer i værende styrelseslov §§ 43-44.

v.h.

Karsten Piculell Saxov

Ummæli frá Christian Andreasen og Annfinn V Hansen

Viðmerkingar til uppskot til Stjórnarskipan

Løgmaður hevur lagt út á sína heimasiðu uppskot til "Stjórnarskipan Føroya". Uppskotið hevur annars ikki verið sent øðrum pørtum til hoyringar. Sambært útsøgnum frá danske forsætismálaráðharanum á ðlavøku hevur landsstýrið ikki so frætt sum sent uppskotið til dansku stjórnina, áðrenn tað nú verður lagt út til "almenna" hoyring.

Sum løgfrøðingar undrast vit yvir, at eitt slíkt uppskot yvirhøvur verður lagt fram av Føroya løgmanni.

Uppskotið er eftir okkara metan í stríð við grundlóginu, stýrisskipanarlóginu, tingskipanina og vanligan løggávusið. Uppskotið er heldur ikki búvgið til endaliga støðutakan.

Danska grundlógin er framvegis galldandi

Lógar verða sum oftast smiðaðar av løgfrøðingum.

Løgfrøðingar fáa ein málsetning frá politiska myndugleikanum. Hesir skulu siðani royna at smiða ein lögartekst, sum svarar til politiska ynskið. Men løgfrøðingar hava eina sjálvstøðuga skyldu til at boða politiska myndugleikanum frá, um so er, at politiska ynskið ikki letur seg gera at gjøgnumføra við lög.

Tað er soleiðis, at sjálvt løgtingslimir, sum gjøgnum seinastu árini ofta hava tosað um "løgfrøðiligar spennitroyggjur", hava skyldu til at virða grundlóginu og okkara egnu stýrisskipan.

Seinast nøkulunda sama uppskot um stjórnarskipan í 2010 varð lagt á ting, mælti umsitingin hjá løgtinginum til, at uppskotið bleiv burturvist. Men hetta fekk ikki undirtøku millum løgtingslimir, sum atkvøddu ímóti hesum.

Løgtingslimir og onkrir løgfrøðingar vilja vera við, at grundlógin og heimastýrlógin ikki eru annað enn politisk skjøl, sum kunnu tambast ein og annan veg. Tað veldst um, hvat er opportunt fyrir ta stóðu, sum nú einaferð er uppstaðin.

Tíverri tykist tað eisini at vera blivið soleiðis, at nakrir føroyskir løgfrøðingar á ein ella annan hátt síggja tað sum sína høvuðsuppgávu at burturforklára hvønn stjórnarættarligan status Føroyar hava. Vanligur statsrættur og fólkarættur verður tilvildarliga blandaður saman, og tikið verður til nýggjar rættartraditionir fyrir at undirbyggja hesi sjónarmið.

Lat tað verða sligið fast, at Føroyar framvegis eru partur av danske kongaríkinum, og at danske grundlógin framvegis er galldandi fyrir Føroyar. Danska grundlógin er eisini galldandi fyrir yvirtíkin málsoði. Danska grundlógin er ikki eitt politiskt skjal, hon er heldur ikki at meta sum ein "stjórnarrættarligur sáttmáli" ella ein "alþjóða avtala."

Tað átti ikki at verið nakar trupulleiki at prógvva, at danske grundlógin er galldandi fyrir Føroyar. Tað er bara at lesa teir kanska hundraðtals dómari, sum eru avsagdir av Føroya rætti og Eystara

landsrætti gjøgnum seinastu mongu árini, har danske grundlógin verður brúkt sum beinleiðis rættarkelda. Eisini Hægstirættur vísl til grundlóginna í fóroyiskum málum.

Hettar er eisini galldandi fyri mál, sum viðvíkja yvirtiknum málum. Tað tykist, sum tað eru nakrir lögfrøðingar í Føroyum, sum hava eina fatan av, at danske grundlógin bert er galldandi fyri felagsmál, meðan stýrisskipanin einsamøll er galldandi fyri yvirtikin mál.

Hettar eru sjálvgjørðar reglur, sum onki hald hava í galldandi lögfrøði. Nakað annað er so, at okkara verandi stýrisskipanarlógi á fleiri økjum er samanfallandi við donsku grundlóginna, so undir verandi stýrisskipanarlógi er eitt slag av fløkju komin í.

Hettar hevur í rættarmálum havt sum avleiðing, at dómstólnir í dómum, eftir at stýrisskipanarlógin varð sett í gildi, sitera bæði grundlóginna og stýrisskipanarlóginna.

Hetta gevur heldur ikki nakrar serliga praktiskar trupulleikar, tí tað fyrliggur ikki nakað ósamsvar millum donsku grundlóginna og núgaldandi stýrisskipanarlógi. Skuldi nakað ósamsvar verið, er einki at ivast í, at dómvaldið vil tulka grundlóginna framum galldandi stýrisskipanarlógi.

Hvat skal stjórnarskipanin brúkast til?

Nú er so ætlanin at leggja eina stjórnarskipan út til fólkis at samtykkja.

Fyri okkum sum lögfrøðingar er ógvuliga torfsørt at fáa eyga á, hvat ein slík stjórnarskipan skal brúkast til. Upprunaliga varð grundlógararbeiðið sett í verk, tí Føroyar høvdu fullveldi á dagsskrá. Tá er sanniliga brúk fyri eini grundlógi ella stjórnarskipan.

Nú er fullveldi eftir øllum at døma ikki á dagsskrá, men vit skulu allíkavæl hava eina stjórnarskipan.

Stjórnarskipanin verður tí hvørki fuglur ella fiskur. Lögmaður sigur, at endamálið við stjórnarskipanini er, at hon skal vera eitt slag av samleikaskjali fyri Føroyar og føroyingar. Hettar er eftir okkara meting uttanumtos. Veruleikin er, at Føroyar undir núverandi umstøðum als ikki hava nakran tørv á eini nýggjari stjórnarskipan.

Tað eru ikki meira enn 20 ár síðani, at vit fingu okkara núgaldandi stýrisskipanarlógi. Tað eru ikki meira enn 10 ár síðani, at okkara heimastýrislógi bleiv broytt við yvirtøkulógin, sum gevur fóroyiskum myndugleikum sera stórt vald. Føroyar kunna nevniliða yvirtaka so at siga øll málssøki. Tað er heldur ikki meir enn 10 ár síðani, at vit fingu uttanrfispolitisku heimildarlóginna.

Hvønn status skal stjórnarskipanin hava?

Uppskotið, sum er nú er lagt fram, verður nevnt "uppskot til stjórnarskipan".

Einki verður sagt um hettar er ein "lög", ein "løgtingslög" ella um talan er um eitt politiskt skjal. Vit vita snøgt sagt ikki, hvar í lögfrøðini vit í heila tikið eru.

Øll, sum kenna stjórnarrættarligu støðuna hjá Føroyum vita, at heimastýrislógin og stýrisskipanarlógin áseta, at løgtingið á lóggávuðkinum hevur heimild at samtykkja

"løgtingslögir", "ríkislógartilmælir" og "aðrar samtyktir". Hetta framgongur av § 4, stk. 2, í heimastýrslögini og § 15, stk. 1, í stýrisskipanarlögini.

Tað tykist, sum ætlanin við uppskotinum er at hevja seg út um allar kendar heimildir hjá løgtinginum.

Sambært galldandi stýrskipan er tað eisini soleiðis, at løgtingið samtykkir løgtingslögir, og løgmaður skal so staðfesta hesar, áðrenn løgtingslögir kunnu setast í gildi.

Henda áseting verður heldur ikki yvirhildin, tí "stjórnarskipanin" verður sambært uppskotinum sett í gildi "tá ið formaðurin í valnevndini í almenna kunngerðablaðnum hefur kunngjört, at lógin er samtykt á fólkakvøðu, har fleiri eru fyri enn ímóti.". Henda áseting er greitt í stríð við § 26 í stýrisskipanarlögini.

Skal fólkioð hava lóggávuvald?

Í almennu framløguni sigur løgmaður, at í Føroyum ræður fólkioð:

"Fólkioð er omanfyri løgting og omanfyri landsstýri."

Tað tykist, sum løgmaður hevur gloymt, at okkara demokratiska skipan er eitt "umboðandi demokrati" skilt soleiðis, at fólkioð velur eitt løgting, sum á henda hátt fær eitt mandat frá Føroya fólk til at smíða landsins lögir. Løgtingið, valt av Føroya fólti, velur síðani eitt landsstýri, sum "fólkssins vegna" skal stjórna landinum.

Í politisku prosessini um hesa "stjórnarskipan" tykist alt verða vent á høvdið, eisini okkara demokratiska skipan, sum er, at løgtingið samtykkir lógar. Í ávísum fórum kunnu hesar verða lagdar út til eina vegleiðandi fólkakvøðu eftir serligum reglum. Tá lóggávuprosessin er liðug fær løgmaður rættindi til antin at forkasta lóginna ella at staðfesta hana.

Tað tykist, sum at fólkioð nú skal hava beinleiðis lóggávuvald, og formaðurin í valnevndini fólkssins vegna skal útrópa lóginna at verða galldandi føroyskur rættur.

Heitið á uppskotinum er hvørki "lög" ella "løgtingslög" men bara "stjórnarskipan". Tað verður nú allíkvæl ikki so nögv hjá valformanninum at seta í gildi kortini, longu av teirri orsøk, at tær lógargreinar, sum eru samanfallandi við okkara stýrisskipanarlög, sambært uppskotinum ikki verða settar í gildi, fyrr enn eitt nýtt løgting hevur samtykt hettar.

Uppskotið fylgir ikki vanligum lóggávusiði og hevur ongar viðmerkingar

Uppskotið til stjórnarskipan hevur ein hátíðarligan inngang, eisini nevdur ein "preambul". Slíkir innangangir eru ikki samsvarandi vanligum lóggávusiði, hvørki í Føroyum ella okkara grannalondum, sum vit vanliga samanbera okkum við.

Í dag er vanliga fatanin, at politiskar programmerklæringar ikki eiga at verða samtyktar í lógarformi.

Tað tykist sum hesin heilt margháttligi inngangur er tikan úr angelsaksiskari lógartradition, mest at samanbera við frælsiskunngerðina, tá USA fekk sína stjórnarskipan í 1776. Frælsiskunngerðin byrjar nevniliga við "We the people..." Tað er heilt ófatiligt, at slíkt yvirhøvur sleppur gjøgnum náfareygað.

Ísland fekk sjálvstýrið í 1918. Landið fekk sína grundlög í 1944, sum bleiv smíðað eftir norðurlendskari (germanskari) lögarsiðvenju. Noreg var einaferð í samríki við danska kongaríkið. Noreg fekk sína egnu grundlög tann 17. mai 1814. Hvørki norska ella íslendska grundlógin hava slíkar inngangir.

Hvønn status hevur so hesin inngangur.

Er hetta ein politisk programmerklæring ella ein partur av einum vanligum lögarteksti? Heldur ikki í hesum føri vita vit, hvar vit eru stødd í lögfrøðiligum samanhangi.

Ein annar avgerandi spurningur er eisini, um hesin "preambul" yvirhøvur fær gildi eftir fólkatkvøðuna.

Lögmaður hevur nevnliga sett inn í uppskotið ein sera ógreiðan tekst um gildiskomu, sum er soljóðandi: "*Lögin verður útint samvert verandi stjórnarrættarligu støðu, til avgerð verður tikan um at skipa Føroyar sum sjálvtøðugt ríki.*"

Stóri trupulleikin við hesi orðing er eisini, at uppskotið til stjórnarskipan (inngangur og grein 1) geva tyðiligar ábendingar um, at lögmaður tulkar "verandi stjórnarrættarligu støðu" í strið við grundlögina.

Sum heild mugu vit ganga út frá, at ætlanin við uppskotinum til stjórnarskipan er, at inngangurin skal fáa gildi beinan vegin, altsó tá formaðurin í valnevndini hevur kunngjørt valúrsliðið valdagin. Annars er slett einki endamál við hesum yvirhøvur.

Eingin kann svara hesum og fleiri øðrum spurningum.

Orsøkin er, at uppskotið til stjórnarskipan verður lagt fram utan nakrar viðmerkingar yvirhøvur.

Eisini her er uppskotið í strið við okkara stýriskipan (tingskipanina) sum ásetir, at allar lögir skulu leggjast fram í lögtinginum saman við viðmerkingum, bæði almennum viðmerkingum og serligum viðmerkingum til hvørja einstaka lögargrein.

Lógarviðmerkingar eru nevnliga ein sera tyðandi partur av einum lógaruppskoti.

Viðmerkingarnar eru eitt slag av ískoyti til sjálvan lögartekstin. Óll vita, at lögir kunnu tulkast, og tá eru viðmerkingarnar til lögina rættiliga avgerandi fyri hvørja tulking, eitt nú dómsvaldið kemur til. Vit kenna onga stýrisskipanarlög í okkara lógarøki, og heldur ikki nakra lögtingslög ella fólkatingslög, sum verður løgd fram utan viðmerkingar.

Úrslitið kann eisini blíva hareftir. Vandin verður, at eitt nú sjálvstýrisfólk fara at umrøða lögartekstin, sum eftir uppskotinum skal samtykkjast (og lýsast) sjálvan flaggdagin, fyri fræsisskjalið mikla, meðan samríkisfólk fara at kalla hetta fyri eitt skjal, sum bara skal styrkja um ella lýsa okkara "samleika".

Hvønn stjórnarrættarligan status hevur stjórnarskipanin?

Tað er eisini heilt undrunarvert, at Føroya lögmaður leggur eitt slíkt uppskot til almenna hoyring utan at greiða frá, hvønn stjórnarrættarligan status uppskotið til stjórnarskipan hevur.

Er stjórnarskipanin undir donsku grundlögini, og virðir hon gallandi heimastýrisskipan, soleiðis sum henda er broytt við yvirtøkulóginu frá 2005? Grundlógin verður ikki nevnd við einum orði. Í

Eftir politisku útmeldingunum higartil at døma, er uppskotið heldur ikki búgvið til nakra støðutakan.

Tað frættist, at formenninir fyri politisku flokkarnir hava verið sera ósamdir um, hvat lógin skal innihalda. Hvati skal við, og hvati ikki skal við? Onkur sigur, at "búskapargrunnur er tикиn út", ein annar sigur, at "landsbankin er tикиn burtur úr" og ein triði sigur, at "minnilutaverjuna blivu vit ikki samdir um". Nú til seinast eru tingfólk eisini farin at kjakast um Føroyar eru ein "kristin tjóð".

Allar hesar útsagnir bera týðilig boð um, at stjórnarskipanin als ikki er búgvín til nakra støðutakan.

Okkara áheitan á lögmann verður:

Lat uppskotið til stjórnarskipan liggja í skuffuni til Føroyar einaferð hava tikið avgerð um at skipa okkum sum sjálvstøðuga tjóð.

Tórshavn, tann 14. august 2017

Christian Andreasen, adv.

Annfinn V Hansen, adv.

Ummæli frá Kjartan Lamhauge Kristiansen

Fra: Kjartan Lamhauge Kristiansen [mailto:kjartan.kristiansen@gmail.com]

Sendt: 15. august 2017 00:17

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Cc: Sjúrður Rasmussen <sjr@tinganes.fo>

Emne: Ummæli av uppskoti um stjórnarskipan lagt til hoyringar.

Tað sæst ikki á heimasíðu lögmannsskrivstovunnar, hvar mögulig ummæli/viðmerkingar skulu sendast og hvussu. Sendi tí eisini Sjúrði Rasmussen mínar viðmerkingar/mítt ummæli.

Ummæli

Ilt er at meta um, hvat er vunnið, og hvat er tapt, um uppskotið til stjórnarskipan verður samtykt av lögtingi og við fólkaatkvøðu í tí líki, tað liggur til ummælis/viðmerkingar hjá leikum føroyingum.

Hvør verður niðurstøðan, um tað fellur við fólkaatkvøðu? Er tað heildin, sum fellur, ella eru tað einstakir partar, ið fólkvið ikki tekur undir við, antin tí at ikki helmingurin er fyri, ella tí at helmingurin er ímóti hesum?

Ikki er so nögv í uppskotinum, sum ikki longu er ásett við okkara egnu lögum, men tað kann ikki verða so, at hesir partar gerast ivasamir, um uppskotið fellur?

At danska forsætismálaráðið heldur væl um partar, sum eru við í uppskotinum, talar avgjørt ikki fyri, at tað er vert at samtykkja. Eitt tannleyst stjórnarskipanaruppskot er ikki vert at leggja fyri fólkvið at taka dagar til.

Vit vita, at lögtingið (tíverri) hevur samtykt heimastýrlögina. Men henni eru vit so av hesum bundin at. Heldur enn við veikum orðingum at viðurkenna, at hon er eitt grundarlag undir uppskotinum til stjórnarskipan, áttu landsstýri og lögting at verið samd um, at neyðugt er nú at fara undir endurskoðan av hesi skjótt 70 ára gomlu lög.

Hesi sjeyti árini er nögv broytt, og stórar broytingr standa fyri framman. Fyri Føroyar hevur tað alstóran týdning at fáa lögina dagførda, og fyri Danmark átti tað at havt eins stóran týdning at fáa hesa lög lagaða til tær umstøður, ið nú eru og fara at verða fyri Danmark/Evropa í framtíðini.

Samanumtikið tykast ongar áneyðir vera at leggja hetta stjórnarskipanaruppskot fyrí lögting og fólkioð. Her leikar í lötuni onki á, annað enn at tað hefur havt so drúgva viðgerð, og menn halda, at endi nú má fáast á tí. Men tað líkist ongum at fáa fólkioð í helmingsloysi at sleppa lögtingslimum burtur úr naggatónini.

Hetta uppskot loysir onki, men kravið um stjórnarskipan/grundlög verður verandi eitt framhaldandi krav í fólkinum, sum ikki dettur burtur, sjálvt um hetta uppskot ikki verður samtykt, tí tað er so tannleyst og veikt.

Annað, sum fær eitt nú meg at atkvøða ímóti, kemur tað til fólkatakvøðu, er at "hvørsmansrættur" verður sníktur inn á okkum ímóti galdundum lögum og utan veruliga orsók og greining.

Í londum sum Noreg og Svøríki, har hagaber og soppur liggur víða um at henta hjá hvørjum manni, og við fólkatali niðanfyri 3 á ferkilometurin, er rásarúmið stórt og rætturin kantska at liva við. Men hjá okkum, við góðum 35 fólkum á ferkilometurin, og har alt lendi er sonevnt "kulturlandslag" og nógav av tí sera náttúruviðbrekið, er slík ógreinað yvirlýsing beinleiðis anarkisma.

Tá so sagt verður, at "íbúgvær landsins eiga rætt at ferðast um sjógv og haga,.." gerst ógreiðan enn stórr. Skulu vit føroyingar so hava próvkjal við okkum, tá vit "ferðast", og merkir "ferðast" at tað at fara úr einum staðið í annað, ella merkir hetta bara "at fara"?

Eg dugi tískil ikki annað enn at ráða lögmanni og landsfyrisingini at taka uppskoti aftur.

vinarliga

Kjartan Kristiansen

Hvannkrókur 13

Tórshavn.

Ummæli frá Jette H. Eirikstoft

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: jetteei@kallnet.fo [mailto:jetteei@kallnet.fo]

Sendt: 17. august 2017 09:13

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Fw: Hoyringsskriv í sambandi við uppskot til stjórnarskipan Føroya

Hoyringsskriv í sambandi við uppskot til stjórnarskipan Føroya

Eg havi fylgjandi viðmerking til § 1, stk. 6:

6) Tá uppskot verður lagt til fólkaatkvøðu, skulu minst 50% av teimum, sum hava valrætt, greiða atkvøðu, fyri at úrslitið skal fáa gildi. Vanligur meiriluti skal ráða.

Tá man sendir eitt so avgerandi uppskot til fólkaatkvøðu, má tað vera rímiligt at krevja kvalifiseraðan meiriluti.

Eitt hugsað dømi:

30.000 fólk hava atkvøðurætt

50% av hesum er 15.000 fólk

Harav skal bert 50,1% atkvøða fyri ella ímóti, tvs. uml. 7.500 fólk.

Tvs at uml. 7.500 fólk kunnu gera av, hvønn veg Føroyar skulu fara.

Skuldi tað hent, at meirilutin verður so tepur, standa vit í júst somu støðu sum í 1946 við einum fólk, ið verður fullkomiliga tvíbýtt.

Eg vil biðja landsstýrið um at umhugsa at broyta lógaruppskotið til at byggja á kvalifiseraðan meiriluta upp á antin 3/4 av teimum, ið hava greitt atkvøðu ella 40% av øllum, sum hava atkvøðurætt.

Vinarliga

Jette H. Eirikstoft

Dr. Dahlsgøta 4

100 Tórshavn

tlf. 262941

jetteei@kallnet.fo

Ummæli frá Bergi Nónklett

Fra: Bergur Nónklett [mailto:ber-gur@outlook.com]

Sendt: 20. august 2017 18:40

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan

Í sambandi við stjórnarskipanina vil eg gera hesa viðmerkingina.

Viðvíðkjandi ásetingini um trúarfrælsi meti eg at kristindómurin er grundarsteinurin og skal samfelagið framvegis byggja á tað. Eg meti ikki at aðrar trúgvir skulu javnsetast saman við kristindóminum.

Kristindómurin má verða omanfyri allar aðrar trúgvir. Okkara samfelag er jú bygt á tey kristnu virðini og kristnan siðaarrv. Islam er ein harðrend religion og lærir muslimar at teir eiga at fremja terror álop, tað er eisini samband ímillum Islam og ISIS, tí meti eg eisini at Islam ikki eigur at fáa innivist í stjórnarskipanini. Tað skal standa, at hjúnarband er ímillum mann og konu.

Ummæli frá Erik Biskopstø

Fra: Erik Biskopstø [mailto:erikbisk@gmail.com]

Sendt: 19. august 2017 22:41

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til nýggja stjórnarskipan

Hey,

Eg havi hesar tvær viðmerkingar til nýggja stjórnarskipan:

1. Trygd

Í Føroyum taka vit trygd fyrir givið, og tað er ikki eingongd ein sjálvstøðug paragraf. Men í flestu londum í Vesturheiminum er trygd vorðin ein tann stórsta og dýrasta avbjóðingin.

Ynskiltig er, at ein nýggj stjórnarskipan eigur at staðfesta, at Føroyar er helst heimsins tryggasta land, og at vit eiga at vera á varðhaldi ímóti ideologium, sum eggja til harðskap og yvirgang, sum vit síggja, at onnur lond í Evropa og enntá Danmark eru offur fyrir. Ferðafólk leita í stórum tali til Føroyar fyrir at uppliva vakurleikan og ikki minst tryggleikan. So hetta mugu vit pointera og verja í einari komandi Stjórnarskipan.

2. Trúarfærsi

Í dansku grundlögini hevur man tryggjað sær í §67, at

"Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden"

Við hesum bindur man um heilan fingur, so at tað ikki er loyvt at prædika ein boðskap, sum eggjar til harskap ella yvirgang. Havandi í huga, at ikki allar religiónir verða praktiseraðar ella boðaðar eins og okkara friðarliga kristniboðan í Føroyum, so er tað avgerðandi neyðugt at hava slíka orðing, tí tað eru fleiri dømi í Evropa, har moskur boða ein boðskap, sum er í stríð við "sædelighed og offentlige orden".

Í løtuni stendur undir §12 Trúarfærsi:

"Øll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv."

Tað er alt ov veikt og góðtrúgvíð orðað, tí sum sagt, so eru mong prógv, sum vísa, at tað eru als ikki øll, sum hava eina eins friðarliga trúgv, sum vit vanliga hava í Føroyum. Vit síggja dagliga jihadistar gera seg inn á ósek menniskju og fremja yvirgang, har mong liggja eftirá, og hesir jihadistar eru ofta radikaliseradír í Moskum - ja enntá í Danmark og øðrum Norðurlondum. Hetta má ikki henda í Føroyum. Okkara eftirkomrar mugu kunna njóta einar eins tryggar Føroyar, ið vit hava notið. So vit mugu seta krøv til trúarfærsi, eins og danska grundlógin ger, so trúarfærsi er treytað av, at trúgvini ikki ger seg inn á almenna friðin, landaskil og siðalag.

Vh,
Erik Biskopstø

Ummæli frá Johannes Hansen

Fra: Fortuna [mailto:fortuna@olivant.fo]
Sendt: 20. august 2017 19:43
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Viðmerkingar

Viðmerkingar til Stjórnaruppskotið.

Havi skimmað stjórnaruppskotið leysliga ígjógnum.

Tað, ið fall mær fyri bróstið var & 12. Óll eiga rætt til trúgv og til at út inna sína trúgv. Vónandi fara teir, ið snikka Stjórnaruppskotið til at hugsa eitt sindur meiri um hasa paragraffina áðrenn teir seta hana í verk. Tað vit dag og dagliga hoyra í tíðindunum er, at muslimar runt umkring í heiminum drepa og myrða frá hond utan fyrilit, harafrat kunngera teir at tað er í samsvar við teirra trúgv. Gud náði okkum tann dag tá ið muslimar fara at renna runt á vegunum í Føroyum og rópa Allah ah Akbar og drepa frá hond, tí tað loyvir teirra trúgv.

Søgan vísir okkum, at alt, ið hendur uttan um okkum kemur til Føroyar fyrr relла seinni, vónandi upprennur tann dagur ikki, tað eg havi nevnt omanfyri, fer at henda her.

Finni eina betri orðing fyri paragraf 12.

Vinarliga

Johannes Hansen

Kollafjørður

Ummæli frá Ljósheim

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: ljosheim@kallnet.fo [mailto:ljosheim@kallnet.fo]

Sendt: 21. august 2017 01:45

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til stjórnarskipanarlóð

Tað man vera sera umráðandi, at varðveita samfelagið, sum er so trygt at búgva í.

Tí eiger at vera skorið út í papp, at ideologiir, sum vilja mótarbeiða demokrati og ella eggja til harðskap og kúgan, eiga ongan rætt til virksemi í landinum.

Vit siggja eina ideologi í nógvum londum í europa og mið- og fjareystri, sum tykist eggja til harðskap og kúgan. Av tí at hon er samantvinna við gudsdýrkan, eiger at vera gjørt greitt, at Føroyar eru eitt samfeland sum byggir á kristnan siðaarr og at kristni kann fáa sersømdir í samfelagnum.

Vit eiga ikki at loyva nakrari ideologi at virka í Føroyum, sum vil samkyndum til lívs, sum vil kúga tey við aðrar gudstrúgv, t d kúga kristin og drepa t d hindu og onnur við fleiri gudum í sínum átrúnaði, og sum vil kúga kvinnur, sum vil fjala andlitið á fólk í almenna rúminum. Eg hugsi at ein slík ideologi ger um seg í okkara grannalondum og er loyvd tí hon er fjald í átrúnaði. Tað man vera býttisligt at loyva slíkum lærum, sum eggja folki at drepa tey, sum ikki taka undir við ideologiini. Og so kunnu tey kanska fáa allar sínar syndir fyrigivnar afturfyri sínar drápsatsóknir.

Avleiðingarnar tykjast vera øgiligar fyrি lond, har slík ideologi er komin.

Gott í tykkum, loyvið teimum ikki atgongd til landið og loyvið teimum ongan virkna og loyvið teimum ikki at selja vørur, sum er fíggjarliga stuðlandi í útbreiðslu av slíkari ideologi.

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: ljosheim@kallnet.fo [mailto:ljosheim@kallnet.fo]

Sendt: 22. august 2017 10:00

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til stjórnarskipanarlóð

This email contains attachments that are delivered for download using IceWarp SmartAttach technology.
The link(s) to the download(s) will expire on 2017/08/29 (7 days) and you will no longer be able to download the attachment after expiration.

To learn more about IceWarp SmartAttach, see <http://www.icewarp.com/SmartAttach/>

Download All (ZIP): 2017-08-22_0958.zip (1,07 MB):

https://kallnet.fo/webdav/ticket/eJxdyTsOwjAMANDT4A3wJx9n8ITUighEDVBDHVTBRO8vsTRL3,rehig4eea5pArNhuXrK7xsgNV6KKYJfnZkCjmoXMjgBouFsikiVnHF8,U2PoU5nx738ZAv,dSV.unuzIfuV3bXXGU7we3gY6URhRli1T.byi9X/2017-08-22_0958.zip

Download Link 1/4: IMG_3227.PNG (220 kB):

https://kallnet.fo/webdav/ticket/eJw1yTsOQEAQANDbTlcxsz,FtLtREDeQWXZFqLh,ovLadwgioxZP..AyVInnXV7YJMlrfwR0Co801BtvAltLUAROMbl3FjFzCdiNU1qZyLfLnOCSqghbrmT5AzE0Gml /IMG_3227.PNG

Download Link 2/4: IMG_3228.PNG (203 kB):

https://kallnet.fo/webdav/ticket/eJw1yb0OQEAMAOC36YZeez81dCUG4g3kjhJh4v0Tk2,9DkVkjZoa2OBXbvzthdW7eDVPwRjhkcrcj554RAITOFUX1wMiEVMXDOM,cJEUs9TD5d6jsZtwE0.LFOZuw /IMG_3228.PNG

Download Link 3/4: IMG_3229.PNG (219 kB):

https://kallnet.fo/webdav/ticket/eJw1yb0OQDAQAC3uQ3X6492uFVjIN5AHEcaJn3,xORbv4sRLW7a05GCwMIDebTCzgNU,iNi2ODlhzrXbTeEyhDYScmeEQ5NFI3Tnm1RKld5gw3R9GUyKKRDzOCGhM /IMG_3229.PNG

Download Link 4/4: IMG_3230.PNG (451 kB):

https://kallnet.fo/webdav/ticket/eJw1yTsOgCAMANDbdFNLY8.hq8ZB4w0MIBik9w,cfKt7xJExpAdnaONUGSqT26QZlImf3i0AV7pSGmnPRtDkAWq6KisQYwlex6WdT6YGPt9m.GWaEJRKZHDDzXZGmM /IMG_3230.PNG

Kanska vit kunnu læra av erfaringunum hjá øðrum londum. Kanska vit kunnu fyribyrgja og varðveita trygga samfelagið, við at gera sum hesi á viðheftu myndunum. Gerið eina stjórnarskipan, sum víssir á, at Føroyar eru eitt nögv procent kristið land og loyið ikki ódemokratiskum stjórnarskipanum at sníkja seg inn íkatin útsjóndina á átrúnaði.

Ummæli frá Henning Erhardsson Joensen

Fra: Henning Joensen [mailto:henning1989@gmail.com]

Sendt: 21. august 2017 08:51

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: einstaklinga viðmering til stjórnarskipan

Hey

til §27:

Í samband við stjórnarskipanaruppskotið, so skjóti eg upp, um tað ber til, at man í samband við skipan til dómsvald, tekur serlig atlit til, at skipa hægri rættarstig á heilt serliga óheftnan hátt. Hetta kundi verið við staðseting, krøv til dómrarar ella á onkran annan hátt.

Hetta er ein so umráðandi partur av fólkaræðinum, og skuldi Føroyar valt at loyst frá Danmark við fólkatkvøðu sambært uppskotinum, so er neyðugt í hesum uppskotinum, at taka hædd fyri hvussu man skipar hetta øki aftaná eina eventuella loysing.

Tað ber ikki til og fer aldrin at verða aktuelt, at Føroyar kann yvirtaka rættarsystemi. Landi er simpulten ov lítið til at hava egið rættarsystem í øllum rættarstigum. Tískil hevði tað verið skilagott, at hugsa um hetta í einum slíkum uppskoti.

Vh

Henning Erhardsson Joensen

Ummæli frá Hentzar S. Hammer

Fra: Hentzar S. Hammer

Sendt: 21. august 2017 09:56

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan

Eftir at hava lisið uppskotið til stjórnarskipan havi eg hesar viðmerkingar.:

§ 1 stk 6.

Uppskotið er at minst 50% av teimum sum hava valrætt hava verið á vali, og at vanligur meiriluti ræðu r viðv. úrslitum. Hetta tykist mær ikki serliga skilagott.

Um nú 50% fara á val, og 50% +1 atkvøða fyri skipanini, so vil tað siga at einans 25% av fólknum hava valt hesa skipanina. Tað virkar ógvuliga ódemokratiskt.

Her má eftir míni metan stórra meiriluti til, annars verður stór ónøgd við skipanina.

§ 12 stk 2.

Her haldi eg orðingin kann vera, at Føroyar er eitt kristið land. Vit hava jú trúarfrælsi, so allar aðrar religiónir hava líkarætt, men hetta er einboðskapur um hvar vit standa. Viðmerkt er, at kristnitruunni kunnu verða veittar serligar sömdir, men hvørjar eru tær, og kemur tað ikki bara at skapa óneyðugar trupulleikar?

Vinarligast
Hentzar Hammer

Ummæli frá Don Petersen

Fra: Don Petersen [mailto:dp1934@hotmail.com]

Sendt: 21. august 2017 10:10

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan

Er í lagi, um hetta er stig fram móti frælsi.

Don Petersen

Trongisvágur

Ummæli frá Símun A. Nónklett

Fra: Símun Nónklett [mailto:snonklett@hotmail.com]

Sendt: 21. august 2017 10:44

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: viðmerking

Viðmerking til Stjórnarskipanina.

§ 4.Ímyndir og mál (2)

Føroyskt er tjóðarmál og alment mál -

ískoyti:

og skal tað hava bestu kor í Føroyska Skúlaverkinum.

Símun A. Nónklett

Sent from Windows Mail

Ummæli frá Dánjal Poulsen

Fra: Dánjal Poulsen [mailto:danjal@travel.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:36

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Uppskot - broytt orðing - strika teldupostin frá 21-08-2017 10:57

§ 11. Ognarrættur

(1) Ognarrætturin er friðhalgaður.

2) Almennur myndugleiki kann eftir mannagongd í lög taka ræði á privatari ogn ella rætti. Tílik lög skal samtykkjast av tveimum triðingum av lögtingslimunum, og ognartókan skal fara fram sambært neyðugum og átrokandi almennum tørvi.

(3) Fyri slíka ognartóku skal fult endurgjald latast.

UPPSKOT MÍTT:

(3) Fyri slíka ognartóku skal **tvífalt** endurgjald latast.

VIÐMERKING:

Av tí at tað næstan altið verður trætumál um hvat “fult endurgjald” er, so kann tann orðingin ikki brúkast, (sjálvt um sama orðing verður brúkt í donsku grundlögini).

Vit vita, at almennu stovnarnir hava yvirlit yvir virði á jørð í Føroyum, men hetta yvirlit verður tíverri tolkað sera ymiskt í rættinum; at síggja til, serliga til fyrimuns fyri almenna stovnin ið ognartekur.

Hann, ið ognartekur, vil altið lata so lítið endurgjald sum tilber, og hann ið missur ogn sína ímóti sínum vilja, vil sjálvandi altið hava so frægt endurgjald sum tilber.

Veruleikin er, at metingastovnar, metingamenn, advokatar, sakførarar og dómstólar, dagliga hava nögv samskifti við almennu stovnarnar, og fleiri teirra hava góða inntóku haðani, meðan “meinigi maðurin” ikki gevur so nögv av sær, og verður hann tí “altið” taparin.

Av omanfyrievndu orsøk vita øll, at í Føroyum nyttar ikki at brúka føroyskar sakførarar móti almennum stovnum, og at útlendskir sakførarar er sera kostnaðarmiklir.

Eisini er tað sera drúgt, strævið og kostnaðarmikið fyri meinigamannin, at føra sakarmál gjøgnum fleiri dómstólar.

Úrslitið verður, at almennu stovnarnir altið verða teir sterkaru, tá ið “fult endurgjald” skal ásetast fyri ognartóku.

Tí, tvífalt endurgjald.

Vinarlig heilsan

Dánjal Poulsen

Mýrisnípuvegur 3

Tórshavn

tel. 21 26 00

Ummæli frá Fróða Finsson

Fra: Fróði Finnsson [mailto:ffinnsson92@gmail.com]

Sendt: 21. august 2017 11:07

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðvíkjandi stjórnarskipan Föroya

Hetta uppskot er sera gott, tí hetta tryggjar okkum øllum í Føroyum rættindi sum egið fólk og sjálvsavgerðarrættin sum egin tjóð

Eg minnist aftur í 2010 tá eg las stjórnarskipanar Føroya, tá stríð tók seg upp um stjórnarskipanina, men ikki stúra og lúta, tí nú megna vit loksins at tryggja heiður og æru til Føroya fólk og eisini alt tað okkara forfedrar stríddist fyri, júst tað at vit eru føroyingar við egið land, mál, flagg, mentan, søgu, siðaarf og nógv nágv annað, sum er serstakt fyri okkara tjóð

Um donsku grundlögina:

Sum status quo er nú, um onkur sigur at stjórnarskipanar Føroya er í stríð við donsku grundlögina, so er at siga at Føroya fólk hava ongantíð góðtikið donsku grundlögina, tí í 1849 varð hon sett í gildi í Danmark, og so seinni í 1850 varð hon bert tinglisin í Føroyum, eingin í Føroyum varð spurdur um hetta. Og tað næsta er at stjórnarskipanar Føroya er ikki í stríð við nakra lóg, tí hon er ikki sett í gildi enn.

Men sum áður nevnt, í status quo er grundlógin her í Føroyum, men ikki í langa tíð afturat, tá stjórnarskipanin fer at seta donsku grundlögina uppá pláss.

Leggjast skal afturat eg hati ikki danir ella nakran einstakling, hóast um nakrir einstaklingar eru órættvísur harður móti stjórnarskipanini utan orsøk. Svarið er einfalt og tað er at seta á stovn lýðveldi Føroya, og fáa gott samband við øll norðurlond og onnur lond Føroyar hevur áhuga á :)

Vinarliga,

Fróði Finnsson

Ummæli frá Asbjørn Lómaklett

Fra: Asbjørn Lómaklett [mailto:asbjornl@olivant.fo]

Sendt: 21. august 2017 11:28

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: hugskot

Góðan dagin – til rætta viðkomandi!

Nú, so nögv hevur verið røtt um vantandi kunnleika teirra ungu um samfelagsviðurskifti og fólkaraði, átti tað at verið gylt høvi at latið fólka – og miðnámsskúlarnar havt ein – ella tveir evnisdagar í hesari vikuni ella seinni, har næmingarnir viðgjørdu stjórnarskipanaruppskotið, gjørdu viðmerkingar og komu við góðum hugskotum.

Vinarliga

Asbjørn Lómaklett.

Ummæli frá Paula Petersen

Fra: Pauli Petersen [mailto:paulifp@hotmail.com]

Sendt: 21. august 2017 12:25

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til uppskotið til stjórnarskipan

Hey

Her eru nakrar viðmerkingar til uppskotið um stjórnarskipanina.

Í §24 hevði verið rættari, at mann staðfest, at fólkvið eiger tilfeingið, og ikki landið.

Tað hevði eisini verið best við eini áseting, at fólksins ogn ikki kann avhendast privatum, ella øðrum, uttan samtykki á fólkakattkvøðu.

Í § 33 haldi eg ikki, at tað er rætt, at mann avmarkar støddina av lögtinginum til 33. Ástøðið sigur, at besta umbøðanin fæst við 3. rót av fólkatalinum, so tað hevði givið 37 tinglimir.

Mann kundið t.d. givið eitt rásarúm, millum 33 og 40 tinglimir, tongt at fólkatalinum.

§ 34

Seks vikur er alt ov lang tíð, at hava valstríð. Tríggjar vikur er ivaleysa leingi. Millum tríggjar og fýra vikur hevði verið betri.

§ 40

Sum útgangsstøði eiga nevndarfundir eisini at vera almennir. Tað er sjáldan, at trúnaðar upplýsingar koma fram, so ein líknandi áseting sum fyrir tingið hevði verið passandi.

Góða eydnu við uppskotinum!

Vinarliga

Pauli Petersen

Ummæli frá Magnus Simonsen v. fl.

Tórshavn 21. aug. 2017

Viðmerkingar til stjórnaruppskotið.

Undirritaðu vilja hervið gera hesar viðmerkingar, serliga til paragraf 12:

Viðv. (1)

Í hvønn mun skulu øll sleppa at útinna sína trúgv? Hvat meinast við tað? Vit taka t. d. ikki undir við, at aðrar fatanir sleppa at byggja moskeir og tilíkt í Føroyum.

Viðv. (2)

Kann ikki góðtakast. Aðrar fatanir? Tí um vit halda fast við Guðs Orð, so gera vit okkum beinleiðis inn á aðrar fatanir.

Viðv. (3)

Hetta er eitt ótrúliga "jánkasligt" og "undirfundugt" uppskot, sum kann toyggjast til akkurát tað, sum ein vil hava tað at blíva til. Heldur skuldi tað staðið:

Føroyar eru eitt land, ið byggir á kristna grundarstøðið, so sum bíblian sigur frá, sum millum annað í hesum báðum grundleggjandi skriftstøðunum:

Jesus sigur í Jóh. 3:16 Tí at so elskaði Guð heimin, at hann gav son sín, hin einborna, til tess at ein og hvør, sum trýr á hann, ikki skal glatast, men hava ævigt lív.

Og somuleiðis í Jóh. 14:6, har Jesus sigur: Eg eri vegurin, sannleikin og lívið. Eingin kemur til fsöririn uttan við mær.

Ein innilig áheitan

Um tit, sum ráða fyri borgum, ynskja eitt land og eitt fólk, sum Guð kann vælsgigna, tá má og skal Guðs Orð setast í hásæti! Tá eiga vit nógv lyfti um Guðs ríku signingar.

Vinarliga

Mia Simonsen Áargeil 15, Tórshavn

Magnus Simonsen, Áargeil 15, Tórshavn

Pouline Eliasen, Grønalíð 14, Tórshavn

John Eliasen, Grønalíð 14, Tórshavn

Ummæli frá Jóhan J. Jakobsen

Fra: Jóhan J. Jakobsen [mailto:jjmj@olivant.fo]

Sendt: 21. august 2017 13:38

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til uppskot um stýrisskipan

Góðan dag.

Sum vanligur borgari have eg nakrar fáar viðmerkingar til uppskotið um stýrisskipan.

1) Fyrisingt.

Tað skal verða greiðari álagt öllum ráðum undir landstýrinum at halda notatskylduna. Í dag er tað so at ráðini, **við vilja**, ikki skriva notat av fundum, tí tað er nógv lettari at fáa átalú fyri ikki at halda notat skylduna, heldur enn at fáa átalú fyri avgerð sum er tikan, men sum ikki kann skjalprógvast. Har manglar eftirlit og eingin fylgir hesum upp. Frá míni tíð í fiskimálaráðnum veit eg um fleiri viðurskifti, sum við vilja ikki blívu notera, tí tað gevur stórra rásarúm og hetta líkjist svartasta ongum!

2) Innlit.

Hava tit hugt at svenska stýrisskipanini, har alt liggar opið frammi, og bert nøkur undantök koma undir tagnaðarskyldu?. Hevði hetta ikki verið vert at umhugsa, fullur opinleikið og nærum eingin rotinskapur í umsitingini? Hví ikki binda um heilan fingur?

3) Annað

Annars haldi eg at tiðin er komin at gera upp við at lögtingsfólk sita í borgarstjórastarvi samstundis. Hetta líkist ongum, men kansta tað verður trupult at fáa semju um stýrisskipaninia um so er at hetta kemur við nú, men haldi tað er vert at umhugsa.

Annars eitt frálíkt uppskot, fáhatta avgreitt!

Vinarliga

Jóhan J. Jakobsen

Byrgisvegur 18

Vestmanna

Ummæli frá Jákup Nielsen

Fra: Jákup Nielsen [mailto:jakup.nielsen@hotmail.com]

Sendt: 21. august 2017 12:52

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til stjórnarskipan

Punkt 2 og 3 í §12 eiga at verða strikað til tess at gera Føroyar nútíðarhóskandi og at javnseta allar trúðarbólkar.

Ummæli frá Volmar Højgaard

Fra: Volmar Højgaard [mailto:Volmar@elektron.fo]

Sendt: 21. august 2017 13:48

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipanaruppskotið, broytingaruppskot

Hey

Mæli til at Hvørsmansrætturin verður víðkaður til eisini at fevna um fjøru.

Tvs at § 22 verður broyttur frá:

§ 22. Hvørsmansrættur

(1) Íbúgvar landsins eiga rætt til at ferðast um sjógv og haga, tá ið tað ikki er fólk, fæi ella náttúru til ampa.

til:

§ 22. Hvørsmansrættur

(1) Íbúgvar landsins eiga rætt til at ferðast um sjógv, fjøru og haga, tá ið tað ikki er fólk, fæi ella náttúru til ampa.

Grundgeving fyrir broytingini

Fjóran hefur í øldir verið eitt týðandi stað hjá fólknum.

At fara á seiðaberg, at spæla í fjøruni, at stuttleika sær á sandinum osv, er gomul siðvenja, sum eisini eigur at blíva staðfest sum ein grundleggjandi rættur.

Vinarligar heilsanir

Volmar Højgaard

Ummæli frá Demokratia

Løgmannsskrivstovan
Tinganes
100 Tórshavn

Tórshavn 19. august 2017

Hovringssvar til Uppskot til Stjórnarskipan Føroya

Demokratia hevur á fundi 16. august viðgjort *Uppskot til Stjórnarskipan Føroya*. Semja var um, at tað er stig á rætta leið at broyta heitini *løgtingsmaður* og *landsstýrismáður* til *løgtingsfólk* og *landsstýrisfólk* og at broyta løgtingsins umboðsmann til *løgtingsumboð*. Tað eru vit sera fegin um, tí at tað er sera umráðandi, at øll kenna seg aftur og umboðað sum fólkavald og umboð fyri landið, eisini í málinum.

Tó eru framvegis heiti, sum ikki eru broytt til kynsóheft mál: løgtingsformaður, legmaður og floksformaður.

Heitt verður á Løgmannsskrivstovuna um at bera so í bandi, at eisini hesi verða viðgjord við tí fyri eyga at skapa kynsóheft heiti til hesi störv. Tað ber t.d. til at brúka forfólk í staðin fyri formann, men vit vilja fyrst og fremst heita á tey, ið arbeiða við hesum máli, um at finna betri og meira tíðarhóskandi heiti til hesi störvini.

Endamálið við arbeiðinum í Demokratia er at økja um talið av kvinnum at umboða okkum í lands- og kommunalum høpi, og her er arbeiðið við málinum ein stórvur og avgerandi partur av, at øll kenna seg sum javnbjóðis borgarar í landinum.

Vinarliga

Vegna Demokratia
Bjørg Jacobsen, skrivari

Ummæli frá Malenu Weyhe

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Malena Weyhe [mailto:malenaweyhe@gmail.com]

Sendt: 21. august 2017 20:42

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Uppskot til stjørnaskipan

Eg vil hervið gera vart við, at einki er við í uppskotinum, um rættin hjá fólk mótvegis seyði í Føroyum.
Í dag hevur seyður allan rættin.

Fólk skullu byrgja seg inni, og seyðurin hevur rættin at vera har hann vil.

Hettar gevur stórir trupuleikar og ósemjur á bygdum øki, runt alt landi.

Møgulleiki er í nýggji lóginu at loysa hendan eldgamla trupuleikan.

Vinarliga

Malena Weyhe

Sendt fra min iPhone

Ummæli frá Jákup Justinussen

Fra: Jákup Justinussen [mailto:jakup@jakup.fo]

Sendt: 22. august 2017 01:20

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til Stjórnarskipan

Hey

Eg havi hug til at gera eina lítla viðmerking til Stjórnarskipanar-uppskotið. Eg hugsi serliga um tað, ið stendur um Trúarfrælsi í §12. Kristindómur hevur ein alt ov ógreiðan leiklut í nýggju stjórnarskipanini í mun til tað, ið vanliga hevur verið.

Eg hugsi serliga um orðingina “Fólkakirkjan eיגur lut eftir gomlum siði.” Hvati merkir hetta? Eiger lut í hvørjum? Og hvønn lut eiger hon? Hvati meinast við “eftir gomlum siði”? Eftir mínari meting sigur hetta einki sum helst fyri at siga tað bart út. Hetta átti at verið orðað nögv greiðari.

Harafturat hugsi eg eisini um orðingina, “Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir...” Eisini ein ógvuliga ógreið orðing, ið stendur púra opin fyri tulking hjá tí, sum nú einaferð situr við valdi. Kristindómur hevur í øldir verið grundarlagið undir okkara siðalæru og hevur bæði søguliga og sambært verandi grundlög havt sersømdir framum aðrar átrúnaðir. Men við hesi orðing verður kristindómur síðustillaður við einum “kanska”, ið enn einaferð er alt ov ógreitt.

Í stuttum, so er §12, stk. 2 og 3 um hvønn leiklut kristindómur hevur í føroyska samfelagnum alt ov ógreitt orðað.

Vónandi verður hetta tikið til eftirtektar.

Vinarliga

Jákup Justinussen

Tlf. 720 720

Ummæli frá Gunnar Nattestad

Fra: Helga Nordendal & Gunnar Nattestad [mailto:gkn@olivant.fo]

Sendt: 21. august 2017 22:54

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskot

Góðu tit,

Havandi í huga, at føroyingar (Føroyar), so leingi nakar veit um og í minsta lagi farnu 1.000 árini, hava havt ein felags átrúnað "kristnu trúnnu" utan undantak í tíð og í fólki, er tað undranarvert at kristintrúgv (siðalæra, fólkahugsan, sangur, søga, ja alt fólksligt lív), ikki verður nevnd meira enn við einum viðfáningu sum §12, 2 og lutvist 3. Hetta ber boð um eina manglandi virðing fyri, hvussu stórur grundvøllur hetta hevur verið og í stóran mun, framvegis er í okkara landi og fólki.

Alt tað sum vit sum fólk kunna gleðast um v.v. okkum sjálvum, og sum so nögv fremmandafólk hava á munni er gott við okkara landi og fólki, kemur ikki úr leysum lofti. Tað hevur í stóran mun, sítt kjølfesti í kristnari siðalæru og og manna kærleika sum byggir á fatanina av, at tað eri eitt hægri vald, sum vil okkum væl og sum vil at vit skula vilja hvørjum øðrum væl = næstrakærleiki. Hetta er ikki ein sápubløðra, men ein livandi ilur í manna sál og lindi, sum hevur sín uppruna í boðskapinum vit av fyrstan tíð hoyrdu í kristna gleðiboðskapinum.

Henda læra er ikki einans ein trúarlæra, men sanniliga eisini ein livandi samfelagslæra, ið liggur sum ein ósjónlig og tó verulig, skipan um alt okkara samfelag. Bara tað sum liggur aftanfyri menniskjaliga moralin í teimum 10 boðunum, er ein grundsúla fyri at fáa eitt samfelag at hanga saman og vera livandi og gagnligt.

Taka vit bara boðið, tú mást ikki stjala, so er hetta partur av okkara barnalærdómi, sum stórur partur av okkara fólkis hevur fingið inn við móðurmjólkini, sunnudagsskúlum, fólkaskúlum, osv. Bara í hesum einfalda setningi, liggja stórar sparingar hjá tí almenna og ikki minni í trivnaði hjá tí einstaka. Hendan innara lógin er tí almenna til stóra hjálp og signing, men lítisvirða vit bara hendar setningin, skal tað almenna brúka eina ørgrinnu av pengum og orku til at hava eftirlit við sínum egna fólk. Vít síggja dag og dagliga avleiðingar av at fólk ikki dugur sín "barnalærdóm" og hvussu nögv tað kostar og hvussu nögv er at missa, tá hetta ikki er til staðar.

So vælsignaði avvarandi, lítisvirðið hvørki tað ósjónligu ella sjónligu kraft sum liggur í tí kristna boðskapinum, og tær avleiðingar tað hevur at undirmeta tíðningin av hesum. Vinaliga setið klárt og greitt í framstandi grein, at tey kristnu virðini eru ein hornasteinur undir okkara landi og hvussu vit eru sum fólk eru. Tey virðir sum henda trúgv gevur okkum, vilja vit framhaldandi halda fast í. Ikki tí vit vilja avskaffa trúarfærsi, men tí vit ynskja at varðveita tað góðsku okkara fólk er kent fyri at innihalda og tað sjónligu fyrimunir hettar hevur við sær á öllum økjum.

Bestu heilsur

Gunnar K Nattestad

Giljavegur 32

360 Sandavágur

Tlf. +298 787826

Ummæli frá Finnbjørn Clementsen

Fra: finnboern clementsen [mailto:tjarnarlag16@hotmail.com]

Sendt: 21. august 2017 17:40

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: stjórnarskipan

Gódan dagin

Hugsi um stykki "Fólkið og landið (6)":

"Tá uppskot verður lagt til fólkaatkvøðu, skulu minst 50% av teimum, sum hava valrætt, greiða atkvøðu, fyri at úrslitið skal fáa gildi. Vanligur meiriluti skal ráða".

Haldi ikki tad er rætt vid vanligun meiriluta, tá id ein so kolveltandi broyting fer fram sum loysing.

1: "skulu minst 50% av teimum" ... skal broytast til 70%

2: "Vanligur meiriluti skal ráða" .... skal broytast til kvalefiseradur meiriluti, ella har á leid.

Um vit fáa loysing vid f. eks. 49,5-50,5%, verdur tad eitt elji strí framkvur, eitt strí sum ongantíð endar, tí má tad vera, ein stórur meiriluti sum er fyri, fyri at gjøgnumføra eina so stóra broyting sum ein loysing er.

Vinarliga

Finnbjørn Clementsen

Ummæli frá Útoyggjafelagnum

Kjalarvegur 3
FO-700 Klaksvík
Tlf. +298 292592
utoyggj@gmail.com
www.utoyggj.fo

Lögmannsskrivstovan
Tinganes
100 Tórshavn

22.august 2017

Viðmerking til uppskot til stjórnarskipan Føroya.

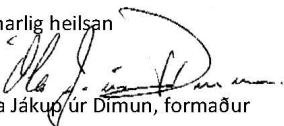
Útoyggjafelagið vil, eftir at hava lisið uppskotið til stjórnarskipan, vísa á, at tað í uppskotinum eru hópin av málum, ið skulu tryggjast, til tess at verja og varðveita okkum sum tjóð.

t.d:
Undirvisingskilda
tilfeingi á sjógví og landi
Hvørsmansrætturin (sum nakað nýtt)

Vit halda, at útjaðarin / útoyggjarnar, eru so tíðandi partur í definitónini / nágreinanini av føroysku tjóðini, - eitt oyggjaland.

Tá tað kemur til útjaðara / útoyggjapolitikk, meina vit, at útjaðarin eigur at verða nevdur, og harvið verða tryggjaður somu rættindi sum meginokið. Verður hetta ikki tryggja av landinum, men latið upp til privat at rökja, er vandi fyri at landið missir sôguligu fjølbroyttu búsetingini.

Vit hava ikki eitt greitt boð uppá, hvussu hetta skal orðast í "stjórnarskipan Føroya", men endamálið í orðinini skal vera at: *Tryggja fjølbroyttu búsetingina í Føroyum við at almennu tænusturnar á öllum økjum røkka út um alt landið*

Vinarlig heilsan

Óla Jákup Úr Dimun, formaður

Olga Biskopstø, samskipari

Síða 1 av 1

Ummæli frá Róaldi Jákupssyni

Fra: Róaldur Jákupsson [mailto:brell@brell.fo]
Sendt: 22. august 2017 14:03
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskot

Eg haldi uppskotið er alt ov langt og detaljerað - átti at verið skorið niður til eina A4 síðu ella tvær, bert við teimum allar mest umráðandi tingunum viðvíkjandi menniskjarætti, demokrati og avgerðarrætti - ting, sum øll kunnu savnast um og sum øll tí høvdi stemma fyr!

Eg kann ikki taka undir við núverandi uppskotið, serliga av hesum báðum orsökum:

-Eg kann ikki taka undir við at vit binda okkum til at hava kommunur í allar ævir - sá gjarna okkum 50.000 fóroyingar undir einari leiðslu innan alt ov langa tíð - ongin orsök at hava tvær tungar administratiónir yvir okkum borgarum. Tí vil eg mæla til at kommunur ikki verða nevndar í stjórnarskipanini!

-Eg kann ikki góðtaka at kristindómur verður nevndur sum verandi nakað serligt. Tí vil eg mæla til at onki annað stendur um trúgv enn at vit hava trúarfrælsi.

Um míni tilmæli verða tikin við, so stemmi eg fyri. Men um tit vilja hava øll at stemma fyri, so má stjórnarskipanin styttast munandi!!!

Heilsan

Róaldur Jákupsson

Ummæli frá Jógvan E. Ósá

Fra: Nordoya Fornminnasavn [mailto:norforn@kallnet.fo]

Sendt: 22. august 2017 14:42

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til stjónarskipan Føroya

Grein 4 – Ímyndir og mál.

Stk. I

Føroyar hava egið flagg, egið skjaldramerki og egnan tjóðsang,

Stk 2:

Føroyskt er tjóðarmál og alment mál.

Sum nýtt stk 3:

Ólavsøkudagur, 29. juli, er tjóðardagur Føroya.

Ofta hevur verið tjakast um, um nú ólavsøkudagur er tjóðardagur føroyinga.

Mær vitandi er tað IKKI skriva í nakrari lóg/kunngerð.

Nú er tað góður móguleiki at fáa tað staðfest – í eini stjónarskipan.

Vinarligast

Jógvan E. Ósá,

Undir Kráarbrekku 12,

700 Klaksvík,

Tfl. 223166.

Ummæli frá Danial Olsen

Fra: Dánial Olsen [mailto:daniel.olsen@gmail.com]

Sendt: 23. august 2017 00:40

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til uppskot til stjórnarskipan Føroya

§ 12. Trúarfrælsi

(2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sørmdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

(3) Fólkakirkjan eיגur lut eftir gomlum siði.

Eg eri av tí fatan, at ein stjórnarskipan skal verða eitt sekulert skjal, og stjórn og trúgv (kirkja/statur) skulu verða atskild.

At sersørmdir skulu gevast ávísari trúgv er ikki í lagi (og hvussu skal hetta lata seg gera, uttan at gera seg inn á aðrar fatanir?).

At niðurfella fólkakirkjuna í eina stjórnarskipan eri eg ikki samdur í verða tað rætta, og skilji ikki orsókina til hetta. Við hesum verður KRAVT at fólkakirkjan "eigur lut eftir gomlum siði", og ikki at hon KANN "eiga lut eftir gomlum siði".

Við virðing,

Dánial Olsen

Ummæli frá Jógvan Ravnsfjall

Fra: Jógvan Ravnsfjall [mailto:ravn@kallnet.fo]
Sendt: 23. august 2017 13:42
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Viðmerkingar til uppskot um stjórnarskipan

Til

Løgmansskrivstovuna

Tinganes

Tórshavn

Viðmerkingar til upskot til stjórnarskipan Føroya:

Fyrst vil eg viðmerkja, at uppskotið ikki er sett upp sum vanlig lógaruppskot verða sett upp við § og stk., men her verða punktini undir greinunum talmerkt við tølum í parantesum.

Tað skuldi verðið § og stk.

§ 18.

Í punkt 2 stendur: "men dygdin skal vera eins góð og tann, ið tað almenna bjóðar".

Kann tað ikki standa: ".....eins góð ella berti og tann,.....".

§28, punkt 2.

Hetta punkt friðhalgar dómarar fram um onnur í samfelagnum, við at hann bert kann loysast úr starvi eftir at hava nátt fráfaringaraldri, umskipan verður gjørd av dólmstólinum ella at hann verður dømdur at fara frá.

§33 punkt 2.

Orð eru samanskrivað: ásetir og valskipan.

§34.

Sjálvur haldi eg, at vit skulu hava sama skipan sum í Noreg, har val er fjórða hvørt ár og ikki er möguligt at hava val í úrtíð.

Tá kundi fráfarandi lögting enda sína setu á ólavssøku, so val varð 1. september, og soleiðis kundi tað nýggja lögtingið lagt fíggjarætlanir fyri tey komandi fýra árini, sum tey sjálvi høvdu ræði á.

Við verðandi skipan kann tað henda, og er eisini komið fyri, at eitt nývalt lögting má arbeiða eftir eini fíggjarlog, sum tað gamla lögtingið hevur ásett. Tað er óheppi.

§ 44.

Fyrsta punkt í hesari grein virkar mær undarlig, at eftir lögtingsval skal fráfarandi lögtingsformaður skipa fyrir at finna samráðingarleiðara og annars skipa fyrir at samráðingarnar koma á mál, tí eg vil ikki halda, at lögtingið er endaliga valt, fyrr enn fínteljingin hevur verið, og haldi eg, at tað vanliga er eina viku eftir valið.

Sambært § 34 verður tað nýggja lögtingið sett 12. yrkadagin eftir valið og gamla lögtingið eigur sætið til nýggja lögtingið er sett, t.v.s. at gamla lögtingið eigur sætið 11 yrkadagar eftir valið.

Hetta ger tað, at fráfarandi lögtingsformaður kemur at hava ein týðandi leiklut fyrir, hvussu tað nýggja lögtingið verður skipað.

Men hetta er kanska sett í uppskotið, tí onkur skal standa fyrir hesum, og tá er tað nærliggjandi, at valið fellur á fráfarandi lögtingsformann.

Annars haldi eg, at uppskotið sum heild er gott, hóast okkurt kundi verið orðað øðrvísi, okkurt lagt aftrat og annað tikið burturúr.

Vinaliga

Jógvan Ravnsfjall

Klaksvík

Ummæli frá Bjørn á Heygum

Fra: Bjørn á Heygum [mailto:heygum@adv.fo]

Sendt: 23. august 2017 21:58

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan Føroya.

Løgmansskrivstovan

Tórshavn tann 23-08. 2017

Tinganes

Fo-100 Tórshavn

Stjórnarskipan Føroya.

Her eru nakrar stuttar viðmerkingar til uppskot til stjórnarskipan Føroya.

Fyrst er at viðmerkja, at eitt formæli ikki hoyrir heima í einum lógartekstri.

Hetta er óneyðugt og eigur at strikast.

§ 1.

1)Eigur at verða broytt soleiðis, at tað bert stendur: **Alt vald í landinum er hjá Føroya fólkí.** Hin teksturin Føroyar eru land og føroyingar eru tjóð er óhóskandi, og ein endurtøka av tí sum frammanundaan er sjálvsagt.

5) Tá tey í hesum pkt nevndu viðurskifti eru innihildin í nr. 1, har alt vald er hjá Føroya fólkí skuldi henda áseting verið óneyðug. Føroyar kunnu nevniliga skipa seg sum sjálvstøðugt ríki utan nevndu reglu, bert við støði í tí veruleika, at alt vald, og eisini valdið at skipa seg sum sjálvstøðugt ríki, er hjá fólkinum.

§ 3.

1)Her eigur einans at standa: **Stjórnarskipanin er grundað á valdsbýti og lógræði.** Restin er óneyðugt og eigur at detta burtur.

§ 5.

Yvirskriftin eigur at styttast til bert “rættindi”

1) Her eigur at standa, at rættindi kunnu einans avmarkast við lóg í í samsvari við **galdandi** stjórnarskipan. Tá nevnt verður gallandi stjórnarskipan er hetta tí, at **vit eisini hava eina grundlög, sum er partur av okkara verandi stjórnarskipan**, sum vit mugu virða, so leingi hon er í gildi.

3) Sjálvsøgd generel viðurskifti, sum at myndugleikarnir skulu verja rættindini hjá íbúgvum landsins hoyra ikki heima í eini lóg. Hetta pkt. eigur tískil at strikast. Ein slík almenn proklamatiún hongur mest sum í leysum lofti.

§ 6.

Pkt. 2 er óneyðugt, tá hesi viðurskifti verða skipað við vanligari lóggávu.

§ 9.

4) og 5) So leingi vit ikki hava løgræði á rættargangi, ber ikki til at áseta serreglur fyrir Føroyar, sum eru í stríð við rættargangslögina. Nevndu serreglur eiga tískil at verða strikaðar.

§ 21.

Pkt 3) og pkt. 4) er óneyðug og ikki partur av vanligum lögarsmíði.

§ 23.

Ongin grund er til at hava serreglur um landsjørð og óðalsjørð í eini stjórnarskipan. Nevndu viðurskifti verða meira natúrliga ásett í vanligari løgtingslög.

§ 24.

Pkt. 4) eigur at detta út, tá hetta er mest sum sjálvsagt.

27 - 30. Tá dómsvaldið ikki er yvirtikið má verða víst til gallandi lóggávu á hesum øki.

§ 31 – 41 um løgtingið: Her verður víst til gallandi stýrisskipan við möguligum tillagingum.

Ásetningin i pkt. 1) um, at á løgtingi fær fólkioð rødd og tekur støðu sína, virkar fjákut, bronglut og er ikki í tráð við vanligan lögávumálburð. Hetta pkt. eigur tí at verða strikað.

§ 42 – 46 um landsstýrið : Her verður somuleiðis víst til gallandi stýrisskipan við möguligum tillagingum.

§ 47 – 55 um fíggjarviðurskifti: Hetta uppskot er alt ov ófullfíggjað og breitt orðað og kann tískil í ringasta fóri elva til misbrúk. Tá t.d. nevnt verður, at í **neyðstøðu** kunnu útreiðslur verða hildnar uttan samtykki frammanundan, so er onki nærrí definerað um neyðstøðu. Hetta er ein víttfevnandi heimild, sum kann bæði brúkast og misbrúkast alt eftir hvussu orðið neyðstøða verður tulkað av ymsum tilvildarligum landsstýrismonnum. Henda regla má av somu grund strikast.

Besta og tryggasta verja borgaranna móti heimildarleysum misbrúki av almennum peningi er av eini hvørji grund dottið burturúr uppskotinum til stjórnarskipan - av gáloysni ella við vilja er ilt at meta um!

Tað er tí sera umráðandi, at ásetingin í verandi stýrisskipanarlög um, at eingin útreiðsla má verða goldin, utan at heimild er fyri henni í teirri fíggjarlög, ella aðrar játtanarlög, ið er í gildi, tá ið ávist verður, - framvegis verður verandi í gildi.

Skotið verður tískil upp, at § 43 – 45 í verandi stýrisskipanarlög eisini koma við í stjórnarskipanina.

§ 55 um uttanríkisvald eigur at detta burtur. Henda áseting er í stríð við verandi stjórnarrættarligu viðurskifti, har Danmark umsitur öll uttanríkismál.

PS. Hetta er ein ógvuliga skjót og yvirskipað gjøgnumgongd av uppskotinum, har tað samstundis verður ásannað, at farið kundi verið meira ítökiliga til verka, um stundir vórutil tess.

Hóast avmarkaðu möguleikarnar at fara meira grundiga til verka, so verður hildið, at betri er at gera hesar fáu viðmerkingar, heldur enn onki at gera í einum so týdningarmiklum og principiellum máli, sum hesum, fyri føroysku tjóðina.

Vinarliga

Bjørn á Heygum, adv.

Ummæli frá áhugafelagnum Gudloysi

Fra: Eyðbjørn Einarsson Jespersen [mailto:eejespersen@gmail.com]

Sendt: 23. august 2017 16:42

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til stjórnarskipan, áhugafelagið Gudloysi

Vegna áhugafelagið Gudloysi vilja vit fegin gera okkara viðmerkingar til § 12.

(1) Æll eiga rætt

til at

trúgva og

til at

útinna sína trúgv.

Viðmerking: "ella tortrúgv" leggjast aftrat.

(2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

Viðmerking: hesin parturin kundi verið strikaður, tí stykkið (3) umfatar júst hetta

(3) Fólkakirkjan eiger lut eftir gomlum siði.

Viðmerking: Grundleggjandi er tað okkara fatan at ongin trúgv skal eiga framíhjárettindi í einum samfelagið anno 2017

Um so er at gamal siður er argumentið fyrir at fólkakirkjan skal "eiga lut", er tað okkara fatan at ásatrúgvinn eisini eiger hesi somu rættindi.

Vegna Gudloysi

Heini Reinert

Ása Johannessen

Eyðbjørn Jespersen

Jógván Jákupsson

Limberg Michelsen

Ummæli frá Óla Reinert

Viðmerkingar til uppskotið til stjórnarskipan

Eg síggi onga grund til at hava eina fólkaatkvøðu. Verandi uppskot er ein pseudogrundlög og er tí ikki relevant fyrrenn eftir eina loysing. Um fólkaatkvøða skal vera um eitt uppskot til stjórnarskipan, sum ikki er grundlög, men meiri proklamaratoriskt enn galdandi stýrisskipan, má tað vísa til verandi ríkisrættarligu karmar.

Tvs at

- Formælið skal burtur
- §1, 1 skal skoytast uppí: "í yvirtiknum málum"
- §1, 2 "Føroyar eru sambært heimastýrslóbina í ríkisfelagsskapi við Danmark og danska grundlógin er galdandi í Føroyum"
- Helst skulu ásetingarnar um felagsmál strikast
- Áseting má vera fyri, at donsk ella EU lóggáva kann fáa beinleiðis gildi í Føroyum

Virðiliga

Tórshavn, 24. august 2017

Óli Reinert
Flatnagerði 3
Tórshavn

Ummæli frá Oddbjørg Poulsen

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: oddbjørg poulsen [mailto:oddbjorgpoulsen@yahoo.dk]
Sendt: 24. august 2017 10:45
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Uppskot til stjórnarskipan Føroya

Góðan dagin.

Eg vil takka fyri, at høvi er givið til, at gera viðmerkingar.

Tað er um hetta brotið, eg ynski at seta ein spurning:

§ 12. Trúarfrælsi

- (1) Øll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.
- (2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.
- (3) Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði.

Kann lögmaður greiða frá, hvør munurin verður, eftir hesa stjórnarskipan, í mun til hvussu tað hevur verið higartil.

Vinaliga og takk fyri.

Oddbjørg Poulsen,
Ovaragøta 36,
FO 188 Hoyvík

Ummæli frá Gunnar Bjarnason

Fra: Gunnar Bjarnason [mailto:gb@bg.fo]
Sendt: 24. august 2017 10:37
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: viðmerking til uppskot um stjórnarskipan

Her eru nøkur uppskot og nakrar viðmerkingar.

1. Rættlestur vantar
2. Ikkji er nóg væl kunnað um, hvar viðmerkingar skulu sendast
3. Í formælinum eיגur at standa "Vit, Føroya fólk, ... trivnað og burðardygga nýtslu av Føroya tilfeingi og verju av Føroya náttúru"
4. Í § 13 eiger at verða nevnt, at lögtingið ásetur, hvørjar kommunur skulu verða
5. § 23 eiger eisini at standa, at lögtingin hevur rætt at áleggja jarðareigarum og festarum bústaðarskyldu og brúksskyldu
6. § 34 er í so stívt orðað – hvat um nú okkurt forðar ellisformanninum at seta tingið?
7. Náttúran/lívfrøðiligt margfeldi er ikki nevnt sum ábyrgdarøki hjá føroya fólk/Landinum – bara í § 22 er náttúran nevnd, og tá viðvíkjandi rættinum hjá menniskjum at ferðast í náttúruni. (tilfeingi er ríkidømi/ráðevni, vit mennisku kunnu fáa nytta av)

Vh

Gunnar Bjarnason

Heimasandsvegur 127

Á Sandi

Tlf 224845

Ummæli frá Líggjas í Bø

Líggjas í Bø
700 Klaksvík

Klaksvík 24. august 2017

Føroysk grundlög – viðmerkingar:

Hetta er eitt virðiligt skjal, ið uttan iva verður ein varði í Føroya sögu.

Her eru nakrar viðmerkingar:

5.3. "Myndugleikarnir skulu altíð verja rættindini hjá íbúgvum landsins"

Hetta er sjálvsagt, men vit mugu ansa væl eftir, at íðinskapur samfelagsins at **verja** borgararnar ikki fer so langt, at borgarin kennir seg ómynduggjørðan.

Dómi: Tað er eitt krav frá tí almenna, at øll skulu sita íbundin í bili. Tað eru nögv, sum halda, at í Føroyum er stórri vandi við at sita íbundin enn ikki.

Í slíkum føri er ikki rætt at áleggja borgarunum slíkt krav. Tað almenna skuldi heldur sent út kunning, og t.d. sagt, at "summir serfrøðingar halda, at tryggast er at sita íbundin, og tí verður heitt á borgararnar at hugsa um hetta mál .."

Moralur: áðrenn kravboð verða send út, eigur at verða gjølliga umhugsað, um ikki kunning og áheitan eru nóg mikið.

24.3. "Tá vunnið verður .." skuldið ikki "ið" staðið ímillum tey fyrstu orðini?

24.4. "Landið tryggjar, at almenna og **privata** tilfeingið landsins verður umsitið á sjálvberandi hátt við umsorgan fyrir umhvørvinum."

Tað má vera tað privata, sum tekur sínum parti!

Vinarliga

Líggjas

Ummæli frá Torkil V. Rasmussen

Nakrar viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskotið

Skrivað hevur Torkil V. Rasmussen, lögfrøðingur¹

Fyrst av öllum skal sagt vera frá, at undirritaði hevur ikki havt nóg góðar stundir til at seta seg inn í allar tættir í stjórnarskipanaruppskotinum, og tískil eru “bert” einstakir partar umrøddir niðanfyri, har undirritaði setir spurningar við, í hvønn uppskotið er í samsvari við gallandi ríkisrættarligu karmar.

Um at brúka flaggdagin til atkvøðudag

Fyrst av öllum skal sagt vera frá, at tað hevði verið munandi meiri demokratiskt at hildið fólkaatkvøðu um stjórnarskipanina á einum politiskt neutralum degi, tí flaggdagurin kann lættliga hugsast at verða politiskt til fyrimunar hjá teimum, ið taka undir við stjórnarskipanaruppskotinum, har fløgg og tjóðskaparrøður vera hildnar kring alt landið við hugleiðingum um flagg- og málstrið føroyinga. Í mínum hugaheimi høvdu 14. september, Ólavsøkan ella grundlögardagurin verið eins óhóskandi dagar at hildið eina tilíka fólkaatkvøðu.

Viðmerkingar til uppskotið

Í mun til sjálvt uppskotið er at siga, at tað er týdningarmikið at gera öllum greitt, at grundlög ríkisins er gallandi fyri Føroyar. Hendan staðfesting er neyðug, um tað yvirhøvur skal geva nakað høpi at viðgera, hvørt uppskotið til stjórnarskipan Føroya er innan- ella uttanfyri verandi ríkisrættarligu støðu Føroya. Í stýrisskipanarlítinum stendur á bls. 48-49:²

“Grundlög ríkisins lög nr. 169 frá 05.06.1953 sigur í § 1, at hon er gallandi fyri allar partar av ríki Danmarkar og harvið eisini Føroyar, og er hon formliga lógliga lýst eisini at galda fyri Føroyar eftir reglunum í lög nr. 51 frá 1. apríl 1896 om kundgørelse af love og anordninger på Færøerne. Ein sannroynd er eisini, at hon er tikan í fullum álvara og hildin uppi av teim rættarverjandi stovnunum í Føroyum, nevnliga lögtingi, landsstýri, löggreglu, fúta, sorinskrivara, biskupi o.ø, og hava frælsisrættindini í henni eisini verið hildin uppi í Føroyum. Eisini hava danske drottningin, danske stjórnin, hernaðarvaldið og eystari landsrættur og hægstirættur nýtt sínar heimildir sbr. hesi lög til fulnar í Føroyum.³

Somuleiðis hevur fólkaatkvøða verið um lóginna í Føroyum 28. mai 1953 við eini valluttøku uppá 7,6 % har 1158 atkvøddu fyri og 253 ímóti. Eisini hava fólkatingsval verið hildin samsvarandi hesi lög í Føroyum eitt ótal av ferðum. Grundlög ríkisins er eisini samsvarandi fyrr gallandi grundlögum, nevnliga 1915 grundlögini við ískoyti í 1920, og er henda grundlógin eisini í samsvari við grundlögina frammanundan,

¹ Allar metingar og hugsanir í hesum hoyringarskrivi eru metingar og útsagnir eru eigna vegna.

² Sbr. Álit um stýrisskipanarlídurskifti Føroya.

Álit frá nevndini, landsstýrið setti 1. apríl 1993, at kanna stýrisskipanarlídurskifti Føroya.

Skrivað hava: Sjúrður Rasmussen, adv. Annfinn V. Hansen, adv. Bjørn á Heygum, adv. Hans Trygvi Henriksen, adv. ft. Kjartan Hoydal, fiskivinnustjóri.

³ Hetta sjónarmið er nærri útgreinað av Alf Ross, professara dr. jur.& phil í bókini „Dansk Statsforfatningsret I, Nyt Nordisk Forlag – Arnold Busck, København 1966. (2. udg), bls. 154 ff. 13. Kunngerðin för fram í Dimmalætting nr. 51, leygardagin 27. juni 1953.

nevnliga 1849 grundlögina. Zakarias Wang, stjórnmálafrøðingur, hevur ført fram tað sjónarmið, at grundlógin frá 1849, sum var endaliga lýst at galda fyrir Føroyar 27. mars 1850, ikki var heilt i samsvari við tað fyrir hesa tíð gallandi grundlög, nevnliga kongslögina frá 14. november 1665, og at hetta eיגur at hava stýrisskipanarlígar avleiðingar. Sjónarmiðið er áhugavert, men at fóra hetta sjónarmið so vítt, at hetta fórir við sær, at grundlög ríkisins frá 1953 ikki hevur lögfrøðiligt gildi í Føroyum, ber ikki til. Sum nevnt hava rættarverjandi myndugleikarnir frá 1849 til í dag hildið teimum gallandi donsku grundlögnum uppi í Føroyum út frá einum sjónarmiði um, at hon er lögfrøðiliga bindandi her á landi, og sostatt er niðurstøðan tann, at tá ið hugsast skal um at gera nýtt stýrislag fyrir Føroyar, so er tað ein lögfrøðilig sannroynd, at lög nr. 169 frá 05.06.1953: Danmark Riges Grundlov má roknast at hava fult lögfrøðiligt gildi her á landi.”

Umframt grundlögina stendst ríkisrættarliga støða Føroya av heimastýrislögini, yvirtøkulögini og uttanríkispolitisku heimildarlögini. Innanfyri hesar ríkisrættarligu karmar hava Føroyar sína egnu stýrisskipan, ið er fevnd av heimastýrislógarinnar lista A, og tað er við heimild í stýrisskipanarlögini, at Løgtingið hevur sína tingskipan. Sostatt má stjórnarskipanaruppskotið virða hesar yvirskipaðu karmar, og tí átti mann heldur at umhugsað at gjørt eitt uppskot til broyting í gallandi stýrisskipanarlág enn eitt heilt nýtt stjórnarskipanaruppskot, sum í rættiligra stóran mun endurtekur tað, ið longu er gallandi rættur sambært stýrisskipanarlögini og grundlögini.

Tað tykist sum um, at ætlanin er, at stjórnarskipanin skal vera á grundlógarstøði, tá ið tað m.a. verður sagt, at sokallaði sjálvsavgerðarrættur føroyinga skal vera hjá fólkimum í Føroyum, eins og ymisk uttanríkispolitisk viðurskifti verða ásett í uppskotinum. Til dømis eru hvørki grundlógin, heimastýrislógin, yvirtøkulógin ella uttanríkispolitiska heimildarlógin nevndar við einum orði, men tað verður sagt í formælinum, at stjórnarskipanin setir ikki úr gildi verandi stjórnarrættarligu sáttmálar, men hon staðfestir, at Føroya fólk hevur sjálvsavgerðarrætt og fullan rætt til at siga hesar upp. Hvat liggur í hesum, er ivasamt, tá ið ongar viðmerkingar eru til taks í almennu hoyringini.

Men eitt er vist, at grundlógin er ikki ein stjórnarrættarligur sáttmáli. Hon er hægsta lóggáva í danska ríkinum. Tað kann tó diskuterast, um heimastýrislógin, yvirtøkulógin og uttanríkispolitiska heimildarlógin bera brá av at vera stjórnarrættarligir sáttmálar, av tí at talan er um nakrar lógor, ið eru samtyktar á Føroya Løgtingi og í danska Fólkatinginum. Ráðandi fatanin hjá danska lögmaðaráðnum tykist tó at vera, at heimastýrislógin er ein vanlig fólkatingslág, ið heimilar løgtinginum at gera reglur. Løgtingið er eftir hesi fatanin ikki eitt veruligt lóggávuting, men ein sokallað “regeludstedende myndighed”, og løgtingslógor eru sokallaðar “delegationsanordninger”⁴.

Hesa fatan deila nokk fáir føroyskir lögfrøðingar, ið nokk heldur vilja vera við, eins og professor, dr.jur., Frederik Harhoff og professor, dr.jur., Ole Spiermann, at heimastýrislógin upprunaliga var í stríð við grundlögina, men av tí at hon er praktiserað óavbrotið í so mong ár, og mann frá politiskari síðu hevur mett, at heimastýrislógin var í samsvari við grundlögina, so er hon við tíðini vorðin ein sokallað stjórnarrættarlig siðvenja, ið er á grundlógarstøði við teirri lógfylgju, at tað krevst ein grundlógarbroyting til at avtaka ella at broyta heimastýrislögina.⁵ Tíverri kann málid um at broyta § 14, stk. 2 í hjúnabandslögini vera eitt dømi um úr nýggjari tíð, har Føroya Løgting valdi

⁴ Sbr. Pkt. 5.3.1. í Justitsministeriets notat frá 2. juni 2010. Sí eisini Poul Meyer í U.1950B.200.

⁵ Sbr. Frederik Harhoff í U.1982B.101 og Ole Spiermann í Juristen 1 (2008), bls. 5-15 og Danmarks Rige i forfatningsretlig belysning (2007).

heldur at virða danske tulking av yvirtókulógini enn at virða sína egnu lögtingslóggávu, ið yvirtók málsþkið “fólkakirkjan”, har tað stóð greitt í viðmerkingunum, at § 14, stk. 2 var ikki yvirtíkin við fólkakirkjuni. Tílk venja styðjar eftir mínum tykki sokallaðu “delegatiúnsteoriini” hjá professor, dr. jur., Alf Ross, professor, dr.jur., Poul Andersen og professor, dr.jur., Poul Meyer, har tað er upp til teir delegerandi donsku myndugleikarnar at avgera vavið á delegatiúnini. Í svarinum frá donsku myndugleikunum stóð:

“Det bemærkes, at rammerne for Færøernes overtagelse af sagsområder er fastlagt ved overtagelsesloven, herunder afgrænsningen af sagsområder. Den lagtingslov, hvorved Færøerne træffer konkret beslutning om at overtage et sagsområde, kan hverken indskrænke eller udvide det pågældende sagsområde.”

Um ætlanin er, at stjórnarskipanin skal vera á grundlógarstóði, kann hetta ikki gerast *einsærís* av føroyingum við bindandi virknaði fyri danska ríkið, tí grundlógin er galdund fyri alt ríkið, sbr. § 1 í grundlögini. Mett verður tí, at um stjórnarskipanin skal lyftast upp á grundlógarstóði, at tað krevst, at farið verður fram eftir mannagongdini í § 88 í grundlögini:

“Vedtager folketingenet et forslag til en ny grundlovsbestemmelse, og regeringen vil fremme sagen, udskrives nyvalg til folketingenet. Vedtages forslaget i uændret skikkelse af det efter valget følgende folketeting, bliver det inden et halvt år efter den endelige vedtagelse at forelægge folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse ved direkte afstemning. De nærmere regler for denne afstemning fastsættes ved lov. Har et flertal af de i afstemningen deltagende og mindst 40 pct. af samtlige stemmeberettigede afgivet deres stemme for folketingets beslutning, og stadfæstes denne af kongen, er den grundlov.”

Viðmerkingar til nakrar av greinunum í stjórnarskipanaruppskotinum

“§ 1. Fólkvið og landið

- (1) **Føroyar eru land, føroyingar eru tjóð, og alt vald í landinum er hjá Føroya fólk.**
- (2) **Føroyar hava sambært sáttmálum samstarvað við onnur lond og kunnu framvegis samstarva við onnur lond sambært sáttmála.**
- (3) **Um gjort verður av at lata samveldisstovnum vald, ið annars liggur hjá landsins myndugleikum, skal hetta verða væl lyst í millumtjóðasáttmála. Lögtingið skal samtykkja slíkan sáttmála, áðrenn fólkvið tekur endaliga avgerð á fólkatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár og í mesta lagi eitt ár seinni.**
- (4) **Eitt og hvørt samveldissamstarv kann á sama hátt sigast úr gildi, har fólkvið skal taka endaliga avgerð á fólkatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at lögtingið hefur tikið støðu sína.**
- (5) **Føroyar kunnu skipa seg sum sjálvstøðugt ríki. Tá skal fólkvið taka endaliga avgerð á fólkatkvøðu í minsta lagi eitt hálvt ár eftir og í mesta lagi eitt ár eftir, at lögtingið hefur tikið støðu sína.**
- (6) **Tá uppskot verður lagt til fólkatkvøðu, skulu minst 50% av teimum, sum hava valrætt, greiða atkvøðu, fyri at úrsliðið skal fáa gildi. Vanligur meiriluti skal ráða.”**

Til § 1, stk. 1

Mett verður, at Føroyar hava stjórnar- og fólkaraettarligan status sum land og tjóð (natión), men at Føroyar eru ikki í verandi ríkisraettarligu støðu at meta sum ein sjálvstøðugur státur. Tískil er tann parturin av stjórnarskipanaruppskotinum í samsvar við galdund stjórnarrætt. Men so stendur, at *alt vald í landinum er hjá Føroya fólk*. Í hesum sambandi skal víst vera á, at talan er um trý sløg av valdi: Löggevandi vald, útinnandi vald og dømandi vald. Sambært galdund stýrisskipanarrætti eru

nevndu vald treytað av yvirtøku av málsøkjum, sbr. heimastýrslógarinnar § 4, yvirtøkulógarinnar § 3 og stýrisskipanarlógarinnar § 1. Tí er tað valla í samsvar við galdandi stjórnarrætt at siga, at *alt* vald í landinum er hjá Føroya fólk. Í hesum sambandi skal sagt vera frá, at Føroya fólk hevur sambært § 1, stk. 2 í yvirtøkulógini einki vald, hvat viðvíkur:

- 1) Stjórnarskipan danske ríkisins.
- 2) Heimarætt danske ríkisins.
- 3) Hægstarætt danske ríkisins.
- 4) Uttanríkis-, trygdar- og verjupolitikk.
- 5) Gjaldoys- og peningapolitikk.

Til § 1, stk. 3

Í mun til § 1, stk. 3, ið snýr seg um at lata samveldisstovnum vald, ið annars liggar hjá landsins myndugleikum, so er hetta uttanríkispolitikkur, ið Føroyar og Føroya fólk einki vald hevur á, sbr. § 1, stk. 2, nr. 4 í yvirtøkulógini og §§ 19 og 20 í grundlögini. Tað er tí sera ivasamt, um ásetningin í § 1, stk. 3 í stjórnarskipanaruppskotinum er í samsvari við §§ 19 og 20 í grundlögini, sum eftir mannagongdini í § 19 í grundlögini heimilar *ríkismyndugleikunum* í nærrí ásettan mun at lata samveldisstovnum vald, ið *ríkismyndugleikarnir* hava *sambært grundlögini*, sbr. § 20. Sambært § 1 í uttanríkispolitisku heimildarlögini ber heldur ikki til hjá Føroyum at vera sjálvstøðugur limur í samveldum, har kongaríkið Danmark er limur.

Til dømis kunnu Føroyar ikki vera sjálvstøðugur limur í evropeiska samveldinum, ES. Danmark handlar vegna alt ríkið í uttanríkispolitiskum høpi, hóast Føroyar kunnu fáa fulltrú frá donskum myndugleikum at handla uttanríkispolitiskt, um eitthvørt bert viðvíkur fult yvirtiknum málsøkjum s.s. at stevna ES við WTO í sambandi við fiskivinnupolitikk. Heldur ikki kunnu Føroyar binda ríkið, eins og Føroyar heldur ikki kunnu handla verju- og trygdarpolitiskt vegna ríkið, sbr. § 19 í grundlögini. Tó kunnu Føroyar gera bi- og multilateralar avtalur við onnur lond og við samveldi, sum vit hava fleiri dømi um.

Til § 1, stk. 5

Í mun til hesa áseting skal sagt vera frá, at Føroya fólk kann ikki *einsærir* gjøgnum eina fólkakatkvøðu skipa seg sum sjálvstøðugt ríki við bindandi virknaði fyri danske ríkið. Í tí føri er talan um eina minking av danske ríkinum áljóðandi støddini á føroyska land- og sjóøkinum. Sambært § 19, stk. 1, 2. pkt. í grundlögini er ásett, at tað er bert danske stjórnin við Fólkatingsins samtykki, ið kann minka ella økja um ríkið:

"Kongen (les: stjórnin) handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketingsets samtykke kan han dog ikke foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område..."

Samstundis tykist ásetingin í § 1, stk. 5 at vera dömi um eina roynd, har tað verður lóggivið um viðurskifti viðvíkjandi stjórnarskipan danske ríkisins, tí at minka um øki ríkisins er longu ásett í § 19, stk. 1, 2. pkt., 1. lið í grundlögini. Tískil er tað valla í samsvari við § 1, stk. 2, nr. 1 í yvirtøkulóginu frá 2005, at lóggivið verður á tilíkum øki. "Avgerðarrætturin" hesum viðvíkjandi er tí nokk meiri av politiskum heldur enn av lögfrøðisligum slagi, hóast tað allarhelst ber til at siga, at Føroyar sambært fólkaraettinum hava sjálvsavgerðarrætt.⁶

Til § 1, stk. 6

Til § 1, stk. 6 skal sagt vera frá, at hóast tilík fólkatakvøða neyvan kann gerast við stjórnarrættarligt bindandi virknaði fyri danske ríkið, hevur ein tilík fólkatakvøða tó eitt sterkt politiskt signalvirði til tess at skipa Føroyar sum sjálvstøðugt ríki. Men fylgjurnar av hesum kunnu hugsast at vera stórar fyri Føroyar og føroyingar, og sostatt átti kvalifiseraður meiriluti at verðið umhugsaður.

§ 2. Valdsbýti

- "(1) Føroyar eru land við fólkaraæði. Fólkid fremur vald sitt gjøgnum Løgting, landsstýri og dómstólar.*
- (2) Løgtingið samtykkir uppskot til lógar, lögmaður staðfestir lógar, landsstýrið umsitir lóginar, og dómstólarneir døma eftir lógunum. Løgting, landsstýri og dómstólar skulu halda seg innan fyri vald sitt og heimildir.*
- (3) Løgtingið er fólkavalt."*

Til § 2

Til § 2 skal viðmerkjast, at tað ikki verður brúkt orðingingin, at "Í yvirtiknum málum er lóggávuvaldið hjá løgtinginum og løgmanni í felag. Útinnandi valdið er hjá landsstýrinum. Dómsvaldið er hjá dómsstólunum". Sambært galldandi stjórnarrætti er føroyskt løgræði treytað av yvirtøku, sbr. heimastýrslógarinnar § 4 og yvirtøkulógarinnar § 3.

§ 4. Ímyndir og mál

- (1) Føroyar hava egið flagg, egið skjaldarmerki og egnan tjóðsang.*
- (2) Føroyskt er tjóðarmál og alment mál.*

Til § 4

Sambært §§ 11 og 12 í heimastýrslóginu er ásett:

"§ 11. Færøsk anerkendes som Hovedsproget, men Dansk skal læres godt og omhyggeligt, og Dansk kan lige saa vel som Færøsk anvendes i offentlige Forhold.

Ved Forelæggelse af Appelsager skal der medfølge dansk Oversættelse af alle Akter paa Færøsk."

"§ 12. Serligt føroyskt flagg verður viðurkent. Ríkisvaldið nýtir í Føroyum Dannebrog, eisini á skipum sínum. Privat – persónar eins væl og feløg og stovnar – skulu hava rætt til at nýta ríkisflaggið á landi. Annars eru ásetanirnar um at nýta føroyska flaggið í Føroyum og á skipum, skrásett í Føroyum, eitt sermál."

⁶ Sbr. Professor dr.jur., Frederik Harhoff, í greinini U.1982B.101

Ásetingin í stjórnarskipanaruppskotinum tykist ikki at taka hædd fyri at javnseta dansk við føroyskt mál, eins og gjört verður í heimastýrslóbini, eins og stjórnarskipanaruppskotið einki nevnir um Dannebrog, soleiðis sum heimastýrslógin ger. Sostatt kann ivi sáast, hvort talan er um eina uppgerð við heimastýrslóbina.

§ 5. Rættindi og verja

- (1) *Rættindi kunnu einans avmarkast við lóg og í samsvari við hesa stjórnarskipan.*
- (2) *Rættindi kunnu knýtast at heimarætti ella bústaði.*
- (3) *Myndugleikar landsins skulu altíð verja rættindi hjá íbúgvum landsins.*

Til § 5, stk. 2

Ilt er at siga, hvat ásetingin merkir, og hvat endamálið er við henni. Men um ætlanin er at heimila mismuni á dönum og føroyingum, kann ásetingin hugsast at vera í stríð líkskapanarregluna í § 10, stk. 2, pkt. í heimastýrslóbini. Tílikur mismunur kann eisini vera í stríð við § 70 í grundlóbini, ið forbjóðar mismuni vegna “afstamning” í mun til borgaralig og politisk rættindi.

Til dømis er eitt dømi frá landsrættinum um, at tað bar ikki til hjá føroyiskum myndugleikum at seta tilknýti til Føroyar sum treyt fyri skattafyrimunum, soleiðis at danir í somu støðu sum føroyingar ikki fingu sama rætt, sbr. í hesum sambandi dómin um danska læknan, sum var fyri mismuni frá føroyisku skattamyndugleikunum, sbr. U.1983.986Ø:

“En dansk statsborger A, der ikke var født på Færøerne og heller ikke tidligere havde boet der, flyttede i 1980 til Torshavn, hvor han blev ansat som sygehuslæge. En ansøgning fra ham om at blive beskattet efter de gældende relativt gunstige regler for den fastboende befolkning blev afslået, idet landsstyret henviste til den færøske skattelov og anførte, at der vel forelå en dispensationsadgang, men at dispensation ifølge praksis beroede på, om vedkommende statsborger ved opvækst havde fået fast og naturlig tilknytning til Færøerne. Der blev givet A medhold i, at dette kriterium indebar en tilsidesættelse af hjemmestyrelovens §10, stk.2, 2.pkt., hvorefter der ikke i lovgivning eller forvaltning må gøres forskel på færinger og andre danske statsborgere. Dispensationsspørgsmålet henvistes herefter til fornyet behandling i landsstyret.”

Til §§ 7-20

Ásetingarnar í §§ 7-20 eru í stóran mun longu tryggjaðar í grundlóbini. Um tað skuldi verið ósamsvar millum grundlóbina og stjórnarskipanina, er valla nakar ivi um, at grundlógin er *lex superior*. Sostatt verður ikki mett, at tað er tørvur á at endurtaka tey grundleggjandi politisku og borgaraligu rættindini, ið longu eru tryggjaði í grundlóbini og evropeiska mannarættindasáttmálanum.

“§ 25. Fyrisingarlig rættindi

- (1) *Øll fyrising skal vera grundað á lög, góðan fyrisingarsið, opinleika og gjøgnumskygdar mannagongdir.*
- (2) *Allar fyrisingarligar avgerðir skulu vera sakliga grundaðar, og allar metingar og grundgevingar av týdningi skulu vera skjalfestar.*
- (3) *Tekur almennur stovnur ella myndugleiki fyrisingarliga avgerð, ið gongur ímóti áhugamálum hjá*

borgara, skal hann hava skriviliga grundgeving.

(4) Fyrisingarlig rættindi og mannagongdir skulu ásetast í lög, sum m.a. skal áseta krøv um gegni í fyrisingini, rætt til innlit í almenn viðurskifti, egin viðurskifti og avgerðarmál, rætt til at leggja fyrisingarliga avgerð fyrir óhefta kærunevnd ella dómstól, rætt til hoyring um avgerðir og fyriskipanir og rætt til at lata onnur umboða seg í almennum málum.”

Til § 25

Alt sum stendur í hesari greinini er longu galdandi fyrisingarrættur, sum í einum fólkaráðisligum samfélögum valla eigur at vera lyftur upp á stjórnarrættarligt støði. Eg havi ikki kannað tað við vissu, men mær kunnugt hevur einki annað norðanland eina tilíka áseting. Fyrisingarlógin, innlitslógin og óskrivaðar fyrisingarrættarligar meginreglur tryggja longu hesi viðurskifti. Um farið verður so vítt - sum § 25 tykist vera dömi um - so kundi mann eins væl havt ásetingar um brúkaravernd, umhvørvisvernd, trygd á sjónum o.a. í stjórnarskipanini. Tilík viðurskifti eiga at verða regulerað við vanligari lög í einum politiskum forum og venju hjá umboðsmanni og dómsstólum. Ein stjórnarskipan er eisini í náttúru málsins ein alt ov yvirskipað rættarkelda til at regulerað vanlig lóggávumál, og tilíkt eigur at kunna broytast og viðgerast politiskt utan broyting í stjórnarskipanini.

Til § 26

§ 26 er stórt sæð ein endurtøka av galdandi § 56 í stýrisskipanarlógin, ið hevur sín uppruna í § 82 í grundlógin. Greinin er tískil enn ein endurtøka av nøkrum, sum longu er galdandi og harvið óneyðug. Tað sama ger seg galdandi viðvíkjandi ásetingunum um fíggjarviðurskifti, løgtingsumboði og skattum.

Til §§ 27-30

Ásetingarnar í §§ 27-30 regulerað rættargangin, og koma sambært skiftisregluni í § 58 ikki í gildi fyrr enn rættargangurin er yvirtikin sum málsøki. Hóast hetta skal sagt vera frá, at vit í dag tíverri hava dömi um í § 37 í galdandi stýrisskipanarlög, at løgtingið hevur lóggivið revsírættargang, sum er dansk málsøki, á ein hátt, sum enntá er í ósamsvar við rættargangslógin fyrir Føroyar. Til dømis um landsstýrismaður verður funnin sekur í lógarbroti, so skal eitt tilíkt mál sambært § 9 í lög um ábyrgd landsstýrisins viðgerast av einum persóni, ið ikki er undirgivin nøkrum ríkismyndugleika, og tilík mál skulu dømast av nevningatingi.

Men tað løgna er bara tað, at revsíramman fyrir brot á § 5 í lög um ábyrgd landsstýrsins er í mesta lagi 2 ára fongsul, sbr. § 6, stk. 1 og § 11 í somu lög. Sambært rættargangslógin fyrir Føroyar krevst í minsta lagi 4 ára fongsul til at hava nevningating, sbr. § 687, stk. 2, nr. 1, eins og tað er danska ákærvaldið, ið reisir ákæru. Sambært § 43, stk. 4 í stjórnarskipanaruppskotinum verður orðingin í galdandi stýrisskipanarlög tíverri endurtikin, at tað er nevningating, ið skal døma í málum, har løgmaður og/ella landsstýrismenn hava átikið sær revsírættarliga ábyrgd.

Føroyar hava sum er ikki heimild til at löggeva revsirættargang, og tað, sum er galdandi í dag, tykist eisini innihaldsliga at vera í stríð við rættargangslóginu fyrir Føroyar, so leingi lóg um ábyrgd landsstýrsins hevur verandi ásetingar um ákærumyndugleika og upp til 2 ára revsing í mun til nevningating.

Í praksis kann hetta hava sum avleiðing, at lóg um ábyrgd landsstýrisins ikki kann handhevjast, tí tilíkar ásetingar eru neyvan bindandi fyrir dómstólarnar.

Til § 32

Sambært § 32, stk. 1 í stjórnarskipanaruppskotinum er ásett, at lógaruppskot skulu fyrir lögtingið tríggjar ferðir. Til hetta skal sagt vera frá, at lógaruppskot skulu fyrir lögtingið einaferð, men at lógaruppskot skulu hava tríggjar viðgerðir í tinginum.

Til § 33, stk. 2

Tastivilla er í § 33, stk. 2: "ásetirvalskipan"

Til § 35, stk. 3, 2. pkt.

Persónliga haldi eg, at fólkavalð landsstýrisfólk eiga at hava atkvøðurætt á tingi, eins og danskir ráðharrar hava sambært § 40, 2. pkt. í grundlögini, hóast hesir ikki kunnu vera limir í fólkatingsnevndum. Tað fer eftir mínum tykki at skapa eitt munandi betri demokratiskt lutfall og ávirkan millum andstøðu og samgongu, um samgonguflokkar kunnu velja annaðhvort at hava nögv umboð í tingnevndum og landsstýrisfólk uttan atkvøðurætt, ella um flokkurin heldur vil hava munandi færri umboð í tingnevndum, men landsstýrisfólk, ið kunnu greiða atkvøðu á tingi. Vist verður til grein hjá Bergi Berg, stjórnmalaførðingi og undirritaða í Dimmalætting við heitinum "*Stýrisskipanin og demokratiska undirskotið hjá samgongumeirilutum á lögtingi*". Harumframt verður vist til áltið hjá rættarnevndini í lögtingsmáli 62/2015, har tað m.a. verður sagt:

"At gera broytingar í Stýrisskipan Føroya er nakað, sum eigur at fyrireikast væl og virðiliga. Heldur enn bert at taka eina grein burturúr og gera broytingar í henni, so skuldi Stýrisskipan Føroya í síni heild verið eftirhugd og dagförd, og tá kundi spurningurin um lögtings- og landsstýrissessir verið tikið við í ta viðgerðina."

At enda skal sagt vera frá, at tað sæst ikki vera nakrar viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskotið, og tað er valla í samsvari við § 37 í tingskipanini.

Í tann mun tað ikki er umrøtt her, verður tað annars – góð við ávísum fyrivarni - vist til notat hjá danska lögmlaráðnum, dagfest 2. juni 2010 ávikavist notat, dagfest 20. juni 2011.

Hoyvík, tann 24. aug. 2017

Torkil V. Rasmussen, *cand.jur.*

Ummæli frá Kristian J.J. Glerfoss

Fra: Kristian J. J. Glerfoss [mailto:kristian.glerfoss@gmail.com]

Sendt: 24. august 2017 12:24

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: stjørnarskipan Føroya.

Nú, uppskotið til stjørnarskipan Føroya er til hoyringar, fari eg at vísa til eina §, sum eg haldi eigur at verða orðað øðrvísi, tað er § 12. Trúarfælsi (1), har tað stendur, at : Øll eiga rætt til at trúgv og til at útinna sína trúgv.

Viðheft sendi eg part av trúarlæru muslimana. - Sleppa hesi at útinna sína trúgv okkara millum, í samsvari við Koranina, verður ikki gott at búgvva í Føroyum. Tí skal mín áheitan verða, at orðingin verður broytt soleiðis, at muslimar ikki við lógini í hondini, kunnu útruðda okkum sum her búgvva.

Vinarliga

Kristian J.J. Glerfoss

Tilvísing frá facebook síðuni [Norge vårt fedreland](#)

<https://www.facebook.com/1465347177107415/photos/a.1465349893773810.1073741828.1465347177107415/1478049405837192/?type=3&theater>

Islam fredens religion?

Koranen: 8:12

"Jeg vil terrorisere de vantro. Halshugg dem, og kapp av deres fingrer og tær."

Koranen: 48:29

"Muslimer må være nådeløse mot vantro."

Koranen: 5:55

"Den av dere som blir venn med en vantro, er selv en av dem."

Koranen: 8:39 og 2:193

"krig, ikke vennskap, er obligatorisk inntil islam hersker overalt."

Koranen: 8:39

"Bekjemp de vantro inntil det ikke lenger finnes vantro, og alle underkaster seg Allah's religion

Ummæli frá Una Arge

Áheitan um at fáa samtykt Stjórnarskipan Føroya

Lögmaður beyð ólavskudag 2017 einum og hvørjum at siga sína hugsan um at ætlanina at fáa samtykt Stjórnarskipan Føroya á fólkaatkvøðu í 2018.

Málið hevur verið ávegis, síðan fullveldislandsstýrið setti ætlanina um at skipa Føroyar sum fullveldi á breddan í 1998. Tá var ætlanin, at ein grundlög skuldi samtykkjast fyri Føroyar. Í tí sambandi varð farið undir at orða eina nýggja grundlög.

Tá fullveldisætlanin endaliga var slept, broyttist grundlógarætlanin til eina ætlan um at gera eina stjórnarskipan, ið skuldi savna føroyingar á fólkærðisligum grundarlag. Stjórnarskipanin skuldi áseta, at føroyingar eru tjóð, at Føroyar eru land, og at føroyska tjóðin hevur sjálvsavgerðarrætt at gera av sína egnu lagnu í heiminum. Hetta merkir, at sama hvør okkara stjórnarrættarliga støða er, hevur Føroya fólk evsta vald í Føroyum.

Í sambandi við framhaldandi arbeidið skipaði landsstýrið í mars 2003 fyri grundlögarráðstevnu í Norðurlandahúsinum í tríggjar dagar. Við á ráðstevnuni voru serfrøðingar úr USA, Kanada, Finnlandi, Svøríki, Íslandi og Føroyum. Teir voru ikki í iva um, at føroyingar lúka allar treytir at kunna kalla seg tjóð við sjálvsavgerðarrætti, og at Føroyar eru serstakt land.

Eitt úrslit av ráðstevnuni gjørðist, at sonevnda flaggdagsálitið varð lagt fram 25. apríl í 2004 við einum fullfíggjaðum stjórnarskipanaruppskoti. Miðað varð í uppskotinum eftir at skapa semju um fólkærðisliga grundarlagið, føroyingar standa á. Í uppskotinum varð m.a. staðfest, at "vit bygdu hetta landið í fornari tíð og skipaðu okkum við tingi, lögum og rættindum. Vit hava hildið ting til henda dag og skipað okkum eftir fólknsins tørvi um landið alt."

Umrøddi sjálvur grundlögarráðstevnuna, stjórnarskipanaruppskotið og donsku grundlóbina gjølla í bókini "Komin er nú onnur øld – ein lýsing av okkara samtíð" frá 2004. Viðgjørði har, hvat krevst fyri at fáa semju um stjórnarskipanina, og havi fylgt við arbeidinum líka síðan. Loyvi mær nú at siga, at allir teir snávingarsteinar, ið tóktust at liggja í vegin fyri eini semju um stjórnarskipanina, tykjast at vera ruddaðir av vegnum.

Stjórnarskipanaruppskotið, ið varð sent almenninginum til hoyringar ólavskudag 2017, er væl orðað og semjusøkjandi. Tað ásetir grundleggjandi rættin hjá føroysku tjóðini til at gera av sína egnu leið í heiminum og staðfestir stýrislag Føroya, ið byggir á elligamla siðvenju.

Lögmaður hevur alment sagt, at stjórnarskipanin verður samleikaskjal føroyinga. Summi havi sligið hesi orð upp í glens og sagt, at eitt tilíkt skjal tørvar okkum ikki. Men tey fara skeiv. Føroyingum tørvar júst eitt grundleggjandi skjal, sum staðfestir tey rættindi, vit eru samd um, at vit hava, men sum vit ongantíð hava savnast um á fólkaatkvøðu.

Týdningurin av at fáa samtykt hetta skjalið verður kanska ikki ítøkiligur í teirri løtu, samtyktin er framd, men bæði aftur og fram í tíð hevur ein tilík samtykt alstóran týdning.

Afturi í tíðini hevur áhaldandi verið togast um, hvør støða Føroya er. Eru vit serstók tjóð, sum fyribils hevur latið frá sær vald til danskar myndugleikar, ella eru vit ein landslutur í Danmark við avmarkaðum heimildum, sum ikki kann vinna sær meira vald uttan við fullveldi? Hvør ræður í yvirtiknum málum? Hvør hevur evsta

valdið í Føroyum? Tílkir spurningar elva áhaldandi til tvídrátt millum føroyingar og millum Føroyar og Danmark.

Við eini samtykt um, at evsta vald í Føroyum hevur Føroya fólk, gera vit endaliga av tann avgerandi spurningin. Valdið í Føroyum gongur út frá Føroya fólk, og alt vald, vit hava latið øðrum upp í hendi, tola vit, at onnur umsita fyri okkum, til vit gera nakað annað av. Hetta hevur týdning at fáa sagt, tí hetta er grundleggjandi fólkærði. Við eini tilíkari samtykt sigur fólkid í Føroyum, at ongin kann smoyggja skipanir niður yvir føroyingar, sum føroyingar ikki sjálvir góðtaka.

Ein tilík staðfesting átti at verið sjálvsøgd í einum savnandi tjóðarskjali fyri Føroyar. Hon kann samanberast við, at fólkærðið fyri at endurreisa skotska tjóðartingið í 1989 fekk flestu skotsku politikarar at ganga saman um eina yvirlýsing, ið staðfesti, at skotska fólkid til eina og hvørja tíð hevur sjálvsavgerðarrætt at gera av sítt egna stýrislag. Yvirlýsingin kallaðist *A Claim of Right for Scotland*.

Yvirlýsingin hevði ikki við sær loysing frá Stórabretlandi, men hon átti stóran lut í, at skotska tjóðartingið, Holyrood, varð endurreist í 1999.

Við gongdini seinnu árini hevur Skotland fincið støðugt meira sjálvræði og eina politiska skipan, ið er vorðin meira viðkomandi fyri skotar, júst tí teir vunnu sær meira vald at skipa egin viðurskifti. Síðan *A Claim of Right for Scotland* hevur Skotland havt fólkatkvøðu um loysingarspurningin. Á fólkatkvøðuni í 2014 søgdu 55 prosent av fólkimum, at landið skuldi verða verandi í Stórabretlandi, meðan 45 prosent vildu, at Skotland gjørðist sjálvtøðugt land.

Úrslitið av fólkatkvøðuni hevði ikki á nakran hátt við sær, at skotar søgdu frá sær sín sjálvsavgerðarrætt. Skotskur politikkur er framvegis sjálvtøðuguri enn nakrantíð í nýggjari tíð, og tann störsti flokkurin, SNP, strongir á at fáa eina nýggja fólkatkvøðu um loysingarspurningin. Aðrir flokkar mæla ímóti, tí teir halda, at úrslitið av fólkatkvøðuni í 2014 var greitt.

Við hesum í huga er tað burturvið, tá Sambandsflokkurin í yvirlýsing heldur uppá, at fólkatkvøðan um Stjórnarskipan Føroya verður tað sama sum ein fólkatkvøða um loysing. Tílk dramatisering av stjórnarskipanarmálinum tykist bara at tæna tí endamáli at varðveita eina grundleggjandi ósemju millum sambandsvongin og loysingarvongin í Føroyum. So leingi onki hendir, ið líkist eini semju, hava ytru vengurnir í føroyskum politikki eitt lív. Men semjast vit øll um ta fólkærðisligu grund, vit standa á, broytist teirra heimsmýnd, og tá má teirra agitáión eisini broytast. Vit hava tá grundleggjandi broytt føroyskan politikk.

Stjórnarskipan Føroya er ein samtykt um, at føroyingar hava sjálvsavgerðarrætt, og skal rætturin geva meinung, má eisini staðfestast, at Føroya fólk hevur evsta vald í Føroyum. Annars er rætturin ikki til. Hetta er tað, sum Sambandsflokkurin grundleggjandi má ásanna. Ger hann ikki tað, sigur hann, at evsta valdið í Føroyum hava onnur.

Løgfrøðingarnir, Christian Andreassen og Annfinn V. Hansen, hava í hoyringsskrivi sagt, at stjórnarskipanaruppskotið er margháttligt. Teir sláa fast, at Føroyar framvegis eru partur av danska kongaríkinum, og at danska grundlógin framvegis er galldandi fyri Føroyar, eisini í yvirtiknum málum. Stjórnarskipanin er tí brot á grundlógi, heimastýrslög, stýrisskipan og tingskipan, siga teir.

Við hesi útsøgn eru løgfrøðingarnir eins og Sambandsflokkurin óneyðuga dramatiskir. Teirra tala er betongjuridisk tala ímóti upprunakelduni til valdið í Føroyum, Føroya fólkis vilja. Teir tala ímóti, at Føroya fólk kann siga á fólkatkvøðu, at tað hevur sjálvsavgerðarrætt, um tað ikki samstundis loysir frá Danmark. Hetta er hugsan, ið læsir okkum fast sum tjóð, og sum beinir okkum aftur í amtsstøðuna, vinnur hon frama.

Løgmansskrivstovan eיגur at vísa tilíkum betongjuridiskum hugsanum frá sær og halda fram at fremja Stjórnarskipan Føroya, til komið er á mál við eini fólksligari samtykt.

Fremsta orsókin til at fáa framt Stjórnarskipan Føroya er at fáa flutt føroyskan politikk og fólkalív av einum søguliga ógreiðum og ósamendum palli yvir á eitt samt grundarlag, sum vit kunnu byggja okkara framtíð á, eisini tá vit eru ósamd.

Hetta hevur avgerandi týdning fyri at fáa ment samfelið og búgvíð tað út til dyggari stýring og økta altjóða samvinnu. Vit eru land, vit eru tjóð, og vit gera av okkara egnu lagnu í heimssamfelagnum. Onki forðar okkum í at siga hetta. Tí eiga vit at siga tað.

Heitt verður á løgmansskrivstovuna og politisku skipanina um at fáa avgreitt Stjórnarskipan Føroya í besta sóma á Føroya løgtingi, so hon kann koma til fólkatkvøðu í 2018.

Vert er at hava í huga, tá danska grundlógin verður søgd at vera ein forðing fyri stjórnarskipanini, at føroyingar hava bygt Føroyar síðan í minsta lagi ár 849. Hetta er júst 1000 ár longri, enn danska grundlógin hevur verið til. Hesin veruleiki er fullgott prógv um, at føroyingar eru serstók tjóð við sjálvsavgerðarrætti, sum eisini hevur fullan rætt til at samtykkja á fólkatkvøðu, at so er.

Vinarlig heilsan

Uni Arge

11

**Mækjugøta
100 Tórshavn**

Ummæli frá Suna í Hjøllum

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Súni í Hjøllum [mailto:suni@nes.fo]

Sendt: 24. august 2017 13:06

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan

Viðmerking til grein 34

Løgtingið eיגur at sita í 4 ár. Tað eигur ikki at vera möguligt hjá løgmanni ella løgtingi at útskriva val nær sum helst. Skipanin skal tryggja, at valskeiðið altið er 4 ár.

Tað er nógvir fyrimunir við tilíkari skipan.

Vh. Súni í Hjøllum

Hjallavegur 16

650 Toftir.

Sendt fra min iPad

Ummæli frá Rigmor Dam

Fra: Rigmor Dam

Sendt: 24. august 2017 12:58

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: viðmerking til stjórnarskipanaruppskotið

Góðu tit

Tit áttu at umhugsa, at stjórnarskipanin ásetir, at borgarar landsins skulu altíð hava atgongd til, ella rætt til, reint drekkivatn.

Vit vita, at reint drekkivatn verður ein dýrabar mangulvøra um nøkur ár. Dálking, veðurlagsbroytingar og 'ovfólking' gera, at reint vatn verður eitt attraktívtilfeingi, sum nögv vilja ogna sær rættin til at eiga og selja. Longu nú royna Nestlé og aðrar multinationalar fyritókur at keypa sær einkarrættin til vatn í menningarlondum, og sjálvandi er hetta freistandi, tá ið landið hevur tørv á pengum.

Enn eru vit í Føroyum gávað við nógum reinum vatni, men vit kenna ikki framtíðina, og heldur ikki komandi politikarar, sum kunnu hugsast at freistast av at selja fólksins ogn, vatnið, til fyritókur, sum vilja vinna pening burtur úr tí.

Blíðar heilsanir,

Rigmor Dam

Ummæli frá Jóannes Jacobsen og Hermann Oskarsson

Broytingaruppskot til grein 24 í uppskotinum um stjórnarskipan.

Uppskot Landsstýris 2017

§ 24. Tilfeingi og umhvørvi

- (1) Myndugleikarnir varða um landsins tilfeingi.
- (2) Landið eיגur alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga, og alt havtilfeingi
- (3) Tá vunnið verður úr landsins tilfeingi, skal landið antin krevja viðurlag ella tryggja öllum vinnurætt.
- (4) Landið tryggjar, at almenna og privata tilfeingi landsins verður umsitið á sjálvberandi hátt við umsorgan fyrí umhvørvinum.

Rættingaruppskot:

§ 24. Tilfeingi og umhvørvi

- (1) Myndugleikarnir varða um tilfeingi í Føroyum.
- (2) Landið eiger alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga. Sjófeingi, kolvetnisfeingi, firðir, áir og fossar og alt felagsfeingi eru náttúrutilfeingi tjóðarinnar og tessvegna ogn Føroya fólks. Onum kann latast framihjáráettur til náttúrutilfeingi tjóðarinnar, ella rættindi tengd at teimum, eins og tey ikki kunnu seljast ella setast í veð.
- (3) Allir borgarar hava javnbjóðis rætt til vinnuliga nýtslu av náttúrutilfeingi tjóðarinnar, sum sambært lögum verða latin móti fullum marknaðargrundaðum gjaldi og í avmarkaða tið. Slík rættindi verða aldri ognarrættur ella varandi brúksrættur.
- (4) Landið tryggjar at privatu og almennu tilfeingi landsins og náttúrutilfeingi tjóðarinnar verða umsitin á sjálvberandi hátt við umsorgan fyrí umhvørvinum.

Viðmerkingar:

Í hesi tjúgufjórðu lögargreinini er eftir okkara tykki neyðugt at staðfesta hesi trý atlit:

- At munur er á landsogn og tjóðarogn
- At öllum skal tryggjast javnbjóðis rættur til vinnuliga nýtslu av tilfeingi tjóðarinnar
- At myndugleikarnir undir öllum umstóðum skulu taka fult marknaðargrundað gjald fyrí vinnulig rættindi burtur av náttúrutilfeingi tjóðarinnar

Viðmerkingar til einstóku greinirnar:

- (1) Her verður álagt myndugleikunum at varða um alt tilfeingi í Føroya landi, utan mun til um tilfeingini eru einkarogn, landsogn ella ogn Føroya fólks.
- (2) Neyðugt er at gera mun á landsins tilfeingi og náttúrutilfeingi tjóðarinnar sum eru ogn Føroya fólks. Upp í landsins tilfeingi ber til at tulka bygningar og jørð, sum eru almenn ogn. Tey ber væl til at selja og tessvegna at lata fara í einkarogn. At nakað verður hevjað til felagsogn tjóðarinnar, eisini nevnt ogn Føroya fólks, er nettupp fyrí at gera greiðan skilnað

millum ta fæ og tey lunnindi, sum myndugleikarnir kunnu endaliga avhenda, og tann partin myndugleikar og einstaklingar ikki kunnu endaliga avhenda við sölù ella aðrarí sátt.

- (3) Neyðugt er at tilskila at allir borgarar hava sama og javnbjóðis rætt til vinnuliga nýtslu av náttúrutilfeingi tjóðarinna. Hetta er galdandi utan mun til um nýtslan er avmarkað ella hon ikki er tað. Óll hava javnbjóðis rætt at fara á flot, sum er óavmarkaður rættur. Somuleiðis eiga allir borgarar at hava sama rætt til at halda seg fram at til vinnuligan fiskiskap, í javnbjóðis kapping við aðrar borgarar. Her er talan um rættin at koma upp í part, men ikki um endaligu avgerðina, hvør ið slapp upp í part. Av tí at rættur til úrtökuna úr sjálvum náttúrutilfeingi tjóðarinna hoyrir tjóðini til, verður álagt myndugleikunum at taka fult gjald tjóðarinna vegna fyri at lata tey á privatar hendur. Vinnurekandi skulu til gjalda marknaðarliga grundað fult gjald fyri at fáa einkarrætt fram um óll onnur, sum eru áhugað í somu dýru rættindum.
- (4) Stykkið er so at siga óbroytt, utan tað at greiða er fingin á at myndugleikarnir hava heimild at skipa fyri reglum galdandi óll náttúrutilfeingi, utan mun til um tey eru landsogn (t.d. landsjörð), um tey eru einkarogn (sum t.d. búnaðarjörð) ella tjóðarogn (sum t.d. fiskastovnar, havið sjálv, kolvetni, luftumhvørvi, alifirðir o.a.)

Í Havn á Bartalsmessu 2017

Jóannes Jacobsen

Jóannes Jacobsen

Hermann Oskarsson

Ummæli frá H. Marius E. Høgnesen

Viðmerkingar til Stjórnarskipanin uppskotið

§ 12. Trúarfælsi

- (1) Óll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.
- (2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar somidir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

Orðingin skal broytast her so tað kemur at síggja soleiðis út.

§ 12. Trúarfælsi

- (1) Óll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.
- (2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar somidir.

Tað er fyri at verja kristnu Føroyar.

§ 18. Skúli

- (1) Foreldur kunnu sjálv taka á seg ábyrgd av undirvísing barnanna, men dygdin skal vera eins góð og tann, ið tað almenna bjóðar.

Við at samtykkja hetta, kunnu vit í framtíðini fáa trupulleikar at integrera útlendsk børn í samfelagið.

Foreldrini koma at hava børnini undir hond og barni kemur at hava tað verri at læra Føroyska máli og Føroyska mentan.

Børnini koma eisini at hava færri vinir, og tey læra ikki at sosialisera millum fremmand fólk, og kann fáa avleiðingar fyri barni tá tað einaferð blívir vaksin.

V.h

H. Marius E. Høgnesen

Ummæli frá Johan Petersen

Johan Petersen,

Leitisvegur 33, FO-625 Glyvrar. Tlf. +298 447942. Mob. +298 217942. Faks +298 449401.

e-mail: johan.petersen@sjotek.fo

Løgmansskrivstovan,
Tinganes,
100 Tórshavn.

Glyvrar, 23.08.2017

Viðv. stjórnarskipanaruppskoti – viðmerkingar

Í samband við, at stjórnarskipanaruppskot er lagt fram til almenna hoyring, skal undirritaði gera hesar viðmerking til uppskotið, soleiðis sum tað er lagt fram:

1. Formæli:

- Angastaðni í formælinum stendur nakað um, hvonn ríkisrættarliga status vit hava í Føroyum. Hetta tikist sera ósakligt, serliga tá ið uppskotið í seinastu greinunum viðgerð yvirtokur og broytingar til sjálvstöðugt ríki.
- Eisini tekur formælið okkum rættindi, sum vit í verandi ríkisrættatligu stoðu ikki hava og kemur tí í konflikt við verandi lögir og avtalur, herundir grundlögina.

2. Fólkid og landið:

- Í §1 stk. 6 er ásett, at vanligur meirilut kann viðtaka at geva oðrum samveldi vald frá okkum ella at taka loysing. Hetta er sera, sera vandamikið, við tað at hetta kemur at klúgva tjóðina í alla framtíð, við tað, at ein vanligur meiriluti lættliga kann sveigjga frá eimi síðu til aðra og í veruleikanum kumnu 25,1% av Føroya fólk taka hesar avgerðir. Her eiger avgjört at vera talan um absoluttan meiriluta (min. 67%).
- Hetta er eisini tað, sum er ásett í samband við aðrar týdningarmiklar avgerðir, sí §§11(2), 32(2) og 36(2).

3. Dómsvaldið:

Í § 27 er dómsvaldið viðgjort, hóast vit ikki hava yvirtikið hetta. Tað er eisini nevnt í §58, at reglurnar koma ikki í gildi, fyrr enn dómsvaldið er yvirtikið. Tí eiger dómsvaldið als ikki at vera nevnt og styrkir bert fatanina av, at uppskotið, alt sum tað er, er óseriost og tendensiøst.

Samanumtikið:

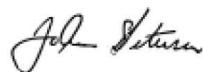
Samanumtikið kann sigast, at stjórnarskipanaruppskotið er ósaklig, óseriost, tendensiøst og mangulfult, tá ið hugsað verður um viðmerkingar til einstoku greinarnar.

Eisini er uppskotið í konflikt við verandi ríkisrætarligu stoðuna, sum als ikki verður nevnd, men hinvegin gongur tað ígjøgnum alt uppskotið sum ein reyður tráður, at endamálið er loysing.

Hetta kann ikki á nakran hátt savna, men fer bert at skapa enn storri sundurlyndi og spjaðing.

Vónandi verða hesar fáu viðmerkingar tiknar við í metingunum hjá teimum, sum skullu viðgera uppskotið víðari.

Vinarliga

Johan Petersen

Ummæli frá Vagnur

Fra: Vagnur [mailto:vagnur@hotmail.com]

Sendt: 24. august 2017 21:20

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan

Tað eigur at verða staðfest í okkara stjórnarskipan, at Føroyar eru ein kristin tjóð. Aðrir átrúnaðarligir bólkar kunnu væl vera í Føroyum, men ideologiir so sum islam, ið ikki bert er átrúnaður, men eisini ein politisk skipan, eiga at verða bannaðar í Føroyum. Onnur lond hava bannað ideologium, og tað eiga vit eisini at verja Føroyum móti.

Ummæli frá Tórbjørn Láadal

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Tórbjørn Láadal [mailto:torla@olivant.fo]
Sendt: 25. august 2017 06:47
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Viðmerking

Góðu tit sum taka avgerðir um stjórnarskipan Føroya

Lati tað standa klárt og greitt at land okkara byggir á Kristi grundarlag, tí einki anna er betri enn tað.

Vinarliga

Tórbjørn Láadal

Ummæli frá Óluvu Mc Intosh v. fl.

Tórshavn 24. aug. 2017

Viðmerkingar til stjórnaruppskotið

Undirritaðu vilja hervið gera hesar viðmerkingar, serliga til paragaf 12:

Viðv. (1)

Í hvønn mun skulu øll sleppa at útinna sína trúgv? Hvat meinast við tað? Vit taka t. d. ikki undir við, at aðrar fatanir sleppa at byggja moskeir og tilíkt í Føroyum.

Viðv. (2)

Kann ikki góðtakast. Aðrar fatanir? Tí um vit halda fast við Guðs Orð, so gera vit okkum beinleiðis inq á aðrar fatanir.

Viðv. (3)

Hetta er eitt ótrúliga "jánkasligt" og "undirfundugt" uppskot, sum kann toygjast til akkurát tað, sum ein vil hava tað at blíva til. Heldur skuldi tað staðið:

Føroyar eru eitt land, ið byggir á kristna grundarstøðið, so sum bíblian sigur frá, sum millum annað í hesum báðum grundleggjandi skriftstøðunum:

Jesús sigur í Jóh. 3:16 Tí at so elskoði Guð heimin, at hann gav son sín, hin einorna, til tess at ein og hvør, sum trýr á hann, ikki skal glatast, men hava ævigt lív.

Og somuleiðis í Jóh. 14:6, har Jesus sigur: Eg eri vegurin, sannleikin og lívið. Eingin kemur til faðirin uttan við mær.

Ein inniliig áheitan

Um tit, sum ráða fyrri borgum, ynskja eitt land og eitt fólk, sum Guð kann væl signa, tá má og skal Guðs Orð setast í hásæti! Tá eiga vit nágv lyfti um Guðs ríku signingar.

Vinarliga

Óluva

Selma

Torunn

Marianna Brøntha

McLukas

Mc Intosh

Ulrich

Ulrich

Steenechreuz 2

i Svønigafj

Kohhoved 37

i Svønigafj, Tórshavn

Ummæli frá Oddvar Carlsson

Fra: Oddvar Carlsson [mailto:oddvarcarlsson@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 00:20

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Fwd: Vimerking til stjórnaskipan

Føroyar er helst heimsins tryggasta land, og at vit eiga at vera á varðhaldi ímóti ideologium, sum eggja til harðskap og yvirgang, sum vit síggja, at onnur lond í Evropa og enntá Danmark eru offur fyrir.

Tað vil siga, at vit skulu halda okkum til, at Føroyar er eitt Kristi samfelag og ikki lova ørðum ideologium sum t.d Islam við meira at koma inn í landi.

Vh Oddvar Carlsson

Ummæli frá Monu Nattestad Steintún

Til

24.08.2017

info@tinganes.fo

Viðmerkingar til Uppskot til stjórnarskipan Føroya

Sum borgari í Føroyum loyvi eg mær at koma við viðmerkingum í hesum máli.

Fyri tað fyrsta vóni eg, at meira tíð til viðmerkingar og meira upplýsing verður givin Føroya fólki, ið möguliga skulu samtykkja hetta uppskot til stjórnarskipan Føroya. Møguleikin at finna, viðmerkja, umframt at vita, hvagar viðmerkingarnar skuldu sendast, hevur ikki verið nóg góður, tí upplýst hevur ikki verið nóg væl um hetta og í nóg góðari tíð.

Mín áheitan er tí á tykkum um at leingja freistina til at gera viðmerkingar, og í tí tíðini kunna betur um tilfarið. Hetta ynski hevur verið at hoyrt frá nógvum viðmerkjaram, og eg vóni, at hetta verður tikið til eftirtektar.

Eisini eigur uppskotið at verða gjørt meira gjøgnumskygt, so ein týðiliga kann síggja, hvørjar (týðandi) broytingar eru gjørdar í mun til Grundlögina og tær lógar og skipanir, ið vit annars hava bygt á. Á henda hátt er lættari hjá vanliga borgaranum at lesa og gera viðmerkingar til uppskotið, sum ført hevur verið fram, at ynskiligt er at vit gera.

Av tí, at hetta uppskot ikki hevur verið nóg væl lýst, standi eg við nøkrum spurningum:

§ 12. Trúarfrælsi

Út frá tí, eg lesi her, tykist ikki sum ætlanin er, at Føroyar skal byggja á kristiligt grundarlag. Er hetta ætlanin við uppskotinum? Tá tað stendur, í §12 stk. (2), at "Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir" kundi eg hugsað mær at vitað nærri, hvat tit meina við her.

Haldi vit eiga at hava í huga, at vit enn liva í einum góðum og tryggum landi, sum hevur havt eitt gott grundarlag at byggja á og ein góðan verjugarð um okkara mentan. Um vit taka henda verjugarð niður, kunnu vit vænta at enda í somu støðu sum fleiri av londunum kring okkum, ið hava stór øki í teirra landi, har lógloysi er, ella rættari, har aðrar lógar galda, ið als ikki samsvara við demokratiið. Haldi vit eiga at verja og virða okkara virðir betur enn at vit lata hetta henda.

Mítt uppskot til broyting í § 12, stk (2) er tí:

Kristnitrúnni, ið er høvuðsátrúnaður í okkara samfelag, og sum okkara lógar og mentan byggja á, verður veitt serligar sömdir.

Havast skal í huga, at í §12, stk. (1) stendur longu, at “øll eiga rætt til at trúgv og til at útinna sína trúgv, so neyðugt er ikki at endurtaka hetta í stk. (2) Hetta átti tó at verið broytt til:

§12, stk. (1): Øll eiga rætt til at trúgv og útinna sína trúgv, **tó soleiðist, at einki verður lært ella gjört, sum setir lívið hjá øðrum í váða.**

§ 20. Familja

Í hesum tíðum, har latið verður upp fyrí øllum möguligum eksperimentum við børnum, t.d. inseminatión við fremmandum donori, burðarmammum osfr., fyrí at fáa tað til at passa til tørvin hjá teimum vaksnu, átti rætturin hjá barninum, ið er staðfestur í ST Barnarættindasáttmálanum, artikel 7, eisini at verið tikan við, og kundi verið skrivað soleiðis:

Uppskot:

§12, stk. (3) Øll børn hava rætt til at kenna mamma sína og pápa sín og til at vaksa upp hjá teimum, um tað er gjørligt.

Í § 33 og § 44 vanta millumrúm ímillum orð.

§ 56. Broytingar av stjórnarskipan Føroya

(1) Henda stjórnarskipan kann einanst broytast við uppskoti... osfr. ... eftir, at løgtingið hevur tikið støðu sína **um at broyta hesa stjórnarskipan.**

Vinarlig heilsan

Mona Nattestad Steintún

Fjalsgøta 7

Tórshavn

Teldupostur: steintun@kallnet.fo

Ummæli frá Meginfelag Føroyskra Studenta

Viðmerkingar frá MFS til uppskot til Stjórnarskipan Føroya

Vist verður til uppskot til Stjórnarskipan Føroya, ið er til almenna hoyring.

Nógvær stórar avgerðir skulu takast í Føroyum komandi tíðina, og tíbetur sleppur fólkid eisini til talurørið. Í okkara heimlandi er fólkid eisini handan landoddarnar, og hóast bústaðurin ikki er í Føroyum, er ynskið um luttøku í fólkaraeðinum enn brennandi.

At vera útiseti í lestrarørindum hevur tíbetur ikki verið ein forðing fyri at atkvøða til lögtingsval. Hóast eina til tíðir fløkta mannagongd skrásettu 684 lesandi seg at atkvøða til lögtingsvalið í 2015, ið jú eisini varð skrivað út í úrtíð. Hetta eru 47 % av teimum, ið Studni hevur skrásett sum verandi lesandi utanlands. Tað sæst sostatt týðiliga, at áhugin at verða við til at mynda føroyska samfelagið er til staðar.

Fólkaraeðið í Føroyum eigur at fevna um okkum, ið koma heim, og tí er tað alneyðugt, at útisetar hava möguleikan at atkvøða til komandi fólkaatkvøðuna um eina føroyska stjórnarskipan. Hetta er ein av störstu politisku málum í Føroyum og fyri Føroya framtíð – harvið eisini okkara framtíð. Okkara inniliga áheitan er tí til allar føroyskar politikararar; vit eru ein stórur partur av tí yngra ættarliðnum, og okkara útbúgving skal koma føroyska samfelagnum til góðar. Vit koma heim. Vit vilja luttaka.

MFS hevur sum áhugafelag hjá føroyskum lesandi ikki viðmerkingar til sjálvt innihaldið av stjórnarskipanaruppskotinum, men ynskir at heita á Landsstýrið og Føroya Løgting um at nýta sama leist til Fólkaatkvøðuna um Stjórnarskipan Føroya sum til lögtingsval í mun til valrætt.

Meginfelag Føroyskra Studenta
24.08.2017

Meginfelag Føroyskra Studenta

Fr. Petersensgøta 9
100 Tórshavn

Ummæli frá Mariu N. Garðsá

Fra: maria@gardsa.com [mailto:maria@gardsa.com]

Sendt: 25. august 2017 01:11

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til stjórnarskipanaruppskotið

Nú høví er at gera viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskotið eru her nakrar linjur.

Orsókin til viðmerkingina er, at eg haldi tað er sera spell, at kristindómurin, ið er ein av grundsúlunum í okkara samfeli, stendur so veikur í uppskotinum.

Fyri at halda fast í okkara mentan og teimum virðum, sum mynda tjóðina meti eg, at tað í stjórnarskipanarlögini skal vera gjort greitt, at júst kristindómurin – gjarna lutherska læran, ið er nokk so definerbar - hevur forrang fram um aðrar religiónir. At kristindómurin er týðandi partur av okkara samfelag sæst ikki bara aftur í okkara máli og mentan men eisini í stóra limatalinum í fólkakirkjuni, og ikki minst í skrúgonguni Ólavsskudag. Tá ið vit sum fólk soleiðis standa saman um henda týdningarmikla grundarstein er tað ikki annað enn upplagt, at tað verður staðfest týðiliga í eini stjórnarskipanarlág – einum samleikaskjali fyri okkara tjóð.

Viðvíkjandi bygnaðinum undrist eg á, at man skal heilt niður í eina (nærum) fylgisáseting til § 12 fyri at síggja henda týdningarmikla part av okkara samleika.

Harnæst tykist orðingin “kristinitrúnni *kunnu vera* veittar serligar sömdir...” mær veik. Kristintrúgvín hevur í dag serligar sömdir, og skulu vit halda fast í tí, skal orðingin verða greiðari, soleiðis, at tað eisini í framtíðini er ein sjálvfylgja, at “kristnitrúnni *verða* veittar serligar sömdir”.

§ 2 í uppskotinum átti at verið broytt, so vit - við fyrimynd í grundlögini - í forleingilsí av valdsbýtinum settu inn eina § 2 stk 4, sum segði nakað um, at “evangelisk-lutherska kirkjan er føroyska fólkakirkjan og verður stuðlað av tjóðini”. Við soleiðis at broyta § 2 kemur okkara samleiki, týðiligari til sjónadar, í tí vit kunnu kalla, innganginum, í hesi týdningarmiklu lóg.

Vinaliga

Maria N. Garðsá

Ummæli frá Manbjørn í Grund

Fra: Mangrund [mailto:mangrund@olivant.fo]
Sendt: 24. august 2017 22:00
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: stjórnarskipan Føroya broytingaruppskot

Hettar eigar at vera broytt:

Paragraf 12 Trúarfrælsi

paragrap 12.1

punkt 1 eigar at vera strikað

grundgeving: hettar gevur muslimum rætt at byggja mosku. tað mugu teir ikki fáa.

um øll kunnu útinna sína trúgv, so kunnu muslimar brúka hettar ímóti okkum, tá teir útinna sína trúgv

paragrap 12.2 at broyta til: Føroyar eru eitt kristið land og kristnini verður veitt sersømdir. Ateistar verða ikki forfylgdir.

Hettar eur mínar viðmerkingar til Stjórnarskipan Føroya.

vinarliga

Manbjørn í Grund

túvuvegur 5

513 Syðrug'tu

Ummæli frá Kristjan Geyti Johansen

Fra: Kristjan Geyti Johansen [mailto:kristjangeytijohansen@yahoo.dk]

Sendt: 24. august 2017 22:15

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Nýggja stjórnarskipanin

Eg havi eina viðmerking til trúarfrælsi í nýggju stjórnarskipanuni.

Í donsku grundlöguna stendur skrivað.

Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.

Her heilgarderar man seg, so man ikki kann gera seg inn á almenna friðin og ordan í landinum, men tað manglar í tí føroysku paragraffuni.

Vit síggja í Danmark hvussu imamer (hadprædikanter) mótarbeiða tí danska kulturinum, demokratinum, kristindómum og den danske lovgivning. Teir hava úttalað seg beinleiðis í moskeerne um, at jødar og vit kristnu menniskju skulla drepast, sum í teirrasa eygum eru vantrúgvandi, men sjálvt um teir gera hettar grova lógarbrot, so verða teir ikki blakaðir út úr landinum, sum teir sjávandi skuldu verið uttan ávaring! og tí meini eg, at tað skal standa í tí nýggju føroysku stjórnarskipanuni, at islam, sum er ein ónd religión og ideologi, ið mótarbeiðir kristindóminum og fólkaraði, ið okkara kristna samfølag byggir á, skal bannast í Føroyum og tað burdi sagt seg sjálvt fyri at vísa virðing fyri okkara forfedrum, sum hava bygt okkara land upp á tey kristnu virðini, ið er okkara grundarsteinur vit standa á og arvur, sum okkara eftirkomrar eisini skulla byggja víðari á!!! Føroyar er heimsins besta og friðaligasta land at búgva í og tí skulla vit ikki gera sama syndarliga brølarin, sum okkara ábyrgdarleysu grannalond, ið hava opna hurðarnar fyri islam, sum nú líkjast meira og meira støðuni í Miðeystri, ið eru ótrygg hjá landsins borgarum at liva í og tí skulla vit verja okkara land ímótir at koma í somu støðu, sum okkara grannalond eru komin sær út í.

Vh, Kristjan Geyti Johansen.

Ummæli frá Føroya Politi

Fra: Kári Thorsteinsson [mailto:karithor@olivant.fo]

Sendt: 24. august 2017 18:14

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Cc: kth016@politi.dk

Emne: Stjórnarskipanin

Føroya Landsstýri – Løgmannsskrivstovan.

Fyrst av øllum vilja vit siga takk fyrir móguleikan at ummæla og koma við viðmerkingum til uppskotið um stjórnarskipan.

Tað er fyrst nú, tá fólk koma aftur úr summarfrí, at móguleiki hevur verið fyrir at hyggja at uppskotinum, sum er lagt út at gera viðmerkingar til.

Vit hava tíverri ikki fingið hugt nágreniliga eftir øllum, sum kann hava týdning fyrir politið, sýslumenn og onnur og ynskja at fáa betri høvi til at koma við viðmerkingum, men kunnu tíverri ikki náa hetta til fríggjadagin.

Vit ynskja ikki at seinka gongdini við uppskotinum, men bert at fáa høvi til í komandi viku at koma við nøkrum fáum viðmerkingum, sum hava samband við landbúnaðarlóginar og tilbúgvingina fyrir Føroyar.

Ynski er, at vit í komandi viku kunnu senda tykkum okkara viðmerkingar til uppskotið.

Vónandi er hetta ein móguleiki.

Vegna Føroya Politi

vinarliga

Kári Thorsteinsson
konsulent - projekter

FØROYA **POLITI**

Yviri við Strand 17
FO-100 Tórshavn
Tlf: +298 351448
Direkte: +298 351432
Indvalg: +298 351457 lokal 2040
Mobil: +298 215559
E-mail: kth016@politi.dk
privat: karithor@olivant.fo

Privat:

Kári Thorsteinsson
Kálvalíðvegur 12
FO-370 Miðvágur
Tlf. +298 210075
Teldupostur: karithor@olivant.fo
Heimasíða: www.heimabeiti.fo

Ummæli frá Jóhannes Miðskarð

Til

info@tinganes.fo

Hoyvík 24.08.17

Viðv. hoyring um lóg um Stjórnarskipan Føroya

Fyrst av øllum vil eg gera vart við, at eg úttali meg sum privatpersónur"

Yvirordnað meti eg, at tað er óheppið, at onki stendur um núverandi støðu Føroya í Danska ríkinum. Tað nýtist ikki at verða sambandskt orðað – men tó er neyðugt at nevna "elefantin í rúminum".

Síðani havi eg hesar viðmerkingar til einstakar setningar í uppskotinum til stjórnarlög Føroya:

Vit, Føroya fólk, samtykkja hesa stjórnarskipan.

Tá hetta er ein avgerð sum Føroya fólk skal taka, haldi eg, at hoyringsfreistin skal ásetast av nýggjum. Dagur og vika, vísti 18. August 2017 á, at nógv fólk ikki eru var við at tey kunnu geva sína meining til kennar. Eg gití at ein av orsókunum er, at stórsti partur av hoyringartíðini hevur verið, meðan nógv av Føroya fólk var í summarferiu. Tað skal sigast beinanvegin, at eg havi hoyrt, at fólk kunnu verða kallað inn eftir hoyringsfreistina 25. august. Men hetta er tó ikki eins opið – í øllum fórum soleiðis sum hoyringar í lögtingsnevndunum plaga at vera – tí bert tey koma inn, sum vera boðsend! Somuleiðis haldi eg, at avvarðandi myndugleikar skulu greiða fólkinum frá, hvat stýrisskipanin inniber á ein meira pedagogiskan hátt enn bara at leggja dokumentið út við øllum teimum tekniskum ásetingunum, ið eru ein partur av uppskotinum. Og eg meti, at meira pedagogiska tilfar skal gerast til ta longdu hoyringarfrestina, eg mæli til. Somuleiðis er týdningarmikið, at tað er ein neutralur persónur, ið ger tað meira pedagogiska tilfari, og tað er soleiðis týdningarmikið at tað fer til viðmerkingar hjá øllum politiskum flokkum.

Uppskot til broyting:

§ 12. Trúarfælsi

(2) Kristnitrúnni ~~kunnu~~-verða veittar serligar sömdir í tráð við at kristnitrúgvín hevur serstakt pláss í mentan okkara, sum týðliga sæst aftur í tveimum av trimum tjóðarteknum, merkinum og tjóðsanginum - tó uttan at kristnidómurin skal gera seg inn á annan átrúnað.

(3) Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði – tó uttan at fólkakirkjan skal gera átök í almenna rúminum, ið elva til at aðrar fatanir av kristnidóminum verða niðurlagaðar.

§ 33. Val

(2) Lögtingið ásetirvalskipan í lög. Her vantar eitt millumrúm.

§ 41. Sømdir løgtingsfólksins

(1) Eingin má handtaka løgtingsfolk ella reisa ákæru ímóti løgtingsfólkum uttan við samtykki løgtingsins. Tó kann løgtingsfolk takast á búri. Eg skilji ikki tann síðsta setningin – um tað ikki bert er eg, so kundi veri heppið at orða hann soleiðis, at flest føroyingar skilja hann, tá nú hetta er stjórnarskipan Føroya fólks.

Bestu heilsanir

Jóhannes Miðskarð, tlf. 29 94 26

Ummæli frá Jógvan Magnusson

Jógvan Magnusson

Í Dúvugørðum

Fo – 436 Saksun   24. august 2017

Tel. 00298 422303

Fart. 00298 722303

E-post. jmj@kallnet.fo

Løgmansskrivstovan

Tinganes

Havi bert eina viðmerking viðv. § 22:

§ 22. Hvørsmansrættur

(1) *Íbúgvar landsins eiga rætt til at ferðast um sjógv og haga, tá ið tað ikki er fólk, fæi ella náttúru til ampa.*

Hvørsmansrætturin í Stjórnarskipanaruppskotinum er í beinleiðis stríð við verðandi lög umframt at einki er nevnt um innangarðs ella bøin.

Hetta tilsamans ger at eg haldi hetta verða bæði vánaligt illa umhugsað.

Lov nr. 171 af 18. maj 1937 for Færøerne om Hegn og Markfred, sum seinast broytt við løgtingslög nr. 30 fra 17. mars 1951

Og í henni 5. Kapittul sum er um ferðslu:

5. Kapittul.

Ferðsla um annans lendi

§ 40. *Tann, sum óneyðuget ella uttan at hava fingið heimild til tess, fer um innangarðslendi hjá øðrum, verður sektaður. Er misbrotið framt av barni yngri enn 14 ár, sum foreldur ella tey, ið eru fyri foreldrini, vita av, metast hesi, sum tey sjálv hóvdur framt ta ólógligu gerðina.*

Við somu sekt sum omanfyri tilskilað verður tann revsaður, sum ikki letur aftur annans lið ella loku (uppi í hesum eisini lið ella loku í felagsgirðing), sum hann hevur latið upp, sjálvt um húsdýr ikki av hesum koma inn á annans ogn.

§ 41. *Tann, sum uttan at heimild er til tess, gongur uttan fyri beina byqdaqøtu í **haga**, sum hann ikki er luteigari í, ella í felagshaqa, sum viðtøka um ferðslu luteigaranna er samtykt á hagastevnu undir sýslumansins leiðslu (sbr. § 3 í hagalögini) verður sektaður; gongur hann ólógliga við hundi, tyngir hetta sokina.*

§ 42. *Gongd um fremmandan **haga** er loyvd í eftirfylgjandi fórum:*

1. Røktingarmaður hevur loyvi at leita eftir seyði úr haga sínum, um hann á hvørjum sinni sigur einum røktingarmanni í hinum haganum frá í so góðari tíð, at teir kunnu fylgjast ella mótask á markinum, og um hann leiðir hund sín í bandi.

2. Einum og hvørjum er loyvt um dagin at leita eftir rossi ella neyti sínum, um hann frammanundan sigur einum av røktingarmonnunum í haganum frá. Annars kunnu reglur um hetta ásetast við viðtøku av eigarunum í bygdarhøgunum í felag á grannastevnu (sbr. §§ 1 og 12 í grannastevnulögini).

3. Einum og hvørjum er loyvt at fara eftir egnum torvi; tó skal hann gera tað um dagin og ganga ta vanligu götuna.

4. Gongd til fjarskotnan haga, fuglabjørg ella annað uttangarðslendi, sum tann avvarðandi ella tann, hvørs ørindi hann fer, eigur ella hevur nýtslurætt til, er loyvd, um so er, at hon er heimilað við tí, sum á hvørjum staði er gamal siður. Um tilík ferðsla aðramáta skal vera loyvd, ger landbúnaðarstevnan av, um so er, at partarnir ikki við sátt og semju koma ásamt um hetta ella eru samdir at vísa málið til gerðarrætt.

Dagurin verður roknaður í teimum í punkt 2 og 3 nevndu fórum á sumri (tað er frá tí 14. apríl til tann 31. august) frá klokkan 5 á morgni til klokkan 9 á kvøldi og á vetri (tað er frá 1. september til 13. apríl) frá á morgni, tá ið dagsglæman rísir, til á kvøldi, tá ið hon setur.

§ 43. *Gongd við hundi um fremmandan haga er loyvd, tá ið hon fer fram eftir beinari bygdargøtu, og tá ið hundurin verður leiddur í bandi. Tá ið eitt seyðafylgi skal rekast í gjøgnum fremmandan haga, er tað loyvt at brúka leysar hundar til tess, tó ímóti fullum endurgjaldi fyri tann skaða, teir vera atvold til í haganum. Ímóti sama endurgjaldi kunnu somuleiðis teir til røkt og fjallgongu í fjarskotnum haga neyðugu hundar leiðast leysir fram og aftur í gjøgnum fremmandan haga. Hvussu røktingarmaður aðramáta skal leiða hund sín, tá ið hann noyðist at fara í gjøgnum fremmandan haga fyri at koma til sín egna, verður gjørt av sum ásett í § 42, punkt 4. síðsta punktum.*

Gamaní treingir lógin til onkra dagføring men so lagaliga sum hon verður brúkt í verki so heldur hon nøkur ár afturat.

Við eini økjandi ferðafolkavinnu hava ferðamannamyndulleikarnir víst á ein tørv hjá ferðafólki at fáa heimild at ferðast fríari í landinum.

Hetta er ein stór misskiljing!

Dømi:

Sum nú er lýsir Visit Faroe Islands við einum landi sum liggar viðopi hjá ferðafólki at ferðast í júst sum teimum lystir. Sum øðmi kan vísast á hesar farleiðir sum eru lýstar á heimasíðu og faldarum.

Villingardalsfjall 1

Klaksvík - Katlarnir - Árnafjørður 2

Klaksvík - Hálsur - Klakkur 3

Fuglafjørður - Hellurnar 4

Kambsdalur - Skálabotnur 5

Oyndarfjørður - Elduvík 6

Skálabotnur - Selatrað 7

Slættaratindur 8

Saksun - Tjørnuvík 9

Hvalvík - Vestmanna 10

Kollfjarðardalur - Leynar 11

Fyri Vestan: Skeiðsskarð - Norðadalur 12

Mykineshólmur

Bøur - Gásadalur 14

Miðvágur - Bøsdalafossur 15

Á Hálsi við Sandavág - Slættanes - Fjallavatn - Gásadalur 16 . 38

Tórshavn - Kirkjubøur 17

Nólsoy - Borðan 18

Sandur - Søltuvík 19

Guðrunarløkur- Skarvanes - Dalur 20

Hvannhagi 21

Suðuroy from north to south 22

Blæing 23

Hetta kann nú verða mikið gott – inntil hugt verður eftir vinninginum av hesum.

Tað sum Visit Faroe Islands ger er at leggja land okkara víðopi hjá ferðafólki at ferðast ókeypis í.

Feraleiðara og fyriskiparar hava ikki ein livandi kjans á hesum lýstu leiðum.

Øll kunnu fáa útflyggjað ókeypis faldarar, kort, talgildar gps slóðir o.a. frá kunningarstovunum.

Sjálvandi er avleiðingin at nú ganga fólk og malað sum høvuðsóttaseyðir á hesum slóðum og aðrastaðni - - "ókeypis!".

Tað er ein stór misskiljingin og út av lagi vánaliga hugsað av V.F.I.

Í verandi lög eru harafturímóti gyltir möguleikar at avmarka ella nokta ferðslu í flestu av forkunnuðu ökjunum uttan fyriskipan av onkrum slag ella ferðaleiðara.

Tá er sjálvsagt eisini rættur at taka gjald fyrir ferðslu ella at lata í hendurnar á góðkendum ferðaleiðarum at fara við fólk hesar leiðir.

Hendan möguleika oyðileggur Stjórnarskipanaruppskotið heilt og endaliga.

Havi einki ímóti ferðafolkavinnu men hon kann illa vera klombrutari fyriskipa enn nú.

Tit kunnu minnast til at fá fólk í Føroyum hava í so langa tíð havyt so nógvi við ferðafolk úti á bygd at gera sum vit í Dúvugørðum í Saksun.

Tann 5. oktober 2011 var grannastevna hildin í Saksun. M.a. var til viðgerðar gøtur millum bygdir.

Eg endurgevi:

6: Ymiskt: Tosað bleiv um gongugøturnar ígjøgnum hagarnar og kanska serliga tann frá Saksun til Tjørnuvíkar, har ferðafólk ofta ganga einsamøll uttan ferðaleiðara, og herundir kann uppstandast trupulleikar, tða ferðafólk ikki eru kend á staðnum.

Festararnis vilja arbeiða viðari við málinum og tosa við Landsins myndulleikar og ferðarráðið um hesar trupulleikar.

Ein trupulleiki er eisini manglandi avmerking og vegleiðing runt um í landinum.

Vit náddu ikki hesum og áðrenn nakran vardi hevði Sunda Kommuna í samastarvi við Eysturoyar Kunningarstovu lýst gøturnar til Tjørnuvíkar, Vikar og Nesvíkar sum "turistleið" við möguleika at fáa hana teldutøka á fartelefonir o.l..

Her sæst at arbeitt verður **ikki** um at skipa leiðirnar sum inntøkuskapandi.

Í tí høpinum var hetta tiltakið hjá Sunda Komunu heldur tápuligt.

Spurningur er nú um tað ber til at sleppa burtur frá hesum mátanum av steinbýttum ferðamanna-vinnublíðskapi.

Hetta var illa umhugsað av ferðamannamyndulleikunum og tað fer at vísa seg at verða líka illa umhugsað um Hvørsmansrætturin verður settur í gildið í verandi líki.

Í heila tikið er eisini ivasamt hvussu fór óll eru at navigera við hesum tólum. Eisini kann setast spurningur um lóggilding av hesum teldutøka sum einstaklingar meira ella minni gera og ikki altíð er í samsvari við lóggildu kortini.

Hvør hevur so ábyrgdina um vanlukka hendir við fremmmandafólki og ginggað er skeiwt ella óráðiligt eftir GPS slóðini?? Hvat siga Tryggingarnar? Hvat siga Løgreglan og aðrir avvarðandi myndulleikar?

Eingin viðgerð hevur verið av krøvum hesum viðvíkjandi tá tað er ferðsla á landi.

Á sjónum eru greiðari reglur fyri hesum.

Samanumtikið haldi tað verða illa umhugsáð at orða Hvørsmansrættin soleiðis.

Hetta er eisini í beinleiðis stríð við verðandi lógin (Girðingarlógin og Hagalógin) og kann skjótt elva til stríð um tulkingar.

Ferðamannavinnuliga erhatta sera vánaligt at leggja landið alt víðopið – ókeypis.

Ein avleiðing er at fleiri ferðir hevur verið neyðugt at menn mugu í fjøllini at leita eftir folki og bjarga teimu – summi livandi og onnur deyð. Vit hava fleiri dømir um deyðsføll.

Hevur Landsstýrið hug at seta pengar av til hetta rukkulívið??

Er tað tað ráðiligt við hesi gongdini – sum heilt vist fer at versna.

Nústaðni komandi byrjar arbeiði hjá Visit Faroe Islands at menna ferðamannavinnu innanlendis.

Skal fyrsta stig teirra verða at tveita ferðafólk út um allar greinar bert hesum boðum at tað: ikki er fólk, fæi ella náttúru til ampa.

Kundi hetta ikki heldur verið orða okkurt soleiðis??:

§ 22. Hvørsmansrættur

Íbúgvær landsins eiga rætt til at ferðast um sjógv og haga sambært lóginum landsins. Tað má ikki verða fólk, fæi ella náttúru til ampa.

Heilsan

Jógván Magnusson

Í Dúvugørðum

Saksun

Ummæli frá Jaspur Johannesen

Fra: Jaspur Johannesen [mailto:jaspurjaspur@gmail.com]

Sendt: 24. august 2017 23:01

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Tilmæli

Til viðmerking til Uppskot til Stjórnarskipan. Hóast eg ikki meti tað so eyðsæð at ein verður hoyrdur, so vil eg tó loyva mær at viðmerkja at tað undrar ikki sört, at uppskotið herí, í mun til tað hjá dønum, um trúarfrælsi, hevur orðað eina nógvi linari/veikari stóðu móttvegis hvørjum átrúnaði, ella hvørjari átrúnaðarligum atburði ein kann góðtaka í einum landi har ein ynskir at öll skulu fáa loyvi at liva friðsamiligani. Í besta føri má tað metast at vera óumhugsað.

Soljóðandi er tað: § 12. Trúarfrælsi (1) Öll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv. (2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir. (3) Fólkakirkjan eיגur lut eftir gomlum siði.

Í donsku grundlögini viðvíkjandi trúarfrælsi stendur hesin setningur: ""Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden".

Tá vit vita hvussu ógvuslig stóðan er úti í Evropa í dag, enntá í okkara grannalondum, orsakað av økjandi islamsku ávirkanina, so er tað torført fyrir meg at skilja hví vit tá, í hvussu so er í minsta lagi, ikki taka tann danska setningin við inn í uppskot til trúarfrælsi. At lata uppskotið standa óbroytt vil viðföra at yvirvoldin stendur hjálparleys yvirfyri eini stóðu ið kann seta landsins trygd í vanda, um hendar er orsakað av átrúnaði.

So, tann danski setningurin ið eg nevni omanfyri, vil eg í minsta lagi ráða til verður tikin við uppí uppskotið um trúarfrælsi.

--
Vinaliga/Venlig hilsen/Kind regards

Jaspur Johannesen

Ummæli frá Høgni Sámal Joensen

Fra: Høgni Sámal Joensen [mailto:hsj@olivant.fo]

Sendt: 25. august 2017 00:38

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipanar uppskoti

Hej Landstýri

Eg havið lisið uppskotið og eg vil gera eina viðmerking til uppskotið!

§12

Hví stendur ikki eisini í §12 at Føroyingar er eitt kristi fólk sum byggir lógin á kristnan siða arv?

Viðmerking : Um §12 ikki verður broyt sum tit nú hava skriva ! So stemmi eg ímóti ! Og best um uppskotið bleiv koyrt í skrellispannina ?

Tí vandi er at muslinar koma einsini til føroya í stórum tali ! So mugu vit hava eina vælgrundaða kristna kirkju sum er grundfest í samfelagnum í framtíðini í stjórnarskipanini! So vit ikki fáða sama ruðuleika sum í danmark og Svøríki sum dømi!

Vinarliga

Høgni Sámal Joensen

Ummæli frá Unga Tjóðveldinum

Viðmerkingar frá Unga Tjóðveldinum til stjórnarskipanaruppskotið.

Unga Tjóðveldið heitir á lögtingið og landstýrið at lækka valaldurin niður í 16 ár til fólkaatkvøðuna um stjórnarskipan Føroya. Hetta tí, at vit meta tað verða ógvuliga týdningarmikið, at ungdómurin í Føroyum eisini sleppur til orðanna um eitt so týdningarmikið mál fyri Føroyar og fóroyska fólkioð. Hetta sama er galldandi fyri fóroyskar útisetar í lestrarørindum, ið skulu koma aftur til fóroyska samfelagið eftir loknan lestur. Týdningarmikið er tað fyri samfelagið, at teimum ungu og lesandi verður givin ábyrgd í samfelagnum.

Unga Tjóðveldið fegnast um inngangin og vit vænta at alt føroya fólk kann taka undir við innganginum.

Tað er umráðandi, at vit við stjórnarskipanini staðfesta rættin hjá fóroyska fólkinum til ókeypis skúlaskap, rættindi til trúar- og framsøgufrælsi og at øllum verður tryggjað somilig kor. Tó sakna vit orðingar um ókeypis lækna- og heilsuhjálp og um minnilutaverju.

Viðmerkingar til §8:

Spurningur verður settur við §8 (1). Útilokar henda orðing einum framtíðarkjakið um aktiva deyðshjálp og fría fosturtøku? Um so er, skal orðingin broytast.

Viðmerkingar til § 10:

Í § 10 stk 1 staðfestur at bústaðir, ognir og alt privat samskifti eru vard fyri inntrivum. Í § 10 stk 2 verður tó víst á, at serloyvi kunnu gevast av dómara til inntriv. Vit meta at avlurtingarpakkin, ið ABDH-samgongan setti í gildi, verður í strið við §10 í stjórnarskipanaruppskotinum og heita tí á landsins leiðslu um at avtaka avlurtingarpakkan.

Viðmerkingar til § 22:

Rætturin hjá føroyingum at ferðast uttan gjald í haga skal tryggjast við lög.

Dømi: §22. (2) Føroyingar eiga rætt at ferðast í haga uttan álagt gjald.

Viðmerkingar til §24:

Heiti á §24 verður strikað og broytt til “fólkssins tilfeingi”.

§24 (1) verður broytt til “Myndugleikarnir varða um fólkssins tilfeingi”.

§24 (4) verður strikað.

Skotið verður upp, at nýggj paragraff um umhvørvi verður lógd afturat, ið ljóðar soleiðis:

§25 Umhvørvi

- (1) Jørðin er bert okkara til láns, og tí skal farast væl um hana. Landið skal virka til tess at tryggja íbúgvum landsins eitt sunt umhvørvi við langtíðaratlitum, sum taka hædd fyrir komandi ættarliðum.
- (2) Nátturuni verður givið rættindi til at endurgera seg.
- (3) Landið skal tryggja góða stovnsrøkt, soleiðis at fiska- og fuglastovnarnir eru burðardyggrir.
- (4) Tað er landsins ábyrgd at tryggja verju fyrir viðbrekin náttúruþki, plantu- og djóraslög.

Viðmerkingar 5. Part – Stýrisskipan:

Í § 34, § 35, § 36, § 38, § 40, § 43, § 44, § 45, § 46 verða heitini *løgtingsformaður* og *løgmaður* nýtt. Unga Tjóðveldið heldur ikki at tað klæðir einum samfélög at vænta at tað eru menn, ið sita við hægstu politisku sessunum. Her vilja vit eisini vísa á, at heitini *løgtingsfólk* og *landstýrisfólk* verða nýtt og líknandi orð kundu verið gjørd fyrir heitini *løgtingsformaður* og *løgmaður*.

Vit skjóta at heiti *løgtingsformaður* strikað og broytt til “*løgtingsforkvinna/maður*” ella “*løgtingsforfólk*”, og at *løgmaður* verður strikað og broytt til “*løgkvinnu/maður*”. Um hetta ikki verður gengið á móti, so skjóta vit upp at onnur kynsneutral orð verða funnin.

Ummæli frá Hergeiri Nielsen

Vági, 24. aug. 2017.

Harra lögmaður

Niðanfyri eru nøkur uppskot til broytingar í uppskoti til stjórnarskipan Føroya á heimasíðu lögmans í dag, 24.08.2017.

Formæli

Vit, Føroya fólk, samtykkja hesa stjórnarskipan. Hon er grundvøllur undir stýri okkara, ið skal tryggja frælsi, trygd og trivnað.

Vit bygdu landið í fornari tíð og skipaðu okkum við lögtingi, lögum, rættindum og skyldum. Stjórnarskipanin staðfestir, at landsins borgarar eru upphav til alt politiskt vald í landinum, og hon skipar Føroyar eftir nútíðartørvi við fólkærði, lógræði, rættindum og skyldum.

Stjórnarskipanin staðfestir, at Føroya fólk hevur sjálvsavgerðarrætt.

Eingin lóg kann verða sett í gildi fyri Føroyar utan lögtingsins samtykki.

“Merkið” Føroya umboðar Føroyar, føroyingar, landið og fólkioð, í øllum lutum.

§ 24. Tilfeingi og umhvørvi

(1) Fólkioð eiger alt havtilfeingið í føroyskum sjógví og alt tilfeingi, ið vunnið er í samráðingum við onnur lond.

Myndugleikarnir varða um landsins tilfeingi.

(2) Landið eiger alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga.

(3) Loftrúmið er ogn fólksins og undir landsins ræði.

(4) Landið tryggjar øllum vinnurættindi úr fólksins tilfeingi og krevur viðurlag fyri hesi rættindi. Endurgjald verður ikki latið fyri misfarin rættindi.

(5) Landið tryggjar, at almenna og privata tilfeingi landsins verður umsitið á sjálvberandi hátt við umsorgan fyri umhvørvinum.

(6) Ognarrætturin til tilfeingið er ómissandi. Tilfeingisbúskapurin verður grannskoðaður og lýstur av Landsgrannskoðanini.

§ 33 (2) ásetirvalskipan í lög; skal vera; ásetir valskipan í lög.

§ 34 (1) – (í senn) verður strikað.

Bestu kvøður

Hergeir Nielsen

Gjógvávegi 14

900 Vági

Ummæli frá J. Poulsen

Fra: Faksa [mailto:faksa@olivant.fo]

Sendt: 24. august 2017 23:35

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til uppskot til Stjórnarskipan

Viðmerkingar til Stjórnarskipanina.

Sum vanligur borgari meti eg at tað má vera greitt hvat er hettar fyrir nakað. Tá eg lesi hettar, sær hettar út sum ein grundlög

har ein partur kemur í gildi nú og ein partur um fólki eventuelt velur loysing einaferð seirni. Óll mugu vera greið um hvat hettar er fyrir

nakað og serliga um hettar er í konflikt við aðra lóggávu. Hugsi her at tá HH verður spurdur, kann hann ikki svara

hvar handan stjórnarskipan er í forhold til okkara grundlög, heimastýri osv. tað mugu tit kunna siga okkum sum skulu taka støðu.

Grundlógin er í gildi sambært www.logir.fo og er tað ikki i lagið ein ein flokkur skal liva av at siga tað øvugta.

Tað er neyðugt, at tað fylgja viðmerkingar við hesum uppskoti, soleiðis, at vit greitt skilja hettat og hvørja ávirkan hettar

kemur at hava fyrir okkum. T.d. alt vald liggar hjá Føroya fólki, well vit vita at nøkur øki ikki kunnu yvirtakast, hvussu skal hettar skiljast og

hvussu skal hettar gerðast í tí dagliga arbeiðinum hjá fyrisitingini.

Hinvegin virkar hettar sum taktíkur fyrir at framprovokera eina keðiliga støðum millum dk. og fø, tað kann eg als ikki taka undir við.

Í einum hjúnarlagi eru nógvir fyrimunir, tí eru sikkurt flestu fólk sum ynskja at liva saman, hettar merkir eisini nakrar avmarkingar, sum

flestu okkara kunnu akseptera utan trupuleikar, saman eru vit sterk og kunnu lyfta størri byrar.

Samanumtikið her mugu skrivast viðmerkingat til uppskoti.

Vit ynskja ikki óneyðugar konfliktir við dk. summir flokkar næstan liva av tí.

Lat vera við at bara at upplýsa um samleika, frælsi og tilíkt tvatl, vit vita hvørji vit eru.

§ 1 stk. 6 sigur at 50 % av teimum í hava valbari skulu velja og vanligur meiriluti ræður. Hettar merkir sostatt at 25,1 % av

teimum i greiða atkvøvu kunnu avgerða lagnuna hjá restini av fólknum 75%. Hettar gongur ikki, hesi tøl mugu setast upp,

bæði valluttøka og tað má vera ein greiður meirilutið 60-70% ella okkurt líknandi.

Um tað ikki ber til at skriva eina tilíka Stjórnarskipa utan at koma í konflikt aðra lóggávu v.m. so koyr uppskoti í skuffuna aftur.

Vinarliga

J. Poulsen

Ummæli frá Marner Jacobsen

Fra: Marner Jacobsen [mailto:marner.jacobsen@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 07:49

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til uppskot til stjórnarskipan Føroya

Viðmerkingar til uppskot til stjórnarskipan Føroya;

- Tað er möguligt, at tað ikki er vanligt at hava viðmerkingar til uppskot um grundlögir, - men her eru fleiri greinar sum eru so leyst orðaðar, at utan viðmerkingar frá høvundunum er torført at gita, hvat ítökliga verður sipað til.
- Ein stjórnarskipan skal eftir mínum tykki gera ríkisrættarligu støðuna greiðari enn frammanundan, og hon skal harumframt gera, at øll føroya fólk kunnu savnast um skipanina og kenna seg heima í henni. Annars er onki virði í henni. Bert við at viðurkenna fakta, kunnu vit fáa ein felags grundvøll at virka á frameftir. Tað er ein veruleiki, at Føroyar eru undir donsku grundlögini og at okkara løgting virkar undir heimastýrisslögini. Okkara löggevandi, útinnandi og dømandi vald virkar hvønn tann einasta dag innan hengan veruleika, utan mun til politiskan lit, - høgra ella vinstra, loysing ella samband. Tí ber ikki til sum strudsurin at stinga høvdi í sandin. Verandi stjórnarrættarliga støða eיגur at vera staðfest í stjórnarskipanini, samstundis sum tað sjálvandi verður staðfest, at Føroya fólk hevir sjálvsavgerðarrætt og fullan rætt at loysa frá Danmark, um ein fólkaatkvøða er fyrí tí. (PS: óbeinleiðis gongur stjórnarrættarliga støðan fram av § 1 (5) sum er ein hálvkvødd viðurkenning av at Føroyar ikki eru eitt sjálvtøðugt ríki í lötuni).
- § 4(1) "Stjórnarskipanin er grundað á valdsbýti og løgræði. Umframt rættindi, ásett í hesi skipan, verjir hon onnur borgararættindi, sum eru sjálvsøgd" [mín undirstriking]. Hetta virkar sera leyst. Tað sum er sjálvsagt hjá einum persóni er ikki sjálvsagt hjá einum øðrum. Hvør skal gera av, hvat er sjálvsagt? Vit kenna stríðið um fría fosturtøku, hjúnarband millum samkynd osfr. Koma tey undir sjálvsøgd rættindi... - og í so fall, rættindi hjá hvørjum? Ber ikki til at vísa til eitt nú mannarættindarsáttmálan hjá ST, og/ella kanska tilsvarandi hjá Europaráðnum? Í ivamálum - hvør tekur støðu til um stjórnarskipanin verður brotin á hesum øki, so tað ikki bert eru "føgur orð"? Viðmerkingar til hesa greinina høvdu hjálpt.
- § 20 Familja. Hugtakið "familja" hevir tveir týdningar: ættarband og húski. Helst er tað tann seinni týdningurin sum sipað verður til - men hví so ikki brúka tað hugtakið? Annars so broytist "familjumynstrið" í lötuni; fleiri fara helst at liva sum støk frameftir, ella sum støk við børnum. Fevnir hugtakið eisini um hesi, ella skal talan vera um mann, konu og børn... - hvussu við samkyndum sum mynda húski saman...? Viðmerkingar til greinina høvdu kunna gjørt hetta greiðari. Rættindi hins einstaka eru annars nevnd í § 19, so spurningurin er um tann greinin ikki longu dekkar. § 20 (2) fevnir um børn og tað er sjálvandi fint.
- § 24 (3) Hetta merkir m.a., at løgtingið kann geva veiðurættindi burtur til einstaklingar fyrí symbolskt viðurlag (t.d. 1 kr.), hóast tey hava eitt stórt virði. Orðingen átti at verið: "... skal landið antin krevja fult viðurlag ella tryggja øllum javnbjóðis vinnurætt". Alternativt kann tað orðast: "... skal landið antin krevja viðurlag svarandi til virði í fríum handli, ella tryggja øllum javnbjóðis vinnurætt".

- § 26 Soleiðis sum eg lesið greinina, so merkir hon at lögtingið kann ikki fóra fíggjarpolitikk fyri allan tann almenna geiran (í hákonjunkturi). Um kommunurnar annars eru fórar at fíggja sítt virksemi við kommunuskatti, - og tað eru tær ofta í hákonjunkturi, so kunnu tær koyra meira ferð á búskapin utan at lögtingið kann gera nakað. Lögtingið átti at havt eina heimild at tálma virkseminum hjá kommununum, t.d. við einum búskaparkarmi fyri rakstur og lögur sum kommunurnar samanlagt mugu húsast innanfyri. Gangi tó út frá, at lögtingi sbrt. § 26 (3) kann áseta hámark fyri kommunuskattinum - men tað vil virka ójavnt og neyvan rökka endamálinum, tí kommunur eru ymist fyri búskaparliga.
- § 27 (3) Føroyar eru eitt líti land, har øll kenna øll. Tí er tilnevning av dómarum og setanarviðurskifti teirra eitt sera týdningarmikið mál. Onkrar meginreglur fyri tilnevning og áseting av setanarviðurskiftum áttu at verið í stýrisskipanini, t.d. at tað ikki er politiska valdið sum beinleiðis útteikar dómarar, og at setanarviðurskiftini ikki verða ásett beinleiðis av lögtinginum. Eisini átti ein regla at verið um, at lögtingið ikki kann broyta mannagongd fyri tilnevning av dómarum og setanarviðurskiftum teirra í eini og somu tingsetu, - tvs. at áðrenn slík broyting fær virknað, eigur nýval at hava verið til lögtingið, so fólkid hevur möguleika at tala. Alternativt eigur slík lög (um broyting í lög um setan av dómarum og setanarviðurskifti) at vera løgd út til fólkakavðu.
- § 33/34 Eg sakni at tað verður staðfest í stjórnarskipanini, at Føroyar eru eitt valdømi. Harvið kann tryggjast, at skipanin er stabil og bert kann broytast eftir reglunum í § 56.
- § 41 (1) "... Tó kann lögtingsfólk takast á búri". Eg havi ongantíð hoyrt, at nakar "er tikan á búri". Hvati merkir tað? Ein stjórnarskipan má skrivast á máli, sum øll skilja.
- Eg sakni, at fimmti partur av stýrisskipanini ásetir at eitt ávist tal av fólk (t.d. 10%, 25% ella 33% av øllum við valrætti) kunnu krevja fólkakavðu um eitthvort mál, bæði broytingar í sjálvari stjórnarskipanini og annars í málum av almennum áhuga. Tað er fólkaraði.
- § 51 (1) Mær tykir at her verður farið dekan ov nær hvussu landsstýri og lögting skipa fyrisitingina. Til ber at áleggja landsstýri og lögtingi at skipa so fyri, at virkað verður fyri fíggjarligum støðufesti og at ognir og skuld landsins verða skinsamliga umsítnar, utan at taka dagar ímillum um tað er ein landsstovnur ella onnur organisatorisk eind sum røkir uppgávuna.
- § 51 Eg sakni, at eitt búskaparráð, óheft av lögtingi og landsstýri, verður lógarfest í stýrisskipanini.
- § 52 (1) Er talan her um ein "búskapargrunn"? Mær tykir at tað manglar ein allýsing av, hvati skal skiljast við "serinntøkur". Er tað eingangsinnntøkur? Um talan t.d. er um leypandi tilfeingisrentu - so fellur hon hvort ár og ongin orsøk er at spara hana upp til framtíðar ættarlið; tað einasta sum nýtist er at verandi ættarlið fara væl um fiskastovnarnar (jb. § 24 (4)), so fáa framtíðar ættarlið eisini sína tilfeingisrentu.
- § 58 (1) Skjóti upp eina meira neutrala orðing, t.d. at orðingin "... fáa ikki gildi, fyrr enn dómsvaldið er komið undir fóroyskt málssræði" verður broytt til "... fáa bert gildi um ella tá dómsvaldið er komið undir fóroyskt málssræði".

Blíðar heilsanir

Marner Jacobsen

Marner Jacobsen, Economist (Cand. Oecon.)

Mækjugøta 14, kj. • FO-100 Tórshavn • Faroe Islands

Mobile: [+298 556028](tel:+298556028) • Home: [+298 319416](tel:+298319416) • E-mail: marner.jacobsen@gmail.com

Ummæli frá Jákup Jacobsen

Fra: Jákup Jacobsen [mailto:jakupjacobsen201@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 08:24

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til Uppskot til Stórnarskipan F

§1: Um Føroyar skulu skipast sum sjálvstøðugt ríki, so skal tad ikki verða við "vanligum" meiriluta, men við í minsta lagi 60-65% meiriluta; annað er ikki virðuligt í sokallum demokratiskum høpi.

Vanligur meiriluti er alt ov tilvildarligur í so stórum og kenslubornum máli.

§21(4): Grind skal býtast í heimapartar og bert heimapartar.

Sera einfalt at gera tað; suðringar hava gjört tað í øldir; hesin hátturin er tann mest rættvísi og besti máti at verja Føroya støðu í mun til grindadráp eisini í altjóða høpi.

Vinaliga

Jákup Jacobsen

Sílagøta 9

100 Tórshavn

Ummæli frá Tróndi Justinussen

Fra: Tróndur Justinussen [mailto:tjustinussen@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 09:55

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskotið

Hey

Aksel V. Johannessen, lögmaður segði seg vóna at so nögv sum gjørligt lesa stjórnarskipanaruppskotið og gera viðmerkingar.

Eg takki fyrir möguleikan og hafi hesar viðmerkingar:

Í § 12. stendur

- (1) Æll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.
- (2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.
- (3) Fólkakirkjan eיגur lut eftir gomlum siði.

Viðmerking til (2):

Havandi í huga at ikki allir Føroyingar eru kristnir, og at tjóðskapur ikki er eyðmerktur av hesari trúgv, kan tað ikki vera rætt at geva kristindómi serrættindi.

Og tað ber heilt einfalt ikki til at geva serligar sömdir til ein átrúnað, uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

Viðmerking til (3):

Er ein ávísing til hendar stovn veruliga neyðug? Ein stórur partur av Føroyingum eru ikki limir í fólkakirkjuni, so tað tykist skeift at nevna hana í einum paragraffi um trúarfælsi.

Og hvat hendir við hesum paragraffi um fólkakirkjan ger av at loysa frá landinum? Skal ein privatur stovnur tá hava "lut eftir gomlum siði", ella skal nýggj fólkatkvøða fyriskipast?

Vinarliga

Tróndur Justinussen

Ummæli frá Thorvaldi Gylfason

24 August 2017

Comments on "Uppskot til stjórnarskipan Føroya"

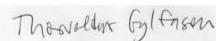
As a former member of Iceland's Constitutional Council in 2011, elected by the nation and appointed by Althingi, I wish to submit three short comments on the current version of "Uppskot til stjórnarskipan Føroya".

1. Iceland was granted its first constitution by the Danish King in 1874, a constitution essentially the same as the Danish one from 1849. Iceland attained home rule in 1904 and full sovereignty in 1918 without the 1874 constitution being changed. When Iceland declared independence in 1944, the people adopted a new constitution that was only slightly different from the one from 1874. The people trusted the promise made by MPs representing all parties in Althingi that the 1874 constitution would be thoroughly revised as behooves a newly independent nation. This promise Althingi has yet to keep. The Icelandic record suggests that the people of the Faroe Islands can, if they wish, adopt a new constitution irrespective of the status of the relationship between the Faroe Islands and Denmark. Different opinions on this relationship need not stand in the way of a new constitution. A new constitution can be neutral in this regard.

2. In a democracy, the people are the ideal constitution makers, exercising their will through special representatives – directly elected ones, for example. To avoid conflicts of interest, politicians need to stay away from drafting constitutions or changing constitution bills drafted by special representatives. Constitutions lay down the rules that guide politicians who, therefore, to avoid the appearance of self-dealing, should not participate in the making of constitutions. This is why MPs were not allowed by law to stand for election to Iceland's constituent assembly in 2010. This is also why the US Congress did not vote on and did not change a single word in the constitution bill produced by the Federal Convention in Philadelphia in 1787. The failure to follow this principle to its logical conclusion, apparent in the insistence of MPs that they must have the last word on the constitution, is the main reason why Althingi has failed to keep its promise of constitutional reform in Iceland since 1944, even despite a national referendum in 2012 where 67% of the voters declared their support for the constitution bill delivered by the Constitutional Council to Althingi in 2011 and where 83% of the voters specifically declared their support for national ownership of natural resources.

3. The original Provision 24 from 2010 on "Tilfeingi og umhvørvi" is excellent and served as an inspiration for the corresponding Icelandic provision from 2011. The provision that "Tá vunnið verður úr landsins tilfeingi, skal landið antin krevja viðurlag ella tryggja öllum vinnurætt" aims to prevent unequal and thus discriminatory access to common-property natural resources. It does not, however, go as far as the corresponding Icelandic provision that stipulates "full consideration," that is, full market price, for the right to utilize common-property resources. Althingi, on the initiative of an MP who used to work for a large fishing firm, removed the word "full" from the text as if to please the vessel owners. The change from "Margfeldið á landi og á havleiðum landsins, sum privat ikki eiga, er tilfeingi og ogn fólkssins" to "Landið eiger alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga, og alt havtilfeingi" weakens the provision. The removal of the words "tilfeingi og ogn fólkssins" is unfortunate because "ogn fólkssins", that is, "tjodarogn", is a clearly understood term in common language and law and is firmly anchored in international human rights conventions that declare the expropriation of common-property natural resources to be discriminatory and hence in violation of human rights. The words "Landid eiger" have no such basis in common language or law and, therefore, sow confusion and doubt. Further, the change from "ogn fólkssins" to "Landid eiger" carries an undemocratic connotation in that it may be taken to suggest that the country supersedes the people who live there – as, for example, when Donald Trump won the US presidency in 2016 by carrying more counties and more square miles of land than his opponent despite losing the popular vote by nearly three million votes.

With respect,

Thorvaldur Gylfason
Professor of Economics
University of Iceland

Ummæli frá Niels Midjord

Fra: Niels Midjord [mailto:niels.midjord1949@hotmail.com]

Sendt: 25. august 2017 08:44

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðm. til Stjórnarskipan

Reglur og mannagongdir fyrir gegni eiga at vera settar í stjórnarskipanarlögina, hetta fyrir at styrkja demokratiið, tí samfelagið hjá okkum er so lítið.

v.h.

Niels Midjord

Sendt fra [Outlook](#)

Ummæli frá Michael

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: micmik@kallnet.fo [mailto:micmik@kallnet.fo]
Sendt: 25. august 2017 09:31

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Stjórnarskipan

Viðmerking til stykki 2

§ 12. Trúarfrælsi

(1) Óll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.

(2) Kristnitrúnni (kunnu) verða veittar serligar sömdir, (tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.) Vit skulu helst ikki koma í tí støðu í Føroyum, at vit ikki kunnu hava ein kross um hálsin í almenna rúminum ávísandi til (2)

(3) Fólkakirkjan eיגur lut eftir gomlum siði. ???

Vinarliga
Michael

Ummæli frá Marnar Suni Olsen

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Marnar Suni Olsen [mailto:marnar71@yahoo.dk]
Sendt: 25. august 2017 09:35

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Vidvíkjandi nýggjari stjórnarskipan

Góðan dag

Vil hervið koma við einari lítlari viðmerking/ískoyti til ta nýggju stjórnarskipanina, sum væntandi verður sent til fólkatkvøðu flaggdagin 2018

Eg meti, við tí sum hendir í okkara grannalondum og aðrastaðnið við, at §12 Trúðarfrælsi má broytast/tillagast eitt sindur.

1.

§12 má broytast fyrir at verja okkara framtíðar trúðarfrælsi:

Framtíðar trúðarfrælsi í Føroyum má verjast og tað gerst best við at forbjóða at Islam verður "praktisera". Søgan vísis okkum, at har sum Islam kemur fram og veksur seg stórt, verður trúðarfrælsi fyrir allar aðrar trúðargreinar skert og til endans avtikið (í fleiri førum við lög).

Tað skal verða pláss fyrir øllum øðrum trúðargreinum í framtíðar Føroyum.

Við at forbjóða Islam verða Føroyar uttan yva eisini spardar fyrir tey keðiliðu árin, sum Islam hevur havt við sær í okkara grannalondum, av tí at muslimar ikki ynskja at koma til lond har teirra trúgv er skerd.

2.

§ 12 má tillagast og heilt greitt vísa at okkara samfelag byggir á kristin virði - nútíðarsøgan vísis heilt greitt at har sum kristindómurin er grundarlagið undir lög og landaskil og mong onnur ting, at tey londini fungera bara betri enn onnur lond, sum byggja sítt grundarlag á aðrar átrúnaðir/áskoðanir.

Vinarliga

Marnar Suni Olsen
Heiðriksmørk 29
520 – Leirvík

Ummæli frá Jógvan Philbrow

Fra: Jógvan Philbrow [mailto:jogvan@jogvan.info]

Sendt: 25. august 2017 09:27

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan Føroya

Góðan dagin

Eg loyvið mær at koma við viðmerkingum til Stjórnarskipan Føroya.

"§ 12. Trúarfrælsi

(1) Øll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.

(2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sømdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

(3) Fólkakirkjan eיגur lut eftir gomlum siði."

Viðmerking til grein 12: Stk. 2 og 3 eru í andsøgn við stk. 1. Her manglar ein frágreiðing ella nágreining av hvat hetta meinast við.

Sum heild manglar uppskotið fleiri ítøkiligar frágreiðingar um hvat meinast við og kann nógv tulkast, bæði ein og annan veg.

Vinarliga

Jógvan Philbrow

Ummæli frá Marnu Jacobsen

Fra: Marna Jacobsen [mailto:marna@bfl.fo]
Sendt: 25. august 2017 10:06
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: hoyringssvar

Eg fari sum einstaklingur at gera vart við, at eg meti tað ikki at vera í samsvar við stjórnarskipan í einum demokratiskum landi at seta í skipanina, at kristnitrúnni kann veitast serligar sømdir, sum tað stendur í § 12 undir Trúarfrælsi, so eg vil mæla til at strika punkt 2.

Eisini vil eg heita á bólkin, ið hevur skrivað uppskotið, um at gera øll heiti, sum hava samband við lögting og landstýri kynsuttanveltað.

Vinalig heilsan

Marna Jacobsen
Ovarivegur 4
380 Sørvági

Ummæli frá Humanistafelag Føroya

Fra: Humanistafelag Føroya [mailto:humanistafelag@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 09:47

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Humanistiskt tilmæli til Stjórnarskipan Føroya

Góðan dagin,

Viðvíkjandi Stjórnarskipan Føroya, mælir Humanistafelag Føroya Løgtingið til at strika stykki (2), og (3) undir §12 Trúarfrælsi.

§ 12, stk 1 tryggjar eina sjálvsagda og opinlýsta treyt í einum rættatryggjaðum samfélögum, at öll hava rætt til sína trúgv og at útinna hana. Stk. 2 og 3, í somu lögargrein geva tó lögtinginum heimild til at gera mismun á ymiskum trúarfatanum. Samstundis eru bæði stykkini so mikið gruggutt í sínum orðingum, at tey kunnu tulka breitt og somuleiðis gera mismun í fleiri ymiskum tilburðum.

Í stk 2 stendur: Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sømdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

Tað, at hetta stykkið heimilar lögtinginum, landstýrinum og dómstólunum at veita kristnitrúnni sertreytir, ger seg beinleiðis inn á aðrar átrúnaðir, tí harvið verður gjørður mismunur við sersømdum. Samstundis verður §7 um javnstøðu brotin, tí har stendur í stk. 1 at öll eru javnsett uttan mun til kyn, eyðkenni ella frábregði, og í stk. 2 at eingen munur má vera tilvildarligur, órættvísur ella mannminkandi.

Um sersømdir skulu veitast, eiga allir trúarbólkar at fáa somu sømdir. Ávísir bólkar frammum aðrir er ein órættvís, mannminkandi mannagobgd, ið ger mismun.

Í stk. 3 stendur: Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði.

Orðingen í hesum stykki er ikki tyðilig í mun til hvat hesin lutur umfatar, sum fólkakirkjan eigur, í mun til aðrar átrúnaðir. Um ætlanin er at fólkakirkjan skal virka sum statskirkja, vilja vit staðiliga frámæla, at ein átrúnaðarligur stovnur verður tikin framum aðrar.

Viðvíkjandi samgonguuppskotinum Stjórnarskipan Føroya, mælir Humanistafelag Føroya Løgtingið til at umorða §24 á tann hátt, at tað rættatryggjar umhvørvið og tilfeingið, soleiðis at tað verður umsitið á ein burðardyggan hátt.

Tað vil siga, at atlit verður tikið til umsjón av umhvørvi og umsiting av tilfeingi.

Umhvørvið og tilfeingið eru neyðsynjar sakir fyri lív og livikor okkara og onnur livandi djór. Missrøkja vit hesi umvegis dálking, ella øðrum, sum kann leggja tað í oyðið, seta vit okkara lív, livihátt og livikor í vanda. Harafturat, so seta vit okkara framtíð í vanda og hjá okkara eftirkomarum, sum at enda kunnu arva vesaldóm og líðing, tá umhvørvið og tilfeingið er farið og ikki fæst í rætt lag aftur.

Tilgongdin til eitt burðardygjt og umhvørvisvinaligt samfélög byrjar á ovastu rók, og tískil tilmælir Humanistafelag Føroya Føroya Løgting til at taka fyrstu stigini at tryggjað okkara umhvørvi, tilfeingi og framtíð, so at hesi verða umsitin rætt.

Við kvøðum og
Vegna Humanistafelag Føroya,

Jens Arni Leo Hammerfoss, formaður

Ummæli frá Eli Elttør

Fra: Eli Elttør [mailto:eliettoer@gmail.com]
Sendt: 25. august 2017 08:34
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Stjórnarskipanin

Góðan dag

Heldur kvalitet enn kvantitet. Tí er mítt uppskot til skipannina at bert 23 tingfólk eru í Tinginum.

At tingfólk ikki eru landsstýrisfólk og at Lögmaður er fólkavaldur (Valdur beinleiðis sum lögmaður). Henda broyting hevði eftir mínum tykki havt positiva ávirkan á núverðandi skipan, samstundis sum peningurin kann brúkast skilabetur.

Betur pláss í Tinginum hevði havt positiva ávirkan á uppmøtingina og tí eiger eisini at innførast at tingfólk hava mótskyldu.

Eftir míni meting er politikkurin rikin av einum minniluta av tingfólkunum. T.v.s. at eg hugsi at nøkur fá í hvørjum flokki seta út í korti.

Tí er demokratið eins gott við 23 tingfólkum.

Býráðsformenn/stjórar eiga ikki at vera tingfólk. Og samstundis eiga vit at hava nögv færri kommunur.
(Uml. 5 kommunur)

Virðingarmest

Eli Elttør

Ummæli frá Statsministeriet

København, den 25. august 2017

Lagmand Aksel V. Johannessen
Lagmandens Kontor
Postboks 64
FO – 110 Tórshavn

Kære lagmand

Statsministeriet modtog den 29. juli 2017 udkastet til forslag til færøsk forfatning.

Justitsministeriet har foretaget en forfatningsretlig vurdering af forslaget, som jeg vedlægger.

Det fremgår af Justitsministeriets notat af 9. august 2017, at der i det fremlagte forfatningsforslag primært er foretaget sproglige og tekniske ændringer samt ændringer, som vedrører interne processer på Færøerne, i forhold til forfatningsforslaget fra 2010. Justitsministeriet kan derfor i det væsentligste henvise til sit notat af 2. juni 2010 for en nærmere vurdering af de forfatningsmæssige overvejelser, som forslaget giver anledning til.

Det fremgår endvidere, at bestemmelser i forfatningsforslaget fortsat giver anledning til forfatningsretlige overvejelser.

Det følger af disse overvejelser, at såfremt bestemmelser i forfatningsforslaget ikke er forenelige med de retlige rammer, der følger af navnlig grundloven, hjemmestyreloven og overtagelsesloven, vil forslaget i Færøernes nuværende forfatningsmæssige situation – helt eller delvist – være uden retsvirkninger, selvom det måtte blive gennemført.

Det fremgår imidlertid endvidere af Justitsministeriets notat, at den ændrede formulering i præamblen og den nye bestemmelse i § 57, 2. pkt., i forslaget må forstås således, at det er hensigten med forfatningsforslaget, at grundloven fortsat skal gælde for Færøerne med den højeste retskildemæssige værdi, og at forfatningen vil skulle fortolkes i overensstemmelse hermed. Justitsministeriet finder hermed, at forslaget sikrer, at der ikke bliver skabt tvivl om Færøernes forfatningsmæssige situation.

Det er således Justitsministeriets vurdering, at forfatningsforslaget med det foreliggende indhold i præamblen og § 57, 2. pkt., tager højde for den forfatningsretlige stilling, som Færøerne har i rigsfællesskabet i dag – og som ikke ændres med forslaget. Derved er der skabt klarhed over forslagets status i den retlige trinfolge, der først ændres, hvis der måtte blive truffet beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat.

Jeg skal i den forbindelse fremhæve – som også nævnt i Justitsministeriets notat – at en eventuel beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat forudsætter, at proceduren efter grundlovens § 19 iagttages, således at Folketingets samtykke hertil indhentes.

For en god ordens skyld vil jeg i den forbindelse nævne, at regeringen naturligvis vil respektere, hvis det færøske folk på et tidspunkt måtte ønske, at Færøernes oprettes som en selvstændig stat. Det er en holdning, der efter min vurdering er meget bred enighed om blandt de politiske partier i Folketinget.

Det er samlet set Justitsministeriets juridiske vurdering, at forfatningsforslaget med de nævnte forudsætninger ikke rejser væsentlige forfatningsretlige spørgsmål.

Det er dog samtidig klart, at såfremt indholdet i de nævnte ændringer i præamblen og § 57, 2. pkt., ikke opretholdes, vil forslaget i alt væsentligt rejse de forfatningsretlige spørgsmål, som er omtalt i Justitsministeriets notat af 2. juni 2010.

Jeg vil gerne benytte anledningen til at bemærke, at jeg fuldt ud respekterer ønsket om en færøsk forfatning, som bl.a. kan udtrykke det færøske folks identitet.

Samtidig er det min opfattelse, at vi har et stærkt rigsfællesskab, hvor Færøerne har udstrakt selvstyre, som kan udvikles yderligere i den grad og i den takt, som Færøerne selv ønsker det. Og hvor vi samtidig samarbejder på de områder, der er til gavn for vores lande. Det er et fællesskab, jeg er stolt af, og som jeg ønsker at bevare og styrke.

Jeg er naturligvis opmærksom på, at ikke alle på Færøerne deler ønsket om at bevare rigsfællesskabet. Og jeg er også bekendt med, at ikke alle er enige i regeringens opfattelse af Færøernes gældende forfatningsretlige stilling i riget.

Ikke desto mindre er det efter min mening bemærkelsesværdigt, at forfatningsforslaget end ikke omtaler relationerne mellem Danmark og Færøerne.

Ud fra disse politiske betragtninger havde jeg derfor gerne set, at forfatningsforslaget mere eksplicit afspejler, at Færøerne i dag er en del af rigsfællesskabet med Danmark og Grønland.

- 3 -

Afslutningsvis vil jeg bede om, at regeringen holdes orienteret, såfremt der under arbejdet med forfatningsforslaget opstår en situation, der kan give anledning til tvivl om Færøernes forfatningsmæssige situation.

Med venlig hilsen

Lars Løkke Rasmussen

Justitsministeriets notat af 9. august 2017 om forslag til Færøernes Forfatning

Date: 9. august 2017
Kontor: Stats- og Menneskeretskontoret
Sagsbehandling: Nina Juul Ellinghaus
Sagsnr.: 2016-750-0403
Dok.: 2387759

N O T A T om **forslag til Færøernes Forfatning**

1. Indledning

Justitsministeriet har foretaget en vurdering af de forfatningsretlige spørgsmål, som et forslag til Færøernes Forfatning (herefter forfatningsforslaget) rejser. Forslaget er den 29. juli 2017 fremlagt i offentlig høring.

Det nævnte forslag er betegnet ”Færøernes Forfatning” og består af 58 paragraffer. Forfatningsforslaget indeholder bl.a. bestemmelser om magtfordeling, menneskerettigheder, forvaltningsretlige spørgsmål, dommende magt, Lagtinget, landsstyret, finansforhold og den udenrigspolitiske kompetence. Foruden de enkelte paragraffer indeholder forfatningsforslaget en præambel.

Et forslag til ”Færøernes Forfatning” blev oprindeligt fremsat i 2010 og genfremsat i 2011. Justitsministeriet foretog ved begge lejligheder en vurdering af de forfatningsretlige spørgsmål, som forslagene rejste.

Det forfatningsforslag, som er fremlagt den 29. juli 2017, har i det væsentlige det samme indhold som det tidligere fremsatte forslag i 2010. Justitsministeriet vurderede i notat af 2. juni 2010, at forslaget rejste en række forfatningsmæssige spørgsmål. Notatet er vedlagt som *bilag 1*.

Der er således i det forfatningsforslag, som er fremlagt den 29. juli 2017, primært foretaget sproglige og tekniske ændringer samt ændringer, som

vedrører interne processer på Færøerne, i forhold til forslaget fra 2010. Justitsministeriet kan derfor i det væsentligste henvise til sit notat af 2. juni 2010 for en nærmere vurdering af de forfatningsmæssige overvejelser, som forslaget giver anledning til.

Der er dog i forfatningsforslaget foretaget ændringer i præamblen og i enkelte bestemmelser, som giver anledning til nye forfatningsmæssige overvejelser i forhold til de tidligere forslag. Disse overvejelser vil blive gennemgået i det følgende.

Under pkt. 2 foretages en generel vurdering af forfatningsforslaget, mens der under pkt. 3 foretages en vurdering af de enkelte bestemmelser i forfatningsforslaget, hvor der er foretaget relevante ændringer i forhold til tidligere fremsatte forslag.

Notatet afsluttes i pkt. 4.

2. Generel vurdering af forfatningsforslaget

Justitsministeriet fremhævede i sit notat fra juni 2010, at det daværende forfatningsforslag ikke indeholdt en omtale af forholdet til grundloven (eller til hjemmestyrelsen, overtagelsesloven eller fuldmagtsloven), og at det således bl.a. ikke var bestemt, at forfatningen skulle træde i stedet eller gå forud for grundloven.

På trods af det anførte var det Justitsministeriets opfattelse, at forfatningsforslaget efterlod det indtryk, at det var hensigten, at forfatningen – hvis forslaget gennemførtes – skulle træde i stedet eller gå forud for grundloven. Forslaget fremtrådte således i kraft af navnlig sin betegnelse, sin præambel og sit indhold som et forslag til en retsakt, der skulle have den højeste retskildemæssige værdi – og dermed gå forud for andre retskilder – i det retssystem, som retsakten skulle gælde for.

Justitsministeriet pegede i den forbindelse på, at hvis det var hensigten med forfatningsforslaget, at det gennemførte forslag skulle træde i stedet eller gå forud for grundloven, ville de færøske myndigheder i den nuværende forfatningsmæssige situation ikke have kompetence til at gennemføre forslaget, der endvidere i givet fald heller ikke ville kunne have sådanne retsvirkninger. Der henvises til pkt. 4.1. i notat af 2. juni 2010.

Forfatningsforslaget, som er fremlagt i offentlig høring den 29. juli 2017, indeholder – i modsætning til de tidligere fremsatte forslag – imidlertid en udtrykkelig omtale af forholdet til den gældende forfatningsretlige stilling både i præamblen og i § 57.

Forfatningsforslagets præambel indeholder følgende passus: ”Forfatningen sætter ikke eksisterende forfatningsretlige overenskomster og internationale aftaler ud af spil, men stadfæster, at det færøske folk har selvbestemmelse og fuld ret til at opsigte disse.”

Endvidere fremgår det af forfatningsforslagets § 57, 2. pkt., at ”Loven anvendes i overensstemmelse med den gældende forfatningsretlige stilling, indtil der måtte blive truffet beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat.”

De nævnte tekstsnit om, at forfatningsforslaget skal fortolkes i overensstemmelse med den gældende forfatningsretlige stilling og ikke sætter eksisterende forfatningsmæssige overenskomster ud af spil, må forstås således, at det er hensigten med forfatningsforslaget, at grundloven fortsat skal gælde for Færøerne med den højeste retskildemæssige værdi, og at forfatningsforslaget vil skulle fortolkes i overensstemmelse hermed.

For så vidt angår formuleringen ”truffet beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat” i forfatningsforslagets § 57, 2. pkt., bemærkes det, at Justitsministeriet opfatter dette som omfattende en henvisning til den proces, der er beskrevet i grundlovens § 19, hvis Færøerne måtte ønske at udtræde af riget. Bestemmelsen kræver, at regeringen og Folketinget giver sin tilslutning til indskrænkninger i rigets område. Forud for en henvendelse til den danske regering med henblik på gennemførelse af forhandlinger om færøsk selvstændighed vil Færøerne kunne indlede en forfatningsforberedende proces og foretage ensidige forberedelser hen imod selvstændighed, jf. pkt. 3.1. om den færøske selvstyreordning i notat af 2. juni 2010.

I det omfang bestemmelsen skal forstås således, giver dette ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger.

3. Forfatningsforslagets enkelte bestemmelser

3.1. Indledning

Det forfatningsforslag, som er fremlagt den 29. juli 2017, har i det væsentlige det samme indhold som de tidligere fremsatte forslag i 2010 og 2011. I notat af 2. juni 2010 er foretaget en vurdering af de forfatningsretlig overvejelser, som de enkelte bestemmelser i forfatningsforslaget fra 2010 giver anledning til. Der henvises til pkt. 5.2 til 5.6 i notatet.

Der kan i forlængelse heraf mere generelt peges på pkt. 5.1 i notatet af 2. juni 2010, hvor det fremgår, at såfremt forfatningsforslaget ikke er forenlig med de retlige rammer, der følger af navnlig grundloven, hjemmestyreloven og overtagelsesloven, vil forslaget i Færøernes nuværende forfatningsmæssige situation – helt eller delvist – være uden retsvirkninger, selvom det måtte blive gennemført.

I det følgende gennemgås de bestemmelser i forfatningsforslaget, som giver anledning til nye forfatningsretlige overvejelser.

3.2. Bestemmelser i forfatningsforslaget, som giver anledning til nye forfatningsretlige overvejelser

Efter Justitsministeriets opfattelse er det først og fremmest ændringer i bestemmelserne i forfatningsforslagets § 15 om foreningsfrihed og § 18 om undervisning, som har betydning i forhold til konkrete grundlovsbestemmelser.

I pkt. 5.2 i Justitsministeriets notat fra juni 2010 påpegedes det, at beskyttelsen i forfatningsforslagets § 15 var mindre end den beskyttelse, der fulgte af grundlovens § 78 om foreningsfriheden, idet det af forfatningsforslagets § 15 – i modsætning til grundlovens § 78 – ikke fremgik, at foreninger kan dannes uden forudgående tilladelse, og at foreninger ikke kan opløses ved en regeringsforanstaltning (men kun ved dom). Det fremgår nu af § 15, stk. 2, at ”Foreninger og sammenslutninger kan ophæves ved dom af hensyn til sikkerhed, lov og orden.”

Justitsministeriets notat fra juni 2010 pegede desuden i pkt. 5.2 på, at det i forfatningsforslagets § 18 i modsætning til grundlovens § 76 om undervisning ikke fremgår, at alle børn har ret til fri – det vil sige gratis – undervisning i folkeskolen. Dette fremgår nu udtrykkeligt af forfatningsforslagets § 18, stk. 1, som har fået formuleringen: ”Alle har lige ret til undervisning og gratis folkeskole”.

Begge disse ændringer tilnærmer forfatningsforslaget til grundloven og mindsker dermed tvivlen om, hvorvidt bestemmelserne i forfatningsforslaget er forenelige med de tilsvarende bestemmelser i grundloven.

Ordlyden af disse bestemmelser og af de øvrige menneskerettighedsbestemmelser i §§ 5-24 svarer dog fortsat ikke til ordlyden af de menneskerettighedsbestemmelser, som er fastsat i grundlovens kapitel 8 (§§ 71-85). De forfatningsretlige overvejelser fremhævet i pkt. 5.2 i Justitsministeriets notat af 2. juni 2010 gør sig derfor fortsat gældende.

Af øvrige bestemmelser i forfatningsforslaget, som giver anledning til nye forfatningsretlige overvejelser, kan primært fremhæves forfatningsforslagets § 1, stk. 5, hvori det anføres, at ”Færøerne kan indrette sig som en selvstændig stat. I så fald skal folket ved en folkeafstemning tage endelig afgørelse mindst et halvt år efter og højst et år efter at Lagtinget har taget stilling.”

Som nævnt ovenfor og som nærmere redegjort for i pkt. 3.1 i Justitsministeriets notat af 2. juni 2010 vil en færøsk udtræden af riget skulle ske i overensstemmelse med bestemmelsen i grundlovens § 19. Bestemmelsen kræver, at regeringen og Folketinget giver sin tilslutning til indskræknin- ger i rigets område.

Forud for en henvendelse til den danske regering med henblik på gennemforelse af forhandlinger om færøsk selvstændighed, vil Færøerne dog kunne indlede en forfatningsforberedende proces og foretage ensidige forberedelser hen imod selvstændighed. Hvis bestemmelsen i forfatningsforslagets § 5, stk. 1, skal opfattes som et udtryk for denne proces, har Justitsmi- nisteriet ikke bemærkninger til dette.

I forfatningsforslagets § 56 er indsat en bestemmelse om processen for senere ændringer af forfatningen. Denne bestemmelse ses ikke at give anledning til forfatningsretlige overvejelser.

I forfatningsforslagets § 57, 2. pkt. fremgår det, at ”Loven anvendes i overensstemmelse med den gældende forfatningsretlige stilling, indtil der måtte blive truffet beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat.”

Det er Justitsministeriets vurdering, at forfatningsforslaget med det foreliggende indhold i § 57, 2. pkt., tager højde for den forfatningsretlige stilling, som Færøerne har i rigsfællesskabet i dag – og som ikke ændres med for-

slaget. Derved er der skabt klarhed over forslagets status i den retlige trinfolge, der først ændres, hvis der måtte blive truffet beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat.

4. Afslutning

Som det fremgår af pkt. 2 og 3, giver bestemmelser i forfatningsforslaget fortsat anledning til forfatningsretlige overvejelser.

Det følger af disse overvejelser, at såfremt bestemmelser i forfatningsforslaget ikke er forenelige med de retlige rammer, der følger af navnlig grundloven, hjemmestyreloven og overtagelsesloven, vil forslaget i Færøernes nuværende forfatningsmæssige situation – helt eller delvist – være uden retsvirkninger, selvom det måtte blive gennemført.

Justitsministeriet anbefalede på den baggrund i sit notat af 2. juni 2010, at regeringen og de færøske myndigheder i fællesskab sikrede, at en eventuel gennemførelse af forfatningsforslaget ikke skabte tvivl om Færøernes forfatningsmæssige situation.

Justitsministeriet finder, at de færøske myndigheder med det forfatningsforslag, som blev fremlagt i offentlig høring den 29. juli 2017, sikrer, at der ikke bliver skabt tvivl om Færøernes forfatningsmæssige situation.

Det er således Justitsministeriets vurdering, at forfatningsforslaget med det foreliggende indhold i § 57, 2. pkt., tager højde for den forfatningsretlige stilling, som Færøerne har i rigsfællesskabet i dag – og som ikke ændres med forslaget. Derved er der skabt klarhed over forslagets status i den retlige trinfolge, der først ændres, hvis der måtte blive truffet beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat.

Justitsministeriet skal i den forbindelse fremhæve, at en eventuel beslutning om at oprette Færøerne som en selvstændig stat som nævnt forudsætter, at proceduren efter grundlovens § 19 iagttaages, således at Folketingets samtykke hertil indhentes.

Det er på den baggrund samlet set Justitsministeriets vurdering, at forfatningsforslaget med de nævnte forudsætninger ikke rejser væsentlige forfatningsretlige spørgsmål.

Justitsministeriet notat af 2. juni 2010 om Færøernes Forfatning

Dato: 2. juni 2010
Kontor: Statsretskontoret
Sagsnr.: 2010-766-0044
Dok.: MSP40841

NOTAT om **forslag til en Færøsk forfatning**

1. Indledning

Statsministeriet har ved brev af 18. marts 2010 anmodet Justitsministeriet om en nærmere vurdering af de forfatningsretlige spørgsmål, som et forslag til lagtingslov om Færøernes Forfatning (herefter forfatningsforslaget) rejser. Forslaget er den 6. marts 2010 fremsat for det færøske Lagting, hvor en afstemning om forslaget under førstebehandlingen den 26. marts 2010 måtte udsættes, fordi der ikke var nok lagtingsmedlemmer til stede til at gennemføre afstemningen.

Det nævnte forslag er betegnet ”Færøernes Forfatning” og består af 58 paragraffer. Forfatningsforslaget indeholder bl.a. bestemmelser om magtfordeling, menneskerettigheder, forvaltningsretlige spørgsmål, dømmende magt, Lagtinget, landsstyret, finansforhold og den udenrigspolitiske kompetence. Foruden de enkelte paragraffer indeholder forfatningsforslaget en præambel.

Det er kendetegnende for forfatningsforslaget, at det på en række punkter er vanskeligt forståeligt. Dette skal bl.a. ses i lyset af, at der ikke til forslagets enkelte bestemmelser er knyttet bemærkninger, hvor det nærmere indhold af den enkelte bestemmelse er beskrevet.

Forfatningsforslaget skal for at træde i kraft ”vedtages af tinget, inden folket tager endelig afgørelse ved en folkeafstemning mindst et halvt år senere”, jf. forslagets § 58. Så vidt Justitsministeriet er orienteret, er der ikke taget skridt til en eventuel regulering af spørgsmålet om afholdelse af en sådan folkeafstemning på Færøerne.

Slotsholmsgade 10
1216 København K

Tелефon: 7226 8400
Telefax: 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Under pkt. 2 foretages en overordnet gennemgang af forfatningsforslagets opbygning og indhold, og under pkt. 3 gives en kort beskrivelse af den færøske selvstyreordning.

Herefter følger under pkt. 4 en generel vurdering af forfatningsforslaget, mens der under pkt. 5 foretages en vurdering af forfatningsforslagets enkelte bestemmelser.

Notatet afsluttes i pkt. 6 og sammenfattes i pkt. 7.

2. Forfatningsforslagets opbygning og indhold

Forfatningsforslaget har titlen ”Forslag til lagtingslov om Færøernes Forfatning”. Forslaget indledes med en præambel, hvorefter følger 6 dele med i alt 58 paragraffer. Efter forfatningsforslagets bestemmelser følger som en afslutning bemærkninger om udarbejdelsen af forfatningsforslaget fra det såkaldte ”§ 25-udvalg”, som Lagtinget havde valgt til at udarbejde forslaget til Færøernes forfatning. Udvalget bestod af 10 lagtingsmedlemmer.

I forslagets præambel anføres bl.a., at forfatningen vedtages af Færøernes folk, og at den er fundamentet under det færøske folks styre, som skal sikre frihed, sikkerhed og trivsel. Det anføres også, at Færøerne i århundreder har samarbejdet med andre lande og riger, og at intet kan kvæle landets uafhængighed eller det færøske folks selvbestemmelsesret. Endvidere anføres det, at landets egne love kun omfatter dem, som er udarbejdet på rette måde i selve landet efter folkets vilje, og at alle love og sædvaner skal respektere forfatningen, ligesom ingen lov eller sædvane må antages at gælde, blot fordi den er ældre end forfatningen eller har været anvendt i lang tid.

Forfatningsforslagets forste del er betegnet ”Forfatning” og indeholder 4 paragraffer (§§ 1-4). I § 1 om ”Folket og landet” anføres, at Færøerne er et land, færiingerne er en nation og al magt i landet ligger hos Færøernes folk. I forlængelse heraf anføres det, at Færøerne ifølge aftaler har samarbejdet med andre lande og fremdeles kan samarbejde med andre lande ifølge overenskomst. Det anføres også, at såfremt det besluttes at afgive magt til unionsinstitutioner, som ellers tilkommer landets myndigheder, skal dette være klart belyst i en international overenskomst, og Lagtinget skal vedtage en sådan overenskomst, inden folket tager endelig afgørelse ved en folkeafstemning mindst et halvt år og højst et år senere. Endelig

anføres det bl.a., at ethvert unionssamarbejde kan opsiges på samme måde, hvor folket ved en folkeafstemning skal tage endelig afgørelse mindst et halvt år efter og højst et år efter, at Lagtinget har taget stilling.

I § 2 om ”Magtfordeling” anføres bl.a., at Færøerne er et land med demokrati, og at folket udover sin magt gennem Lagting, Færøernes landsstyre og domstole. Lagtinget vedtager landets love, landsstyret stadfæster og administrerer lovene, og domstolene dømmer i henhold til lovene. I § 3 om ”Retfærdighed” anføres bl.a., at forfatningen foruden de rettigheder, der er fastsat i forfatningen, beskytter andre indlysende rettigheder, mens det i § 4 om ”Symboler og sprog” anføres, at Færøerne har flag, nationalsang og våbenskjold, og at færøsk er nationalsprog og offentligt sprog.

Forfatningsforslagets anden del er betegnet ”Rettigheder og pligter” og indeholder 20 paragraffer (§§ 5-24). I § 5 om ”Rettigheder og deres beskyttelse” anføres bl.a., at rettigheder kun kan begrænses ved lov og i overensstemmelse med forfatningen, og at rettigheder kan knyttes til statsborgerskab eller bopæl. I § 6 om ”Pligter” anføres bl.a., at alle skal respektere forfatningen og de love, pligter og rettigheder, som udfærdiges i overensstemmelse med den.

Herefter følger i forfatningsforslagets §§ 7-24 bestemmelser om en række konkrete rettigheder. Det drejer sig om rettigheder vedrørende ”Ligestilling”, ”Liv og sikkerhed”, ”Personlig frihed”, ”Bolig og kommunikation”, ”Ejendomsret”, ”Trosfrihed”, ”Valgret”, ”Ytringsfrihed”, ”Foreningsfrihed”, ”Forsamlingsfrihed”, ”Erhverv og arbejde”, ”Skole”, ”Social sikkerhed”, ”Familie”, ”Indtægtsrettigheder”, ”Allemandsret”, ”Odelsjord og landsjord” samt ”Ressourcer og miljø”.

Forfatningsforslagets tredje del er betegnet ”Forvaltning” og indeholder 2 paragraffer (§§ 25 og 26). Af § 25 om ”Forvaltningsmæssige rettigheder” fremgår bl.a., at alle har ret til en forvaltning, der bygger på lov, god forvaltningsskik, åbenhed og gennemsigtige procedurer, ret til sagligt grundede forvaltningsafgørelser, ret til dokumentation af alle vurderinger og begrundelser, og ret til en skriftlige begrundelse for afgørelser, der går imod borgerens interesser. Det fremgår også, at forvaltningsmæssige rettigheder og procedurer skal fastsættes i lov. Af § 26 om ”Kommuner” fremgår bl.a., at Færøerne er inddelt i kommuner under landets opsyn, at Lagtinget fastsætter, i hvilken udstrækning kommunerne kan gældsætte

sig, at kommunerne med hjemmel i lov kan påligne skat, og at kommunalbestyrelserne er folkevalgte og regulerer forholdene på stedet.

Forfatningsforslagets fjerde del er betegnet ”Den dømmende magt” og indeholder 4 paragraffer (§§ 27-30). I § 27 om ”Organisation” anføres bl.a., at den dømmende magt er hos uvildige domstole, og at retsplejen er organiseret med mindst to retlige instanser. Bestemmelsen indeholder endvidere regler om bl.a. offentlighed i retsplejen samt dommeres udnævnelse og afsættelse. I § 28 om ”Sigtelse og anklage” anføres, at sigtelse og tiltale alene kan fremsættes med hjemmel i lov, og at ingen kan straffes uden direkte hjemmel i lov. I § 29 om ”Lægfolk i retsplejen” anføres bl.a., at nævninge skal dømme i alvorlige straffesager, og at i andre straffesager kan domsmænd dømme sammen med en juridisk dommer. Af § 30 om ”Retssager” fremgår bl.a., at alle har ret til at blive repræsenteret i straffesager og andre sager, som det offentlige rejser mod dem, ligesom retten til sagkyndig repræsentation og fri proces skal præciseres i lov.

Forfatningsforslagets femte del er – ligesom første del – betegnet ”Forfatning” og indeholder 27 paragraffer (§§ 31-57) fordelt på 3 afsnit. Det første afsnit omhandler Lagtinget og indeholder regler om bl.a. lovgivningsproceduren, valg, valgperiode, tingsmændene, tingsformanden, tingssamlingen, tingets arbejde og udvalg samt offentlighed ved tingets møder. Det andet afsnit omhandler landsstyret og indeholder regler om bl.a. valg af lagmand samt landsstyrets organisation, sagsområder og forvaltningsmæssige ansvar. Det tredje afsnit omhandler finansforhold og indeholder regler om skat, finansloven, tillægsbevillinger, bevillingsordningen, landskasseregnskabet, revision, Landsbanken og Økonomifonden.

Forfatningsforslagets femte del indeholder afslutningsvis 3 generelle bestemmelser. Af § 55 om ”Tilsyn” fremgår bl.a., at Lagtinget fører tilsyn med, at landsstyret arbejder i henhold til lov, mens det af § 56 om ”Lagtingets ombudsmand” fremgår, at ombudsmanden fører tilsyn med landets forvaltning. I § 57 om ”Udenrigsmagt” anføres, at en landsstyremand har ansvaret for udenrigsanliggender og udenrigstjenesten i forhold til udlandet. Det anføres også, at Lagtinget vælger et udenlandsudvalg, som landstyret skal rådføre sig med i forbindelse med internationale forhandlinger og udenrigspolitiske afgørelser af særlig betydning, og at internationale aftaler skal vedtages af Lagtinget.

Forfatningsforslagets sjette del er betegnet ”Samtykke og gyldighed” og indeholder kun § 58, hvoraf det bl.a. fremgår, at forfatningen skal vedtages af tinget (formentlig menes Lagtinget), at folket skal tage endelig afgørelse ved en folkeafstemning mindst et halvt år senere, og at forfatningen får gyldighed samme dag, som folket har truffet sin afgørelse.

Forfatningsforslaget afsluttes med det såkaldte ”§ 25-udvalgs” bemærkninger om udarbejdelsen af forfatningsforslaget. Det fremgår bl.a., at formålet med arbejdet har været at opnå bred politisk enighed på grundlag af det arbejde, der hidtil er lavet i forbindelse med Færøernes forfatning. Det fremgår også, at udvalget ved affattelsen af forfatningsforslagets bestemmelser har besluttet at anvende korte, overordnede formuleringer for at sikre, at forfatningen bliver smidig og velegnet til at tilpass sig ændrede forhold. Endelig fremgår det, at udvalget vurderer, at forslaget nu er egnet til fremlæggelse og behandling i tinget (formentlig menes Lagtinget) – og herefter til at blive genstand for en folkeafstemning.

3. Den færøske selvstyreordning

3.1. Den færøske hjemmestyreordning blev etableret ved lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre (herefter hjemmestyreloven). Det følger af hjemmestyrelovens § 1, at Færøerne er et selvstyrende folkesamfund i det danske rige. Med lov nr. 578 af 24. juni 2005 om de færøske myndigheders overtagelse af sager og sagsområder (herefter overtagelsesloven), som er et supplement til hjemmestyreloven, blev der indført en ny selvstyreordning for Færøerne. Overtagelsesloven skaber det retlige grundlag for, at Færøerne kan overtage sager og sagsområder, der ikke er omfattet af den færøske hjemmestyrelov fra 1948.

Med lov nr. 579 af 24. juni 2005 om Færøernes landsstyrer indgåelse af folkeretlige aftaler (herefter fuldmagtsloven) blev der endvidere etableret en såkaldt fuldmagtsordning, hvorefter det færøske landsstyre på rigets vegne kan forhandle og indgå folkeretlige aftaler med fremmede stater og mellemfolkelige organisationer, herunder forvaltningsaftaler, som fuldt ud angår sagsområder, der er overtaget af de færøske myndigheder. Ordningen omfatter ikke folkeretlige aftaler, som berører forsvars- og sikkerhedspolitikken, samt folkeretlige aftaler, som skal gælder for Danmark, eller som forhandles inden for en mellemfolkelig organisation, hvoraf Kongeriget Danmark er medlem.

Da Færøerne som nævnt er en del af det danske rige, følger det af grundlovens § 1 – hvorefter grundloven gælder for alle dele af det danske rige – at grundloven også gælder for Færøerne.

Sammen med grundloven udgør hjemmestyreloven, overtagelsesloven og fuldmagtsloven grundlaget for Færøernes nuværende forfatningsmæssige stilling i riget.

Hvis Færøerne måtte ønske at udtræde af riget, vil det skulle ske i overensstemmelse med bestemmelsen i grundlovens § 19, der kræver, at regeringen og Folketinget giver sin tilslutning til indskrænkninger i rigets område. Forud for en henvendelse til den danske regering med henblik på gennemførelse af forhandlinger om færøsk selvstændighed, vil Færøerne – inden for de netop nævnte rammer for Færøernes forfatningsmæssige stilling i riget – kunne indlede en forfatningsforberedende proces og foretage ensidige forberedelser hen imod selvstændighed.

3.2. Den færøske selvstyreordning, der følger af hjemmestyreloven og overtagelsesloven, indebærer, at Færøerne kan overtage samtlige sager og sagsområder bortset fra: Statsforfatningen (nr. 1), statsborgerskab (nr. 2), Højesteret (nr. 3), udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik (nr. 4) samt valuta- og pengepolitik (nr. 5), jf. overtagelseslovens §§ 1 og 2 samt pkt. 5.4.1 nedenfor.

Inden for de sager og sagsområder, som Færøerne har overtaget, har de færøske myndigheder den lovgivende og udøvende magt, jf. hjemmestyrelovens § 4, 1. pkt., og overtagelseslovens § 3, stk. 1.

Færøerne har allerede overtaget de fleste sager og sagsområder, jf. nærmere herom pkt. 5.5.1. I den forbindelse skal det særligt fremhæves, at Færøerne i overensstemmelse med det, der er anført under liste A, pkt. 1, på det bilag om færøske særanliggender, der er optaget som bilag til hjemmestyreloven, har overtaget Færøernes egen styrelsesordning. Efter liste A, pkt. 1, har Færøerne således overtaget ”Færøernes egen styrelsesordning inden for de ved nyordningen angivne rammer. (Herunder falder – inden for de nævnte rammer – bestemmelser om lagtinget, lov om valg til dette, det administrative styre, lagtinglovenes tilblivelse, vedtagelse og stadfæstelse og deres bekendtgørelse, egne tjenestemænds ansættelse, afskedigelse, tjenestevilkår, lønning og pensionering)”.

Det færøske hjemmestyre har således adgang til i overensstemmelse med de rammer, der følger af hjemmestyreloven og overtagesesloven, at vedtage en styrelsesordning for Færøerne.

En sådan styrelsesordning vil dog også skulle ligge inden for rammerne af grundloven. Efter Justitsministeriets opfattelse indebærer dette bl.a., at Færøerne i den nuværende forfatningsmæssige situation ikke vil kunne gennemføre en retsakt, som helt eller delvist skal træde i stedet eller gå forud for grundloven, jf. nærmere herom pkt. 4.1.

Herudover vil en færøsk retsakt, der gennemfører en styrelsesordning for Færøerne, efter Justitsministeriets opfattelse – som følge af Færøernes forfatningsmæssige stilling i riget, jf. nærmere herom under pkt. 4 og 5 – ikke kunne indeholde bestemmelser, (1) der er uforenelige med grundloven, (2) der begrænser rigsmyndighedernes kompetence til at lovgive om forhold på Færøerne, (3) som angår sager eller sagsområder, der ikke kan overtages i medfør af selvstyreordningen, eller (4) som angår sager eller sagsområder, der kan overtages i medfør af selvstyreordningen, men endnu ikke er overtaget.

I det omfang en retsakt, der gennemfører en færøsk styrelsesordning, måtte være uforenelig med de anførte retlige rammer, vil den færøske retsakt – helt eller delvist – efter Justitsministeriets opfattelse være uden retsvirkninger.

4. Generel vurdering af forfatningsforslaget

4.1. Grundlovens § 88

Som det fremgår af pkt. 3.1 ovenfor, gælder grundloven for Færøerne, og i det danske retssystem har grundloven (og andre retskilder på grundlovniveau) den højeste retskildemæssige værdi. Dette indebærer bl.a., at grundloven går forud for andre retsakter, hvis der opstår en konflikt mellem grundloven og f.eks. en lovbestemmelse.

Grundloven indeholder i § 88 en bestemmelse, som fastlægger den nærmere procedure for at ændre grundloven. Proceduren gælder også, hvis man i det danske retssystem ønsker, at en retsakt skal træde i stedet eller gå forud for grundloven.

Af grundlovens § 88 fremgår det, at grundloven ændres ved, at et lovforslag i første omgang skal vedtages af Folketinget, og at der herefter skal udskrives nyvalg. Efter nyvalg skal lovforslaget vedtages i uændret skikkelse af det nye folketing. Herefter skal lovforslaget – efter nærmere regler, der fastsættes ved lov – inden et halvt år forelægges for vælgerne til godkendelse eller forkastelse ved en folkeafstemning. Til vedtagelse af lovforslaget kræves, at et flertal af de vælgere, der deltager i afstemningen, stemmer for lovforslaget, og at dette flertal udgør mindst 40 % af de stemmeberettigede.

Hvis der på trods af det anførte blev gennemført en retsakt, som efter hensigten skulle træde i stedet eller gå forud for grundloven, ville en sådan retsakt efter Justitsministeriets opfattelse ikke have retsvirkninger, og grundloven ville således gå forud den pågældende retsakt eller de bestemmelser i retsakten, som måtte være uforenelige med grundloven.

4.2. Forfatningsforslaget

Så længe den forfatningsretlige situation er, at grundloven gælder for Færøerne, har Færøerne efter Justitsministeriets opfattelse ikke kompetence til at gennemføre en retsakt, som skal træde i stedet eller gå forud for grundloven. En sådan retsakt vil således som nævnt i pkt. 4.1 skulle gennemføres i overensstemmelse med proceduren i grundlovens § 88. Dette gælder, uanset om den pågældende retsakt betegnes ”forfatning”, ”styrelsesordning” eller ”lagtingslov”.

Forfatningsforslaget indeholder ikke en omtale af forholdet til grundloven (eller til hjemmestyreloven, overtagelsesloven eller fuldmagtsloven), og det er således bl.a. ikke bestemt, at forfatningen skal træde i stedet eller gå forud for grundloven.

På trods af det anførte efterlader forfatningsforslaget det indtryk, at det er hensigten, at forfatningen – hvis forslaget gennemføres – skal træde i stedet eller gå forud for grundloven. Forslaget fremtræder således i kraft af navnlig sin betegnelse, sin præambel og sit indhold som et forslag til en retsakt, der skal have den højeste retskildemæssige værdi – og dermed gå forud for andre retskilder – i det retssystem, som retsakten skal gælde for. Der kan herved bl.a. henvises til følgende:

Forfatningsforslaget betegnes ”Færøernes Forfatning”, og forfatningsforslagets præambel indledes med følgende passus: ”Vi, Færøernes folk, vedtager denne forfatning. Den er fundamentet under vores styre [...].”

Endvidere kan der peges på, at det af forfatningsforslagets § 1, stk. 1, fremgår, at ”Færøerne er et land, færinger er en nation og al magt ligger hos Færøernes folk”. I tilknytning hertil fremgår det af forslagets § 2, stk. 2, at ”Lagtinget vedtager landets love, landsstyret stadfæster og administrerer lovene og domstolene dømmer i henhold til lovene”.

Herudover kan der peges på, at det i præamblen anføres, at ”landets egne love omfatter kun dem, som er udarbejdet på rette måde i selve landet efter folkets vilje”, ligesom det i præamblen anføres, at ”alle love og sædvaner skal respektere denne forfatning. Ingen lov eller sædvane må antages at gælde, blot fordi den er ældre end denne forfatning eller har været anvendt i lang tid”.

Der kan herudover henvises til, at forfatningsforslaget – som nærmere omtalt i pkt. 2 – bl.a. indeholder bestemmelser om magtfordeling, menneskerettigheder, dømmende magt, Lagtinget, landstyret, finansforhold og den udenrigspolitiske kompetence.

Der kan endvidere peges på, at det i § 5 om ”Rettigheder og deres beskyttelse” bl.a. anføres, at rettigheder kun kan begrænses ved lov og i overensstemmelse med forfatningen, og at rettigheder kan knyttes til statsborgerskab eller bopæl, ligesom det i § 6 om ”Plichter” bl.a. anføres, at alle skal respektere forfatningen og de love, pligter og rettigheder, som udfærdiges i overensstemmelse med den.

Hvis det er hensigten med forfatningsforslaget, at det gennemførte forslag skal træde i stedet eller gå forud for grundloven, vil de færøske myndigheder i den nuværende forfatningsmæssige situation som nævnt ikke have kompetence til at gennemføre forslaget, der endvidere i givet fald heller ikke vil kunne have sådanne retsvirkninger, jf. pkt. 4.1.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Justitsministeriet ikke har oplysninger om, hvorvidt udarbejdelsen og fremsættelsen af forfatningsforslaget er led i den forfatningsforberedende proces hen imod selvstændighed, som Færøerne er berettiget til at foretage. Statsministeriet har dog oplyst, at de færøske myndigheder ikke har rettet henvendelse til den danske regering med henblik på at indlede forhandlinger om færøsk selvstændighed, jf. det anførte i pkt. 3.1 om proceduren efter grundlovens § 19.

5. Forfatningsforslagets enkelte bestemmelser

5.1. Indledning

Som det fremgår af pkt. 4, giver en generel vurdering af forfatningsforslaget anledning til forfatningsmæssige overvejelser.

Forfatningsforslaget giver imidlertid også anledning til andre forfatningsmæssige overvejelser.

Forslaget indeholder således – som det fremgår af pkt. 5.2-5.5 nedenfor – (1) bestemmelser, der synes uforenelige med grundloven, (2) bestemmelser, der efterlader det indtryk, at de bl.a. sigter mod at begrænse rigsmyndighedernes kompetence til at lovgive om forhold på Færøerne, (3) bestemmelser, der angår sagsområder, som Færøerne ikke kan overtage, og (4) bestemmelser, der angår sagsområder, som Færøerne kan overtage, men endnu ikke har overtaget.

Som det fremgår af pkt. 5.6 indeholder forfatningsforslaget også (5) bestemmelser, der vil kunne skabe usikkerhed i det internationale samfund om Færøernes folkeretlige stilling, såfremt forfatningsforslaget blev gennemført.

Der kan i forlængelse heraf mere generelt peges på, at såfremt forfatningsforslaget ikke er foreneligt med de retlige rammer, der følger af navnlig grundloven, hjemmestyrelsen og overtagesloven, vil forslaget i Færøernes nuværende forfatningsmæssige situation – helt eller delvist – være uden retsvirkninger, selvom det måtte blive gennemført.

I det følgende gennemgås de bestemmelser i forfatningsforslaget, som giver anledning til forfatningsretlige overvejelser.

5.2. Bestemmelser i forfatningsforslaget, som rejser spørgsmål i forhold til konkrete grundlovsbestemmelser

Efter Justitsministeriets opfattelse, er det først og fremmest bestemmelserne i forfatningsforslagets §§ 5-24, der indeholder regler om menneskerettigheder mv., som rejser spørgsmål i forhold til konkrete grundlovsbestemmelser.

Om de nævnte bestemmelser i forfatningsforslagets §§ 5-24 om menneskerettigheder skal det mere generelt bemærkes, at deres ordlyd ikke svarer til ordlyden af de menneskerettighedsbestemmelser, der er fastsat i grundlovens kapitel 8 (§§ 71-85). Dette forhold skaber i sig selv tvivl om, hvorvidt bestemmelserne i forfatningsforslaget er forenelige med de tilsvarende bestemmelser i grundloven.

I forlængelse heraf kan bl.a. peges på følgende bestemmelser om menneskerettigheder i forfatningsforslaget, der rejser spørgsmål i forhold til forenigheden med konkrete grundlovsbestemmelser:

For det første kan forfatningsforslagets § 9 om frihedsberøvelse nævnes. I bestemmelsen anføres det bl.a., at ”frihedsberøvelse kun kan ske ved lov”, og at ”afgørelse i henhold til en sådan lov kan forelægges for en dommer”. Det anføres endvidere bl.a., at ”bliver nogen arresteret for en forbrydelse, skal vedkommende stilles for en dommer inden 24 timer. Kun en dommer kan stadfæste eller forlænge arrestation”.

I forhold til grundlovens § 71 om den personlige frihed kan der bl.a. peges på, at det ikke – som det er tilfældet i grundlovens § 71 – fremgår af forslagets § 9, at ingen dansk borger på grund af sin politiske eller religiøse overbevisning eller sin afstamning kan underkastes nogen form for frihedsberøvelse, at dommerens kendelse vedrørende fængsling skal være ledsgaget af grunde, at kendelsen skal afsiges snarest muligt og senest inden tre dage, at dommeren skal bestemme sikkerhedens art og størrelse, hvis den anholdte løslades mod sikkerhed, at den kendelse, som dommeren afsiger, af vedkommende straks særskilt kan indbringes for højere ret, og at ingen kan underkastes varetægtsfængsel for en forseelse, som kun kan medføre bøde eller hæfte. I modsætning til grundlovens § 71 fremgår det heller ikke af forfatningsforslagets § 9, at udenfor strafferetsplejen skal lovligheden af en administrativ frihedsberøvelse, som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den frihedsberøvede eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse.

Dernæst kan bestemmelsen i forfatningsforslagets § 14 om ytringsfrihed nævnes. Efter denne bestemmelse har ”enhver [...] ret til under ansvar at have og fremføre sine synspunkter”, og ”på samme måde har alle ret til at deltage i kommunikation og modtage oplysning”.

I forhold til grundlovens § 77 om ytringsfrihed kan der peges på, at det ikke – som det er tilfældet i grundlovens § 77 – fremgår af forslagets § 14, at ansvaret for offentligjorte ytringer (alene kan) pålægges ved domstolene, og at censur og andre forebyggende forholdsregler ikke kan indføres.

Desuden kan nævnes forfatningsforslagets § 15 om foreningsfrihed, hvori det anføres, at ”alle har ret til at samles i foreninger og sammenlætninger til ethvert formål”, og at ”foreninger og sammenslutninger kan ophæves, såfremt hensyn til sikkerhed, fred, lov og orden kræver det”.

Rækkevidden af beskyttelsen af foreningsfriheden efter den nævnte bestemmelse forekommer på en række punkter mindre end den beskyttelse, der følger af grundlovens § 78 om foreningsfrihed. Der kan således bl.a. peges på, at det af forfatningsforslagets § 15 – i modsætning til grundlovens § 78 – ikke fremgår, at foreninger kan dannes uden forudgående tilladelse, og at foreninger ikke kan oplyses ved en regeringsforanstaltung (men kun ved dom).

Herudover kan der henvises til bestemmelsen i forfatningsforslagets § 16 om forsamlingsfrihed. Efter denne bestemmelse har ”alle ret til at forsamles på et offentligt sted, såfremt dette ikke bryder sikkerhed, fred, lov og orden”.

Denne bestemmelse rejser spørgsmål i forhold til grundlovens § 79 om foreningsfrihed, idet der f.eks. kan peges på, at det ikke – som det er tilfældet for så vidt angår grundlovens § 79 – fremgår, at borgerne kan forsamle sig uden forudgående tilladelse, og at bestemmelsen kan forstås således, at en forsamling kan forbydes, hvis den ”bryder” med den offentlige orden, mens kravet for at forbyde en forsamling efter grundlovens § 79 er, at der er ”fare for den offentlige fred”.

Endvidere kan nævnes forfatningsforslagets § 18 om undervisning. Det fremgår bl.a. af bestemmelsen, at ”alle har lige ret til undervisning” og ”pligt til at modtage undervisning i barne- og ungdomsårene”.

I forhold til grundlovens § 76 om undervisning kan der peges på, at det ikke – som det er tilfældet i grundlovens § 76 – fremgår af forslagets § 18, at alle børn har ret til fri – det vil sige gratis – undervisning i folkeskolen.

Ligeledes kan nævnes bestemmelsen i forfatningsforslagets § 25, stk. 4, hvorefter ”forvaltningsmæssige rettigheder og procedurer skal fastsættes i lov, som bl.a. skal fastsætte [...] ret til at forelægge en forvaltningsafgørelse for et uvildigt appelnævn eller domstol”.

Den adgang for domstolene til at påkende spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser, som følger af den nævnte bestemmelse, forekommer mindre end den adgang til domstolsprøvelse, som følger af grundlovens § 63. Efter grundlovens § 63 er domstolene således berettigede til at påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser, mens forfatningsforslagets § 25, stk. 4, kan forstås således, at det ved lov kan bestemmes, at en forvaltningsafgørelse, der har været prøvet af et uvildigt appelnævn, ikke efterfølgende kan indbringes for domstolene.

Det skal for god ordens skyld nævnes, at forfatningsforslaget ikke indeholder bestemmelser svarende til grundlovens § 68, hvorefter ingen er pligtig at yde personlige bidrag til nogen anden gudsdyrkelse end den, som er hans egen, eller til grundlovens § 80 om den væbnede magts adgang til at skride ind ved opłob.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at i Færøernes nuværende forfatningsmæssige situation vil grundloven gå forud for bestemmelser i en eventuelt vedtaget færøsk forfatning, som måtte være uforenelige med grundlovens bestemmelser.

5.3. Bestemmelser i forfatningsforslaget, som rejser spørgsmål om rigsmyndighedernes kompetence til at lovgive om forhold på Færøerne

5.3.1. Det folger af grundlovens § 3, 1. pkt., at den lovgivende magt er hos regeringen (kongen) og Folketinget i forening. Der kan om bestemmelsen i § 3, 1. pkt., henvises til Poul Andersen, Dansk Statsforfatningsret (1954), side 551, Max Sørensen, Statsforfatningsret (2. udgave ved Peter Germer (1973)), side 205 f, Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret (3. udgave ved Ole Espersen, 1980), side 495 f, Henrik Zahle, Dansk Forfatningsret 1 Institutioner og regulering, 3. udgave (2001), side 378 f, og Peter Germer, Statsforfatningsret, 4. udgave (2007), side 100 ff.

Med den gældende færøske (og grønlandske) selvstyreordning er det antaget, at grundlovens § 3, 1. pkt., ikke er til hinder for, at de færøske (og

grønlandske) myndigheder overlades regeludstendende kompetence inden for nogle rummeligt angivne rammer.

Det fremgår således af den færøske selvstyreordning, der følger af hjemmestyrelsen og overtagelsesloven, at Færøerne kan overtage samtlige sager og sagsområder bortset fra: Statsforfatningen (nr. 1), statsborgerskab (nr. 2), Højesteret (nr. 3), udenrigs-, sikkerheds- og forsvars politik (nr. 4) samt valuta- og pengepolitik (nr. 5), jf. overtagelseslovens §§ 1 og 2. Inden for de sager og sagsområder, som Færøerne har overtaget, har de færøske myndigheder den lovgivende og udøvende magt, jf. hjemmestyrelvens § 4, 1. pkt., og overtagelseslovens § 3, stk. 1.

Den omstændighed, at de færøske myndigheder inden for en række sager og sagsområder har bl.a. den lovgivende magt, indebærer ikke, at Færøerne kan gennemføre en retsakt, der begrænser den kompetence, der i henhold til grundlovens § 3, 1. pkt., tilkommer regeringen og Folketinget i forening.

Hvis der uanset det anførte blev gennemført en retsakt af de færøske myndigheder, der efter hensigten skulle begrænse rigsmyndighedernes kompetence til lovgive om forhold på Færøerne, ville en sådan retsakt efter Justitsministeriets opfattelse ikke have retsvirkninger, og rigsmyndighederne ville således fortsat fra en forfatningsretlig synsvinkel have kompetence til at lovgive om forhold på Færøerne.

5.3.2. Der er på trods af det anførte dele af forfatningsforslaget, der rejser spørgsmål i forhold til rigsmyndighedernes kompetence til at lovgive om forhold på Færøerne. Der kan herved peges på forfatningsforslagets § 1, stk. 1, hvori det bl.a. anføres, at ”al magt i landet ligger hos Færøernes folk”.

Der kan endvidere henvises til, at det i præamblen bl.a. anføres, at ”landets egne love kun omfatter dem, som er udarbejdet på rette måde i selve landet efter folkets vilje”, og at ”alle love og sædvaner skal respektere denne forfatning”.

Herudover kan der peges på forfatningsforslagets § 5, stk. 1, hvori det anføres, at ”rettigheder kun kan begrænses ved lov og i overensstemmelse med denne forfatning”, og forfatningsforslagets § 6, stk. 1, hvori det bl.a. anføres, at ”alle skal respektere denne forfatning og de love, pligter og rettigheder, der udfærdiges i overensstemmelse hermed”.

Justitsministeriet skal i øvrigt henvise til, at visse bestemmelser i forfatningsforslagets §§ 5-24 om menneskerettigheder synes at indeholde en mere vidtrækende beskyttelse end den beskyttelse, der følger af de tilsvarende grundlovsbestemmelser. Som eksempel på sådanne bestemmelser i forfatningsforslaget kan nævnes bestemmelserne om frihedsberøvelse i § 9, stk. 4 og 5, hvor der er fastsat nogle nærmere bestemte grænser for den tidsmæssige udstrækning af varetægtsfængslingen (som udgangspunkt maksimum 4 måneder) og af isolationsfængslingen (maksimum 2 måneder). Grundlovens § 71, der regulerer spørgsmålet om frihedsberøvelse, indeholder ikke sådanne tidsmæssige grænser for udstrækningen af varetægtsfængslingen eller isolationen.

Endvidere indfører visse af bestemmelserne i forfatningsforslagets §§ 5-24 rettigheder, der er nye i forhold til grundloven. Som eksempel på sådanne ”nye” rettigheder, der ikke genfindes i grundloven, kan bl.a. nævnes, at det i forfatningsforslaget foreslås fastsat, at dødsstraf ikke kan fastsættes (§ 8, stk. 3), at børn har ret til opvækst under sikre og gode forhold (§ 20, stk. 2), og at landet sikrer, at både offentlige og private ressourcer i landet forvaltes på en selvbærende måde med respekt for miljøet (§ 24, stk. 4).

I det omfang de nævnte bestemmelser i forfatningsforslaget efter hensigten også skal begrænse rigsmyndighedernes kompetence til at lovgive om forhold på Færøerne, er det Justitsministeriets opfattelse, at de pågældende bestemmelser ikke vil kunne have sådanne retsvirkninger.

5.4. Bestemmelser i forfatningsforslaget, der angår sagsområder, som Færøerne ikke kan overtage

5.4.1. Grænserne for overladelse af sager og sagsområder til Færøerne

Spørgsmålet om, i hvilket omfang der kan overlades sager og sagsområder til Færøerne, er reguleret i overtagelseslovens § 1. Denne bestemmelse har følgende ordlyd:

”§ 1. Denne lov omfatter samtlige sager og sagsområder, jf. dog stk. 2.
Stk. 2. Loven omfatter ikke følgende sager og sagsområder:

- 1) Statsforfatningen.
- 2) Statsborgerskab.
- 3) Højesteret.
- 4) Udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik.
- 5) Valuta- og pengepolitik.”

Som det fremgår, følger det af overtagelseslovens § 1, at Færøerne kan overtage samtlige sager og sagsområder bortset fra statsforfatningen (nr. 1), statsborgerskab (nr. 2), Højesteret (nr. 3), udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik (nr. 4) samt valuta- og pengepolitik (nr. 5).

Sager og sagsområder, som er omfattet af overtagelsesloven, overgår til de færøske myndigheder enten på tidspunkter, der fastsættes af de færøske myndigheder, eller på tidspunkter, der fastsættes af de færøske myndigheder efter forhandling med de danske myndigheder, jf. overtagelseslovens § 2.

I den forbindelse bemærkes, at afgrænsningen i overtagelseslovens § 1 af, hvilke sager og sagsområder der kan overlades til Færøerne, bygger på et notat, der er optaget som bilag til lovforslaget vedrørende overtagelsesloven (L 169 af 11. maj 2005), hvor regeringen har foretaget en nærmere gennemgang af grænserne for overladelse af sager og sagsområder til de færøske myndigheder af hensyn til rigsenheden og særlige bestemmelser i grundloven.

I notatet anføres det, at det efter regeringens opfattelse må antages, at hensynet til rigsenheden (rigsfællesskabet) indebærer, at der til de færøske myndigheder alene kan overlades anliggender, der vedrører færøske forhold.

Dette indebærer for det første, at der til de færøske myndigheder – af hensyn til rigsenheden – alene kan overføres anliggender, der er geografisk begrænset til at angå Færøerne. Det betyder f.eks., at de færøske myndigheder ikke vil kunne få kompetence til at udstede regler, der skal gælde i riget som helhed.

For det andet indebærer det anførte, at der, selv med den nævnte geografiske begrænsning, er anliggender, der må anses for at vedrøre riget som helhed, således at de – af hensyn til rigsenheden – ikke kan overføres til de færøske myndigheder, men må reguleres af rigsmyndighederne.

I notatet er det i øvrigt anført, at adgangen til at overlade beføjelser til de færøske myndigheder for visse anliggenders vedkommende kan være begrænset som følge af grundlovens særlige regler om de pågældende anliggender.

I den forbindelse peges der på, at hensynet til rigsenheden og særlige bestemmelser i grundloven må antages at begrænse adgangen til at overlade beføjelser til de færøske myndigheder i forhold til de sager og sagsområder, der nu også er nævnt i overtagelseslovens § 1, stk. 2.

I det følgende foretages en nærmere gennemgang af indholdet af de enkelte begrænsninger i adgangen til at overlade sager og sagsområder til Færøerne, der er nævnt i overtagelseslovens § 1, stk. 2, og i tilknytning hertil foretages en vurdering af, i hvilket omfang forfatningsforslagets bestemmelser rejser spørgsmål i forhold til disse begrænsninger.

Under pkt. 5.4.2 omtales sagsområdet statsforfatningen, mens sagsområdet statsborgerskab omtales under pkt. 5.4.3. Dernæst følger under pkt. 5.4.4 en gennemgang af sagsområdet Højesteret og under pkt. 5.4.5 sagsområdet udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik. Herefter gives under pkt. 5.4.6 en omtale af sagsområdet valuta- og pengepolitik.

5.4.2. Statsforfatningen

5.4.2.1. Nærmere om sagsområdet statsforfatningen

I regeringens notat om grænserne for overladelse af sager og sagsområder på Færøerne til de færøske myndigheder er anført bl.a. følgende vedrørende sagsområdet statsforfatningen:

"Hensynet til rigsenheden og grundlovens bestemmelser om de øverste statsmyndigheder indebærer efter regeringens opfattelse, at statsforfatningsretlige anliggender ikke kan overlades til de færøske myndigheder.

Grundloven vil således bl.a. være til hinder for at overlade til de færøske myndigheder at varetage spørgsmål om kongehusets forhold.

Heller ikke bl.a. sager og sagsområder, der angår Folketingets virke eller den danske regerings forelse i sager vedrørende Færøerne, herunder f.eks. spørgsmål om danske ministres retlige ansvar, vil kunne overgå fra de danske myndigheder til de færøske myndigheder.

Det samme gælder med hensyn til valg til Folketinget. Hensynet til rigsenheden samt grundlovens bestemmelser om valg til Folketinget må således antages at indebære, at det ikke kan overlades til de færøske myndigheder at fastsætte regler m.v. om valg af de 2 færøske folketingsmedlemmer, herunder regler om valgret og valgbarhed.

Grundlovens §§ 45-47 omhandler statens finanser, der ifølge sagens natur er et rigsanliggende. Alle spørgsmål om statens indtægter og udgifter hører således under rigsmyndighedernes kompetence uden mulighed for at overlade dele af kompetencen til de færøske myndigheder.

Som yderligere eksempel på et område, der falder inden for statsforfatningen, kan nævnes kundgørelse af love (samt anordninger og bekendtgørelser), der er udstedt af rigsmyndighederne, jf. grundlovens § 22, hvorefter kongen (regeringen) kundgør disse love. Spørgsmål om kundgørelse på Færøerne af rigslove m.v. kan derfor ikke overdrages til de færøske myndigheder.

Hensynet til rigsenheden indebærer efter regeringens opfattelse også, at spørgsmål om rigssymbolerne - der selvagt er fælles for hele riget - hører under de danske myndigheder uden mulighed for at overlade kompetence til de færøske myndigheder inden for riget.

Det må derfor anses for et rigsanliggende at varetage regeludstedselse og administration med hensyn til anvendelse af rigsflaget, rigsvåben m.v. på Færøerne.

Visse spørgsmål om flag er i øvrigt reguleret i hjemmestyrelovens § 12. Ifølge denne bestemmelse anerkendes et særlig færøsk flag, om hvis anvendelse på Færøerne det er op til de færøske myndigheder at fastsætte nærmere regler. Det fremgår desuden af bestemmelserne, at rigsmyndighederne på Færøerne anvender rigsflaget (Dannebrog) også for skibes vedkommende. Private på Færøerne har efter bestemmelserne ret til at anvende rigsflaget på land.

[...].”

Som det fremgår, kan statsforfatningsretlige anliggender ikke overlades til de færøske myndigheder (jf. således også overtagelseslovens § 1, stk. 2, nr. 1). Dette indebærer, at bl.a. følgende spørgsmål ikke kan overlades til de færøske myndigheder: (1) spørgsmål om kongehusets forhold, (2) sager og sagsområder, der angår Folketingets virke eller den danske regerings forelse i sager vedrørende Færøerne, (3) spørgsmål om valg til Folketinget, (4) spørgsmål om statens indtægter og udgifter, (5) spørgsmål om kundgørelse på Færøerne af rigslove samt anordninger og bekendtgørelser, der er udstedt af rigsmyndighederne, og (6) spørgsmål om rigs symbolerne, herunder regeludstedselse og administration med hensyn til anvendelse af rigsflaget, rigsvåben m.v. på Færøerne.

I den forbindelse skal det bemærkes, at det under pkt. 6.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget vedrørende overtagelsesloven i relation til sagsområdet ”statsforfatningen”, er anført, at det med overtagelseslovens § 1, stk. 2, nr. 1 (hvorefter sagsområdet statsforfatningen ikke kan overlades), er forudsat, at de færøske myndigheder ikke vil have kompetence til at fastsætte, hvilke almindelige regler der skal gælde for den virksomhed, som danske myndigheder på Færøerne udøver. I forlængelse heraf er det anført, at det fortsat efter gennemførelsen af overtagelsesloven vil være de danske myndigheder, der har kompetenceen til at fastsætte og administrere almindelige regler om f.eks. Rigsombudsmandens virksomhed, og det vil fortsat være regeringen og Folketinget, som har kompetenceen til at ændre eller indføre nye almindelige regler herom (f.eks. i den danske offentlighedslov, forvaltningslov og persondatalov).

5.4.2.2. Forfatningsforslagets bestemmelser

Enkelte af forfatningsforslagets bestemmelser rejser spørgsmål i forhold til sagsområdet ”statsforfatningen”.

Der kan således peges på, at det i forfatningsforslagets § 6, stk. 1, anføres, at ”alle skal respektere denne forfatning og de love, pligter og rettigheder, som udfærdiges i overensstemmelse med denne”, og at det i forslagets § 25 bl.a. anføres, at forvaltningsmæssige afgørelser skal være sagligt begrundede og offentlig myndigheders forvaltningsmæssige afgørelser, der går imod borgernes interesser, skal være ledsaget af en skriftlig begrundelse.

Bestemmelserne i forfatningsforslagets § 6, stk. 1, og § 25 vil rejse spørgsmål i forhold til sagsområdet ”statsforfatningen”, hvis de skal forstås således, at også rigsmyndighederne skal respektere de forvaltningsretlige love, som de færøske myndigheder måtte udstede, eller skal respektere de forvaltningsmæssige rettigheder, der er anført i forslagets § 25. Dette skyldes – som nævnt under pkt. 5.4.2.1 – at det er rigsmyndighederne, der har kompetencen til at fastsætte og administrere almindelige regler om rigsmyndighedernes virksomhed på Færøerne, og det er således regeringen og Folketinget, der har kompetencen til at ændre eller indføre nye almindelige regler herom (f.eks. i den danske offentlighedslov, forvaltningslov og persondatalov).

Der kan i øvrigt være grund til at bemærke, at det i forfatningsforslagets § 4, stk. 2, anføres, at færøsk er nationalsprog og offentligt sprog. Det vil efter Justitsministeriets opfattelse rejse spørgsmål i forhold til hjemmestyrelovens § 11 – hvoraf det følger, at dansk lige så vel som færøsk skal kunne anvendes i offentlige forhold – hvis den nævnte bestemmelse skal forstås således, at borgerne afskæres fra at anvende det danske sprog i offentlige forhold på Færøerne.

5.4.3. Statsborgerskab

5.3.3.1. Nærmere om sagsområdet statsborgerskab

I regeringens notat om grænserne for overladelse af sager og sagsområder på Færøerne til de færøske myndigheder er det vedrørende sagsområdet ”statsborgerskab” (jf. overtagelseslovens § 1, stk. 2, nr. 2) bl.a. anført, at besiddelse af dansk statsborgerskab har en række retsvirkninger, der gælder over alt i riget (f.eks. valgret til Folketinget, jf. grundlovens § 29), og at det fremgår af den særlige kompetencebestemmelse i grundlo-

vens § 44, at meddelelse af dansk statsborgerskab til udlændinge (naturalisation) sker ved lov. På den baggrund kan det ikke overlades til de færøske myndigheder at varetage spørgsmål, der vedrører opnåelse eller fortabelse af dansk statsborgerskab.

I tilknytning hertil skal det bemærkes, at det fremgår af hjemmestyrelvens § 10, at som færing anses den, der har dansk statsborgerskab og er hjemmehørende på Færøerne. Endvidere fremgår det af bestemmelsen, at der ikke – bortset fra valgret og valgbarhed til organer, der henhører under det færøske hjemmestyre – i lovgivningen kan gøres forskel på færinger og andre danske statsborgere.

5.4.3.2. Forfatningsforslagets bestemmelser

Det fremgår af forfatningsforslagets § 1, stk. 1, at ”Færøerne er et land, færinger er en nation”, og af forslagets § 6, stk. 2, fremgår det, at ”rettigheder kan knyttes til statsborgerskab eller bopæl”.

I den forbindelse skal det bemærkes, at der ikke inden for den gældende selvstyreordning – bortset fra valgret og valgbarhed til organer, der henhører under det færøske hjemmestyre – i lovgivningen må gøres forskel på de rettigheder, der tilkommer færinger og andre danske statsborgere, jf. således hjemmestyrelvens § 10. En videregående forskelsbehandling mellem færinger og danske statsborgere vil i givet fald kunne rejse spørgsmål i forhold til grundlovens § 70, der forbyder diskrimination på grundlag af trosbekendelse eller afstamning for så vidt angår adgangen til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder.

5.4.4. Højesteret

5.4.4.1. Nærmere om sagsområdet Højesteret

I regeringens notat om grænserne for overladelse af sager og sagsområder til de færøske myndigheder af hensyn til rigsenheden og særlige bestemmelser i grundloven – jf. pkt. 5.4.1 ovenfor – anføres det på den ene side, at grundloven efter regeringens opfattelse ikke er til hinder for, at det overlades til de færøske myndigheder at regulere retsplejen på Færøerne, herunder at oprette selvstændige domstole på Færøerne, dog således at reguleringen af retsplejen naturligvis vil skulle udøves inden for grundlovens rammer. Det gælder f.eks. kravet om medvirken af nævnininger og lægdommere inden for strafferetsplejen, jf. grundlovens § 65, stk.

2, samt de krav, der efter grundloven gælder med hensyn til domstolenes uafhængighed.

På den anden side er det dog anført i notatet, at grundloven indeholder en forudsætning om, at riget har én fælles, øverste domstol (Højesteret), hvilket bl.a. indebærer, at den samlede ordning for behandling af færøske retssager må indrettes på en sådan måde, at visse sager kan indbringes for Højesteret. Endvidere indebærer forudsætningen om én fælles, øverste domstol, at det ikke kan overlades til de færøske myndigheder at udøve beføjelser, der angår Højesterets organisation m.v., herunder at udforme processuelle regler for færøske sager, der føres i Højesteret, eller regler om, hvilke sager der kan indbringes for Højesteret. Det vil heller ikke kunne overlades til de færøske myndigheder at regulere spørgsmål med tilknytning til Højesterets judicielle virksomhed eller at træffe beslutning om, at der kan ske genoptagelse af en sag, hvori Højesteret har afsagt dom.

5.4.4.2. Forfatningsforslagets bestemmelser

Forfatningsforslagets indeholder i §§ 27-30 nærmere bestemmelser om den dømmende magt, herunder at retsplejen er offentlig og organiseret med mindst to retlige instanser (§ 27, stk. 1). Endvidere indeholder forfatningsforslaget bl.a. bestemmelser om domstolenes uafhængighed, dommeres udnævnelse og afskedigelse samt lægmænds medvirken i retsplejen.

Bestemmelserne i forslagets §§ 27-30 giver ikke Justitsministeriet anledning til bemærkninger i forhold til sagsområdet ”Højesteret”, idet ministeriet herved forudsætter, at den samlede ordning for behandling af færøske retssager i givet fald ville blive indrettet i overensstemmelse med det, der er anført under pkt. 5.4.4.1, herunder bl.a. således, at visse færøske retssager kan indbringes for Højesteret. Herudover forudsætter Justitsministeriet, at bestemmelserne om bl.a. domstolenes uafhængighed og dommeres udnævnelse og afskedigelse skal forstås i overensstemmelse med de tilsvarende bestemmelser i grundloven.

Der henvises dog om §§ 27-30 i forfatningsforslaget i øvrigt til pkt. 5.5 nedenfor.

5.4.5. Udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik

5.4.5.1. Nærmere om sagsområdet udenrigspolitik

Da forfatningsforslaget ikke indeholder bestemmelser om sikkerheds- eller forsvarspolitikken, er der ikke anledning til at foretage en nærmere gennemgang af, hvilke begrænsninger dette (del)område sætter for overladelsen af beføjelser til de færøske myndigheder.

For så vidt angår grænserne for overladelse af udenrigspolitikken bemærkes, at det i regeringens notat om grænserne for overladelse af sager og sagsområder til de færøske myndigheder af hensyn til rigsenheden og særlige bestemmelser i grundloven, er anført bl.a. følgende vedrørende spørgsmålet om udenrigspolitiske anliggender, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, s. 7933 f.:

"Efter grundlovens § 19 handler kongen (regeringen) på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Heri ligger, at enkelte dele af riget efter grundloven ikke har eller ville kunne tillægges selvstændig kompetence i disse anliggender. Det ville derfor forudsætte en grundlovsændring, hvis Færøerne statsretligt skulle have adgang til på egne vegne at handle på dette område.

Spørgsmålet er herefter, om der forfatningsretligt set er mulighed for, at Færøerne kan handle på rigets vegne i en række mellemfolkelige anliggender. Herom bemærkes følgende:

De færøske myndigheder vil ved at handle på rigets vegne binde hele riget, således at dispositioner på det udenrigspolitiske område som udgangspunkt vil berøre rigets generelle udenrigspolitiske forhold. Eventuelle spørgsmål om folkeretligt ansvar for manglende overholdelse af en aftale indgået af Færøerne vil derfor inddrage rigsmyndighederne.

Herved adskiller udenrigspolitik sig afgørende fra tilfælde, hvor de færøske myndigheder har regeludstede og udøvende myndighed, idet disse beføjelser kun giver adgang til at fastsætte regler m.v. med virkning på Færøerne. Betingelsen om, at der til de færøske myndigheder kun kan overlades anliggender, der alene vedrører Færøernes forhold, vil derfor aldrig kunne være (fuldt ud) opfyldt for så vidt angår mellemfolkelige anliggender.

Det er derfor regeringens opfattelse, at grundloven vil være til hinder for en egentlig overladelse af beføjelser til de færøske myndigheder til at handle i mellemfolkelige anliggender omfattet af grundlovens § 19, stk. 1. Som en konsekvens heraf må det desuden antages, at det ikke vil være muligt at overlade regeludstede kompetence på det udenrigspolitiske område til de færøske myndigheder - det vil sige bl.a. udstedelse af regler om udenrigstjenestens forhold.

Dette er imidlertid ikke ensbetydende med, at det er udelukket at gennemføre en ordning, hvor landsstyret får fuldmagt til at handle på rigets vegne i visse udenrigspolitiske anliggender. I den forbindelse kan der henvises til, at regeringen har tilkendegivet overfor Færøerne og Grønland, at regeringen er indstillet på at drøfte en ordning, hvorefter det færøske og det grønlandske landsstyre får adgang til at handle på rigets vegne i sådanne mellemfolkelige anliggender, der alene angår Færøerne henholdsvis Grønland."

Som det fremgår, antages det, at hensynet til rigsenheden og grundlovens § 19 indebærer, at Færøerne ikke inden for de gældende forfatningsretlige rammer kan handle på egne vegne i udenrigspolitiske anliggender. Derimod er det ikke udelukket at gennemføre en ordning, hvor landsstyret får fuldmagt til at handle på rigets vegne i visse udenrigspolitiske anliggender.

I overensstemmelse hermed har Færøernes landsstyre som anført i pkt. 3.1 med fuldmagtsloven fået mulighed for på rigets vegne at forhandle og indgå folkeretlige aftaler med fremmede stater og mellemfolkelige organisationer, herunder forvaltningsaftaler, som fuldt ud angår sagsområder, der er overtaget af de færøske myndigheder, jf. fuldmagtslovens § 1, stk. 1.

Den nævnte fuldmagtsordning omfatter dog ikke folkeretlige aftaler, som berører forsvars- og sikkerhedspolitikken, samt folkeretlige aftaler, som skal gælde for Danmark eller som forhandles inden for en mellemfolkelig organisation, hvorfra Kongeriget Danmark er medlem, jf. fuldmagtslovens § 1, stk. 4.

Fuldmagtsordningen begrænser heller ikke de danske myndigheders forfatningsmæssige ansvar og beføjelser vedrørende forhandling, indgåelse og opsigelse af folkeretlige aftaler, herunder aftaler, der er omfattet af fuldmagtsordningen, jf. fuldmagtslovens § 1, stk. 5.

I forarbejderne til fuldmagtsloven (L 171 af 17. maj 2005) er det i bemærkningerne til § 1 bl.a. anført, at § 1, stk. 5, klargør, at fuldmagtsordningen ikke begrænser udenrigsministerens og de danske myndigheders udenrigspolitiske kompetence for så vidt angår Færøerne. Det anføres endvidere, at udenrigsministeren fortsat bærer det samlede ansvar for rigets udenrigspolitik – herunder over for Folketinget – og fuldt ud bevarer beføjelserne efter grundloven til at føre forhandlinger og indgå folkeretlige aftaler både for riget som helhed og for de enkelte rigsdele med respekt af de gældende regler for høring og inddragelse af det færøske landsstyre. Herudover anføres det, at hvis en aftale, der er omfattet af fuldmagtsordningen, undtagelsesvist skulle kræve indhentelse af samtykke fra Folketinget, fordi den indeholder forpligtelser af større betydning for riget, så vil et sådant samtykke skulle indhentes af udenrigsministeren, der også vil have ansvaret for, at Det udenrigspolitiske Nævn bliver inddraget i det omfang, dette følger af grundloven og loven om Det uden-

rigspolitiske Nævn. Der henvises til Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, s. 7973 f.

5.4.5.2. Forfatningsforslagets bestemmelser

Af forfatningsforslagets § 57, der vedrører ”Udenrigsmagt”, fremgår det, at en landsstyremand har ansvaret for udenrigsanliggender og udenrigstjenesten i forhold til udlandet. Endvidere fremgår det, at Lagtinget vælger et udenlandsudvalg, som landsstyret skal rådføre sig med i forbindelse med internationale forhandlinger og udenrigspolitiske afgørelser af særlig betydning. Endelig fremgår det af den nævnte bestemmelse, at internationale aftaler skal vedtages af Lagtinget.

I det omfang den nævnte bestemmelse i forfatningsforslaget skal forstås således, at den landsstyremand, der har ansvaret for udenrigsanliggender og udenrigstjenesten, kan handle på Færøernes vegne (egne vegne) i udenrigspolitiske anliggender – og ikke som fastsat ved fuldmagtsloven på rigets vegne i visse udenrigspolitiske anliggender – vil de pågældende bestemmelser ikke være i overensstemmelse med de forfatningsretlige rammer, der er omtalt under pkt. 5.4.5.1, med hensyn til Færøernes adgang til at handle i udenrigspolitiske anliggender.

Det samme gælder i øvrigt, i det omfang den pågældende bestemmelse skal forstås således, at Færøerne ikke (via udenrigsministeren) skal indhente folketingsamtykke til en international aftale eller inddrage Det udenrigspolitiske Nævn, hvor dette måtte følge af grundloven og loven om Det udenrigspolitiske Nævn.

Derimod vil bestemmelsen ikke rejse forfatningsretlige spørgsmål, hvis den skal forstås således, at den landsstyremand, der har ansvaret for udenrigsanliggender og udenrigstjenesten, skal udøve sine beføjelser inden for de rammer, der følger af navnlig fuldmagtsloven.

5.4.6. Valuta- og pengepolitik

5.4.6.1. Sagsområdet valuta- og pengepolitik

Af regeringens notat om grænserne for overladelse af sager og sagsområder til de færøske myndigheder af hensyn til rigsenheden og særlige bestemmelser i grundloven fremgår, at hensynet til rigsenheden indebærer,

at valuta- og pengepolitik må anses for et anliggende, der ikke kan overføres til de færøske myndigheder.

I det nævnte notat er det i den forbindelse anført, at valutapolitik drejer sig om valg af valuta og målsætningen for dens værdi i forhold til andre valutaer, f.eks. i form af et bånd eller anden tilknytning til andre valutaer, flydning over for andre valutaer eller andre valutapolitiske systemer. Det er endvidere anført, at pengepolitik angår pengeforholdene og har overordnet til opgave at fastholde pengenes købekraft.

Herudover fremgår det, at valuta- og pengepolitik omfatter forhold, der vedrører de helt grundlæggende forudsætninger for enhver økonomisk virksomhed i et samfund, herunder bl.a. spørgsmål om, hvilken værdi en valuta skal have, og hvilket udbud (mængde) der skal være af den pågældende valuta.

5.4.6.2. Forfatningsforslagets bestemmelser

Efter forfatningsforslagets § 53 skal Landsbanken forvalte de finans- og økonomisager, som den ved lov er pålagt at forvalte. Bestemmelsen giver ikke anledning til overvejelser om foreneligheden med princippet om rigsenhed, idet Justitsministeriet herved forudsætter, at den pågældende lagtingslov vil være i overensstemmelse med den kompetencefordeling, der er omtalt under pkt. 5.4.6.1.

5.5. Bestemmelser i forfatningsforslaget, der angår sagsområder, som Færøerne kan overtage, men endnu ikke har overtaget

5.5.1. Det følger af hjemmestyreloven fra 1948, at de sager og sagsområder, som er opført på ”liste A”, der er optaget som bilag til loven, principielt betragtes som færøske særanliggender. Det færøske hjemmestyre kan bestemme, at alle disse sager og sagsområder eller nogle af dem straks skal overgå til hjemmestyret med den følge, at det dermed overtager de dermed forbundne udgifter. Med den samme følge kan hjemmestyret på et senere tidspunkt bestemme, at sager og sagsområder på listen, der ikke straks overtages, skal overgå til hjemmestyret. På tilsvarende måde er hjemmestyret forpligtet til at overtage sager og sagsområder, der er opført på listen, når det ønskes af rigsmyndighederne, jf. hjemmestyrelovens § 2.

For de sagsområder, der er opført på ”liste B”, der ligeledes er optaget som bilag til hjemmestyreloven, afgøres det ved nærmere forhandling, om og i hvilket omfang disse spørgsmål kan henføres til færøske særanliggender, jf. hjemmestyrelovens § 3.

For de områder, der henhører under hjemmestyret, har dette den lovgivende og administrative myndighed, jf. hjemmestyrelovens § 4, 1. pkt.

Som nævnt under pkt. 5.4.1, følger det herudover af overtagelsesloven fra 2005, at Færøerne kan overtage samtlige sager og sagsområder bortset fra statsforfatningen (nr. 1), statsborgerskab (nr. 2), Højesteret (nr. 3), udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik (nr. 4) samt valuta- og pengepolitik (nr. 5), jf. overtagelseslovens § 1.

De sager og sagsområder, der er omfattet af overtagelsesloven, overgår som udgangspunkt til de færøske myndigheder på tidspunkter, der fastsættes af de færøske myndigheder. Dog overgår de sager og sagsområder, der fremgår af ”liste I”, der er optaget som bilag til loven, til de færøske myndigheder på tidspunkter, der fastsættes af de færøske myndigheder efter forhandling med de danske myndigheder, jf. overtagelseslovens § 2.

Det følger endvidere af overtagelsesloven, at de færøske myndigheder i forhold til de sager og sagsområder, der overtages, har den lovgivende og udøvende magt, jf. overtagelseslovens § 3, stk. 1.

Den selvstyreordning, som hjemmestyreloven fra 1948 og overtagelsesloven fra 2005 bygger på, hviler således på en forudsætning om, at Færøerne alene har kompetence til at regulere et sagsområde, hvis det pågældende område på tidspunktet for reguleringens ikrafttræden er eller ved reguleringens ikrafttræden vil blive overtaget på grundlag af de to nævnte love. Endvidere følger det af selvstyreordningen, at de sagsområder, som ikke i medfør af hjemmestyreloven eller overtagelsesloven er overtaget af de færøske myndigheder, henhører under rigsmyndighederne.

For så vidt angår sagsområderne på hjemmestyrelovens liste A kan det oplyses, at visse sundhedsområder samt sagsområderne ”særforsorgen” og ”folkeforsikring” fortsat er fællesanliggender, idet hjemmestyret dog i medfør af hjemmestyrelovens § 9 i henhold til rammelove, der er vedtaget af Folketinget, har overtaget den lovgivende og administrative myndighed på områderne med bloktildskud. De øvrige sagsområder på liste A er overtaget som færøske særanliggender.

For så vidt angår sagsområderne på hjemmestyreløvens liste B kan det oplyses, at sagsområderne ”politiet” og ”luftfart” fortsat er fællesanliggender, mens de øvrige sagsområder er overtaget som færøske særanliggender.

Af de sager og sagsområder på overtagelseslovens liste I, som Færøerne endnu ikke har overtaget, kan nævnes: Kriminalforsorgen (nr. 5), luftfart (nr. 6), person-, familie og arveretten (nr. 8), politiet og anklagemyndigheden samt de dertil knyttede dele af strafferetsplejen (nr. 9), retsplejen, herunder oprettelse af domstole (nr. 10) samt udlændingeområdet og grænsekontrollen (nr. 12).

5.5.2. Enkelte bestemmelser i forfatningsforslaget synes at forudsætte, at de færøske myndigheder har overtaget sagsområdet ”politiet og anklagemyndigheden samt de dertil knyttede dele af strafferetsplejen”, jf. liste I, nr. 9. Enkelte bestemmelser i forfatningsforslaget synes endvidere at forudsætte, at de færøske myndigheder har overtaget sagsområdet ”retsplejen, herunder oprettelse af domstole”, jf. liste I, nr. 10.

Der kan således henvises til forfatningsforslagets § 9, stk. 4 og 5, der regulerer spørgsmålet om anvendelse af varetægtsfængsling og isolation, herunder fastsætter særlige tidsmæssige grænser for udstrækningen heraf. Der kan også henvises til forfatningsforslagets § 28, stk. 1, hvorefter sigtelse og tiltale alene kan fremsættes med hjemmel i lov.

Der kan herudover bl.a. peges på bestemmelserne i forfatningsforslagets §§ 27-30, der indeholder regler om domstolenes organisering, spørgsmålet om lægmænds medvirken i straffesager samt regler om, at alle har ret til at være repræsenteret i straffesager eller andre sager, som det offentlige rejser mod dem.

De nævnte bestemmelser vil efter Justitsministeriets opfattelse alene have retsvirkninger fra det tidspunkt, hvor Færøerne måtte have overtaget de pågældende sagsområder. Det vil sige fra tidspunkter, der fastsættes af de færøske myndigheder efter forhandling med de danske myndigheder, jf. overtagelseslovens § 2, stk. 2.

5.6. Færøernes folkeretlige stilling

I lovforslaget vedrørende fuldmagtsloven er det i bemærkningerne til lovens § 1 anført, at ”Danmarks Riges Grundlov forudsætter, at Kongeriget Danmark er ét folkeretssubjekt (én stat)”, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7897.

Endvidere er det i bemærkningerne til fuldmagtslovens § 2, hvorefter de folkeretlige aftaler, som Færøernes landsstyre indgår på rigets vegne, indgås under betegnelsen ”Kongeriget for så vidt angår Færøerne”, anført, at den nævnte betegnelse viser, at ”Færøernes Landsstyre [...] handler på rigets vegne og ikke som et selvstændigt folkeretssubjekt”, jf. Folketingstidende 2004-05, 2. samling, tillæg A, side 7898.

Som det fremgår af det anførte, er Færøerne ikke et selvstændigt folkeretssubjekt. Det er derimod Kongeriget Danmark, der er ét folkeretssubjekt (én stat).

Forfatningsforslaget kan imidlertid efterlade det indtryk, at det bygger på, at Færøerne er en selvstændig stat med selvstændig folkeretssubjektivitet, og således at Færøerne kan handle på egne vegne i mellemfolkelige anliggender.

Det fremgår således af forfatningsforslagets § 57 om ”Udenrigsmagt”, at en landsstyremand har ansvaret for udenrigsanliggender og udenrigstjenesten i forhold til udlandet. Endvidere fremgår det, at Lagtinget vælger et udenlandsudvalg, som landsstyret skal rådføre sig med i forbindelse med internationale forhandlinger og udenrigspolitiske afgørelser af særlig betydning. Desuden fremgår det af den nævnte bestemmelse, at internationale aftaler skal vedtages af Lagtinget.

Det fremgår endvidere af forfatningsforslagets præambel, at ”Færøerne i århundreder har samarbejdet med andre lande og riger. Intet kan dog kvæle landets uafhængighed eller vores selvbestemmelsesret”.

Det fremgår herudover af forfatningsforslagets § 1, at Færøerne er et land, færingerne er en nation og al magt i landet ligger hos Færøernes folk. I forlængelse heraf anføres det, at Færøerne ifølge aftaler har samarbejdet med andre lande og fremdeles kan samarbejde med andre lande ifølge overenskomst. Det anføres også, at såfremt det besluttes at afgive magt til unionsinstitutioner, som ellers tilkommer landets myndigheder,

skal dette være klart belyst i en international overenskomst, og Lagtinget skal vedtage en sådan overenskomst, inden folket tager endelig afgørelse ved en folkeafstemning mindst et halvt år og højst et år senere. Endelig anføres det bl.a., at ethvert unionssamarbejde kan opsiges på samme måde, hvor folket ved en folkeafstemning skal tage endelig afgørelse mindst et halvt år efter og højst et år efter, at Lagtinget har taget stilling.

Det anførte fra forfatningsforslagets præambel samt §§ 1 og 57 vil – også i lyset af de kendetegevner ved forfatningsforslaget, som er omtalt i pkt. 4.2 – kunne skabe usikkerhed i det internationale samfund om Færøernes folkeretlige stilling, såfremt forfatningsforslaget blev gennemført. Andre lande samt internationale organisationer vil således i givet fald bl.a. kunne komme i tvivl om, hvorvidt Danmark fortsat handler i udenrigspolitiske anliggender for så vidt angår Færøerne, eller om det i stedet er den selvstændige stat Færøerne, som handler på egne vegne.

6. Afslutning

Som det fremgår af pkt. 4 og 5, giver forfatningsforslaget anledning til en række forfatningsretlige overvejelser. Det følger samtidig af det anførte, at såfremt forfatningsforslaget ikke er forenligt med de retlige rammer, der følger af navnlig grundloven, hjemmestyreloven og overtagelsesloven, vil forslaget i Færøernes nuværende forfatningsmæssige situation – helt eller delvist – være uden retsvirkninger, selvom det måtte blive gennemført.

Justitsministeriet finder på trods heraf anledning til at fremhæve, at det efter ministeriets opfattelse vil fremstå som en væsentlig og principiel tilkendegivelse om, hvordan Færøerne opfatter sin forfatningsretlige stilling, hvis forfatningsforslaget gennemføres – herunder efter godkendelse ved folkeafstemning – med henblik på, at forfatningen skal have retsvirkninger efter sit indhold på Færøerne.

En sådan væsentlig og principiel færøsk tilkendegivelse vil være egnet til at skabe betydelig tvivl om helt grundlæggende elementer i rigets forfatningsretlige ordning.

Der vil således efter Justitsministeriets opfattelse kunne opstå tvivl om, hvorvidt Færøerne fortsat er en del af riget, og i hvilket omfang grundloven stadig gælder for Færøerne. Der vil endvidere bl.a. kunne opstå tvivl om, hvorvidt rigsmyndighederne fortsat har kompetence til at lovgive om forhold på Færøerne.

Den omtalte tvivl vil kunne opstå blandt befolkningen på Færøerne, herunder i forbindelse med konkrete retssager, hvor der f.eks. måtte være modstrid mellem grundloven og bestemmelser i den gennemførte forfatning. Der vil også kunne opstå tvivl hos såvel færøske myndigheder som rigsmyndighederne om, hvilken lovgivning en sag skal afgøres efter.

Herudover kan der peges på, at det må forventes, at en gennemførelse af forfatningsforslaget vil kunne skabe usikkerhed i det internationale samfund om Færøernes folkeretlige stilling. Andre lande samt internationale organisationer vil således bl.a. kunne komme i tvivl om, hvorvidt Danmark fortsat handler i udenrigspolitiske anliggender for så vidt angår Færøerne, eller om det i stedet er den selvstændige stat Færøerne, som handler på egne vegne.

På denne baggrund er det Justitsministeriets opfattelse, at der foreligger meget væsentlige grunde til, at regeringen og de færøske myndigheder i fællesskab sikrer, at en eventuel gennemførelse af forfatningsforslaget ikke skaber tvivl om Færøernes forfatningsmæssige situation.

7. Sammenfatning

Statsministeriet har anmodet Justitsministeriet om en nærmere vurdering af de forfatningsretlige spørgsmål, som et forslag til lagtingslov om Færøernes Forfatning rejser.

Forfatningsforslagets opbygning og indhold er gennemgået i pkt. 2, og den færøske selvstyreordning er kort beskrevet i pkt. 3.

Justitsministeriet anfører i pkt. 4, at forfatningsforslaget efterlader det indtryk, at det er hensigten, at forfatningen – hvis forslaget gennemføres – skal træde i stedet eller gå forud for grundloven. De færøske myndigheder har imidlertid ikke i den nuværende forfatningsmæssige situation kompetence til at gennemføre en sådan retsakt, og selvom forslaget måtte blive gennemført, ville det ikke kunne have de omhandlede retsvirknin-

ger.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Justitsministeriet ikke har oplysninger om, hvorvidt udarbejdelsen og fremsættelsen af forfatningsforslaget er led i den forfatningsforberedende proces hen imod selvstændighed, som Færøerne vil kunne foretage. Statsministeriet har dog oplyst, at de

færøske myndigheder ikke har rettet henvendelse til den danske regering med henblik på at indlede forhandlinger om færøsk selvstændighed.

Notatets pkt. 5 indeholder en gennemgang af de forfatningsretlige overvejelser, som forfatningsforslaget – foruden det, der er behandlet i pkt. 4 – giver anledning til. Det fremgår heraf, at forslaget indeholder (1) bestemmelser, der synes uforenelige med grundloven, (2) bestemmelser, der efterlader det indtryk, at de bl.a. sigter mod at begrænse rigsmyndighedernes kompetence til at lovgive om forhold på Færøerne, (3) bestemmelser, der rejser spørgsmål i forhold til sagsområder, som Færøerne ikke kan overtage, (4) bestemmelser, der angår sagsområder, som Færøerne kan overtage, men endnu ikke har overtaget, og (5) bestemmelser, der vil kunne skabe usikkerhed i det internationale samfund om Færøernes folkeretlige stilling, såfremt forfatningsforslaget blev gennemført.

Det anføres i den forbindelse mere generelt, at såfremt forfatningsforslaget ikke er forenlig med de retlige rammer, der følger af navnlig grundloven, hjemmestyrelsen og overtagesloven, vil forslaget i Færøernes nuværende forfatningsmæssige situation – helt eller delvist – være uden retsvirkninger, selvom det måtte blive gennemført.

I pkt. 6 fremhæver Justitsministeriet, at det efter ministeriets opfattelse vil fremstå som en væsentlig og principiel tilkendegivelse om, hvordan Færøerne opfatter sin forfatningsretlige stilling, hvis forfatningsforslaget gennemføres – herunder efter godkendelse ved folkeafstemning – med henblik på, at forfatningen skal have retsvirkninger efter sit indhold på Færøerne. Der gives i den forbindelse udtryk for, at en sådan væsentlig og principiel færøsk tilkendegivelse vil være egnet til at skabe betydelig tvivl om helt grundlæggende elementer i rigets forfatningsretlige ordning.

Afslutningsvis anfører Justitsministeriet, at der foreligger meget væsentlige grunde til, at regeringen og de færøske myndigheder i fællesskab sikrer, at en eventuel gennemførelse af forfatningsforslaget ikke skaber tvivl om Færøernes forfatningsmæssige situation.

Ummæli frá Jónas Johnsson

Jónas Johnsson, Bekkutún 3, FO-410 Kollafjørður

Løgmansskrivstovan, Tinganes, Tórshavn

Sent í brævi og teldu: info@tinganes.fo

Stjórnarskipanaruppskotið, Ólavsøka 2017, §12, Trúarfrælsi

“Øll eiga rætt til at trúgva og útinna sína trúgv. Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sømdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir. Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði.”

Viðmerkingar

Kanska eru tríggir setningarnir á góðari leið, men eg fregnist eftir í forhond at vita bindandi lista yvir, hvat greinin rúmar og kann toyggjast til. Eftirsum listi, sum fevnir alt jaligt og neiligt ikki fylgir við, so haldi eg uppskotið vera óbúgvi til endaliga viðmerking, og eigur at fara út um aftur við útgreiningum so vítt gjørliga í odd og egg. Tað líkist jú ongum at biðja fólk um atkvøða í blindum!

Bindir stjórnarskipanaruppskotið fyri óynskum ráki? Eg ivist! Og eg vænti føroyingar taka undir við, at greinin smidliga vil darva fremmandum, trýstandi og harðligum átrúnaði gróðrarlíkindi í Føroyum.

Hugskot til minimum at byrja ein samansettan negativ- og positivlista

Fremmand tempul og slíkt sum islamiskar moskur eiga ikki rúmd í Føroyum.

Limaskapur í kirkjum og trúarsamfelagum skal vera persónligur og sjálvvaldur.

Bólkatrýst til persónligar støðutakanir er ímóti andanum í hesari stjórnarskipan.

Favoriseran skal ikki vera í lóggávuni av ávísum áløgdum hvíludegi ella hvílidøgum.

Trúgvir, sum hótta og skaða menniskjur, eru ímóti kristnum grundvirðum og óynsktar.

Andi stjórnarskipans er at kristin sjálvandi skulu virða tey, sum ikki eru kristin, visa versa.

Frælsi skal vera at trúboða í kærleika, við bókasølu og at tala hartandi at öllum, sum ónt er.

Tað má vera bersøgi uttan møgleikar til snaringar — ikki tykkum at siga, vinaliga og beint fram!

“Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði.” Hesi orð kunnu evt. goyma okkurt óynskt, eins og hini í §12, og kenni eg ótryggleika við §12, so vil tað verða nokk til at krossa Nei við eina fólkaatkvøðu!

Vinaliga

Jónas Johnsson, 26. august 2017

Ummæli frá Jóannes N. Dalsgaard

Jóannes N. Dalsgaard
Gerðisvegur 2
FO 430 Hvalvík

Løgmansskrivstovan
info@tinganes.fo

Hvalvík 24.08.17

Viðmerkingar til Uppskot um stjórnarskipan Føroya.

Løgmansskrivstovan hevur lagt út til almenna hoyring “Uppskot til stjórnarskipan Føroya” við freist at lata inn viðmerkingar, ásett at vera friggjadagin 25. august 2017.

Vísandi til hetta, loyvi eg mær at gera hesar viðmerkingar:

Uppskotið tekur ikki atlit til ta sannroynd, at Føroyar longu hava eina stjórnarskipan.

Føroyar eru partur av Kongaríkinum Danmark og eru fevndar av Danmarks Riges Grundlov (*lov nr. 169 af 5. juni 1953*) (Grundlögini), sum er stjórnarskipanin í kongaríkinum.

Grundlögini heimilar Fólkatinginum, saman við ríkisovastanum (kongi ella drotning, i.e. ríkisstjórnini), at gera bindandi reglur um skipan ríkisins, herundir ásetingar um rættindi og skyldur borgaranna (sbr. § 3 og §§21-23). Slíkar reglur nevnast (ríkis)lógar (da: love).

Ein slík lóg er *lov nr. 11 af 31. mars 1948 om Færøernes Hjemmestyre* (Heimastýrslógin)¹. Heimastýrslógin heimilar donskum ríkisborgarum, búsitandi í Føroyum, at skipa politiskar og fyrisingarligar stovnar (Løgting og Landsstýrið) at taka sær av nærrí tilskilaðum uppgávum, sum annars ligga hjá ríkismundugleikunum (Fólkatinginum og ríkisstjórnini).

Heimastýrslógin heimilar Løgtinginum, saman við Løgmanni, at gera bindandi rættarreglur á teimum málsokjum, sum heimastýrið hevur ábyrgd fyri. Slíkar rættarreglur eita *logtingslógar*.

Við heimild í Heimastýrslögini hevur Løgtingið samtykt og Løgmaður staðfest *logtingslög nr. 103 frá 26. juli 1994 um stýrisskipan Føroya*, sum broytt við *løgtingslög nr. 75 frá 25. mai 2009* (Stýrisskipanarlógin).

Stýrisskipanarlógin er yvirskipaði karmurin um virksemið hjá Logtinginum og Landsstýrinum. Stýrisskipanarlógin saman við Heimastýrslögini kann tí kallast *Stjórnarskipan Føroya*.

Føroyar hava sostatt longu eina stjórnarskipan. Stjórnarskipanin fevnir um eina ríkislög (Heimastýrslógin), sum Løgtingið ikki kann broyta (men sum Fólkatingið kann broyta), og eina logtingslög (Stýrisskipanarlógin), sum Løgtingið kann broyta (samsvarandi teimum ásetingum fyri broytingum, sum standa í Stýrisskipanarlögini).

---

¹ Heimastýrslógin frá 1948 er gjørd við heimild í Grundlögini frá 10. september 1920, sum tá var galddandi.

Verður uppskotið samtykt og sett í gildið, verður gallandi stjórnarskipan púra óbroytt. At kalla uppskotið fyrir ‘Uppskot til stjórnarskipan Foroya’ er tí misvisandi.

Rættast hevði verið, um útgangsstøði varð tikið í Stýrisskipanarlögini, við uppskoti um at broyta (ella avtaka) hesa, eftir reglunum, sum ásett eru í § 57 í somu.

Uppskotið, sum Løgmaður hevur lagt út til hoyringar, fylgir ikki reglunum um uppseting av løgtinslógaruppskotum, sum Løgtingið og Løgmaður hava ásett.

Sambært § 15, stk. 1 í Stýrisskipanarlögini kunnu løgmaður, landsstýrisfólk og løgmentslimir leggja fyrir Løgtingið til viðgerðar og stöðutakan:

1. uppskot til løgtinslógar
2. uppskot ríkislógartilmæli
3. uppskot til aðrar samtyktir.

Sambært orðaljóðinum í uppskotinum, ætlað Landsstýrið, at Løgtingið skal viðgera og samtykkja, og Løgmaður staðfesta, uppskotið til stjórnarskipan, sum skal fáa lögargildið fyrir Føroyar, tá uppskotið eftirfylgjandi er samtykt á fólkatalkvøðu. Vísandi til uppreksanina úr § 15, stk. 1 í Stýrisskipanarlögini omanfyri, má uppskot til stjórnarskipan fyrir Føroyar tí vera hugsað sum eitt *uppskot til løgtinslógar*.

Í § 37 í Tingskipanini² eru ásett minstukrov til løgtinslógaruppskot, sum skulu leggjast fyrir Løgtingið. Hesi minstukrov eru gallandi fyrir *øll* løgtinslógaruppskot, utan mun til, hvør leggur tey fram. Í § 37, stk. 3 er ásett, at Løgtingið, saman við løgtinslógaruppskotum, skal hava útflyggja:

1. Almennar viðmerkingar, t.v.s.

- a) frágreiðing um gallandi lóggávu og upplýsingar um, hvussu hevur verið, og kann verða funnist at henni,
- b) ein stuttur samandráttur av nýskapanini við uppskotinum,
- c) hvør figgarligur kostnaður stendst av uppskotinum,
- d) hvorjir almennir stovnar ella aðrir hava havt uppskotið til ummælis, og hvorjar viðmerkingar teirra hava verið, og

2: Serligar viðmerkingar, har greitt verður frá innihaldinum av hvørjari einstakari grein í uppskotinum. Eisini skal her verða greitt frá ætlanini við greinini, og hvussu hon skal skiljast.

Umframta almennu minstukrovini í § 37 í Tingskipanini, hevur løgmaður, við rundskrivi³, ásett fleiri og neyvari krov til løgtinslógaruppskot, sum verða løgd fram av Landsstýrinum. Løgmaður hevur í rundskrivinum m.a. ásett, at løgtinslógaruppskot, sum landsstýrið leggur fyrir Løgtingið, skulu innihalda viðmerkingar, sum skulu verða skipaðar soleiðis:

---

² Tingskipan Føroya Løgtings frá 1. juni 1995, sum seinast broytt 14. mai 2011

³ Rundskriv Løgmanskrivstovunar nr. 9001 frá 23. februar 2015 um uppseting og broyting av løgtinslógum og kunngerðum, um uppseting av ríkislógartilmælum og um uppseting av uppskotum til samtyktar frá landsfyrisingini

- Almennar viðmerkingar
- Avleiðingarnar av uppskotínum
- Serligar viðmerkingar

Sambært rundskrivinum skulu almennu viðmerkingarnar “verða skrivaðar á greiðum máli og eiga at verða orðaðar á ein slikan hátt, at fólk uttan serstakt fakligt innlit eru fór fyri at skilja lógaruppskotið og ayleiðingar tess.”

Víðari er ásett, at almennu viðmerkingarnar skulu innihalda:

1. Frágreiðing um orsókir til at logtingslógaruppskotið er gjört.
2. Frágreiðing um galldandi lóggávu á økinum, og um möguligar atfinningar móti galldandi lóggávu.
3. Frágreiðing um endamálið við logtingslógaruppskotínum.
4. Samandrátt av nýskipanini við uppskotínum, herundir lýsing av, hvorjar brotingar uppskotið hefur við sær og, hvorjar fyrimunir og vansar landsstýrið metir eru við uppskotínum.

Í rundskrivinum er ásett, at frágreiðingin um avleiðingar av uppskotínum m.a. skal innihalda:

- Frágreiðing um figgarligar avleiðingar av uppskotínum fyrir land og kommunur.
- Frágreiðing um umsitingarligar avleiðingar av uppskotínum fyrir land og kommunur.
- Frágreiðing um avleiðingar av uppskotínum fyrir vinnuna.
- Frágreiðing um avleiðingar av uppskotínum fyrir umhvørvið.
- Frágreiðing um avleiðingar av uppskotínum fyrir serlig øki í landinum.
- Frágreiðing um avleiðingar av uppskotínum fyrir ávisar samfelagsbólkar ella felagsskapir.
- Frágreiðing um, hvort bindingar til millumtjóðasáttmála gera, at uppskotið fær figgarligar, umsitingarligar, umhvørvisligar ella aðrar avleiðingar fyrir landsmyndugleikar, kommunumyndugleikar, ávis øki í landinum, ávisar samfelagsbólkar ella vinnuna.
- Frágreiðing um, hvussu uppskotið samsvarar við tvørgangandi millumtjóðasáttmálar.
- Frágreiðing um, hvort uppskotið möguliga kann elva til marknaforðingar.

Í rundskrivinum er ásett, at tað í serligu viðmerkingunum “eigur at verða greitt frá innihaldinum í hvorjari einstakari grein (...), ætlanini við greinini, og hvussu hon skal skiljast. Gott er at lýsa innihaldið við dönum.”

Víðari stendur, at tað, í viðmerkingunum til hvørja einstaka grein í uppskotínum, skal vera greitt frá:

- 1) hvorjar brotingar greinin hefur við sær í mun til galldandi rætt,
- 2) grundgevingina fyrir brotingunum, og
- 3) hvorjar avleiðingar brotingarnar fáa.

Niðurstöða

Av tí at reglurnar um almennar og serligar viðmerkingar ikki verða virdar í uppskotínum, er tað ógvuliga trupult – fyrir ikki at siga ógjørligt – at fáa eina greiða fatan av, hvat tað er, uppskotsstillararnir ítökiliga ætla við uppskotínum. Fylgjandi er tað ógreitt, hvat tað er, Løgtingið og síðani veljararnir í Føroyum skulu taka stoðu til. Og um uppskotið verður samtykt, tá hava tey, sum

skulu brúka lögtingslóbina, onga sum helst vegleiðing at styðja seg til í ivamálum um, hvussu einstóku ásetingarnar skulu lesast, skiljast ella tulkast.

Hetta, saman við teirri sannroynd, at uppskotið ikki tekur atlit til tann stjórnarrættarliga veruleikan, sum tað ætlandi skal gerast partur av, kann í ringasta fóri elva til, at stjórnarskipan Føroya, orsaka av ógreiðu, og ósemju um, hvussu hon skal skiljast og tulkast, missir tign sína, við teirri avleiðing, at sjálvt grundarlagið undir politisku skipanini og rættarsamfelagnum fer at ridla.

Vísandi til hesar viðmerkingar mínar, mæli eg til, at lögmaður tekur uppskotið aftur og rættar tað, soleiðis at tað 1) tekur atlit til, og er í samsvari við galldandi stjórnarskipan Føroya, og 2) er í samsvarið við reglurnar, sum Løgtingið og Landsstýrið hava ásett um lóggávu og lóggávusið í Føroyum.

Tá hetta er gjört, kann uppskotið leggjast fram aftur til almenna hoyring.

Virðingarmest

Jóannes N. Dalsgaard

Ummæli frá Samhald

Til Løgmansskrivstovuna.

Frá Samhald

Veljarafelag Sambandsfloksins í Eysturoy.

Hoyeringsskriv til uppskot um Stjórnarskipan Føroya, frá Samhald, veljarafelag Sambandsfloksins í Eysturoy

§1, stk. 6

Sambært § 6 er ætlanin at hendar lóg kann broytast við vanligum meiriluta og 50% valluttøku. Tí kunnu 25% broyta lögina.

Sambært grundlögini §88 krevjast at 40% av teimum, sum hava vælrætt at atkvøða fyri, umframt vanligan meiriluta.

Sambært Stýrisskipanarlögini krevst at broytingar skulu samtykjast av tveimum lögtingum, meðan hendar lóg kann broytast av sitandi lögtingi utan samtykt frá komandi lögtingi.

Í hesari lóg eru eisini greinar, sum krevja at 2/3 atkvøða fyri. Tað er undarligt, tá minni enn tað krevst fyri at broyta ásetingina um 2/3 meiriluta.

Manglandi viðmerkingar

Tað eru ongar viðmerkingar við hesum lógaruppskotið. Tað viðførur, at ikki ber til at siga, hvussu ávísar greinar í hesi lóg skulu skiljast. Tað kann bara elva til klandur og stríð heldur enn semju.

Tað er óvanligt at ongar viðmerkingar eru, og tað er helst eisini í stríð við stýrisskipanarlóginna.

Aðrar viðmerkingar

Hetta uppskot uppfyllir neyvan treytirnar í Grundlögini og Stýrisskipanarlögini.

Tað er sera ógreitt nær ymiskar greinar verða settar í gildi.

Tað eru fleiri greinar, sum eru so mikið politiskar, at tær elva til ósemju heldur enn semju.

Sum skilst er uppskotið orða av ávísum advokatum, sum ikki hava somu fatan av galldandi rættarpraxis, sum flest allir aðrir advokatar hava.

Í 2006 var semja millum rískismynduleikar og Føroyaskar mynduleikar um at vit skuldu í góðari tíð boða frá ætlaðum brotingum. Hetta er ikki gjørt og tí má roknast við ósemjum, sum skapa stríð heldur enn samstarv.

Tað er sera trupult at avgerða, hvør skal definera týdningin av ymisku lögargreinunum. Tað verður frítt slag til politiska definering, sum aftur skapar óneyðugt stríð. Vit hava í dag reglur á øllum økjum og ongin juridisk ósemja er um hvussu verðandi lógor skulu skiljast. Tí er longu nú greitt, at tað verður politiskt stríð um hvussu ymisku greinarnar skulu skiljast. Trupult at síggja annað enn innlendis stríð um tulking av lögum og paragraffum.

Tað er sera trupult at síggja annað endamál við hesum uppskotið enn at ætlanin er at framleiða ósemju millum Danmark og Føroyar og eisini ósemju millum Føroyingar.

Vit síggja hetta sum eina roynd at fáa loysing gjøgnum bakdyrnar.

Harumframt sær tað út sum at uppskotið er illa úr hondum greitt. Sera stuttir setningar, sum ikki síggja út sum teir eru skrivaðir av royndum lögfrøðingum.

Vegna Samhald

Hans Kristian A. Abrahamsen

Formaður

Ummæli frá Føroya Náttúru- og Umhvørvisfølag

Hoyringssvar um stjórnarskipan Føroya

Viðmerkingar frá Føroya Náttúru- og Umhvørvisfølag

Føroysk mentan og búskapur eru fyrst og fremst treytað av náttúruni kring okkum. Tí er umráðandi, at hetta verður staðfest í formælinum í stjórnarskipanini. Harafturat hevði tað verið hóskandi við eini sjálvstøðugari grein um umhvørvi og náttúru.

Uppskot:

§25 Umhvørvi og náttúra [Best hevði verið um greinin kom fyrr, evt. sum § 7]

Øll eiga javnbjóðis rætt til eitt umhvørvi, sum tryggjar eina góða heilsu, og til eina náttúru, har lívfrøðiligt margfeldi er varðveitt. Langtíðar atlit skulu takast til burðardygð, tá náttúran verður umsitin, so at hesin rættur eisini fatar um komandi ættarlið. [Rætturin til eitt gott umhvørvi hjá núlivandi og komandi ættarliðum]

Rætturin at brúka náttúruna, umfatar eisini eina skyldu til at verja náttúruna, og tryggja at náttúran klárar at endurgera seg. [Rætturin hjá náttúruni]

Øll eiga rætt til vitan og kunnleika um avleiðingar av inntrivum í náttúruna, so at tey kunnu varða um tað, sum tey hava arvað frá undanfarnum ættarliðum. [Rætt til upplýsing]

Myndugleikar landsins skulu fremja átök, sum tryggja, at hesar grundreglur verða útintar. [Ábyrgdin hjá landsins myndugleikum]

Viðmerkingar til §24: Grein 24 snýr seg ikki so nógv um umhvørvi, men meiri um vinnuliga nýtslu av tilfeingi. Stk 4 átti tí at verið tikið burtur úr §24, og umskrivað í eini nýggjari grein um Umhvørvi og náttúru.

Íblástur kann fáast frá altjóða umhvørvissáttmálum og øðrum grundlögum:

World Charter for Natur, Sameindu Tjóðir - <http://www.un.org/documents/ga/res/37/a37r007.htm>

Framework Convention on Climate Change (íroknað París-sáttmálin), Sameindu Tjóðir -
http://unfccc.int/essential_background/convention/items/6036.php og
http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php

The Convention on Biological Diversity, Sameindu Tjóðir - <https://www.cbd.int/convention/text/>

The Earth Charter - <http://earthcharter.org/discover/the-earth-charter/>

Charter For The Environment, Franska grundlógin - <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/constitution/charter-for-the-environment.103658.html>

§ 112 í norsku grundlögini - <https://lovdata.no/lov/1814-05-17/%C2%A7112>

Ummæli frá Bárði Atlason Ísheim

Viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskotíð

1. Viðmerkingar til Formælið

- a. Setningurin, sum byrjar við “*Vit bygdu landið í fornari tíð...*”, er ov passivur. ‘*Landið*’ er ikki liðugt bygt, og kemur áhaldandi at vera bygt, og laga til í framtíðini. Tó er neyðugt at viðurkenna týdningin af fornum siðvenjum innan fólkaraði og lög. Tí hevði ein meira aktivur setningur hóskað betri til, eitt nú:
  - i. “*Vit hava síðani forna tíð bygt landið og skipað okkum við lögtingi, lögum, rættindum og skyldum*”
- b. skrivað verður at “...hon [stjórnarskipanin] skipar Føroyar eftir nútíðartørvi við fólkaraðið, lögraði, rættindum og skyldum”.
  - i. Havast skal í huga at stjórnarskipanin möguliga kemur at standa, sum týðandi skjal, og skipan, hjá Foroyingum, í nögv ár framyvir. Um vit skipa innihaldið eftir ‘nútíðartørvi’, kann hetta elva ósemjur og strið, um hvat er tíðarhóskandi, og í hvonn mun, atlít skal takast til fyrirverandi skipanir og siðvenjur. Hetta kann seinka menningina av hugtakinum ‘lograði’ í Foroyum. Tað hevði helst verið frægarí at strika orðið ‘nútíðartørvi’.
  - ii. Hugtakið ‘lograði’ verður nýtt í sama setningi. Hetta hugtak, hevur verið nögv umtalað og kritiserað fyrir at vera óítokiligt og fyrir at mangla innihald. Eitt sindur sum hugtakið ‘fólkaraðið’. Tó eru hesi bæði hugtokini av alstórum týdningi, men eiga at vera nýtt á ein rættari hátt. Tá lograðið, er eitt hugtak, ið áhaldandi verður strembað fram í móti, og helst ongantíð rokkið í perfektum ella idealistiskum formi, tykist setningurin, aftur her, nakað passivur. ‘Lograðið’ kann sostatt ikki ‘endaliga’ skipast, við hesi stjórnarskipan. Hinvegin kann stjórnarskipanin virka fyrir at lograðið á skilvísan og rættan hátt verður tryggað og ment framyvir. Hesin setningur eיגur harav vera nakað broyttur, eftir míni fatan.
- c. Tá staðfest verður at Føroya fólk hevur sjálvavgerðarrætt, er ógreitt, hvat tað ítökiliga merkir. Um sera grundleggjandi broytningar vera gjordar, er eitt nú neyðugt við neyvum stigum, baði politiskum og logfroðilignum, til tess at vit skulu kumna síga sáttmálar upp í tráð við fólkaraðið og lograði. Tí kundi hetta verið útdýpað, ella orða frægari, eitt nú við denti á at virða hesa stjórnarskipan og lograði. Tá lograðið ofta gerst offur fyrir politiskum ordalagið og ætlanum, er hetta sera grundleggjandi.

2. Viðmerkingar til Fyrsta part – Stýrislag

- a. §3 stk. 1: hvørji borgaráettindi eru sjálvsøgd? Tað hevur vegna drúgvær ósemjur tikið oldir at fingeð skrivað niður, tey rættindi, ið eru staðfest í altjóða mannarættinda sáttmálunum. Ein orsok var at tað var serliga drúgvær ósemja um, hvat er ‘sjálvsagt’ og hvat er ‘náttúrligt’. Tí kann henda orðing talkast, sum eitt asturstig, til stóðuna, áðrenn heimsins lond samdust um innihaldið í galldandi altjóða mannarættindasáttmálam, sum eitt nú Heimsyvirlysingini fyrir mannarættindini frá 1948, Semingarnir frá 1966 um ávikavist borgarligt, politisk rettindi og búskaparligt, sosial og mentunarlig rættindi, eins og sergiðu sáttmálnar, sum eitt nú eru at finna á <http://www.uvmr.fo/arbeidsoki/uttanrikisvidurskifti/foroyar-og-mannaraettindi/>. Tískil eiger hesin setningur heldur at viðurkenna og vísa til samtyktar altjóða mannarættindasáttmálar.

3. Viðmerkingar til Annan Part – Rættindi og Skyldur

- a. §7 stk. 1: Núverandi orðing leggur í ov stóran mun dent á einstaklingin. Tá talan er um javnstoðu, er ikki óhoVRT at mismunur verður gjordur vegna onnur atlIT. T.d. er tað ikki óvannligt at sosialar og búskaparlígar skipanir ávirka ávis *landaokið soleiðis*, at *bólk*ar av menniskjum vera fyrí mismuni. Hóast talan í Føroyum ikki er um ógvusligar mismunir, sum í eitt nú Apartheid Suður Afrika, hevði tað helst verið betri at eisini nevnt atlIT, sum ikki í sær sjálvum, bara hava at gera við menniskja, sum einstakling, men eisini til eitt nú *umhvørvið* og/ella *landaokið*.
  - b. §7 stk. 2: at brúka orðið ‘mannminkandi’, í lógaráseting um javnstoðu, er nakað óheppið. Eigur helst at vera broytt, fyrí at fáa so breiða undirtøku, sum gjørligt.
  - c. §8: í hesi áseting, verður ‘píning’ ikki nevnd. Tá torturur/píning, er millum mest umráðandi mannarættindi, eigur hetta at verða úttrykkiliga nevnt. Tá breið almenn semja er um at banna píning, kann hetta eisini vera við til at styrkja um stuðulin til stjórnarskipanina.
  - d. §10: Nú talað verður nögv um manglandi bústaðarviðurskifti í Føroyum, hevði helst verið viðkomandi og neyðugt at álagd landsins myndugleikum, at hava eina positiva skyldu, at fremja og virka fyrí at allir borgarar í Føroyum hava tak yvir høVDið. Ein menning av slíkum aktivum leikluti hjá myndugleikum, sæst eisini í øðrum londum, og menningina av rættindum í londum, har slíkur tørvur er. Tó eigur hetta at gerast, við tí fyrivarni, at tað í framtíðini, í serligum tíðarskeiðum, kann gerast ov tungt búskaparlíga at tryggja tak yvir høVDið.
4. Viðmerkingar til §55 stk. 3:
    - a. ‘Millumtjóðasamráðingar’. Her kundi mann lagt orðini ‘sáttmálar’ og ‘semjur’ afturat, tá ‘samráðingar’ í sjálvum sær ikki neyðturviliða umfatað alla hesa tilgongd.
    - b. Stavivilla er í: “...ella sum annars eru týdningarmiklir”. Talan er um millumtjóðasamráðingar, sum er kvennkyn, so hetta eigur helst at vera týdningarmiklar. Men um ‘sáttmálar’, og ‘semjur’, vera logd afturat, verður tað sjálvandi onnur orðing.

Vh.

Bárður Atlason Ísheim

Ummæli frá Tróndi Djurhuus

Fra: Tróndur Djurhuus [mailto:trondur@rainmaker.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:00

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan Føroya

Góðan dag,

Eg fari at loyva mær at seta hesar fåu spurningar / viðmerkingar til uppskotið til stjórnarskipan Føroya.

1)

Eg hevði hildið, at tað í formælinum hevði verið hóskandi at sett orðið 'menning' saman við orðunum 'frælsi, trygd og trivnað'.

2)

Í § 17 stendur m.a. at "Øll eiga javnbjóðis rætt til at reka vinnu og handil." Spurningurin er, um hetta sampakkar við tað, at avmarkað atgongd er til fleiri stórar føroyskar vinnur, sum byggja á avmarkað tilfeingi í havinum ella brúk av firðum. Spurningurin er, um lagt er upp fyri hesum í § 24 um tilfeingi og umhvørvi.

3)

Í § 19 stendur m.a., at "Tann, sum hvørki sleppur fram at egnari vinnu ella løntum arbeiði, eigur at fáa almennan stuðul og styrk." Er í hesum føri lagt upp fyri, at partarnir á arbeiðsmarknaðinum eiga arbeiðsloysisskipanina?

4) í § 22 stendur millum annað, at "Íbúgvær landsins eiga rætt til at ferðast um sjógv og haga, tá ið tað ikki er fólk, fæi ella náttúru til ampa." Forðar hetta fyri, at fólk kunnu taka pening frá fólk, um tey eitt nú fara burtur í haga? (Eg vísi á m.a. nýggjastu átökini í Mykinesi).

Vinarliga

Tróndur Djurhuus,
Tróndargøta 8, Tórshavn

Ummæli frá Málráðnum

Fra: Marius Staksberg [mailto:MariusS@setur.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:03

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar

Til Løgmansskrivstovuna

Málráðslimir hava við áhuga lisið stjórnarskipanaruppskotið og hava lagt til merkis, at orðini *løgtingsfólk* og *landsstýrisfólk* eru komin í staðin fyrir *løgtingsmaður* og *landsstýrismaður*, sum annars hevur verið vanligt í fóroyiskum lögarsmíði. Tað fegnast limirnir um, tí tað virkar við til, at øll, bæði menn og kvinnur, kenna seg aftur í uppskotinum, og tað hevur sjálvandi týdning fyrir eina stjórnarskipan. Harvið er sjálvandi ikki komið á mál, t.e. at lögarmálið er ikki blivið kynsuttanveltað. Málráðið fer tí at heita á tykkum um framhaldandi, í sambandi við stjórnarskipanina og lögarsmíð sum heild, at virka fyrir, at lögarmálið í so stóran mun sum gjørligt verður uttanveltað í mun til kyn. Eitt nú eigur at vera miðað eftir, at *maður* ikki verður brúkt einsamalt, men at *fólk* verður brúkt í staðin, ella bæði *maður og kvinna*.

Vegna Málráðið

Marius Staksberg

skrivari

Ummæli frá Heðin Jákupsson

Her eru mínar viðmerkingar til uppskotið um stjórnarskipan.

§ 6. Skyldur

- (1) *Øll skulu virða hesa skipan og tær lögir, tær skyldur og tey rættindi, sum verða til í samsvari við hana.*
- (2) *Øll eiga at virða landsins arv og tilfeingi eins og rættindi hjá øðrum.*

Viðmerking: Eg undrist á orðavalið í (1) “Øll skulu virða...” og (2) “Øll eiga at virða...”.

- Hvæt er orsókin til at munur verður gjørdur á *at skula* og *at eiga*?
- Eisini undrist eg á, hví dentur verður lagdur á *at virða*. At virða hefur nakað at gera við, hvørja hugsan vit hava um eitthvört. Tá ásett verður í lög, hvørjar tankar eg skal hava ella eigi at hava um okkurt, so er talan um eina lög, sum hvørki kann haldast ella verjast. Í ringasta føri kann talan vera um tankakriminalitet. Ein betri orðing hevði möguliga verið: (1) Øll eru fevnd av hesi skipan og teimum lögum, teimum skyldum og teimum rættindum, sum verða til í samsvari við hana. (2) Øll eiga at varða av landsins arvi og tilfeingi eins og rættindum hjá øðrum

§ 12. Trúarfælsi

- (1) *Øll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.*
- (2) *Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, gótt utan at gera seg inn á aðrar fatanir.*
- (3) *Fólkakirkjan eיגur lut eftir gomlum siði.*

Viðmerking: Tað sær út til, at greinin einans snýr seg um frælsið til at vera kristin.

- Har manglar eitt stykki, har staðfest verður, at øll hava frælsi til ikki at trúgva og til at sleppa undan, at átrúnaður verður trýstur oman yvir tey. Okkurt soleiðis: (1) Øll eiga rætt til eigna hugsan, harundir átrúnað. (2) Øll eiga rætt til at útinna sína trúgv, uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.
- Ein tilík skipan eiger at verða orðað á ein yvirskipaðan hátt, men av og á verður tað í so óítökiligt, sum m.a., “(3) Fólkakirkjan eiger lut eftir gomlum siði.” Hvæt merkir tað? At hon *kann* skipast eftir gomlum siði ella *skal* skipast eftir gomlum siði? Eg haldi ikki, at hetta, sum hefur at gera við mentunarlig viðurskifti, sum eru æviga broytileg, hoyrir heima í einum politiskum skjali.
- Tá tað er sagt, so eri eg sjálvur av tí hugsan, at grein 12 eiger at verða strikað. Grein 14.1 (hóast óhefna orðing) sigur tað, sum grein 12 roynir at siga.

§ 14. Framsøgufrælsi

(1) Ein og hvør eigur rætt til undir ábyrgd at hava og bera fram sína hugsan.

(2) Á sama hátt eiga öll rætt til at vera við í samskifti og til at taka ímóti upplýsing.

Viðmerking: Her hava vit aftur fatanina, at tað er í lagi at áleggja fólk, hvussu tey skulu hugsa.

- (1) eigur at verða broytt til: Ein og hvør *hevur egna hugsan og hevur rætt til undir ábyrgd at bera fram* sína hugsan.
- Eitt triðja stykki manglar: (3) Ein og hvør eigur rætt til at viðmerkja og kritisera ta hugsan, sum onnur hava borið fram alment – ella okkurt líknandi. Hóvuðstýdningurin við framsøgufrælsi er, at ein og hvør skal kunna kritisera aðra hugsan.

§ 24. *Tilfeingi og umhvørvi*

(1) Myndugleikarnir varða um landsins tilfeingi.

(2) Landið eigur alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga, og alt havtilfeingi.

(3) Tá vunnið verður úr landsins tilfeingi, skal landið antin krevja viðurlag ella tryggja öllum vinnurætt.

(4) Landið tryggjar, at almenna og privata tilfeingi landsins verður umsitið á sjálvberandi hátt við umsorgan fyrí umhvørvinum.

Viðmerking:

- Hvati er orsókin fyrí orðingina í (3), at landið *antin* krevur viðurlag *ella* tryggjar öllum vinnurætt? Eg meini, tað hevði verið betri, um útgangsstóðið var bæði. Tvs: (3) Tá vunnið verður úr landsins tilfeingi, krevur landið viðurlag og tryggjar öllum vinnurætt.
- Lagt eigur at verða afturat (4), at landið eisini tryggjar, at umsitið verður við umsorgan fyrí eigaranum av tilfeinginum – fólknum. Soleiðis skilt, at umsiting av landsins tilfeingi eigur, sum útgangsstóði, at koma fóroyska samfelagnum til góðar.
- Annars er tað ikki heilt lætt, at meta um, hvati orðið *tilfeingi* merkir. Kanska ein líka so óítókilig orðing, sum *landsins virði* átti at verið nýtt saman við orðinum *tilfeingi*, so sleppast kann undan, at okkurt tilfeingi-líknandi kann tulkast sum um, tað ikki er tilfeingi.
- Eisini eigur at verða lagt afturat, at landið/kommunur ikki kunnu lata/selja tilfeingi frá sær, uttan at onkur avkláring er, viðv. hvussu hetta tilfeingi innan rímiligt mark verður umsitið fyrí framtíðina. Tvs., at mann ikki kann gera ein líknandi brørlara sum við traðunum, sum tá vóru lætnar privatum orsaka av neyð, men sum nú verða seldar víðari fyrí yvirprís – um tit skilja hvati eg meini við.

§ 31. *Heimildir*

(1) Á lögtingi fær fólkid rødd og tekur støðu sína.

(2) Umframt lögtingsfólk kunnu lögmaður og landsstýrisfólk leggja uppskot fyrí lögtingið.

(3) *Lógaruppskot, ið lögtingið hevur samtykt, fær lógargildi, tá ið tað er staðfest av lögmanni og kunngjört innan 30 dagar eftir samtykt.*

Viðmerking:

- Tingfólk eru einans bundin av egnari sannføring, og harvið er orðingin í (1) eitt sindur naiv. Tí manglar onkur mannagongd, sum ger tað möguligt hjá fólkinum at taka tingið av ræði, ella sum ger tað möguligt hjá fólkinum at leggja uppskot fyrir tingið, ella sum ger tað möguligt at krevja, at tingmál verða løgd fyrir fólkatkvøðu, ella sum ger tað möguligt at krevja val í úrtíð. Tað skal ikki vera lætt fara undir tilíka mannagongd, men meira er vunnið, haldi eg, um ein tilík mannagongd yvirhøvur er har. Tað ger tað ‘möguligt’ hjá fólkinum at hava eina fatan av, at *mann kann ávirka skipanina*.

Takk fyrir.

Heðin

Ummæli frá Flóvin Eidesgaard

Fra: Flóvin Eidesgaard [mailto:flovin@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 10:54

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðv. uppskoti til stjórnarskipan til hoyringar

Eg skal gera hesar viðmerkingar til uppskot til stjórnarskipan.

Vist verður til § 11 um ognarrætt, § 17 um vinnu og arbeiði, § 23 um óðalsjørð og landsjørð, og § 24 um tilfeingi og umhvørvi.

Náttúrutilfeingið (landtilfeingi og havtilfeingi) er í uppskotinum ásett at vera landsins ogn. Tað er rættiliga avgerandi, at hetta verður broytt til at vera fólksins ogn fyri soleiðis at staðfesta serligar avmarkingar fyri, hvussu politiska valdið kann umsita náttúrutilfeingið. Landsjørðin eigur eisini at koma undir ásetningina um fólksins ogn, ið ikki kann privatiserast (heldur ikki við fólkatkvøðu).

Verjan av (privata) ognarrættinum forðar politiska meirilutanum at flyta ognir frá einum privatum til ein annan privatan part ella til landið. Men verjan av ognarrættinum eigur eisini at umfata almennar ognir. (Tað sum kemur undir fólksins ogn er longu vart.) Hetta er ein sjálvsøgd avmarking av politiska valdinum, fyri at verja fólkiað, ikki bara sum einstaklingar, men eisini sum bólk og samfélög.

Skulu öll hava javnbjóðis rætt til at reka vinnu, eru (í minsta lagi) tvær fortreytir: öll útlutað rættindi eru tíðaravmarkað og verða regluliga boðin út aftur, har öll hava sama rætt, umframt at gjald fyri rættindi skal vera marknaðarvirðið.

Samanumtikið: Stjórnarskipanin er fólksins lóg, ið m.a. setir avmarkingar fyri politiska valdið. Sjálvsøgd rættindi hjá fólkinum eru sum heild nøktandi í lögini, men sjálvsøgdu avmarkingarnar av politiska valdinum eru ikki nøktandi.

Vinaliga,

Flóvin Eidesgaard

Ummæli frá Ole Wich

Fra: Ole Wich [mailto:wichole@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 11:08

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Ole Wich: Høringssvar/Bemærkninger til Stjórnarskipanin

Til

Føroya Landstýri ved

Aksel Vilhelmsen Johannesen

Lögmaður

Angående grundliggende definitioner og valg i "Stjórnarskipanin"

Jeg vil nævne følgende punkter, der skal behandles yderligere før "Stjórnarskipanin" lægges ud til folkeafstemning.

1. Hvad er definitionen på "Føroya fólk" (Formæli)? - Hvem er omfattet af "føroyingar eru tjóð" (§ 1, stk 1)?

Uddybning: Hvis ikke brugen af disse begreber defineres nærmere, er det muligt at personer, som for eksempel jeg der er nyfæring, det vil sige færing med udenlandsk baggrund, ved indførelsen af færøsk grundlov baseret på denne "Stjórnarskipan", mister væsentlige rettigheder og status i mit samfund.

Som det er nu, er det alment anerkendt i daglig tale og til dels også hævd i forskellige interaktioner mellem færøske borgere, at definere "føroyingar" udelukkende på etnisk oprindelse, blodsbånd og opvækst.

Dette modvirkes i dag af den danske grundlovs bestemmelser og almindelig juridisk praksis, hvor der formelt ikke kan skelnes mellem færinger, der er tilflytttere og dem, der oprindeligt er født på Færøerne.

Det er derfor nødvendigt at definere begrebet "føroyingar" og "Føroya fólk" nærmere og gøre det mere rummeligt end der er hævd for i dag, for ikke at forringe tilflytteres rettigheder.

Det er indlysende at tilflyttere til det færøske samfund er et væsentligt og essentielt bidrag til udviklingen af hele det færøske samfundsapparat og en forringelse af vores kår er en forringelse af det færøske samfunds kår generelt.

2. Hvad er argumentationen for § 4, stk 2: "Føroyskt er tjóðarmál og alment mál."

Uddybning: Mit personlige valg af dagligsprog i mine interaktioner i det færøske samfund er mit modersmål, dansk. Den formelle ret til at foretage dette valg er sikret gennem det overordnede lovværk for Det færøske Hjemmestyre, hvor dansk og færøsk er ligestillet i juridisk forstand.

Jeg betragter flersproglighed i et samfund som en stor styrke og en vigtig kvalitet, især når samfundet er så småt som Føroyar, der hele tiden må orientere sig i en større verden med andre sprogformer. § 4, stk 2 i "Stjórnarskipanin" er derfor en forringelse af sproganvendelsen i det færøske samfund.

Det er både en forringelse af tilflytters udfoldelsesmuligheder samt kan bevirke en forringelse af hele befolkningens sprogkundskaber. "Stjórnarskipanin" bliver i dette en generel forringelse af befolkningens vilkår.

—

Jeg vil gøre opmærksom på, at det foreliggende udkast til "Stjórnarskipanin" forringer mine, min families og andre tilflyttedes udsigter til at beholde vores nuværende borgerlige rettigheder og udfoldelsesmuligheder i et kommende færøsk samfund, hvis vores retsgrundlag baseres på nuværende udkast. Det forringer også andre udfoldelsesmuligheder generelt for det færøske samfund.

Dette er ikke acceptabelt. Jeg vil derfor kræve, at Føroya Landstýri redegør og argumenterer for de grundliggende definitioner og for de valg, som jeg har herover har nævnt og som "Stjórnarskipanin" nu hviler på.

Dette skal ske, før at forslaget lægges ud til folkeafstemning, således at den færøske befolknings og specielt nyfæringers rettigheder ikke beskæres i en eventuelt kommende færøsk grundlov baseret på "Stjórnarskipanin".

Ole Wich

Mannbrekka 8

Tórshavn

Ole Wich
Mannbrekka 8
FO 188 Hoyvík
wichole@gmail.com
+298 27 38 40

Ummæli frá Martin í Grund

Fra: Martin Grund [mailto:martin.i.grund@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 11:13

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Uppskot til Stjórnarskipan Føroya

§ 12

(1) Øll eiga rætt til at trúgva og at útinna sína trúgv

(2) Kristni trúnni kunnu vera veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

§ 12,1 Loyvir eitt nú Islam at gera fastar tókur í Føroyum. Hendan § loyvir burku, moske o.a. Danir høvdu handla annarleiðis, um teir kunnu spola tíðina aftur.

§ 12,2 Henda § eiger at vera orða soleiðis, at Kristna trúgin far serligar sömdir, ikki kann fáa. Hvati orðingin "tó uttan at gera seg inn á aðrar fatarnir", skal gagna veit eg ikki.

Undir § 12, kann/eigur eisini at standa at tey ið ikki trúgva skulu ikki forfylgjast.

§ 4 Føroyar hava egið flagg, egið skjaldramerk og egnan tjóðsang.

Her eiger at standa: Føroyar hava egið flagg, egið skjaldramerk og egnan tjóðsang. sum ikki kunnu broystast.

§ 1 Valdi eiger at vera hjá Føroyingum, (Tað er, fólk sum eru fødd í Føroyum ella og ikki hjá Føroya fólk).

Serliga paragraph 4 og 12 eigi at broystast.

Vh.

Martin í Grund

Ummæli frá Leif Joensen

Fra: Leif Joensen [mailto:lejo@Bakkafrost.com]

Sendt: 25. august 2017 11:13

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipanaruppskotið

Stjórnarskipanaruppskotið, sum nú liggur á borðinum, vísir klárt, at okkara politiska støði er langt frá búgvi til at formulera (útarbeiða) eitt líkinda stjórnarskipanaruppskot. Tíð eigur einkið stjórnarskipanaruppskot at verða lagt framm enn á sinni.

Vh

Leif

Ummæli frá Biritu Jacobsen

Fra: Brita Jacobsen [mailto:biritahammerjacobsen@hotmail.com]

Sendt: 25. august 2017 11:13

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskotið

Viðmerkingar til stjórnarskipanaruppskotið

Sum heild metir undirritaða, at annar partur um rættindir og skyldur er ov stutt og illa lýst í uppskotinum.

§ 15. Felagsfrælsi

(1) Óll hava rætt til at taka seg saman í felög og fylkingar til eitt og hvort endamál.

(2) Felög og fylkingar kunnu avsigast við dómi, um atlit at trygd og landaskili krevur tað.

Viðmerking: Vísand til § 15 í Grundlóbini, vantar henda greinin lýsing.

§ 17. Vinna og arbeiði

(1) Óll eiga javnbjóðis rætt til at reka vinnu og handil.

(2) Óll eiga javnbjóðis rætt til at arbeiða.

Viðmerking: Vísandi til § 75, stk. 1 í Grundlóbini, so eiger orðingin í § 17, (2) er verða víðkað.

Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for at arbejde på vilkår, der betrygger hans tilværelse.

§ 19. Sosial trygd

(1) Óll eiga rætt til sômilig kor.

Viðmerking: Vantar greiðari lýsing.

(2) Landið skal hava umsorgan fyri, at öll fáa virðilig ellisár.

Viðmerking (2): Vantar greiðari lýsing, í mun til ST sáttmálan um rættindi hjá teimum ið bera brek

(3) Tann, sum hvørki sleppur fram at egnari vinnu ella löntum arbeiði, eigur at fáa almennan stuðul og styrk.

Viðmerking: Öll § 19 vantar greiðari lýsing sum.

§ 20. Familja

(1) Landið tryggjar familjuni góðar umstøður.

Viðmerking: (1) Vantar greiðari lýsing, alt ov stutt og ógreitt orðað. Hvussu tryggjar landið familjuni góðar umstøður?

(2) Børn eiga rætt til at vaksa upp undir tryggum og góðum korum.

Viðmerking: Vísandi til Barnarættarsáttmálanum hjá ST, vantar hendar greinin nærrí lýsing.

§ 22. Hvørsmansrættur

(1) Íbúgvær landsins eiga rætt til at ferðast um sjógv og haga, tá ið tað ikki er fólk, fæi ella náttúru til ampa.

Viðmerking: Vantar nærrí lýsing, m.a. í mun til um føroyingar hava rætt til at ferðast frítt í eignum landi.

Vinaliga

Birita Jacobsen

Ummæli frá Hogna Vilhelm Warberg

Fra: Hogni Vilhelm Warberg [mailto:hogni9@hotmail.com]

Sendt: 25. august 2017 11:22

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Uppskotið

Hey:-)

Eg taki fult og heilt undir við stjórnarskipanaruppskotinum, og eg haldi avgjørt, at í Føroya landi skal føroya fólk ráða og hava evsta vald! Eisini tá tað kemur til spurningin, hvørvítt Føroyar og føroya fólk skulu taka fulla ábyrgd og fult ræði yvir eignum landi.

Vinaliga

Høgni Warberg, Á Kjalnesi 1, 410 Kollafjørður

Ummæli frá Malan Jógvansdóttir Thomsen

Fra: Malan [mailto:malanj@olivant.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:27

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til Stjórnarskipan Føroya

Undirritaða, Malan Jógvansdóttir Thomsen, loyvir sær hervið at koma við viðmerkingum til

Uppskot til Stjórnarskipan Føroya.:.

Má byrja við at siga, at eg bleiv sera vónbrotin ,tá eg las uppskotið. Tað er alt ov leyst orðað.

Eg kann taka nøkur dømi :

7.Javnstøða

(1) Øll fólk eru javnsett utan mun til kyn, eyðkenni ella frábregði ???

Hvussu tá, ?? meinast fráðbreði við kroppslit, ella sálarligt ?? Ella kanska sekstuella orientering....?? Hvør skal døma um hvat er serstakt eyðkenni ella frábregði??

(2) Eingin munur má vera tilvildarligur, órættvísur ella mannminkandi

Hesin setningur hongur slett ikki saman. ?? Munurin má ikki vera tilvildarligur, órættvísur

ella manninkandi?

Hvussu skal munurin so vera ?? Ella skal munur vera ?? og hvør skal gera munin ??

paragraf 12 Trúarfrælsi

(1) Øll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.

At øll hava trúarfrælsi er ein sjálfvylgja.

Men hvussu við útningini ??

Má hon ikki leggjast undir hvat loyvt er ?? Tí ikki øll útning av trúgv er

so heppin. Til dømis stríðið, sum onnur long hava havt av tí. :

:: Smágentugifting, umskering av gentum, og ymiskt annað, sum øðrvísi trúgvandi hava fingið
loyvi til, orsaka av einum sooo víðum trúðarfælsi...Og tað er útning...

Er nýnasima ein trúgv....? ella tað sum danir kalla ytringsfrihed.

(2) Kristintrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

Hvør kann veita kristintrúnni serligar sömdir ? og hví?

Tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir ??

Hvør skal avgæra tað ??? og geldur hetta bara fyrir kristintrúnna, ??

Kunnu aðrar fatanir gera seg inn á Kristintrúnna ?? ella geldur hatta bara ein veg ???

(3) Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði.

Hvussu gomlum ?? Er tað frá nú av ?? ella hvør skal avgæra tað? Kirkjan sjálv ??

Heldur ikki skilji eg, hví dómsvaldið skal vera driðið uppí hetta uppskot. Vit eru enn saman við Danmark.

Sum heild halldid eg , at hetta var betur ógjört.

Meti ikki at hetta sameinir Føroyingar Føroyar.

Við hávirðing

Malan Jógvansdóttir Thomsen

Bóni og námsfrøðingur

Elduvík

25.08.2017 kl 11,25

Ummæli frá Gudny Benjaminsdóttir

Fra: Gudny Benjaminsdóttir [mailto:gudnysa@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 11:28

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðm. til uppskot til stjórnarskipan

Góðan dag.

Viðmerking til uppskot til stjórnarskipan:

Eftir míni fatan er stykki (2) í § 19, um sosiala trygd, ikki í samsvari við tað, sum longu er farið fram.

Kommunur hava yvirtikið málsøkið, og umstøðurnar hjá okkara gomlu eru hvørki vorðin betri ella virðiligari síðani tað. Tað meti eg ikki vera í samsvari við, at: "Landið skal hava umsorgan fyri, at øll fáa virðilig ellisár"

§ 19. Sosial trygd

(1) Øll eiga rætt til sømilig kor.

(2) Landið skal hava umsorgan fyri, at øll fáa virðilig ellisár.

(3) Tann, sum hvørki sleppur fram at egnari vinnu ella løntum arbeiði, eigur at fáa almennan stuðul og styrk.

Vinarliga

Gudny Benjaminsdóttir

Haraldstrøð 2

100 Tórshavn

Ummæli frá Marjus Dam

Viðmerking til uppskot um stjórnarskipan

Ískoyti til §7:

§7 stk 3

Ikki er loyvt at krevja serstakt gjald frá borgarum fyrir at koyra eftir vegakervinum hjá landi og kommunum (landsvegum, brúgvum, tunlum og undirsjóvartunlum (eftir at lánið(ini) eru útgoldin)). Partapeningur hjá landinum skal ongantíð rindast aftur. Um Landið skal hava pening aftur skal landið lata peningin sum lán og ikki partapening.

Viðmerking til stk 3 : Henda grein skal tryggja at politiski myndugleikin ikki ger mismun á landafrøðiligum økjum í landinum.

Útjaðarin kann við serstökum nýtslugjaldi á vegakervinum fáa álagdar eykaútreiðslur, og verður tí ikki javnsettur við borgarar í landinum annars.

Við nýtslugjaldi kann t.d. centralistiskur politiskur myndugleiki t.d. áleggja ella nokta at avtaka ósolidariskt gjald til útjaðarar (dömi; Vágatunnlin/Norðoyatunnlin), ið sostatt ger øki/økir til avgjaldsøkir, so borgarar ikki verða javnsettir í landinum.

Heilsan

Marjus Dam, fyrrverandi lögtingslimur

Ummæli frá Eyðuni á Borg

Fra: Eyðun á Borg [mailto:eydun.a.borg@firstclass.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:32

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipanin

Góðu landsmyndugleikar!

Latið tað standa týðiligari, at vit eru ein kristin tjóð!

Um ikki, vænti eg, at meirilutin ikki verður "nóg" stórur.

Blíðan byr við ætlanini!

Við tjóðarkvøðu

Eyðun á Borg

Argir

Ummæli frá Michael Feldballe

Tórshavn d. 25. august 2018

Bemærkninger til "Uppskot til stjórnaskipan Føroya"

Først og fremmest vil jeg takke for muligheden at gøre bemærkninger til forslaget til ny styrelsesordning.

Indledningsvis vil jeg gøre opmærksom på, at der til forslaget savnes en uddybende begrundelse for de anførte bestemmelser. Man kunne mene, at der i en styrelsesordning måtte være behov for et udvidet tolkningsrum, der ikke begrænser afgørelsesmuligheder og anvendelse af bestemmelser. Og kan dette være årsagen til manglende bemærkninger.

Imidlertid udformes styrelsesordenningen i et retssamfund, hvor det er tradition at begrunde og betegne bestemmelser og anvendte begreber. Derfor vil det være til gavn for anvendelse af styrelsesordenningen, at der forekommer tolkningsrammer med begrebsdefinitioner fra den enkelte dele eller bestemmer i det fremsatte forslag.

Ang. § 1

Mere konkret til indholdet af forslaget skal det bemærkes, at der savnes en sikring af det lovmæssige grundlag for uddelegering af magt, der ellers er tillagt færøske myndigheder. Ifølge formulering af §1, stk. 3, skal det i den mellemnationale aftale fremgå, hvilke områder der uddelegeres. Det måtte være hensigtsmæssigt, at det ved lagtingslov vedtages, hvilke områder der uddelegeres. Og at det er denne lov der efterfølgende kan træffes afgørelse om ved folkeafstemning.

Begrundelsen måtte være at sikre den lovgivningsmæssige proces i forbindelse med indgåelse af mellemnationale aftaler, således at der eksempelvis ikke er behov for bestemmelser lignende § 55 i II. nr. 103 frá 26. juli 1994 um stýrisskipan Føroya.

Ang. § 14

Det måtte være erfaringen at der i et samfund som det færøske forekommer forskellige behov og muligheder for at komme til orde i samfundets anliggender. Derfor forekommer det ikke tilstrækkeligt, at retten til deltagelse i kommunikation er fremstillet normativt i § 14, stk. 2. Derfor følgende forslag til nyt stk. 2: "Á sama hátt mugu øll fáa rætt til at vera við í samskifti og til at fáa upplýsing".

Ang § 17

Denne bestemmelse fokuserer på virksomhed og arbejde. Da det ikke er klart, hvilken tolkning der ligger bag begrebet "vinna", opfatter jeg det som "erhverv" i større grad end "virksomhed". Derfor kan det være relevant at erstatte "arbeiði" med "virkan", der dermed lægger større vægt på aktivitet end det afgrænsede begreb "arbeiði". Forslag skal derfor være at ændre titlen på § 17 til "Vinna og virkan".

Dertil kunne § 17, stk. 2 omformuleres på følgende måde: "Øll eiga javnbjóðis rætt til at arbeiða og virka."

Ang. § 19

Når det gælder befolkningens sociale rettigheder jf. forslaget §19, forekommer der en unødig afgrænsning i landets ansvar for særlig udvalgt befolkningsgruppe jf. § 19, stk. 2. Det skal derfor konkret være et froslag at §19, stk. 1 formuleres således: ”Øll eiga rætt til lívslanga sómilig og virðilig kor.”. Forslagets § 19, stk. 2 fjernes.

Ang. § 20

Tilsvarende er gældende vedrørende familie-enhedens rettigheder jf. § 20. Familie-begrebet er foranderligt i sin form og indhold. Bortset fra anvendelse af familie-begrebet, der i særlige ægteskabs- eller arvemæssige sammenhænge har betydning, er der i forhold til opfattelsen af familier som gruppe af individer, ikke noget grundlag for at sikre særlige rettigheder. Forslaget skal derfor være at fjerne § 20 helt og flytte forslagets § 20, stk. 2 til nyt stk. i § 19.

Ang. § 57

Som formuleret i denne bestemmelse, kan II. nr. 103 frá 26. juli 1994 um stýrisskipan Føroya bortfalde ved ikraftrædelse af en række bestemmelser i forslaget til styrelsesordning.

Imidlertid finder jeg, at der forekommer en del mangler vedrørende bestemmelser i §§ 27-39 vedrørende den udøvende myndighed i II. nr. 103 frá 26. juli 1994 um stýrisskipan Føroya, som ikke tilsvarende er at finde i forslaget til styrelsesordning. Dette gælder blandt andet mistillid til landsstyrets virke (§30) og uddelegering af myndighed (§36).

Venligst,

Michael Feldballe

Ummæli frá Føroya Fuglafrøðifelag

Fra: Føroya Fuglafrøðifelag [mailto:fuglafrodifelagid@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 11:40

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðvíkjandi Uppskotinum til Stjórnarskipan

Til Landsmiðfyrisingina.

Føroya Fuglafrøðifelag er samt við Føroya Náttúrufelag og tekur undir viðmerkingunum hjá FNU sí leinki

<https://www.fnu.fo/single-post/2017/08/25/Hoýringssvar-um-stj%C3%B3rnarskipan-F%C3%B8roya>

Vinarliga

William Simonsen, formaður í Fuglafrøðifelagnum

--

Føroya Fuglafrøðifelag
(Faroe Ornithological Society)
ffff@kallnet.fo
www.faroenature.net/ffff

Ummæli frá Aðalstein Magnusson

Fra: Aðalstein Magnusson [mailto:amagn@olivant.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:42

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: fóroya styriskipanin

hey,hendan skipanin er ov tung firi okkara borgarar kan eg staðfesta, so vóni tin kunnu finna eina fóroyska skipan.

eg sum borgari,haldi at vit skuldi haft okkara,egna óheftan platform at fara í gjørnum og ikke hendan tunda tí meini eg at ein nyggj skipan skuldið verði gjørd firi borgarnar í fóroyum so tað ikki er so tungt at fara í gjørnum

hvai herði har ot tosa við ein av skrivarnum í tinganesi.

heilsan

Aðalstein Magnusson

JUSTITS

Civileklagerne

Aðalsteinn Magnússon
Sendt pr. mail til: amagn@olivant.fo

Dato: 28. februar 2017
Kontor: Mindefunktionælden
Sagsbeft: Emilie Lin Frederiks
Sagomr.: 2016-490-0118
Dok.: 2209367

Justitsministeriet har modtaget Deres e-mail af 11. november 2016. Ministeriet forstår Deres e-mail således, at De ønsker at klage over politiet på Færøerne.

Justitsministeriet kan i den anledning oplyse, at reglerne om klager over politiet findes i kapitel 93 b i den færøske retsplejelov.

Det følger i den forbindelse af den færøske retsplejelovs § 1019, stk. 1, at bestemmelse om undersøgelse af klager over politipersonalets adfærd under udførelsen af tjenerestraffes af et lokalnævnt.

Klage over politipersonale kan indgives til lokalnævnet eller politimesteren i den politikreds, hvor det forhold, klagens angård, har fundet sted, jf. lovens § 1019 a. Det bemærkes i den forbindelse, at Færøerne udgør en politikreds, og at De derfor – sonuden lokalnævnet – kan indgive Deres klage til politimesteren på Færøerne.

Med venlig hilsen

Katarina Lundh

Slotsholmsgade 10
1216 København K
T +45 3326 8400
F +45 3393 3510
www.justitsministeriet.dk
jpm@jpm.dk

Ummæli frá Kvinnufelagnum í Havn

Løgmannsskrivstovan
Tinganes
100 Tórshavn

Tórshavn 25. august 2017

Hoyringssvar til uppskot til stjórnarskipan Føroya

Kvinnufelagið hevur á fundi 23. august 2017 viðgjort uppskotið til Stjórnarskipan Føroya.

Tað er gleðiligt, at heitini løgtungsmaður og landstýrismaður er broytt til løgtingsfólk og landstýrisfólk, og at løgtingsins umboðsmaður nú eitur løgtingsumbod. Tað eru vit sera fegnar um. Tað er umráðandi, at öll kenna seg aftur og kenna seg umboðað av teimum fólkavaldu og øðrum umboðum fyrir landið. Mál er lutur í at skapa menniskjans samleika, og tí hevur hetta so stóran týdning.

Viðmerking til §7

Sum orðingin er nú, tykist hon ov avmarkandi eg mun til áliðið frá 2006. Skal kynsligur samleiki og/ella trúgv ikki nevnast positivt i greinin? T.d. er tað at vera samkyndur hvørki eitt kyn, eitt eyðkenni ella eitt frábregði. Føroyar hava fyrir stuttum samtykt anti-diskriminatioñsgreinin, og tí tykist tað margháttligt, at orðingin er tikan úr. Okkara uppskot er tí, at antin verður greinin stytt munandi: "Öll fólk eru javnsett", ella verður orðing um samleika og trúgv skoytt upp í greinina.

Viðmerking til §19 sosial trygd.

Í álitinum frá 2006 stóð í stk. 2, at öll høvdur rætt til eftirløn ella pensjón. Í hesum uppskotinum er hetta tikið úr. Væl vitandi at pensjónsaldurin er hækandi, og at tendensurin er, at avtaka fólkapensjón, er neyðugt at hava í huga, at kvinnur eru tær, ið ofta arbeiða niðursetta tíð, og tískil eisini hava munandi minni í eftirløn enn mannfólk. Tað er tí týdningarmikið, at ásetingin um pensjón ikki hvørvur úr uppskotinum.

Málsligar viðmerkingar

Endamálið við arbeiðinum í Kvinnufelagnum er at arbeiða fyrir javnstøðu. Mál okkara hevur stóran týdning fyrir samleika menniskjans, og hevur tað tí týdning, at titlar og annað umboða bæði kyn. T.d. ber til at siga løgkvinnna/løgmaður alt eftir hvat kyn viðkomandi hevur, ið fær hetta starv, somuleiðis við løgtingsforkvinna/løgtingsformanni. Til ber eisini at siga forfólk heldur enn formenn.

Kvinnufelagið í Havn
Tina K. Jakobsen, forkvinna
kvinnufelag@kvinnufelag.fo

Ummæli frá samkomuni Kelduna í Skálafirði

Fra: Pauli Høj [mailto:pauli@keldan.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:47

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til stjórnarskipanina

Góða umsiting av stjórnarskipanuni,

Vegna samkomuna Kelduna í Skálafirði hava vit eina viðmerking til “§ 12. Trúarfrælsi” í stjórnarskipanuni.

Hetta er lögargreinin sum hon fyriliggur:

- (1) Øll eiga rætt til at trúgyva og til at útinna sína trúgyv.
- (2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.
- (3) Fólkakirkjan eיגur lut eftir gomlum siði.

Lögargreinin inniheldur 3 stykkir. Stykkið (1) og (3) taka vit fult undir við, men samstundist halda vit stykkið (2) vera ov ógreitt. Tað er ein sannroynd at kristna trúgvini og tey kristnu virðini gjøgnum allar øldir hefur verið ein grundarsteinur undir fóroyska samfelagnum og tí eisini ein ríkur mentanararvur, so leingi sum Føroyar hava verið til. Við øðrum orðum, kristna trúgvini og tey kristnu virðini eru ein týðandi partur av okkara DNA sum tjóð og eiger tað eisini at verið sermerkt í okkara stjórnarskipan eins og krossurin í okkara fóroyska flaggið er eitt sermerkið um okkara kristna grundvøll.

Vit vilja heita á at tað verður lagt eitt stykkið afturat hesum trimum stykkjunum í lögargreinni um “Trúarfrælsi” í stjórnarskipanuni. Stykkið kundi veri orða soleiðis:

- (4) Føroyar byggir á kristna grund.

Vinarliga,

Vegna Kelduna

Pauli Høj

Jóan Pauli Jacobsen

Henning Hansen

Ólavur Jacobsen

Búgvi Olsen

Ummæli frá Kára Klettskarð í Kongsstovu

Fra: Kári Klettskarð í Kongsstovu [mailto:kariklekon@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 11:51

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til uppskot um stjórnarskipan Føroya

Góðan dagin

Eg taki undir við viðmerkingunum, sum FNU, Føroya náttúru- og umhvørvisfølag, hevur sent inn. FNU hevur eggjað fólk, sum hevur samd við hesum, um at senda tær inn. Tí sendi eg hesar viðmerkingar inn sum mínar egnu.

Vinarlig heilsan

Kári Klettskarð í Kongsstovu

Tær eru:

Føroysk mentan og búskapur eru fyrst og fremst treytað av náttúruni kring okkum. Tí er umráðandi, at hetta verður staðfest í formælinum í stjórnarskipanini. Harafturat hevði tað verið hóskandi við eini sjálvstøðugari grein um umhvørvi og náttúru.

Uppskot:

§25 Umhvørvi og náttúra [Best hevði verið um greinin kom fyrr, evt. sum § 7]

1. Øll eiga javnbjóðis rætt til eitt umhvørvi, sum tryggjar eina góða heilsu, og til eina náttúru, har lívfrøðiligt margfeldi er varðveitt. Langtíðar atlit skulu takast til burðardygð, tá náttúran verður umsitin, so at hesin rættur eisini fatar um komandi ættarlið. [Rættur til eitt gott umhvørvi hjá núlivandi og komandi ættarliðum]
2. Rættur til brúka náttúruna, umfatar eisini eina skyldu til at verja náttúruna, og tryggja at náttúran klárar at endurgera seg. [Rættur hjá náttúruni]
3. Øll eiga rætt til vitan og kunnleika um avleiðingar av inntrivum í náttúruna, so at tey kunnu varða um tað, sum tey hava arvað frá undanfarnum ættarliðum. [Rætt til upplýsing]

4. Myndugleikar landsins skulu fremja átök, sum tryggja, at hesar grundreglur verða útintar. [Ábyrgdin hjá landsins myndugleikum]

Viðmerkingar til §24: Grein 24 snýr seg ikki so nógv um umhvørvi, men meiri um vinnuliga nýtslu av tilfeingi. Stk 4 átti tí at verið tikið burtur úr §24, og umskrivað í eini nýggjari grein um Umhvørvi og náttúru.

Ummæli frá Samtak

Samtak
Stoffalág 17
FO-100 Tórshavn
www.samtak.fo
samtak@samtak.fo
Tlf + 298 210013

Tórshavn 24. august 2017

Viðmerkingar til uppskot um stjórnarskipan Føroya

Undirritaðu felög mæla til nakrar fáar, men grundleggjandi broytingar, sum smúgva seg um partin um rættindi og skyldur.

Mælt verður staðiliga til at hava eina nýggja grein undir rættindi og skyldur, sum snýr seg um heilsu:

Heilsa:

- (1) Óll eiga javnþjóðis rætt til ókeypis heilsutænastur.

Mælt verður til at koyra grein 17 um vinnu og arbeiði í tvær ymiskar greinar - eina um vinnu og eina um arbeiði. Mælt verður til, at greinin um vinnu er:

Vinna

- (1) Óll eiga javnþjóðis rætt at reka vinnu og handil
- (2) Vinmuligar samtokur, sterkar vinnufyrítokur ella vinnuligar samanleggingar mugu ikki avlagað vinmuliga kapping.

Greinin um arbeiði eигir eisini at innihalda nakað um arbeiðsumhvørvi, hvild og rættin til útbúgving og yrkislæru. Stk 1 er sum í verandi stjórnarskipan, stk 2 er úr evropeiska mannarrettindasáttmálanum, har tað verður mett vera grundleggjandi rættur at kunna velja sær eitt arbeiði – hetta er somuleiðis ásett í heimsyvirlýsingini hjá ST. Stk 3 og 4 eru tikan úr grein 7 í heimsyvirlýsingini hjá ST í brotinum sum snýr seg um búskapar-, almannana og mentanarrættindi. Stk 5 er úr eini eldri útgávu av stjórnarskipanini.

Arbeiði

- (1) Óll eiga javnþjóðis rætt til at arbeiða
- (2) Óll eiga rætt at velja sær eitt arbeiði
- (3) Óll eiga rætt til eitt trygt og heilsugott arbeiðsumhvørvi

- (4) Øll eiga rætt til hvíld, frístundir og høviliga avmarkan av arbeiðstíð og regluligari frítíð við lón eins og endurgjald fyri almennar frídagarár.
- (5) Øll eiga at hava möguleika at nema sær útbúgving ella yrkisláru til tess at kunnu arbeiða ella vinna.

Familja

Viðvíkjandi grein 20, setast skal punkt 3, sum staðfestir, at ongin børn skulu vaksa upp í fátækt.

- (3) Landið tryggjar, at eingi børn liva í fátækt

Tilfeingi og umhvørvi

Mælt verður til at halda seg til kendu orðingina um ogn Føroya fólks heldur enn at broyta hugtakið til landsins tilfeingi. Tískil eiga orðingarnar í grein 24 at broytast samsvarandi. Hetta minnir um orðingar úr eini eldri útgávu av stjórnarskipanini og líknandi orðingar eru nýttar í fiskivinnulóggávuni. Eisini eiger ein serstök grein at gerast um umhvørvi.

Ogn Føroya fólks

- (1) Tilfeingi og á landi og havleiðum, undirgrundin, loftrúmið, vindur, væta, avfall og sjógvur, streymur í sundum og kring Føroyar og alt annað, sum einskild ikki eiga, og sum nytta úr komandi tíðum kann fáast burturúr, er tilfeingi og ogn Føroya fólks.
- (2) Tá vunnið verður úr ogn Føroya fólks, verður kravt viðurlag ella verður øllum tryggjað vinnurætt.
- (3) Landið tryggjar at alt tilfeingi Føroya fólks verður umsitið burðardyggt og við umsorgan fyri umhvørvinum.

Umhvørvi

Her má gerast ein útdýpandi og serlig grein um umhvørvi, sum snýr seg um náttúruvernd, dálking, burðardyggleika, orku o.s.fr..

Vinaliga vegna Samtak,

Jan Højgaard, formaður í Føroya Fiskimannafelag

Georg F. Hansen, formaður í Føroya Arbeiðarafelag

Jastrid Niclasen, forkvinna í Klaksvíkar Arbeiðskvinnufelag

Arthur Guðjonsson, formaður í Klaksvíkar Arbeiðsmannafelag

Ummæli frá Erland Tvørfoss

Fra: Erland Tvørfoss [mailto:erland.tvoerfoss@kambsdalur.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:53

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnaskipanin

Í samband við kjakið um stjórnarskipan varð latið upp fyri viðmerkingum um hana. Tá talan er um trúarfrælsi í paragraf 12, er tað serliga stk. 2, sum eg haldi kundi verðið orðað meira konsekvent. Kristindómurin má hava sersømdir og tað hevði verið ynskiligt at fingi staðfest, at Føroyar byggja á kristna grund og siðalæru.

Vinarliga

Erland Tvørfoss

Miðnámsskúlalærari

Miðnám á Kambsdali

Tlf. (+298) 610800

Tlf. Beinleiðis (+298) 581512

Ummæli frá Jógvan Jákupsson

Nakrar viðmerkingar um uppskotið til stjórnarskipan, sum tað nú liggur

Við stórum áhuga havi eg fylgt arbeiðnum at gera stjórnarskipan, síðan tað byrjaði í 1999. Uppskotið, sum tað nú liggur, haldi eg vera gott og brúkiligt, men eg vil tó loyva mær at gera nakrar viðmerkingar.

§ 1. (6). Tá uppskot verður lagt til fólkaatkvöðu, skulu minst 50% av teimum, sum hava valrætt, greiða atkvöðu, fyri at úrslitið skal fáa gildi. Vanligur meiriluti skal ráða.

Í mínum eygum sær tað logið út at skriva "50%" í einari yvirskipaðari lög, sum ein stjórnarskipan er. Kanska hevði tað verið frægari at skriva "helvtin", sjálvt um týdningurin er neyvt hin sami.

§ 9. Persónligt frælsi (3) Verður ein handtikin fyri brotsverk, skal hann fyri dómara innan 24 tímar: [...]

Orðingin er í kallkyni. Eg fari at mæla til eina kynsneutrala orðing við sama týdningi.

§ 12. Trúarfrælsi

Fyrsta stykki ásetur, at "*Oll eiga rætt til at trúgya og til at útinna sina trúgy*". Orðingin er kанска fin. Men eg fari at mæla til, at tað verður ásett – um ikki í lögartekstnum so í viðmerkingunum –, at fólk eisini hava rætt til onga trúgy at hava ella útinna. Tað kann ikki vera krav, at fólk skulu vera trúgvandi, og tað skal heldur ikki vera nakar ivi um tað.

Í oðrum stykki er ásett, at "*Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar somdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir*". Hasin setningurin er ogiliga trupul. Eitt er, at mann velur eina trúgy út sum serligari enn aðrar. Men hartil er tað eisini ein trupulleiki, at mann einki sigur um, *hvørjar* serligar somdir, ið talan er um. Í so máta er tað ein góð avmarkandi orðing, at tær somdirnar ikki skulu gera seg inn á aðrar fatanir.

Triðja stykki ásetur, at "*Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði*". Í setninginum er eitt söguligt uppáhald, og tað er trupult. Uppáhaldið er, at fólkakirkjan hevur söguliga átt sín lut (í samband við tingarbeiði).

Um tað passar, so passar tað. Um tað ikki passar, so passar tað ikki. Tað ber ikki til at skriva sögu við lög, tí lög hevur onga ávirkan á sögu. Tað, sum söguliga er farið fram, er söguliga farið fram. Eingin lógarásetning hevur nakra ávirkan á sögu, og tí eigur mann ikki at seta slík uppáhald í lögartekstir.

Teksturin sigur ikki, júst *hvonn* lut hjá fólkakirkjuni, ið sipað verður til. Er tað tingsetan í ólavsvöku, ið sipað verður til, so kundi teksturin sagt, at "*Fólkakirkjan eigur avmarkaðan lut i samband við setanina av tinginum á ólavsvöku*" ella okkurt líknandi.

Í hesum viðfangi vil eg eisini nevna, at onkur hevur átalað uppskotið fyri ikki at áseta, at Føroyar byggja á kristnan siðaarr.

Eg fari staðiliga at mæla frá einari slíkari ella líknandi orðing. Við mínum besta vilja dugi eg ikki at síggja nakra orsek til slíka orðing, men eg síggi nógvar trupulleikar við at brúka eina slíka orðing.

Hvat skal endamálið vera? Hvat skal slík ásetning brúkast til?

Verður tað brúkt til at kúga áðrar trúgvir, so striðir tað ímóti § 12, stykki 2.

Verður tað brúkt til at trústa tingfólk til at atkvöða á ein ávisan hátt, so striðir tað ímóti § 35, stykki 1.

Við míni bestu sannföring dugi eg ikki at síggja, at slík orðing verður brúkt til nakað annað enn buka niður í hovdið á fólk. Tað er ikki gott fyri nakað.

Eg kenni heldur onga líknandi orðing í nakrari grundlög ella stjórnarskipan í nokrum landi,

sum vit vilja samanbera okkum við, ella í nøkrum uppskoti til stjórnarskipan, sum hevur ligið á borðingum, síðan tað arbeiðið byrjaði í 1999, ella í nøkrum øðrum uppskoti til stjórnarskipan, sum nakar hevur lagt alment fram áðrenn tað.

Hatta hevur ongantíð verið ein trupulleiki ella tørvur fyrr, og tað er tí heldur ikki nakar trupulleiki ella tørvur nú.

§ 15. Felagsfrælsi (1) Øll hava rætt til at taka seg saman í felog og fylkingar til eitt og hvort endamál.

Tað er heilt einfalt ikki rætt. Hvæt nú, um fólk vilja taka seg saman í felag ella fylking, sum ikki er lógligt? Domi kunnu vera, at fólk taka seg saman í felag ella fylking at framleiða ólóglig rúsevní, ella at fáast við menniskjahandil, ella okkurt annað lógarbrot.

Helst hevði verið frægast at ásett, at ”Øll hava rætt til at taka seg saman í felog og fylkingar til eitt og hvort lógligt endamál”.

§ 16. Savningarfælsi (1) Øll eiga rætt til at savnast á almennum staði, um hetta ikki brýtur við trygd og landaskil.

Um yvirvoldin av onkrari orsök vil gera seg inn á savningarfælsið, so er frægast, at tað verður gjört við góðari grundgeving og við úttrykkiligi heimild í lög um tað sama. Mann kundi lagt asturat, at ”Nærri reglur verða ásettar við lög”, ella okkurt við sama týdningi.

§ 26. Kommunur

Eg fari at mæla lögmanni til at umhugsa, at tað verður álagt kommununum at *kunngera og goyma rættarskapandi* avgerðir ella avgerandi týdningi á hóskandi hátt.

Í § 25 (1) er ásett, at ”*Øll fyrising skal vera grundað á lög, góðan fyrisingarsíð, opinleika og gjøgnumskygðar mannagongdir*”. Men veruleikin er, at kommunuviðurskifti eru tiltikin trupul at fáast við, orsakað av vantandi gjøgnumskygni.

Vórðu kommunalar avgerðir kungjördar og goymdar á ein líknandi hátt sum lógin og kunngerðir, og vórðu gerðabokurnar hjá kommunustýrunum útgivin og goymd á líknandi hátt sum Løgtingstíðindi, so hovdu vit veruligt gjøgnumskygni í kommunuviðurskiftum.

Byggisamtyktir, reglugerðir fyrir kommunustovnar, kanska figgjarætlanir og aðrar týdningarmiklar kommunalar avgerðir kundu t.d. verið kungjördar á Kunngerðaportalinum.

Nú, ið vit arbeiða við einari nýggjari stjórnarskipan, er hóskandi høví at fáa innfört veruligt gjøgnumskygni, har ið tað ikki er frammanundan.

Fjórði partur - Dómsvald

Í samband við arbeiðið at gera nýggja fóroyska stjórnarskipan hevur m.a. verið ført fram, at tað ber ikki til at gera ásetingar um dómsvald, tí at tað ikki er yvirtikið málsoði. Tað skal so hava við sær, at allar ásetingar um dómsmál eru ógyldugar.

Lat meg endurgeva fyrstu grein í galddandi stýrisskipan, ”*Í yvirtiknum málum er lóggávuvaldið hjá logtinginum og legmanni í felag. Útinnandi valdið er hjá landsstýrinum. Dómsvaldið er hjá dómsstólinum.*”

Lat meg hartil endurgeva grein 40, sum stendur undir yvirskriftini ”*Dómsvaldið*”, ”*Dómsvaldið er hjá óheftum dómstólum, sum virka sambært rættargangslögini fyrir Føroyar.*”

Her er ikki bara ein men tvær ásetingar um dómsvald í Føroyum. Ber ikki til at hava ásetingar um dómstólar í uppskotinum um stjórnarskipan, sum nú liggur á borðinum, so ber tað sama heldur ikki til í galddandi stýrisskipan fyrir Føroyar.

Men veruleikin er, at eg havi *ongantíð* hoyrt nakran finnast at galddandi stýrisskipan fyrir tað. Ikki eina einastu ferð.

Annars fari eg at mæla til, at stjórnarskipanin ásetur, at dómarin í Føroyarætti ber heitið *sorinskrivari*, sum hann eftir gomlum siði eitur í Føroyum.

Tá tað er sagt, so fari eg eisini at mæla til eina áseting, sum sigur, at leiðarin fyri lögregluna ber heitið *fitti*.

Skal fólkakirkjan varðveita sín lut í samband við tingið, so er ikki meiri enn rímiligt, at vit varðveita gomlu embætismaðurheitini í Føroyum.

Hesar mínar viðmerkingar lati eg til lögmans at taka støðu til. Eg gleði meg til at hoyra meiri um stjórnarskipanararbeiðið, og serliga gleði eg meg til at sleppa á fólkaatkvoðu.

Vinaliga,
Jógván Jákupsson,

25. august 2017,
Tórshavn

Ummæli frá Javna

Fra: Fía Petersen [mailto:fia@javni.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:55

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerkingar til Stjórnarskipanaruppskot

Viðmerkingar til Stjórnarskipanaruppskot

Javni takkar fyri høvið at gera viðmerkingar til uppskotið til stjórnarskipan. Vit vilja heita á okkara politisku skipan um at hava í huga, at stjórnarskipanskjalið skal tryggja frælsi, trygd og trivnað fyri allar landsins borgarar, eisini teimum, ið bera brek av ymiskum slag.

Ein breiður demokratiskur grundvöllur er neyðugur, skal fólkaræði virka til fulnar. *Samskifti* er alneyðugur hornasteinur undir slíkum grundvølli. Hóast tað, so verður samskifti í dag ikki raðfest í nóg stóran mun, og nögvir borgarar hava ikki möguleika til at siga sína meining, av tí at teimum er ikki givin neyðugu amboðini til tess. Möguleikin at bera fram sína hugsan er Treytaður av, at öll sleppa at menna sínar samskiftisførleikar til fulnar. Hetta er so grundleggjandi fyri, at fólkaræði skal virka, at tað eigur at fáa nögv størri rúm í orðingini av stjórnarskipanini.

Harfturat er möguleikin at samskifta grundleggjandi fyri at tryggja frælsi, trygd og trivnað.

Vit meta, at viðurskifti rundan um samskifti eru so týdningarmiki, at tað eigur at fáa ein paragraf fyri seg í stjórnarskipanskjalinum.

Vinarlig heilsan / Best regards

Fía Petersen

Dagligur leiðari/Forkvinna

Tel.. +298 514827

www.javni.fo

fia@javni.fo

Hoydalsvegur 42
Postrúm 1133
FO 110 Tórshavn
Tel. +298 208090

<http://www.youtube.com/watch?v=DJKaZ6F9tV8>

Ummæli frá Føroya Provita

Fra: Føroya Provita [mailto:provita@provita.fo]
Sendt: 25. august 2017 11:56
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Cc: Páll Holm Johannesen <PallHolmJ@tinganes.fo>
Emne: Re: Freistin er fríggjadagin

Til Aksel V. Johannesen, lögmann,

Viðv. viðmerking til Stjórnarskipanina.

Føroyar eru serstakar og føroyingar eru serstakir og vit skulu **tora** at gera serstakar lögir fyri okkum sjálvi.

Felagsskapurin Føroya Pro Vita (fyri lívi) virkar fyri at verja mannalívi frá gitnaði til nátúrligan deyða.

Tí meinar Føroya Pro Vita, at ein føroysk stjórnarskipanarlóg eiger verða greið viðvíkjandi mannarættindum og javnrættindum, harí sjálvsagda rættin hjá ófødda barninum til lívi.

Føroyska stjórnarskipanin eiger at viðurkenna rættin til lívið hjá ófødda barninum, heilt frá gitnaði, á jøvnum føti við lívi hjá mammuni, og tryggja virðing og verju av báðum í lögum landsins.

Verja av ófødda barninum frá gitnaði er grundgevast vísindaliga. Pro Vita kemur gjarna á fund við lögmann at greiða nærri frá hesum, umframta at veita lögmanni skriviliga frágreiðing hesum viðvíkjandi.

Við vón um at okkara viðmerking verður tikan við, óllum samfelagnum at gagni.

Vinarliga,

Sofus Gregersen, form.

Føroya Pro Vita

Mirmansvegur 22

FO-530 Fuglafjørður

T-postur: provita@provita.fo

Fartel.. 232033

www.provita.fo

Ummæli frá Elenita Hansen

Fra: Elenita og Johannes Hansen [mailto:joel_ha@olivant.fo]

Sendt: 25. august 2017 11:58

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Uppskot til stjórnarskipan Føroya

Havi serliga heft meg við §12 – trúarfrælsi – og §19-§20.

Taki undir við trúarfrælsi, men hvussu **útinna** fólk sína trúgv. Tað eigur at vera innan fyri okkara lóg. Vit plaga at tosa um kristna grundvöllin, vit byggja á.

Sosial trygd og familja – verður heer eisini hugsað um virðiligan ungdóm fyri tey, sum hava serligan tørv? Og at børn við serligum tørvi kunna vaksa upp í okkara landi?

V.h.

Elenita Hansen

Ummæli frá landsstýrismanninum í heilsu- og innlendismálum

...

Løgmansskrivstovuna

Tinganes

FO-100 Tórshavn

...

Hoyringssvar til uppskot til stjórnarskipan Føroya

Nú uppskot til stjórnarskipan Føroya er til hoyringar, vil undirritaða gera hesar viðmerkingar:

Rættindini, ið eru ásett í øðrum parti í uppskotinum – rættindi og skyldur, eru í stórstæ mun rættindi, ið koma undir mannarættindi. Hesi rættindi eru ásett í ST-sáttmálanum um mannarættindi: "Universal Declaration on Human Rights", 1948 og europeiska mannarættindasáttmálanum: "European Convention on Human Rights", 1953. Vit kenna eisini ásetingarnar aftur frá grundlögum úr okkara grannalondum, t.d. rættin til persónligt frælsi, trúarfrælsi, framsøgufrælsi, felagsfrælsi, savningarfærsi v.m.

Umframt hetta eru ásetingar í uppskotinum til stjórnarskipan, sum hoyra undir búskaparlig, sosial og mentanarlig rættindi. Í altjóða samanhangi eru hesi rættindi ásett í ST-sáttmálanum: "International Covenant on economic, social and cultural rights", 1966 og í Europeiska sáttmálanum: "Europeisk Socialpagt", 1966.

Í uppskotinum til føroyska stjórnarskipan er tó bert ávis búskaparlig, sosial og mentanarlig rættindi tikan við, t.d. kann nevnast rættindi viðvíkjandi skúla, sosialari trygd og familju.

Tað er ikki vanligt í okkara grannalondum at hava slíkar ásetingar í grundlög, men um vit í Føroyum ynskja at taka slíkar ásetingar við, er einki í vegin fyrir hesum. Undirritaða undrast bert á, hví rætturin til javnbjóðis heilsu og/ella heilsutænastur ikki er tikan við, tá ið nøkur sosial og mentanarlig rættindi eru tikan við.

Bæði í Europeisku Socialpagtini og í ST-sáttmálanum um búskaparlig, sosial og mentanarlig rættindi eru ásetingar um rættindi til heilsu. Ásetingarnar eru soljóðandi:

Art. 11 og art. 13 í “Den Europæiske Socialpagt” er soljóðandi:

“Artikel 11

Retten til sundhedsmæssig beskyttelse.

For at sikre en effektiv udøvelse af retten til sundhedsmæssig beskyttelse forpligter de kontraherende parter sig til, enten umiddelbart eller i samarbejde med offentlige eller private organisationer, at træffe egnede foranstaltninger, der bl.a. tager sigte på:

1. Så vidt muligt at fjerne årsagerne til dårligt helbred;
2. At tilvejebringe rådgivnings- og uddannelsesforanstaltninger til fremme af sundhedstilstanden og anspore den enkelte til at erkende sit ansvar i sundhedsanliggender;
3. Så vidt muligt at forebygge epidemiske, endemiske og andre sygdomme.

...

Artikel 13

Retten til social og sundhedsmæssig bistand

For at sikre en effektiv udøvelse af retten til social og sundhedsmæssig bistand forpligter de kontraherende parter sig til:

1. At sikre, at enhver, der mangler de tilstrækkelige midler til sit underhold, og som er ude af stand til at skaffe sig sådanne midler ved egen hjælp eller fra andre kilder, i særdeleshed gennem ydelser i henhold til en social tryghedsordning, modtager den fornødne hjælp og under sygdom tillige den pleje, hans tilstand kræver;
2. At sikre, at modtagelsen af en sådan hjælp ikke medfører nogen begrænsning i modtagerens politiske eller sociale rettigheder;
3. At foreskrive, at enhver skal have ret til gennem en egnet offentlig eller privat hjælpetjeneste at modtage en sådan rådgivning og personlig bistand, som måtte være nødvendig for at forebygge, afhjælpe eller lindre nød for den pågældende eller hans familie;
4. At anvende de i denne artikels stk. 1, 2 og 3 omhandlede bestemmelser på de øvrige kontraherende parters statsborgere, som lovligt opholder sig på deres område, på lige for med deres egne statsborgere i overensstemmelse med deres forpligtelser ifølge den i Paris den 11. December 1953 undertegnede europæiske konvention om social og sundhedsmæssig bistand.”

Art. 12 í ST sáttmálanum: “International Covenant on economic, social and cultural rights” frá 1966 er soljóðandi:

“Artikel 12

1. De i denne konvention deltagende stater anerkender ethvert menneskes ret til at nyde den højst opnåelige fysiske og psykiske sundhed.
2. De foranstaltninger, deltagerne i denne konvention skal træffe for at opnå den fulde virkeliggørelse af denne ret, skal omfatte sådanne som er nødvendige for at

- a. Mindske antallet af dødsfødsler og dødeligheden blandt småbørn samt fremme barnets sunde udvikling;
- b. Forbedre alle sider af de hygiejniske forhold i det menneskelige miljø og på arbejdsplassen;
- c. Forebygge, behandle og bekæmpe epidemiske og endemiske sygdomme samt erhvervs- og andre sygdomme;
- d. Skabe betingelser for at sikre ethvert menneske lægehjælp samt kur og pleje under sygdom."

Undirritaða sendir hesar viðmerkingar sum eitt íkast til kjakið um, hvørjar ásetingar skulu vera í nýggju stjórnarskipanini. Um ásetingar um búskaparlig, sosial og mentanarlig rættindi skulu vera í okkara stjórnarskipan, heldur undirritaða, at tað hevði verið upp á sítt pláss, at rættindi til javnbjóðis heilsu og/ella heilsutænastur eisini vóru ásett í stjórnarskipanini.

Vinaliga

Sirið Stenberg

landsstýriskvinna í heilsu- og innlendismálum

Ummæli frá Randi Meitil

Fra: Randi Meitil [mailto:randimeitil@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 12:01

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: viðmerking til uppskotið til stjórnarskipan Føroya - kynsuttanveltað mál

Til rætta viðkomandi.

Tað hevur alstóran týdning, at øll kenna seg aftur í eini stjórnarskipanarlög, bæði menn og kvinnur.

Eg havi lisið uppskotið við atliti til, um tað er skrivað kynsneutralt og eg havi hesar viðmerkingarnar:

á s. 2 § 8 stk. 2 stendur : "Eingin kann verða ... revsaður miskunnarleyst". Fyri at hetta ikki bara skal fastast sum at menn revsast miskunnarleyst, átti at staðið: "revsað/ur"

í § 9 stk. 3 stendur: "Verður ein handtikin fyri brotsverk, skal hann ...." Har haldi eg at har átti at staðið "Hanna ella hon" ella "viðkomandi

í §13 stk. 1 stendur: "Í lög verður ásett, hvør er valbærur ..." Har átti at staðið "valbær/ur"

í § 27 stk. stendur "Dómari kann bert verða loystur úr starvi, tá hann ... , at hann verður fluttur ...."

Spurningurin er her um tað ikki kundi verið sagt "viðkomandi" í staðin fyri hann.

í § 33 stk 3 "Valbærur er ..." átti at staðið "valbær/ur" ,

"uttan so at hann er revsaður..." átti at staðið: "hann ella hon" og "revsað/ur"

"verdigur" =>"verdig/ur"

"Valdur"=>"valdu/ur"

Annars haldi eg tað fint at tit kalla tað løgtingsins umboð.

Fyri "formann" burdi tað verið möguligt at sagt "forfólk". Tit siga jú lögtingsfólk og landsstýrisfólk.

Fyri "lögmann" er tað ein spurningur um tíð, nær vit kunnu fara at tosa um "lögkvinnu". Har er traditionin sera lang fyri at tað bara eru menn í hasum starvinum. Tá og um vit fáa kvennur íhatta starvið, fer tað nokk vera náttúrligari at siga "lögkvinnu".

vinarliga

Randi Meitil

Ummæli frá Sofus Gregersen

Fra: Sofus Gregersen [mailto:sofus.gregersen@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 12:08

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til Stjórnarskipan 2.part, §12

Til Aksle V. Johannesen, lögmann,

Sum borgari ynski eg at viðmerkja §12 í øðrum parti er sera veikt og tunt orðað í mun til ta donsku grundlögina endur givin her:

Føroyiska uppskotið sigur:

§ 12. Trúarfrælsi (*Annar partur - Rættindi og skyldur*)

(1) Øll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv.

(2) Kristnitrúnni **kunnu** verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

(3) Fólkakirkjan eigur lut eftir **gomlum siði**.

Tað ið stendur í donsku grundlögini frá 1953 í **Kap.1, "§ 4:**

Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten.

"

Fyrsti kapittul er fundamenti í grundlögini.

í 7. Kapitli verður gjørt meira burturúr trúðarfrælsi:

Kapitel VII

§ 66 Folkekirkens forfatning ordnes ved lov.

§ 67 Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.

§ 68 Ingen er pligtig at yde personlige bidrag til nogen anden gudsdyrkelse en den, som er hans egen.

§ 69 De fra folkekirken afvigende trossamfunds forhold ordnes nærmere ved lov.

§ 70 Ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller afstamning berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt.

T.v.s. at samfelagsliga virðisgrundarlagið í fóroyska stjórnarskipanaruppskotinum "kann" verða kristið - ella okkurt annað - alt eftir hvør situr við ræðið ella hvat er uppi í tíðini. Ein flótandi "Weltanschauung" í eini grundlög er í besta fóri illa gjøgnumtonkt eftir mínum tykki.

Ein av fleiri avleiðingum av hesum kann verða, at "trúarfælsi" kristnum verður skert sum tíðin líður.

Tað fyrsta sum við vissu verður broytt, er orðingin í Fólkaskúlalógini *Kap. 1., §2, Stk. 3. Fólkaskúlin skal í sátt og samvinnu við foreldrini hjálpa til at geva næmingunum eina kristna og siðalagsliga uppalung.*

Við vón um at lögmaður tekur henda partin av Stjórnarskipanaruppskotinum til umhugsunar.

Vinarliga,

Sofus Gregersen

530 Fuglafjørður

Tel. 232033

Ummæli frá Jacobinu Niclasen

Fra: Jacobina Niclasen [mailto:jacobinanic@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 12:06

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipanaruppskotið

Haldi at § 12 stk. 2 er alt ov veikt orðað: Kristnitrúnni **kunnu** verða veittar serligar

sømdir sømdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

Kanska kundi tað staðið at stjórnarskipanin **verður** bygd á tey kristnu virðini, tó uttan at gera

seg inn á aðrar fatanir.

Vinarliga

Jacobina

Ummæli frá Helgi Abrahamsen

Dato 25. august 2017

Løgmansskrivstovan

Tinganes

Viðmerking til stjórnarskipanarlóginna.

Løgmaður hevur bjóðað øllum føroyingum at gera viðmerkingar til uppskotið um stjórnarskipan. Eg loyvi mær við hesum at gera nakrar viðmerkingar:

Fyrst av øllum er at siga, at eitt uppskot til stjórnarskipan má hava breiða undirtøku. Um útlit ikki eru fyri, at ein rættiliga stórur partur av fólkimum tekur undir við uppskotinum, so eigur tað als ikki at fara til fólkatkvøðu. Stjórnarskipanin má vera savnandi, og eigur undir ongum umstøðum at verða trumfað ígjøgnum við einum teprum meiriluta. Tað má heldur ikki sleppa at fella á eini fólkatkvøðu. Uppgávan er at finna eina breiða semju, áðrenn fólkatkvøða verður hildin.

Í uppskotinum stendur, at lögtingið samtykkir uppskot til lógin, løgmaður staðfestir lógin, landsstýrið umsitur lóginar, og dómstólarnir døma eftir lógunum. Men hetta er ikki allur sannleikin. Nógvar av lógunum sum galda í Føroyum eru ríkislógin, sum fólkatingið samtykkir, og sum lögtingið viðgerð sum ríkislógartilmæli. Skal einki standa um hetta í stjórnarskipanarlógin? Í verandi stýrisskipanarlógi stendur nóg um mannagongdir, ið eiga at verða nýttar í sambandi við viðgerð og lýsing av ríkislóginum. Her stendur ikki so mikið sum, hvussu nógvar viðgerðir eitt ríkislógartilmæli skal hava í lögtinginum.

Í § 12 stendur, at øll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv. Merkir hetta, at tað til dømis skal vera loyvt at rópa í ein hátalara áðrenn fólk eru á fótum, fyri at kalla til bøn? Her haldi eg at eitt fyrivarni eigur at vera sett inn sum ger tað möguligt at forða fyri, at útinnan av trúgv kann gera seg inn á onnur ella vera øðrum til ampa.

Hinvegin, so undrar tað meg, at at tað stendur, at kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sømdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir. "Kunnu verða", merkir tað, at tað eisini ber til, ikki at geva kristnitrúnni "serligar sømdir"? Skal kristna trúgin og mentanin vera javnt sett við aðrar verandi og möguliga komandi trúgvir? Kann hetta tulkað soleiðis, at føroyska flaggið "ger seg inn á onnur ella er øðrum til ampa", tí tað ímyndar ein kross? Og kann tað hugsast, at seinasta ørindi, má takast úr tjóðsanginum?

Hevði tað ikki verið ein betri loysn, at sagt stutt og greitt, at føroyska samfelagið byggir á eitt kristiligt mentanarstøði. Í tí liggur, at øllum stendur frítt at hava eina aðra trúgv ella onga trúgv at hava, men at øll mugu virða, at Føroyar er eitt land ið byggir á kristna mentan. Hetta er júst sum tá vit fara til t.d. eitt muslimskt land. Eingin kann noyða okkum at skifta trúgv, men vit mugu kortini virða tað, at vit eru komin til eitt land við aðrari mentan.

Eg haldi ikki at býti av grind hoyrir heima í eini stjórnarskipan.

Í heimastýrlögini stendur, at ríkisumboðsmaðurin hevur atgongu til Løgtingið og til at lutta í samráðingum um øll felagsmál, tó uttan at hava atkvøðurætt. Í stjórnarskipanaruppskotinum stendur í § 38 (2):

Umframt løgtingsfólk kunnu bert løgmaður, landsstýrisfólk og onnur eftir løgtingsformansins tykki møta og taka orðið á løgtingi.

Her er ikki samsvar millum heimastýrlögina og stjórnarskipanaruppskotið.

Hetta vóru nakrar viðmerkingar, sum tit vónandi kunnu taka við í viðgerðina.

Vinaliga

Helgi Abrahamsen

Strendur

Ummæli frá Emil Hermansen

Viðmerkingar

Í samband við at stjórnarskipanaruppskotið er lagt til almenna hoyring, ynski eg sum borgari at gera hesar viðmerkingar til uppskotið

§ 12. Trúarfrælsi

(1) Æll eiga rætt til at trúgva og til at útinna sína trúgv. (2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir. (3) Fólkakirkjan eigur lut eftir gomlum siði.

Viðmerking: Hóast at orðið “øll..” í grein 12. Stk 1. fevnur um hvort einstakt individ, vildi eg meint at tað vildi traðka týðiligrar fram um orðingin var vend á høvdið soleiðis

“hvør einstakur eigur rætt at trúgva....”.

Hetta vildi lagt enn stórrri áherðslu á einstaklingin, og samstundis fevnt um øll. Fyrimunurin við at leggja áherðslu á einstaklingin, er eftir mínum tykki, at veikari borgarar so sum börn og ung, ið ikki eru myndug koma týðiligrar fram. Hetta leggur eisini óbeinleiðis dent á rættin hjá tí einstaka familjulimumum at skifta trúgv v.m. – tað framgongur eisini týðuligari at ásetingin ikki er ein verja av religiónum sum so, ella religónsmentanum ella kollektivum livihættum.

§ 24. Tilfeingi og umhvørvi (1) Myndugleikarnir varða um landsins tilfeingi. (2) Landið eigur alt landtilfeingi, sum privat ikki eiga, og alt havtilfeingi. (3) Tá vunnið verður úr landsins tilfeingi, skal landið antin krevja viðurlag ella tryggja øllum vinnurætt. (4) Landið tryggjar, at almenna og privata tilfeingi landsins verður umsitið á sjálvberandi hátt við umsorgan fyrí umhvørvinum.

Mangar stjórnarskipanir innihalda ásetingar, ið hava til endamáls at verja umhvørvið sjálv, ella borgarans umhvørvislig áhugamál. Hesi stjórnarrættarligu umhvørvisrættindi finnast í ymiskum formum: tey kunnu verða gjörlig at realisera og ikki – um ikki tey eru realiserbar, eru tey dømi um leiðbeinandi meginreglu ella meginreglur fyrí stjórnarpolitik, sniðgivið til at galvanisera, tó uttan at eggja til löggevandi virksemi til frama fyrí umhvørvisvernd. Rættindini kunnu verða ítökliga ásett ella kunnu útleiðast av øðrum ásetingum, eitt nú rættiurin til lív (Zia v. WAPDA (Pakistan)) ella rætturin til virðing (Abu Masad v. Water Comissioner (Israel)), ella stundum meiri nágreinilig rættindi, so sum rættin til góða heilsu. Tey kunnu vísa til ella fevna um ein einkultan part av umhvørvinum (so sum vatn, floru, fauna, náttúrtilfeingi), ella um umhvørvið sum heild. Tey

skilgreina seg vanliga við lýsingarorðum, ið benda á eitt mál ella í minstalagi eitt slag av fastapunkti: rætturin kann snúgva seg um eitt heilsugott umhvørvi, ella eitt reint umhvørvi, trygt, nøktandi, harmoniskt, javnviga, ella á okkurt annað ynskilitg mál.

Alsamt fleiri stjórnarrættarligar skipanir kring heimin, gera nýtslu av dómstólum við myndugleika til dómaroynd; t.e., mynduleika hjá dómstólunum at halda stjórnina at sínari ábyrgd, at hon lýkur sínar stjórnarløgligu skyldur. Hesir dómstólar hava sýnt sera ymiskan atburð viðvíkjandi útlitunum fyrir at handhevja stjórnarskipanarlig umhvørvisrættindini. Summir dómstólar hava stýrt utan um í ótta fyrir at vassa ov langt út í politiskt farvatn, har tað kann gerast ógjörligt at sleppa inn aftur, helst sæð sum eitt starvsþkið betri egna til lógsmiðir undir politiskari ábyrgd.

Aðrir dómstólar hava hinvegin tikið við avbjóðingini, og avgerða djarvir og á at líta óttaleysir hvar, ið mörkini skulu ganga millum tørvin hjá vinnulívi og búskaparmenning á einum síðuni, og millum krøvini um burðardygga umhvørvisvernd á hinari.⁷

Eg havi ikki eitt endaligt uppskot til eina orðing, men vil eggja tykkum til at diskutera möguleikan at leggja afturat nökur processuel rættindi. Rættindi ið ikki beinleiðis verja x móti y, men heldur at áðrenn at myndugleikar fremja x skal process y setast í gongd. Tað kann vera rætturin hjá borgarum og felagsskapum at siga sína hugsan áðrenn avgerð verður tики, tað kann eisini vera ásetingar sum verja rættin hjá lokalbefolkningi at luttaka í processini.

Til refleksión kann eg minna á kjakið ið unga tjóðveldið royni at seta í gongd, ið snýr seg um tað sjónarmið at vit ikki áttu at leita eftir olju undir Føroyum. Uttan her at skula siga hvat er best at gera og ikki, so er hóast alt talan um nógvan potentielan pening, men eisini um bindingar í lang áramál kombinera við eina reella risiko fyrir dálking av havumhvørvinum. Í princippinum kunna 17 løgtlingslimir í kraft av sínum mandati takað slíkar avgerðir sum skipanin er í dag. Eg advokeri ikki at leggja eina forðing fyrir slíkum avgerðum í eina stjórnarskipan, men meti at okkurt slag av trekleika eigur at kunna leggjast inn í skipanina, eventuelt hoyring, luttøka, tilmælisrætt ella annað, hetta eisini fyrir at skapa tað neyðuga kjakið millum borgarans virðir og búskaparlig áhugamál.

Emil Hermansen

22 39 37

---

⁷ https://www.gmu.edu/programs/icar/ijps/Vol17_2/Daly%20Constitutional%20Protection.pdf

Ummæli frá Malan Marnersdóttir

Fra: Malan Marnersdóttir [mailto:MalanM@setur.fo]

Sendt: 25. august 2017 12:55

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipanin/Grundlógin

Kæri lögmaður

Uppskotið er væl nú væl, hóskandi og høviskliga orðað.

Lat ikki flokspolitikkin forkoma tí, men lat okkum fáa tað til atkvøðugreiðslu. Vit hava nóg ofta fingið fólkaatkvøðu lovaða um hetta málið, men so hevur tað verið tikið aftur, sum um politikararnir ikki tora at lata fólkiað tala.

Lat okkum um ikki annað fáa eina aðra fólkaatkvøðu enn hana í 1946 at tosa um. Hvussu úrslitið so verður, eru útlit fyri, at málið verður avgreitt. Tá er eftir, at vit læra okkum at liva við tí og fáa tað besta burturúr.

Góða eydnu við tí.

Blíðar heilsur

Malan Marnersdóttir

Sent frá Samsung Tab.

Ummæli frá Lau Øfjord Blaxekjær

Fra: Lau Øfjord Blaxekjær [mailto:LauB@setur.fo]

Sendt: 25. august 2017 13:33

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Hoyringssvar um stjórnarskipan Føroya

Hoyringssvar um stjórnarskipan Føroya

Færøernes eksistens er først og fremmest afhængig af naturen omkring os. Naturen er desværre truet på mange fronter, særligt er forurening af havene, overudnyttelse af de maritime ressourcer og klimaforandringer nogle af de værste konsekvenser, som vi allerede oplever i dag. Dette er ikke kun gældende for Færøerne, men opleves i hele verden.

Færøerne har en moralsk og eksistentiel forpligtelse over for alle færinger, afdøde, nulevende og kommende generationer samt over for hele verden, til at være med til at anerkende naturen som grundlaget for alt liv og dermed også ophøje og beskytte naturen i de mest grundlæggende institutioner, vi har.

Derfor er det vigtigt, at Færøernes Grundlov afspejler dette.

I forslag om grundlov er naturen desværre stort set fraværende.

Se derfor venligst vedhæftede forslag.

Hvis I har brug for yderligere inspiration end de angivne kilder i vedhæftede – eller vil i kontakt med internationale eksperter på dette område, må I endelig sige til, så vil jeg gerne være behjælpelig.

Blíðar heilsur / Best regards,

Lau Blaxekjær, PhD

Adjunktur / Assistant Professor

Programme Director: Master in West Nordic Studies, Governance and Sustainable Management
Leader of University of the Arctic Thematic Network on Arctic Coastal Communities for Sustainability
Fróðskaparsetur Føroya / University of the Faroe Islands
Direct phone: +298 292599
Email: laub@setur.fo
Web: www.setur.fo / www.westnordicstudies.net

Recent publications:

Blaxekjær, Lau (2016), New Practices and Narratives of Environmental Diplomacy, In: Gustavo Sosa-Nunez & Ed Atkins (eds), *Environment, Climate Change and International Relations*, E-International Relations Publishing, pp. 143-161.

Free download: <http://www.e-ir.info/2016/04/24/edited-collection-environment-climate-change-and-international-relations/>

Blaxekjær, Lau (2015), Korea as green middle power: green growth strategic action in the field of global environmental governance, *International Relations of the Asia-Pacific*, Advance Access published November 29, 2015, pp. 1-34.

<http://rap.oxfordjournals.org/content/early/2015/11/28/rap.lcv023.short?rss=1>

25. august 2017

Hoyringssvar um stjórnarskipan Føroya

Føroyisk mentan og búskapur eru fyrst og fremst treytað av náttúruni kring okkum. Tí er umráðandi, at hetta verður staðfest í formælinum í stjórnarskipanini. Harafturat hevði tað verið hóskandi við eini sjálvstøðugari grein um umhvørvi og náttúru.

Uppskot:

§25 Umhvørvi og náttúra [Best hevði verið um greinin kom fyrr, evt. sum § 7]

1. Øll eiga javnbjóðis rætt til eitt umhvørvi, sum tryggjar eina góða heilsu, og til eina náttúru, har lívfrøðiligt margfeldi er varðveitt. Langtíðar atlit skulu takast til burðardygd, tá náttúran verður umsitin, so at hesin rættur eisini fatar um komandi ættarlið. [Rættur til eitt gott umhvørvi hjá núlivandi og komandi ættarliðum]

2. Rætturin at brúka náttúruna, umfatar eisini eina skyldu til at verja náttúruna, og tryggja at náttúran klárar at endurgera seg. [Rætturin hjá náttúruni]
3. Æll eiga rætt til vitan og kunnleika um avleiðingar av inntrivum í náttúruna, so at tey kunnu varða um tað, sum tey hava arvað frá undanfarnum ættarliðum. [Rætt til upplýsing]
4. Myndugleikar landsins skulu fremja átök, sum tryggja, at hesar grundreglur verða útintar. [Ábyrgdin hjá landsins myndugleikum]

Viðmerkingar til §24: Grein 24 snýr seg ikki so nógv um umhvørvi, men meiri um vinnuliga nýtslu av tilfeingi. Stk 4 átti tí at verið tikið burtur úr §24, og umskrivað í eini nýggjari grein um Umhvørvi og náttúru.

Íblástur kann fáast frá altjóða umhvørvissáttmálum og øðrum grundlögum:

World Charter for Natur, Sameindu Tjóðir - <http://www.un.org/documents/ga/res/37/a37r007.htm>

Framework Convention on Climate Change (íroknað París-sáttmálin), Sameindu Tjóðir
- http://unfccc.int/essential_background/convention/items/6036.php og http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php

The Convention on Biological Diversity, Sameindu Tjóðir - <https://www.cbd.int/convention/text/>

The Earth Charter - <http://earthcharter.org/discover/the-earth-charter/>

Charter For The Environment, Franska grundlógin - <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/constitution/charter-for-the-environment.103658.html>

§ 112 í norsku grundlógin - <https://lovdata.no/lov/1814-05-17/%C2%A7112>

Ummæli frá Hoyr – Felagið fyrir hoyribrekað í Føroyum

Hoyr- Felagið fyrir hoyribrekað í Føroyum

HOYR.FO

Hoyr@olivant.fo fart. 282839 Torkil Hansen form.

Løgmannsskrivstovan
info@tinganes.fo

Viðmerking til lög um Stjórnarskipan Føroya.

Fyri at verja rættin hjá teimun sum ikki hava førleika til
Føroyskt talumál hevur felagið uppskot at
§ 4 Ímyndir og mál fær stykki (3) sum víst niðanfyri.

(3) **Føroyskt Teknmál er talumál hjá deyvum.**

Ummæli frá Anelia Philbrow

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Anelia [mailto:anelia@philbrow.com]
Sendt: 25. august 2017 14:13
Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>
Emne: Suggestion for the Faroese Constitution

In support of the following proposal:

25. august 2017

Hoyringssvar um stjórnarskipan Føroya

Føroysk mentan og búskapur eru fyrst og fremst treytað av náttúruni kring okkum. Tí er umráðandi, at hetta verður staðfest í formælinum í stjórnarskipanini. Harafturat hevði tað verið hóskandi við eini sjálvstøðugari grein um umhvørvi og náttúru.

Uppskot:

§25 Umhvørvi og náttúra [Best hevði verið um greinin kom fyrr, evt. sum § 7]

1. Øll eiga javnbjóðis rætt til eitt umhvørvi, sum tryggjar eina góða heilsu, og til eina náttúru, har lívfrøðiligt margfelið er varðveitt. Langtíðar atlit skulu takast til burðardygð, tá náttúran verður umsitin, so at hesin rættur eisini fatar um komandi ættarlið. [Rætturin til eitt gott umhvørvi hjá náttúru og komandi ættarliðum] 2. Rætturin at brúka náttúruna, umfatar eisini eina skyldu til at verja náttúruna, og tryggja at náttúran klárar at endurgera seg. [Rætturin hjá náttúruni] 3. Øll eiga rætt til vitan og kunnleika um avleiðingar av inntrivum í náttúruna, so at tey kunnu varða um tað, sum tey hava arvað frá undanfarnum ættarliðum. [Rætt til upplýsing] 4. Myndugleikar landsins skulu fremja átök, sum tryggja, at hesar grundreglur verða útintar. [Ábyrgdin hjá landsins myndugleikum]

Viðmerkingar til §24: Grein 24 snýr seg ikki so nógv um umhvørvi, men meiri um vinnuliga nýtslu av tilfeingi. Stk 4 átti tí at verið tikið burtur úr §24, og umskrivað í eini nýggjari grein um Umhvørvi og náttúru.

Íblástur kann fáast frá altjóða umhvørvissáttmálum og øðrum grundlögum:

World Charter for Natur, Sameindu Tjóðir - <http://www.un.org/documents/ga/res/37/a37r007.htm>

Framework Convention on Climate Change (íroknað París-sáttmálin), Sameindu Tjóðir -
http://unfccc.int/essential_background/convention/items/6036.php og
http://unfccc.int/paris_agreement/items/9485.php

The Convention on Biological Diversity, Sameindu Tjóðir - <https://www.cbd.int/convention/text/>

The Earth Charter - <http://earthcharter.org/discover/the-earth-charter/>

Charter For The Environment, Franska grundlógin - <http://www.conseil-constitutionnel.fr/conseil-constitutionnel/english/constitution/charter-for-the-environment.103658.html>

§ 112 í norsku grundlögini - <https://lovdata.no/lov/1814-05-17/%C2%A7112>

Vh. Anelia Philbrow

Sent from my iPad

Ummæli frá Bóndafelag Føroya

Tinganes

Postrúm 64

FO-110 Tórshavn

Hoyvík 25 aug. 2017

Viðvíkjandi.: Uppskoti til stjórnarskipan Føroya

Bóndafelag Føroya hevur saman við limum sínum nýtt høvi til at gera viðmerkingar til Uppskot um stjórnarskipan Føroya.

Í uppskotinum eru viðurskifti sum koma at ávirka rættindi og möguleikar hjá landbúnaðinum, og teimum sum varða av jørðini.

Tí hava vit valt at koma við nøkruum viðmerkingum.

Til § 21 í uppskotinum sum er um rætt til egsna inniløgu. Tað er ikki greitt í tekstinum um øll hava rætt til inniløgu á landi.

Sum er í dag hava vit skipanir, sum greitt siga hvussu rættindi og lunnindi v.m. liggja til jørðina og mæla vit til at hetta heldur fram.

Til § 22 Hvørsmansrættur. Bóndafelagið er av tí fatan at tað má vera upp til tann sum eigur ella varðar av haganum sum gevur loyvi til, um fólk kann fara í hagan.

Vit mæla tí til at parturin, sum gevur øllum loyvið at ferðast í haga verður tikin burtur.

Til § 23 Bóndafelag Føroya sær ikki nakra meining í § 23 og vil mæla til at hon verður tikin úr uppskotinum.

Til § 24 Tá tað kemur til tilfeingi á landi er Bóndafelag Føroya av tí fatan at hetta eru rættindi sum hoyra jørðini til, og má tað vera tann sum eigur ella varðar av jørðini, sum hevur rættin til tilfeingið.

Vit takka fyrir loyvið at gera viðmerkingar.

Bóndafelag Føroya

Sigert Patursson

Formaður

Ummæli frá Dan Helga Helgason í Gong

Fra: Dan Helgi Helgason í Gong [mailto:danhelgiigong@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 17:16

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Viðmerking til stjórnarskipan.

Halló,

Eg vil hervið vísa, til hoyringssvarið hjá FNU, ið heilt víst er ein mangul í
stjórnarskipaninið: <https://www.fnu.fo/single-post/2017/08/25/Hoyringssvar-um-stjórnarskipan-Føroya>

Vinarliga,

Dan Helgi í Gong

Ummæli frá Martin Dalberg Simonsen

Fra: Martin Dalberg Simonsen [mailto:martindalbergsimonsen@gmail.com]

Sendt: 25. august 2017 21:58

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne:

Uppskot til stjórnarskipan

Stutt og greitt skal hetta koma í stjórnarskipan:

Um fólk koma til Føroyar skullu tey innordna seg til Føroyansk virðir og ikki krevja at Føroyar innordnar seg til tey. So sum boyta mat o.s.v. sum mann sær so sum í Danmark.

Ummæli frá Maiken Poulsen Englund

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Maiken Poulsen Englund [mailto:maiken.poulsen@aland.net]

Sendt: 25. august 2017 22:14

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipan

Til lögtingsnevnd at viðgera stjórnarskipan.

Tað er rós vert, at almenningurin fær høvi at siga sína hugsan um stjórnarskipan Føroya.

Eg takki fyri möguleikan og vil fegin geva mítt íkast til framtíðar Føroyar á hendan hátt.

Hjálagt er fylgiskjal við viðmerkingum og hugsanum um samleikaskjalið Stjórnarskipan Føroya.

Blíðar heilsanir

Maiken Poulsen Englund

maiken.poulsen@aland.net

fartel. +358 457 342 7246

Uppskot til stjórnarskipan Føroya

Viðmerkingar og hugsanir um eitt samleikaskjal.

§ 4 Ímyndir og mál

(1) Føroyar hava egið flagg, egið skjaldramerki og egnan tjóðsang

Viðmerking:

Ein tjóðarímynd skal ganga tvørtur ígjøgnum søguna, landið og ættarliðini. Ímyndin skal vera grundfest í fólkinum og standa stinn móti tilvildarligum tíðarráki. Samhaldsfastar ímyndir hava ongantíð verið so neyðugar sum í dag. Her vanta týdningarmiklar ímyndir.

Egnan tjóðdag

Ólavsøkan er tjóðdagur de facto et de jure, fólksins dagur og tingsins dagur í einum. Føroyar hava elsta tjóðardag í Norðurlondum. Hann er einasti tjóðdagur, ið hevur fylgt eini heilari tjóð frá tí, at vit gjørðust eitt fólk til nútíð. Aðrir tjóðagar eru knýttir at eini yngri lóggávu í samband við nýggja statsskipan. Ólavsøkan signalerar hinvegin, at Føroyar eru ein sera gomul tjóð.

Í verandi stjórnarskipan stendur ólavsøkan nevnd við skrúðgongr, tingsetan og lögmannsrøðu. Tjóðhátíðin sameinir fólkvið fram um aðrar hátíðir. Aldargamla setan lögtingsins ólavsøkudag hevur skapt serstøðu.

Sum ein rættur tjóðdagur sameinir ólavsøkan öll elementini: Tjóðarmerkið, tjóðartingið, tjóðartrúnna, tjóðsangin, tjóðdansin, tjóðbúnan og tjóðarátróttin.

Málsliga er dagurin ein høgtíð. Vit biðja "Góða ólavsøku" eins og "Gleðilig jól", "Góðar páskir" og "Góða hvítusunnu". Vit biðja ikki Góða grækarismessu ella Góðan flaggdag, tí teir dagarnir hava ikki vunnið tign sum høgtíð. Dagurin umboðar fólkasálina við gestablídni og sameining í midnáttarsangi og -dansi.

Egnan tjóðfugl

Tjaldrið umboðar føroyska fólkvið sum eitt lítið fólk, eitt friðarfólk, eitt burturfarandi fólk og eitt trúfast fólk.

Tjaldrið er ongin stórur fuglur sum tann klassiska ørnin. Hann er ongin rovfuglur, men ein friðarfuglur, sum ikki leypur á, men verjur seg. Føroyar eru eitt friðarland burturav. Kríggj hevur ongantíð verið á føroyskari jørð. Stríðið í Mannafelsdali er ein sögn, sum hvørki hevur søguligt hald ella prógv.

At tjaldrið fer burtur í onnur lond er føroyinginum líkt, men kemur altíð trúfast aftur. Bókmentir og kvæði geva fuglinum serstøðu. Tjaldrið er ongin holubúgvi eins og lundin, men ein hábærsligur, hábeintur fuglur við klárumbeyki eyðkennislagi.

Egnan tjóðardans

Føroyskur dansur er eitt aldargamalt reliktfenomen, ein europeiskur arvur, sum hevur yvirlivað í Føroyum og fincið sítt egna skap. Kvæðini og dansurin eru ein óloysilig eind.

Føroyski kvæðaarvurin er ovurstórrur, heili 70.000 örindi, t.e. meir enn örindið á fólkvið. Onki annað fólk í heiminum hevur skapt ein so umfatandi mentanararv, sum er livandi á gólv og mannamunni.

Ímyndir eiga at umfata sjálvan samleikaarvin

Føroyar hava egið flagg, egið skjaldramerki, egnan tjóðardag, egnan tjóðsang, egnan tjóðardans, egnan tjóðarbúna, egnan tjóðarítrótt, egnan tjóðarfugl, egna tjóðarblómu.

Varðveitið ólavssøku sum tjóðardag

Varðveitið tjaldrið sum tjóðfugl

Varðveitið føroyska dansin sum tjóðardans

Varðveitið føroysk klæði sum tjóðbúna

§ 7 Javnstøða

(2) Ongin munur má vera tilvildarligur, órættvísur ella mannminkandi

Hendan orðingin gongur út uppá munin, sum ikki má vera tilvildarligur, órættvísur ella mannminkandi.

Munin á fólkvi fáa vit onkii gjørt við, viðføddur ella ikki.

Orðingin eiger í staðin at vera:

Ongin munur eiger at verða gjørdur á fólkvi tilvildarliga, órættvíst ella mannminkandi.

§ 9 Trúarfrælsi

(2) Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

Høvuðssetningurin er sera veikur í mun til, at Føroyar altið hava verið kristnar. Føroyar vóru kristnar undan víkingatið, fyrstu íbúgvær vóru írskir munkar. Alt tíðir uppá, at ásatrúgvín í víkingatið kom inn í ein kristnan hugaheim, sum longu var á staðnum.

Høvuðssetningur: **Kristnitrúgvín hevur hevd och verður veitt serligar sömdir.**

Eykasetningurin hevur undirskilt, at kristnitrúgvín ger seg inn á aðrar fatanir. Antin má tað burtur, ella so má javnvág vera við sama kravi:

Og aðrar fatanir mugu ikki gera seg inn á kristnitrúnna.

(3) Fólkakirkjan eiger lut eftir gomlum siði

Fólkakirkjan er einasti almenni stovnur, ið hevur goldið fyrir seg. Kirkjan átti hálvar Føroyar í katólskari tíð. Eftir trúbótina fór øll kirkjujørðin undir kong uttan nakað endurgjald. Kirkjujørðin bleiv kongsjørð og síðani landsjørð. Alt tað almenna situr á kirkjujørð. Sjálv kirkjugarðarnir eru vorðnir kommunalir.

Fólkakirkjan eiger hevd eftir gomlum siði.

Lögmaður kallað sjónarskipanina eitt samleikaskjal.

Stjórnarskipanin skal tí staðfesta føroyska samleikan:

Føroyskt er samleikamálið

Fólkæræði er samleikavaldið

Kristintrúgv er samleikatrúgvin

Merkið er samleikaflaggið

Onki land hevur so stóran tjóðararv í mun til fólkatal sum Føroyar.

Bæði ólavssøkan og føroyskur dansur eiga at vera skrásett sum verðinsarvur hjá Unesco.

Ljós yvir landið og ikki undir skeppuna.

Blíðan byr!

Maiken Poulsen Englund

Teldupostur: maiken.poulsen@aland.net

Fartel. +358 457 342 7246

Ummæli frá Janus Dam Guttesen

Fra: Janus Dam Guttesen [mailto:jguttesen@kallnet.fo]

Sendt: 25. august 2017 23:38

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Mín viðmerking til Stjórnarskipanaruppskotið

Til rætta viðkomandi:

Stjórnarskipanaruppskotið tekur sum er, ikki nóg væl hond um verjuna av Føroyum, ímóti voldeligum ideologium, sum islam, fasismu, nasismu og kommunismu.

Tí má okkurt broytast í uppskotinum.

Í mun til føroyska uppskotið, hevur danska grundlógin hevur eina ávísu verju í § 67:

"Borgerne har ret til at forene sig i samfund for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden"

Hetta má koma inn í ta føroysku stjórnarskipanina onkursvegna. Eg haldi tó, at danska grundlógin er ov passiv.

Her eru mínar broytingar til § 12 stk 2, og § 15 stk 1:

Trúarfælsi: § 12 stk. 2:

Uppskotið:

Kristnitrúnni kunnu verða veittar serligar sömdir, tó uttan at gera seg inn á aðrar fatanir.

Mítt uppskot:

Kristnitrúnni verða veittar serligar sömdir. Um neyðugt kann tað gerast við at avmarka aðrar fatanir. Islam, sum inniheldur Sharia, er ikki loyvd.

Felagsfrælsi: § 15. stk. 1:

Uppskotið:

Øll hava rætt til at taka seg saman í felög og fylkingar til eitt og hvørt endamál.

Mítt uppskot:

Øll hava rætt til at taka seg saman í felög og fylkingar til eitt og hvørt endamál. Undantakin eru felög og fylkingar fyrir fasismu, nasismu og kommunismu.

Vh, Janus D Guttesen,
Gundadalsvegur 21, Havn

Sent gjøgnum eitt KÁPLAÐ internet samband

Ummæli frá Jógvan R. Frýdal

Fra: Jógvan R. Frýdal

Sendt: 31. august 2017 15:26

Til: Journalin hjá LMS <journalin@tinganes.fo>

Emne: Stjórnarskipanin

Hetta sigur lögmaður á síni heimasíðu:

- Eg havi kallað stjórnarskipanina eitt samleikaskjal, tí okkara samleiki skal ikki vera tað, vit eru ósamd um, men tað, vit eru samd um. Hetta snýr seg um at lata ósemjurnar liggja, og leggja dent á tað, vit eru samd um.

Í útvarpinum segði lögmaður, at í skipanini skuldi bert sovorðið yvirskipað standa og slíkt, ið standa kundi í ævir.

Álíkavæl hevur hann sett ein part av girðingarlóbini í skipanina, í broyttum líki, §22, hetta er í stríð við báðar nevndu setningarnar hjá lögmanni.

Í Føroyum er eingin almenningur, alt er matrikkulera og verður nýtt av ognarum og festarum.

Latið § 42 í girðingarlóbini fáa frið. Hon verjur náttúruna, jarðareigarín, ferðamannin, drekkivatnið o.a.

Nú doyygja fólk á hvørjum ári í fjøllunum, tí tey ikki halda lógin. Hækki sektina fyri at bróta lógina og kunngerði tað, serliga fyri útlendingum, so bjargingarfólk sleppa frá at taka lík upp á hvørjum ári, ið ikki man verða nakað tespiligt.

Jógvan R. Frýdal á Velbastað.

Ummæli frá Føroya Óðalsfelag

Vestmanna 04.09.2017

Att:

Løgmansskrivstovan

Hoyringssvar í samband við uppskot til stjórnarskipan Føroya

Her eru nakrar viðmerkingar til stjórnarskipan Føroya, frá Føroya Óðalsfelag.

§11 Ognarrættur.

(1)

Ognarrætturin er friðhalgaður.

Hvat meinast við friðhalgaður, tá ið inntriv í punkt 2 kunna gerast við lóg.

(3)

Fyri slíka ognartøku skal fult endurgjald latest.

Her átti ikki at verðið ein grein trý tí ognarrætturin er friðhalgaður, men um so er so skal endurgjaldið vera tað sama óansæð hvar ein er staddur í Føroya landi.

§17 Vinna og arbeiði

Her átti at verði eitt punkt 3 sum sigur

3. Øll eiga rætt at ogna sær jørð.

Ikki sum í dag har tað bert eru tey sum frammanundan eiga jørð kunna ognað sær meiri jørð.

§22 Hvørsmannsrættur.

Henda grein skal strikast. Hetta kunna vit í Føroya Óðalsfelag ikki góðtakað. Hetta gongur alt ov tætt at ognarrættinum sum skal verða friðhalgaður. Tí hví skulu óðalsfólk geva evsta rætt frá sær í bø og haga. Serliga nú vit síggja avleiðingarnar av tí vaksandi ferðavinnuni.

Eisini hava vit tosað við norskar og íslendskar óðalsmenn, í føla seg at hava mist síni rættindi í eignum høgum. Teir føla seg meiri sum gestir á eignum lendi.

Eisini kann viðmerkjast at fleiri kommunur hava ognartikið felagaðan, sum øll høvdu rættin til. Hví so gera ein nýggjan felag við einum øðrum heiti og nögv storrri rættindum?

§23 Óðalsjørð og landsjørð

Um landsjørð skal einskiljast, eigur hetta ikki at vera sent til fólkaatkvøðu.

Tað fer at skapa ov nógva øvund og klandur. Best er um løgtingið ger hetta arbeiði sjálvt.

(2)

Við lög kunnu ásetast reglur um stødd á óðalsjørð.

Henda regla skuldi helst verði strikað.

Óðalsjørðin er ogn hjá vanliga borgaranum og tí umfataður av ognarrættinum sum er friðhalgaður.

Tí meta vit tað ikki verða rætt at landi blandar seg uppí hvussu vit skipað okkum, við at áseta hvussu lítill ella stórur ein lutur skal verða. Tó kunna vit góðtaka 1gyllin sum minsta mark, tó Lítla Dímun undantikið, har $\frac{1}{2}$ gyllin er vanligur.

Til dømis er minsta mark fyri ein lut innangarðs 5000 m², hetta er sera ópassandi stødd fyri fleiri bygdir við lítlari innmark. Hetta hevur við sær at umsetiigheitin er trupul.

Óðalsfelagið metir at ásetingin í hagalógini, sum er galldandi í dag, um at ferðast í haganum einans kann fara fram eftir bygdagøtum og varðagøtum, um loyvið ikki er fingið til vega frá røktartingarmanni (hagastýri ella eigara), til aðra ferðslu.

Vit meta tað ikki verða rætt at frásiga okkum tann rætt vit hava í dag, tí tá hava vit mist evsta vald á ognum okkara.

Vit vilja vísa á hvat stendur í Grundlóbini.

Ejendomsretten er ukrænkelig.

NB:

Sum løgmaður greiddi frá í fjølmiðlunum í vikuni, so er grundlógin helst yvir stjórnarskipanini(um tað skuldi kom til dóms)

Við vón um at okkara viðmerkingar verða tiknar við.

Føroya Óðalsfelag

Niels Thomas Pedersen
formaður